

<u>Oznámení č.</u>	Obsah	Strana
	I <i>Usnesení, doporučení a stanoviska</i>	
	STANOVISKA	
	Evropský hospodářský a sociální výbor	
	451. plenární zasedání 25. a 26. ledna 2009	
2009/C 218/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropská občanská služba (průzkumné stanovisko)	1
2009/C 218/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Spolupráce a předávání znalostí mezi výzkumnými organizacemi, průmyslem a malými a středními podniky – důležitá podmínka pro inovace (stanovisko z vlastní iniciativy)	8

III Přípravné akty

Evropský hospodářský a sociální výbor**451. plenární zasedání 25. a 26. ledna 2009**

2009/C 218/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh	15
2009/C 218/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru Regulační aspekty nanomateriálů	21
2009/C 218/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 77/91/EHS, 78/855/EHS a 82/891/EHS a směrnice 2005/56/ES, pokud jde o požadavky na předkládání zpráv a na dokumentaci v případě fúze nebo rozdělení	27
2009/C 218/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností a o změně směrnice 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušení směrnice 2000/46/ES	30
2009/C 218/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o řešeních interoperability pro evropské orgány veřejné správy (ISA)	36
2009/C 218/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady č. 87/372/EHS o frekvenčních pásmech vyhrazených pro koordinované zavedení veřejných celoevropských buňkových digitálních pozemních mobilních komunikačních systémů ve Společenství	41
2009/C 218/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o zachování rybolovných zdrojů pomocí technických opatření	43
2009/C 218/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o akčním plánu pro udržitelnou spotřebu a výrobu a udržitelnou průmyslovou politiku	46
2009/C 218/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Systému ekoznačky Společenství	50

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

451. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ 25. A 26. LEDNA 2009

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropská občanská služba
(průzkumné stanovisko)**

(2009/C 218/01)

V rámci francouzského předsednictví Evropské unie požádal francouzský ministr zahraničních věcí a evropských záležitostí dopisem z 3. července 2008 Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování průzkumného stanoviska k tématu

„Evropská občanská služba“.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 4. února 2009. Zpravodajem byl pan JANSON a spoluzpravodajem pan SIBIAN.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 131 hlasy pro, 7 hlasů bylo proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV iniciativu francouzského předsednictví velmi vítá. Zároveň by chtěl odkázat na doporučení Rady ze dne 20. listopadu 2008 o mobilitě mladých dobrovolníků v rámci Evropské unie ⁽¹⁾. Vzhledem k velké různorodosti systémů aktivního zapojení mladých lidí do společnosti lze k tuto otázku nejlépe řešit založením evropské iniciativy na tomto základě:

- spolupráce mezi dobrovolnými činnostmi přístupnými všem, neplacenými, vykonávanými svobodně, které mají vzdělávací aspekt (neformální učení) a vytvářejí sociální přidanou hodnotu;
- činnosti jsou časově omezené, jejich cíle, obsah, úkoly, struktura a rámec jsou jasně stanoveny a zároveň je při nich poskytována odpovídající podpora včetně právního a sociálního zabezpečení;
- činnosti mají rovněž evropský a nadnárodní kontext.

1.2 Aktivní zapojení do společnosti včetně mezinárodních výměn obzvláště u mladých lidí významně přispívá k rozvoji

osobnosti a rovněž k rozvoji organizované občanské společnosti v Evropě. Pro dobrovolníky představuje jedinečnou příležitost k formálnímu i neformálnímu učení a k získání sociálních a jazykových dovedností. To u nich může prohloubit smysl pro evropské občanství a posílit jejich záměr vyvíjet úsilí tímto směrem i později v životě. Zahrnutí dalších věkových skupin, včetně starších osob, do programu by umožnilo využít jejich životní zkušenosti. To má také pozitivní vliv na jejich zdraví a kvalitu života. Spolupráce lidí z různých věkových skupin při provádění dobrovolné činnosti může rovněž rozšiřovat porozumění mezi generacemi.

1.3 EHSV zastává názor, že by EU měla stanovit ambiciózní cíle pro širší zapojení občanů do občanské společnosti. Prvním krokem je provést doporučení, která EHSV vyslovil v předchozím stanovisku ⁽²⁾.

1.4 EHSV by tedy uvítal, kdyby členské státy zahájily spolupráci mezi subjekty, které organizují dobrovolnou činnost, aby tak existující formy dobrovolné činnosti získaly nadnárodní rozměr.

⁽¹⁾ 14825/08, JEUN 101.

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV k tématu Dobrovolná činnost, její úloha v evropské společnosti a její vlivy, zpravodajka: paní Koller (Úř. věst. C 325, 30.12.2006).

1.5 EU by mohla podporovat Evropskou občanskou iniciativu⁽¹⁾, která kombinuje politiky a aktivity pro výměnné programy přesahující dnešní zaměření na mládež. Jedním z cílů by mohlo být přispění k evropské integraci. Výbor považuje za přirozené, že by Evropská unie měla na tyto programy věnovat více finančních prostředků. To by mělo zpočátku umožnit, aby se současný podíl účasti na výměnných programech pro mládež zdvojnásobil a aby došlo k výraznému zvýšení počtu účastníků z jiných věkových skupin.

1.6 Výbor je přesvědčen, že je nutné se více zaměřit na znevýhodněné osoby a zejména na mládež, která má méně příležitostí.

1.7 Zásadním krokem je zajištění lepší spolupráce mezi existujícími státními a evropskými programy a odbourání technických překážek i otázek spojených se zdravotním nebo úrazovým pojištěním. Za tímto účelem by mohla Evropská unie zvážit koncepci výměnných programů, které splňují požadavky Unie na kvalitu. Kvalita dobrovolné činnosti v jakékoli podobě je důležitá a je třeba ji vhodnými prostředky zajistit.

1.8 Výbor považuje za důležité podporovat zapojení třetích zemí, které přispěje k úsilí EU o splnění cílů tisíciletí a k provádění evropské politiky rozvoje a humanitární pomoci.

1.9 EU rovněž potřebuje zhodnotit tuto oblast tím, že bude stimulovat a podporovat výzkum a také rozvíjet statistické složky.

1.10 Je třeba rovněž vyřešit otázky pojištění, zdraví a bezpečnosti. Dobrovolníci by po dobu své služby měli mít přiměřené sociální zabezpečení. Tento bod se však stává ožehavým v okamžiku, kdy se pravidla sociálního zabezpečení při výkonu přeshraniční dobrovolné činnosti liší stát od státu. EHSV by tedy chtěl Komisi povzbudit, aby v těchto otázkách hledala společné porozumění, a vyzývá členské státy a příslušné instituce k řešení těchto důležitých otázek.

1.11 EHSV si uvědomuje, že toto téma vyžaduje monitorování, a to např. v podobě konference. Té by se měly zúčastnit všechny státní orgány zajišťující tyto služby, Evropská komise a nevládní organizace, které působí v oblasti mládeže či dobrovolné služby, s cílem podporovat rozvoj rámce pro Evropskou občanskou iniciativu.

⁽¹⁾ V zájmu předcházení nedorozuměním v souvislosti s tím, že pojem „občanská služba“ má v různých členských státech různý význam, EHSV v tomto stanovisku používá pojem „občanská iniciativa“.

2. Východiska

2.1 EHSV si velmi cení toho, že jej francouzské předsednictví požádalo o vypracování průzkumného stanoviska k tématu Evropská občanská služba.

2.2 Avšak vzhledem k velké různorodosti systémů aktivního zapojení mladých lidí do společnosti, ať už se jedná o občanskou službu, dobrovolnou službu či jiné formy zapojení, musí mít evropská iniciativa jasný rámec a definici. EHSV je přesvědčen, že nejlepším způsobem, jak k této otázce přistupovat na Evropské úrovni, je přesáhnout tradiční občanskou službu a založit evropskou iniciativu na tomto základě:

- dobrovolná služba přístupná všem, neplacená, vykonávaná z vlastní vůle, která má vzdělávací aspekt (neformální učení) a vytváří sociální přidanou hodnotu;
- činnost je časově omezená, cíle, obsah, úkoly, struktura a rámec jsou jasně stanoveny a zároveň je při ní poskytována odpovídající podpora včetně právního a sociálního zabezpečení;
- činnost má rovněž evropský a nadnárodní kontext.

2.3 Mohla by mít název Evropská občanská iniciativa a zahrnovat širokou škálu tradic a postupů dobrovolné činnosti, které zahrnují také občanskou službu v jednotlivých členských státech.

2.4 Již Smlouva o založení Evropského společenství obsahovala ustanovení pro výměnu mladých pracovníků s cílem šířit a prohlubovat solidaritu mezi národy Evropy.

2.5 V předchozích stanoviskách o dobrovolné činnosti EHSV⁽²⁾ vyslovil několik doporučení včetně těchto:

- vyhlásit rok dobrovolníků a vydat bílou knihu o dobrovolné činnosti a aktivním občanství v Evropě;
- povzbuzovat vlády členských států k vytváření vlastní vnitrostátní politiky dobrovolné činnosti;
- členské státy by měly vypracovat rámcové právní podmínky, které stanoví právo vykonávat dobrovolnou činnost nezávisle na právním nebo sociálním postavení jednotlivce;
- na evropské úrovni je nutné mít k dispozici spolehlivé a srovnatelné údaje v této oblasti;

⁽²⁾ SOC/243. Stanovisko EHSV k tématu Dobrovolná činnost, její úloha v evropské společnosti a její vlivy, zpravodajka: paní Koller (Úř. věst. C 325, 30.12.2006).

— systém financování a také jednotlivé politické oblasti a programy EU by měly více podporovat dobrovolnou činnost a měla by být vytvořena přiměřená celoevropská infrastruktura pro podporu dobrovolné činnosti;

— zpřístupnit celoevropské dobrovolné programy všemu obyvatelstvu.

2.6 EHSV se domnívá, že i když k jistému pokroku došlo, mnohá doporučení a návrhy dosud nebyly realizovány. Svým stanoviskem EHSV opět zdůrazňuje, že je zapotřebí provést doporučení z předchozího stanoviska a rovněž zvýšit ambice pro konkrétní oblast dobrovolné činnosti, zejména pro dobrovolné služby.

2.7 EHSV věří, že občanská společnost musí být více zapojena do evropské integrace. Ambiciózní Evropská občanská iniciativa přístupná všem věkovým skupinám může také pomoci překlenout nedostatek důvěry, který panuje mezi řadovými občany a Evropskou unií. Podpora aktivního občanství je přínosem pro zásady svobody, demokracie, dodržování lidských práv a základních svobod, rovného postavení žen a mužů a nediskriminace v Evropské unií.

2.8 EHSV zdůrazňuje, že je nutné, aby se všichni lidé více a aktivněji zapojili do společnosti, především však mládež a znevýhodněné osoby, a posílit tak jejich smysl pro občanství a solidaritu. Spolupráce mezi členskými státy, Evropskou komisí a EHSV v oblasti občanské služby by měla být posílena.

2.9 Ve stávající Smlouvě se právní základ pro politiky mládeže a občanské aktivity nachází v článcích 149 a 151, což vylučuje jakoukoli harmonizaci právních předpisů, ale poskytuje EU možnosti, aby povzbuzovala ke spolupráci mezi členskými státy a podporovala výměny mládeže. Lisabonská smlouva trochu rozšiřuje záběr politik mládeže tím, že přidává zapojení mladých lidí do demokratického života v Evropě.

2.10 Lisabonská smlouva vytvoří po svém vstupu v platnost Evropský dobrovolnický sbor humanitární pomoci jako rámec pro to, aby mladí Evropané mohli společně přispívat na akce humanitární pomoci Unie.

2.11 V současné době se dobrovolné činnosti provádějí především prostřednictvím otevřené metody koordinace v rámci politik Evropské unie týkajících se mládeže, který má tři hlavní složky:

— podporu zapojení mladých lidí do aktivního občanství a občanské společnosti;

— podporu dobrovolných aktivit mezi mladými lidmi;

— zlepšení informovanosti mladých lidí a existujících informačních služeb pro mladé lidi, které mezi nimi podporují dobrovolné aktivity, napomáhají lepšímu porozumění a poznání mládeže.

2.12 Existuje několik důvodů k úvahám, jak zlepšit aktivní zapojení občanů do společnosti v Evropě. Evropská unie má za splnění cílů tisíciletí větší odpovědnost než jakýkoli jiný světadíl. Je jedním z největších světových dárců. Zapojení občanů Evropy do řešení nejpálčivějších světových úkolů by nejen přispělo k osobnímu rozvoji jednotlivců, ale v globalizovaném světě také podpořilo porozumění a pomohlo vytvořit nutné sítě.

2.13 Národní civilní služby někdy existovaly jako alternativa vojenské služby. S postupným rušením povinné vojenské služby a narůstající profesionalizací armády v členských státech zaznamenaly pokles i civilní služby. Na druhé straně by rozvoj dobrovolných služeb mládeže mohl být také atraktivní alternativou, jak začlenit mladé lidi do společnosti i přesto, že se vojenská a veřejná služba stávají méně častými.

2.14 Dobrovolná činnost a další iniciativy občanské společnosti z mnoha důvodů přitahují čím dál více pozornosti. Zástupci členských států, přistupujících zemí a Evropské komise se na pozvání italského předsednictví v roce 2004 sešli v Římě na první konferenci o občanské službě a mládeži. Předsednictvo italské konference ve svých závěrech mezi jiným nabádalo k:

— systematické a pravidelné výměně informací a osvědčených postupů a k posílení spolupráci mezi občanskými službami a politikou mládeže;

— větší účasti mladých lidí v občanských službách s cílem posílit jejich občanství a smysl pro solidaritu;

— intenzivnější spolupráci mezi členskými státy, přistupujícími zeměmi a Evropskou komisí v oblasti občanských služeb pro mládež.

3. Současné výměnné programy

3.1 Evropa

3.1.1 Součástí programu „Mládež v akci“ je Evropská dobrovolná služba. Dobrovolníci ve věku 18 až 30 let stráví 2 až 12 měsíců v zahraničí. Při té příležitosti projdou konkrétní odbornou přípravou a jejich studijní zkušenost je formálně uznána v pasu mládeže (Youthpass). V letech 1996–2006 se Evropské dobrovolné služby zúčastnilo asi 30 000 dobrovolníků.

3.1.2 Od roku 2009 budou do institucionalizovaných forem evropské dobrovolné činnosti zapojeni senioři, a to v rámci programu Grundtvig. Přestože rozsah těchto výměn bude zpočátku malý, za zmínku stojí to, že Evropská komise hledá formy, jak podpořit dobrovolnou činnost vykonávanou různými věkovými skupinami. Také činnosti prováděné v rámci programu Evropské komise „Evropa pro občany“ vytvářejí reálné možnosti výměny dobrovolníků z různých zemí a různých věkových skupin.

3.1.3 Již mnoho let vzájemně spolupracují tisíce organizací činných v zemích EU. Důležitým prvkem této spolupráce je výměna dobrovolníků. Tyto výměny mají decentralizovanou podobu, a proto nejsou k dispozici údaje týkající se jejich rozsahu. Vezmeme-li však v úvahu pouze výměny, které probíhají prostřednictvím organizací činných v rámci světových struktur, je jisté, že se jich účastní významný počet, hlavně mladých, Evropanů.

3.1.4 Evropská dobrovolná služba vychází z jistých základních hodnot a norem kvality, které jsou zakotveny v listině Evropské dobrovolné služby. Aby bylo možné tyto zásady chránit a dodržovat, musejí být organizace, které mají zájem o vysílání či přijetí dobrovolníků Evropské dobrovolné služby, nejprve akreditovány.

3.1.5 Evropský program Erasmus dosáhl značných úspěchů ve zvyšování mobility univerzitních studentů a v podpoře spolupráce mezi institucemi vyššího vzdělávání. Programu Erasmus se účastní přibližně 90 % evropských univerzit a od jeho počátku v roce 1987 se do něj zapojilo 1,9 milionu studentů. Program bude v budoucnosti usilovat o další rozšíření své činnosti zaměřené na mobilitu, s cílem dosáhnout v roce 2012 počtu 3 miliony zúčastněných studentů.

3.1.6 Program Leonardo da Vinci podporuje mobilitu osob, které procházejí počátečním odborným vzděláním a přípravou, mobilitu zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných a mobilitu profesionálů v odborném vzdělávání a přípravě.

3.2 Členské státy

3.2.1 EHSV uznává jednotlivé formy a tradice občanské služby a další druhy dobrovolné činnosti v členských státech, jejichž cílem je aktivní občanství, solidarita a sociální rozvoj. Zdůrazňuje úlohu a přínos nevládních organizací činných v oblasti práce mládeže či dobrovolné služby. Je si rovněž vědom toho, že informace o programech občanských služeb a dobrovolné činnosti v členských státech jsou kusé.

3.2.2 V několika státech, např. v Německu, Itálii a Francii, občanská služba pro mladé lidi v různých podobách (povinná nebo dobrovolná) již existuje. Některé další země tyto služby zavádějí nebo její zavedení zvažují.

4. Evropská občanská iniciativa

4.1 Současné politické iniciativy

Výbor vítá doporučení Rady na podporu mobility mladých dobrovolných pracovníků v Evropě. EHSV rovněž vítá usnesení Evropského parlamentu ze dne 22. dubna 2008 o úloze dobrovolné činnosti při posilování hospodářské a sociální soudržnosti. Upozorňuje na potřebu mobilizovat zdroje pro dobrovolnou činnost a zpřístupnit programy také jiným skupinám než mladým lidem.

EHSV rovněž oceňuje výzvu Komise k provedení přípravné akce Amicus, jejímž cílem je podpořit nadnárodní přístup k umísťování mladých osob do občanské služby a dobrovolných činností, podporovat rozvoj evropské sítě a umožnit fázi testování a hodnocení.

4.1.1 EHSV by tedy uvítal, kdyby členské státy, které mají v této oblasti zažité tradice a zájmy začaly spolupracovat, čímž by existující formy občanské či civilní služby mohly získat nadnárodní rozměr.

4.1.2 EHSV souhlasí s tím, že mezi jednotlivými státními programy chybí koordinovaná činnost, což spolu s nedostatkem dostupných informací omezuje možnosti, jež Evropská dobrovolná služba nabízí, a je důvodem k obavám. Výbor rovněž oceňuje úsilí zaměřené na to, aby se ECS výrazněji zapsala do povědomí široké veřejnosti, jako např. program Erasmus.

4.2 Jaké ambice pro Evropskou občanskou službu?

4.2.1 EHSV zastává názor, že by EU měla stanovit ambiciózní cíle pro širší zapojení občanů do občanské společnosti. Prvním krokem by bylo provést doporučení, která EHSV vyslovil v předchozím stanovisku (viz odstavec 2.5).

4.2.2 EU by měla podporovat Evropskou občanskou iniciativu, která kombinuje politiky a aktivity pro výměnné programy, které nejen kladou důraz na mládež, ale také zajistí výraznější evropskou složku. V optimálním případě by služební období mělo proběhnout v jiné zemi, než zemi původu účastníka. Výbor je přesvědčen, že by Evropská unie měla na tyto programy věnovat více finančních prostředků.

4.2.3 V počátečním období by se mělo usilovat o to, aby se počet osob účastnících se výměn mladých dobrovolníků zdvojnásobil. Uskutečnění tohoto cíle by nemělo být problémem, když si uvědomíme, že např. do programu Erasmus je dnes zapojeno více než 100 000 studentů, zatímco do jiných výměnných programů pro mládež v Evropě se zapojuje pouze velmi nízké procento evropské mládeže. V dlouhodobém horizontu by tyto programy mohly usilovat o účast srovnatelnou s programem Erasmus.

4.2.4 EHSV je přesvědčen, že je nutné se více zaměřit na znevýhodněné mladé lidi. Příslušníci této skupiny by ze zapojení do občanské společnosti mohli nejvíce těžit, avšak často nemají potřebné finanční prostředky či dostatečnou kvalifikaci.

4.2.5 Do této iniciativy by měli být zapojeny také jiné skupiny než mladí lidé. Evropské obyvatelstvo stárne, ale starší lidé jsou aktivnější než dřív a chtějí rovněž hrát viditelnější roli ve společnosti. Zahrnutí dalších skupin osob do programu, např. osob v důchodu, by podpořilo koncept „aktivního stárnutí“ a rovněž umožnilo vzájemné sblížení příslušníků nových skupin osob z různých zemí. Starší občané by se mohli podílet na životě společnosti, předávat své životní zkušenosti a cítit se užiteční. To by mělo pozitivní vliv na jejich zdraví a kvalitu života. Když mladí a staří lidé spolupracují při provádění dobrovolné činnosti, je možné rovněž podporovat porozumění mezi generacemi, vyměňovat si zkušenosti a nabízet vzájemnou podporu.

4.2.6 Zajištění lepší spolupráce mezi existujícími státními a evropskými programy je důležitým krokem. Vedl by k odbourání technických překážek, od nedostatku vzájemného uznání zkušeností s občanskou službou a kvalifikací mladých lidí až po otázky spojené se zdravotním a úrazovým pojištěním. Za tímto účelem by se Evropská unie měla rozhodnout pro koncepci výměnných programů, které splňují požadavky Unie na kvalitu.

4.2.7 Dnes je státní podpora významná pro stimulování rozvoje programu a zaručení standardů kvality. Žádná země však nemůže pokrýt všechny náklady spojené s dobrovolnými projekty. Zejména pro nadnárodní aktivity je často třeba hledat soukromé finanční zdroje. K podpoře výměn a k vytvoření Evropské občanské iniciativy tedy EU musí podstatně navýšit rozpočtové prostředky na dobrovolnou činnost (včetně výměn) a zajistit například pokrytí nákladů na koordinaci, dodávat podněty a křížové dotace mezi zeměmi. EHSV rovněž povzbuzuje členské státy, aby zvýšily financování těchto aktivit.

4.2.8 Výbor považuje za důležité podporovat zapojení třetích zemí, tedy aby dobrovolníci mohli sloužit v zahraničí

a přispívat tak k úsilí EU o splnění cílů tisíciletí a k provádění evropské politiky rozvoje a humanitární pomoci. Iniciativa, která podporuje širší rámec a větší počet výměn, by měla být rovněž koordinována s Evropským dobrovolnickým sborem humanitární pomoci, který zavádí Lisabonská smlouva. Kromě mladých Evropanů by sbor měl být výhledově otevřen i dalším skupinám občanů. V této souvislosti je důležité zajistit, aby vízová politika EU těmto výměnám nebránila.

4.2.9 EU rovněž potřebuje této oblasti věnovat více pozornosti a zhodnotit ji tím, že bude stimulovat a podporovat výzkum a také rozvíjet statistické složky. Spolupráci mezi existujícími občanskými službami je třeba dále projednat, sledovat a monitorovat ve vhodném institucionálním rámci.

4.3 Přínos a výzvy

4.3.1 Evropská občanská iniciativa by kromě základních svobod a právního státu pomohla akcentovat univerzální i evropské hodnoty svobody, demokracie a dodržování lidských práv. Dále by měla rovněž usilovat o rozvoj sociálních a jazykových dovedností, dovedností v oblasti vytváření sítí, budování a fungování Evropské unie a také o získávání a výměnu zkušeností. Touha získat vědomosti nebo lépe poznat sám sebe a své schopnosti bývá často důvodem, který mladé lidi vede k zapojení do dobrovolné činnosti a přispívá rovněž ke splnění požadavků znalostní společnosti.

4.3.2 EHSV je přesvědčen, že existuje značný prostor pro nadnárodní spolupráci a výměnu dobrovolníků v celé řadě oblastí (např. sociálního začleňování, lidských potřeb, dětí a mládeže, sportu, informací, ochrany dědictví, kultury a umění, životního prostředí, civilní ochrany atd.) a že výměny mohou prohloubit evropský rozměr občanství.

4.3.3 EHSV věří, že Evropská občanská iniciativa by rovněž mohla prohloubit spolupráci mezi členskými státy, přistupujícími zeměmi a zeměmi v rámci evropského nástroje sousedství a partnerství, pokud jde o aktivní občanství a smysl pro solidaritu.

4.3.4 Dobrovolníci mohou cíleně sbírat důležité, neformální a na trhu práce žádané zkušenosti a znalosti a vytvářet si síť kontaktů. Mohou rovněž získávat klíčové dovednosti a znalosti v oblastech reklamy, komunikace, sebevyjádření, sociálních dovedností, managementu a odborné přípravy. Dobrovolná činnost tedy může být významnou součástí životopisu jednotlivce a jeho pracovního postupu. Je však třeba zajistit, aby zkušenost mladých lidí získaná během dobrovolné činnosti a neformálního vzdělávání byla uznána.

4.3.5 Jsou zde však i jisté výzvy. Jednou z nich je chybějící právní postavení dobrovolníků. Státní rámcové předpisy definují postavení dobrovolníků a organizací v dané zemi a v menší míře i v zahraničí. Neexistují žádné státní rámcové právní předpisy, které by například dobrovolníkům Evropské dobrovolné služby zaručovaly podobné právní postavení.

4.3.6 Je třeba rovněž vyřešit otázky pojištění, zdraví a bezpečnosti. Dobrovolníci by měli po dobu své služby mít zaručeno přiměřené sociální zabezpečení. Tento bod se však stává ožehavým v okamžiku, kdy se pravidla sociálního zabezpečení při výkonu přeshraniční dobrovolné činnosti liší stát od státu. EHSV by tedy chtěl Komisi povzbudit, aby v těchto otázkách podporovala společné porozumění, a vyzývá členské státy a příslušné instituce, aby tyto důležité otázky řešily.

4.3.7 Je třeba vyvinout veškeré možné úsilí, aby se předešlo možnému konfliktu mezi placeným zaměstnáním a dobrovolnou službou. Proto je nutné jasně definovat rozdíly mezi zaměstnanci a dobrovolníky a případně rovněž povinnosti dobrovolníků. Smyslem dobrovolné činnosti není nahradit zaměstnání. Proto je spolupráce se sociálními partnery důležitá.

5. Úloha EHSV a organizované občanské společnosti

5.1 Organizovaná občanská společnost je pro dobrovolnou činnost stěžejním sektorem. Do Evropské dobrovolné služby a dalších evropských programů je již zapojeno mnoho organizací občanské společnosti. Dobrovolné organizace by měly i nadále hrát zásadní roli v širším výměnném programu.

5.2 Je faktem, že neziskové a dobrovolné organizace v Evropě často poskytují různé veřejně prospěšné služby. Souběžně však v mnoha případech klesá zapojení do lidových hnutí. Za těchto okolností by Evropská občanská iniciativa mohla přispět k intenzivnějšímu zapojení občanů do organizované občanské společnosti a poskytnout organizacím lepší příležitosti k vlastnímu rozvoji. Analýza úlohy a postavení neziskových organizací ve společnosti a diskuse o nich mohou přinést změnu v tom, jakým způsobem mohou tyto organizace konkrétně přispívat a zviditelnit jejich přínos pro společnost.

5.3 Evropská občanská iniciativa může rovněž přispět k silnější a dynamičtější občanské společnosti. To bude přínosné i pro sociální kapitál v konkrétních otázkách důvěry, menší korupce a členství v dobrovolných sdruženích.

5.4 Problém akreditace organizací a otázka kvality výměny měly často vliv na organizace občanské společnosti. EHSV povzbuzuje organizovanou občanskou společnost v členských státech a na evropské úrovni, aby spolupracovala v úsilí nalézt společné zásady pro akreditaci a rozvoj dalších společných kritérií kvality. To by mohlo případně probíhat ve spolupráci s odpovědnými orgány veřejné správy.

5.5 EHSV si uvědomuje, že toto téma vyžaduje monitorování, a to např. v podobě konference. Té by se měly zúčastnit všechny státní orgány zajišťující tyto služby, Evropská komise a nevládní organizace, které působí v oblasti mládeže či dobrovolné služby, s cílem podporovat rozvoj rámce pro Evropskou občanskou iniciativu.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

PŘÍLOHA

ke Stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly při jednání zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů:

Odstavec 2.11

„V současné době se dobrovolné činnosti ~~provádějí především~~ mladých lidí prioritou prostřednictvím otevřené metody koordinace v rámci politik Evropské unie týkajících se mládeže, který má tři hlavní složky:

- podporu zapojení mladých lidí do aktivního občanství a občanské společnosti,
- podporu dobrovolných aktivit mezi mladými lidmi,
- zlepšení informovanosti mladých lidí a existujících informačních služeb pro mladé lidi, které mezi nimi podporují dobrovolné aktivity, napomáhají lepšímu porozumění a poznání mládeže.“

Výsledek hlasování

Hlasů pro: 49 Hlasů proti: 69 Hlasování se zdrželo: 19

Odstavec 4.3.7

„Je třeba vyvinout veškeré možné úsilí, aby se předešlo možnému konfliktu mezi placeným zaměstnáním a dobrovolnou službou. Proto je nutné jasně definovat vztahy mezi zaměstnanci a dobrovolníky a rovněž povinnosti dobrovolníků. Smyslem dobrovolné činnosti není nahradit zaměstnání. Proto je spolupráce organizací zastupujících dobrovolníky se sociálními partnery důležitá.“

Výsledek hlasování

Hlasů pro: 48 Hlasů proti: 77 Hlasování se zdrželo: 23

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Spolupráce a předávání znalostí mezi výzkumnými organizacemi, průmyslem a malými a středními podniky – důležitá podmínka pro inovace (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2009/C 218/02)

Dne 10. července 2008 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

„Spolupráce a předávání znalostí mezi výzkumnými organizacemi, průmyslem a malými a středními podniky – důležitá podmínka pro inovace“.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. února 2009. Zpravodajem byl pan WOLF.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 26. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 158 hlasy pro, 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Předkládané stanovisko pojednává o spolupráci a předávání znalostí mezi výzkumnými organizacemi (*Research Performing Organisations*), průmyslem a malými a středními podniky, neboť tato spolupráce hraje rozhodující úlohu pro vývoj inovativních produktů a procesů na základě výsledků vědeckého výzkumu.

1.2 Výbor doporučuje soustavně informovat pracovníky v průmyslu a malých a středních podnicích o tom, jaké hodnoty v oblasti znalostí a technologií jsou na vysokých školách a ve výzkumných zařízeních EU k dispozici a jak lze navázat příslušné kontakty. V souladu s tím Výbor doporučuje, aby Komise usilovala o celoevropský (internetový) systém vyhledávání, integrující a doplňující dosavadní informační systémy, tzn. lépe vyhovující specifické potřebě informací.

1.3 Výbor podporuje úsilí o volný internetový přístup k vědeckým publikacím. Tento přístup je však obvykle spojen se zvýšenými náklady pro veřejné rozpočty. Proto by se mělo usilovat o dosažení stejných pravidel v členských státech EU i s mimoevropskými státy. Nesmí přitom být omezena svoboda výzkumných organizací ani jejich vědeckých pracovníků zvolit pro zveřejnění dosažených výsledků takový časopis či fórum, který nejlépe poslouží k jejich celosvětovému rozšíření a uznání.

1.4 Výbor doporučuje dále rozvíjet úvahy o volném přístupu k vědeckým datům, ale také o stanovení hranic takového postupu. Tímto se nemyslí předčasný otevřený přístup k jakýmkoli datům, včetně tzv. nezpracovaných dat, pocháze-

jícím z vědeckého výzkumu. Výbor doporučuje opatrný a pozvolný postup ze strany Komise při současném zapojení dotčených výzkumných pracovníků.

1.5 Vzhledem k rozdílné pracovní kultuře výzkumných organizací a průmyslu Výbor doporučuje zajistit spravedlivé vyvážení zájmů. Týká se to napjatého vztahu mezi časným zveřejněním výsledků a zachováním nezbytné důvěrnosti, jakož i práv k duševnímu vlastnictví včetně patentů.

1.6 Výbor proto vítá, že Komise v mezidobu vyjasnila, že svým doporučením k nakládání s duševním vlastnictvím nechce dokonce ani u smluvního výzkumu v žádném případě zasahovat do smluvní volnosti spolupracujících stran. Doporučení Komise mají pomáhat, avšak v žádném případě svazovat.

1.7 Výbor opakuje svá doporučení týkající se patentu Společenství s přiměřenou lhostou pro vynálezce pro předběžné zveřejnění neohrožující novinky.

1.8 Při vývoji výzkumných infrastruktur, jako jsou např. urychlovače, zdroje záření, satelity, astronomické přístroje spojené se Zemí či zařízení pro fúzi, nejsou výzkumná zařízení v prvé řadě dodavateli nových znalostí, nýbrž zadavateli a zákazníky. Výbor doporučuje přezkoumat dosavadní zkušenosti s uplatňováním stávajících předpisů EU a členských států o podporách, rozpočtu, zadávání zakázek a hospodářské soutěži

z hlediska přínosu k uskutečňování cíle co nejlepšího zachování a využívání schopností a zvláštních znalostí nabytých při plnění těchto zakázek ve prospěch evropské konkurenceschopnosti i příslušných pozdějších navazujících zakázek a zjistit, zda by v tomto směru nebyly zapotřebí nové přístupy příslušné průmyslové politiky.

2. Úvod

2.1 Výbor zveřejnil četná stanoviska ⁽¹⁾ týkající se otázek politiky výzkumu, v nichž poukázal zejména na zásadní význam dostatečného výzkumu a vývoje pro plnění lisabonských a barcelonských cílů.

2.2 Zvláště důležitý aspekt těchto doporučení se týkal spolupráce mezi výzkumnými organizacemi včetně univerzit (*Public Research Organisations PROs* nebo *Research Performing Organisations*), průmyslem a malými a středními podniky a k tomu potřebného předávání znalostí s cílem vyvinout inovativní postupy a konkurenceschopné produkty. Toto stanovisko prohlubuje zmíněný aspekt a zaměřuje se na témata uvedená v kapitolách 3 až 5, kterými jsou a) publikace a informace, b) spolupráce na vývoji konkurenceschopných produktů a postupů a c) spolupráce na vývoji výzkumných infrastruktur ⁽²⁾.

2.3 Tato témata se týkají souladu – ale také nesouladu – spolupráce a hospodářské soutěže. Spolupráce je na jednu stranu nezbytná pro udržení a posílení konkurenceschopnosti evropského průmyslu vůči zemím mimo EU. Na druhou stranu nesmí být vzájemná hospodářská soutěž evropských podniků narušena chováním, jež je upraveno předpisy, které se týkají státních podpor (evropské právo upravující podpory) a které zajišťují spravedlivý vnitřní trh.

2.4 Takto vznikající napětí je základem pro otázky a doporučení, jimž je věnována pozornost níže, zejména pokud jde o práva duševního vlastnictví a s tím spojený okruh problémů svobodného předávání informací.

2.5 Otázkou spolupráce se zabývala také Komise a Rada. To vyústilo mezi jiným v doporučení Komise ⁽³⁾ o řízení duševního vlastnictví při činnostech předávání znalostí a o kodexu správné praxe pro univerzity a jiné veřejné výzkumné organizace. Jeho cílem je přimět členské státy a výzkumná zařízení k jednotnějšímu postupu. Právě tato doporučení však i přes v zásadě velmi rozumné cíle a návrhy vnesla nové otázky a, pokud jde o práva duševního vlastnictví u společného

a smluvního výzkumu, vedla k pádným námitkám ze strany dotčených organizací. Tyto otázky a jejich vyjasnění ze strany Komise, k němuž v mezidobě došlo, jsou součástí tohoto stanoviska.

3. Zveřejňování výzkumných činností a poznatků

3.1 **Vědecké publikace.** Výsledky vědecké činnosti se obvykle zveřejňují po dokončení přesvědčivého postupu hodnocení („Peer Review“) v tištěných odborných časopisech, někdy je výzkumné organizace dokonce zveřejňují předem jako předběžné tisky nebo technické zprávy atd. Kromě toho se o nich podávají zprávy na odborných konferencích a jsou zveřejňovány v zápisech z těchto konferencí.

3.1.1 **Internet jako nová dimenze.** Díky internetu se otevřela nová dimenze komunikace a předávání poznatků. Nakladatelství tak v současné době publikují většinu vědeckých časopisů také v elektronické podobě na internetu.

3.1.2 **Knihovny a otázka nákladů.** Přístup k tištěným a také k elektronickým publikacím je z velké části zajišťován knihovnami na vysokých školách a ve výzkumných organizacích. Tyto však musí být finančně způsobilé – a v tom tkví vážný problém ⁽⁴⁾ – nést náklady s tím spojené (na publikace a předplatné).

3.1.3 **Bezplatný internetový přístup k vědeckým publikacím.** Ačkoli je internetový přístup k vědeckým publikacím zatím obvykle spojen s náklady, které jsou hrazeny buď knihovnami nebo jejich zřizovateli nebo které musí být hrazeny přímo uživateli, existují již delší dobu snahy o umožnění bezplatného přístupu (*Free Open Access*) ⁽⁵⁾ pro všechny uživatele. Navíc jsou zkoumány různé obchodní modely a způsoby platby, které již v některých případech vedly ke konkrétním dohodám. Výbor příslušné snahy podporuje. Ne všechny dohody však budou pro veřejnou správu neutrální z hlediska nákladů. Doporučuje proto usilovat o vzájemný přístup jak mezi členskými státy EU, tak s mimoevropskými zeměmi.

3.1.3.1 **Neomezená svoboda volby.** Nesmí však přitom být v žádném případě omezena svoboda výzkumných organizací ani jejich vědeckých pracovníků zvolit pro zveřejnění dosažených výsledků časopis nebo fórum, které podle nich nejlépe poslouží k jejich celosvětovému rozšíření a uznání.

⁽¹⁾ Viz kapitola 6.

⁽²⁾ INT/450, CESE 40/2009 (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

⁽³⁾ K(2008) 1329, 10. dubna 2008.

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/research/science-society/pdf/scientific-publication-study_en.pdf.

⁽⁵⁾ Open Access. Chancen und Herausforderungen – ein Handbuch [Otevřený přístup. Příležitosti a výzvy – příručka], Evropská komise/německá komise UNESCO, 2008.

3.1.4 **Otevřený přístup k vědeckým datům.** Kromě toho byly rozvinuty představy⁽¹⁾ s cílem umožnit všeobecný „otevřený přístup“ – tj. přístup přesahující rámec obvyklé dobrovolné výměny dat mezi spolupracujícími partnery – prostřednictvím internetu nejen k vědeckým publikacím, ale také k datům, na nichž jsou tyto publikace založené. Vystávají tím však organizační, technické a právní otázky (např. ochrana duševního vlastnictví a dat), jakož i otázka zajištění kvality a motivace, na něž lze často odpovědět pouze v rámci konkrétního vědního oboru. Výbor proto sice považuje za správné tyto úvahy dále rozvíjet, avšak také stanoví hranice pro tyto postupy. Výbor v tomto případě doporučuje, aby Komise zaujala obzvlášť opatrný postup, zejména při zapojení bezprostředně dotčených výzkumných pracovníků.

3.1.5 **Právo na důvěrnost.** Výbor zdůrazňuje, že se tím nesmí myslet předčasný otevřený přístup k jakýmkoli datům, včetně tzv. nezpracovaných dat, vzešlých z vědeckého výzkumu. Výzkumní pracovníci musí nejprve vyjasnit chybná měření, omyly, otázky výkladu atd., zhodnotit jejich význam a zpracovat je interním, důvěrným postupem utváření názoru, než případně svolí ke zveřejnění. Jinak by mohlo dojít k porušení osobnostních práv jednotlivých výzkumných pracovníků a základních předpokladů vědecké práce a ochrany dat, ale zejména norem kvality a prioritních nároků vědeckých publikací.

3.2 **Informace pro firmy a malé a střední podniky.** Mnoho firem a malých a středních podniků, jež jsou zainteresovány na nových vývojových trendech, je jen nedostatečně informováno o tom, jaké hodnoty z oblasti vědy a technologií vůbec na vysokých školách a ve výzkumných zařízeních EU existují a jsou k dispozici a jak je možné vybudovat příslušné kontakty pro navázání případné spolupráce. Vzniká tu tedy potřeba informací mimo úzký kruh odborníků, která přesahuje rámec výše uvedených nástrojů.

3.2.1 **Populárně naučné publikace.** Existuje také populárně naučná (populárně vědecká) literatura o vědeckých a technických tématech. Kromě toho se Komise v posledních letech více a s úspěchem angažovala v rozšiřování vědeckotechnických výsledků výzkumných programů, jež podporovala, např. vynikajícím časopisem *research*eu*⁽²⁾ nebo internetovým portálem *CORDIS*⁽³⁾. Podobně začaly vysoké školy a

výzkumné organizace stále více prezentovat na internetu své činnosti a výsledky související také s předáváním znalostí a případnou spoluprací⁽⁴⁾.

3.2.2 **Kanceláře pro předávání.** Navíc mnoho výzkumných organizací již před delší dobou zřídilo vlastní a velmi užitečné kanceláře pro předávání znalostí, kde pracují k tomu vyškolení odborníci (*úředníci pro předávání technologií*⁽⁵⁾)⁽⁶⁾. Tyto kanceláře jsou ovšem především regionální, nebo je jejich činnost spojena s konkrétní organizací, a jejich využití je proto pro osobu vyhledávající na celoevropské úrovni velmi obtížné.

3.2.3 **Podpůrné organizace a odborní poradci.** Ve splnění výše popsané potřeby na evropské úrovni se kromě Komise angažuje několik organizací a sítí, a to i na komerčním základě: existuje například EARTO, Association of European Science and Technology Transfer Professionals, nebo ProTon⁽⁷⁾. Ale také sama Komise nabízí svou podporu prostřednictvím portálu pro malé a střední podniky a European Enterprise Network⁽⁸⁾.

3.2.4 **Systematické vyhledávání.** Nelze-li přesto požadavku průmyslu či malých a středních podniků dostatečně vyhovět prostřednictvím výše uvedených nástrojů, doporučuje Výbor Komisi, aby – pokud možno ve spolupráci s jedním z největších podniků provozujících internetové vyhledávání – usilovala o **uspokojení této potřeby systematicky prostřednictvím celoevropského (internetového) systému vyhledávání**, ve kterém budou výše uvedené jednotlivé informace shrnuty do jednotné a odvoditelné formy. Jako první krok k tomu by byl potřebný postup utváření názoru, který by přesněji definoval cíle a rozsah prvního stupně takového systému vyhledávání, aby bylo možné získat zkušenosti ve fázi průzkumu.

3.2.5 **Personální výměna.** Vzhledem k tomu, že nejučinnějším způsobem předávání znalostí je vyměňování dotčených osob mezi výzkumem a průmyslem, opakuje Výbor v této souvislosti své opakované doporučení silněji podporovat takovou personální výměnu, mimo jiné systémem stipendií či dlouhodobého volna, jako je např. stipendium programu Marie Curie pro předávání znalostí mezi průmyslem a akademickým světem.

⁽¹⁾ KOM(2007) 56 v konečném znění ze dne 14. února 2007. K(2008) 1329 ze dne 10. dubna 2008 – příloha II.

⁽²⁾ <http://ec.europa.eu/research/research-eu>.

⁽³⁾ <http://cordis.europa.eu/>.

⁽⁴⁾ <http://www.ott.csic.es/english/index.html> ve Španělsku nebo <http://www.technologieallianz.de/> v Německu.

⁽⁵⁾ K(2008) 1329, 10. dubna 2008, příloha II bod 7.

⁽⁶⁾ KOM(2007) 182 ze dne 4.4.2007.

⁽⁷⁾ <http://www.earto.org/>; <http://www.astp.net/>; nebo <http://www.protoneurope.org/>.

⁽⁸⁾ EEN: http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/services_en.htm a portál pro malé a střední podniky http://ec.europa.eu/enterprise/sme/index_cs.htm.

4. Spolupráce na vývoji konkurenceschopných produktů a postupů – spravedlivé vyvážení zájmů

4.1 **Rozdílné pracovní kultury.** Vzhledem k velkému množství dokumentů a doporučení, které jsou na toto téma již k dispozici a které byly uvedeny v úvodu, se tato kapitola musí zaměřit na několik vybraných otázek a problémů, jež mají kořeny zejména v nutně rozdílných pracovních kulturách a zájmech výzkumu a průmyslu. O části těchto rozdílů již Výbor podrobně pojednal ve svém prvním stanovisku⁽¹⁾ o Evropském výzkumném prostoru a později se k nim opakovaně vracel. Ty podstatné z nich se týkají:

4.2 Zveřejňování a důvěrnosti

— Výzkum potřebuje časně zveřejnění svých výsledků, aby tak byla ostatním vědeckým pracovníkům a výzkumným skupinám poskytnuta možnost přezkumu. Kromě toho má toto zveřejňování význam pro součinnost, spočívající v okamžité vzájemné komunikaci v rámci vědecké komunity, zejména pokud na společném programu výzkumu a vývoje spolupracuje více laboratoří.

— Také veřejná správa musí obvykle trvat na časném zveřejnění výsledků jí podporovaného výzkumu, aby byla zajištěna spravedlivá podpora a hospodářská soutěž.

— Avšak i výzkumná zařízení podporovaná z veřejných zdrojů musí v případě výsledků, jež mají povahu vynálezu, nejprve podat přihlášku patentu, než své výsledky zveřejní, neboť jinak by to novinku ohrozilo a znemožnilo její patentování. Tato nutnost, která platí i pro otevřený přístup, je zdůrazněna také v doporučení Komise o nakládání s duševním vlastnictvím⁽²⁾.

— Pro zmírnění z toho plynoucího konfliktu cílů Výbor opakovaně doporučil začlenit do patentového práva členských států a do budoucího patentového práva Společenství lhůty pro předběžné zveřejnění neohrožující novinky⁽³⁾.

(1) Úř. vest. C 204, 18.7.2000, s. 70.

(2) K(2008) 1329, 10. dubna 2008, doporučení č. 4 členským státům a v příloze I bodu 7 veřejným zařízením.

(3) Jako tomu bylo například u německého patentového práva.

— Naproti tomu musí mít podnik zpravidla – s ohledem na svou situaci v hospodářské soutěži – zájem na důvěrném nakládání s výsledky vývoje svých produktů, přinejmenším dokud nelze nabídnout konkurenceschopný nový produkt nebo dokud nejsou zajištěny příslušné patenty.

4.3 **Hledající výzkum – cílený vývoj.** Produktem výzkumného pracovníka jsou poznatky získané z komplexního procesu hledání a zkoumání, jehož výsledek je neznámý. Naproti tomu vývoj zahrnuje cílený, plánovaný postup, který lze zahájit, pouze pokud je možné definovat konkrétní cíl a pokud je cesta k němu dostatečně jasná. Existují nicméně plynulé přechody, vzájemné působení a součinnosti mezi výzkumem a vývojem, jež nejsou ani nezbytně lineárním důsledkem těchto postupů.

4.4 **Rozdílná kritéria hodnocení.** Pro hodnocení **výzkumného pracovníka** a „jeho“ výzkumné organizace je rozhodující kvalita, počet a dopad jeho/jejích publikací⁽⁴⁾ a poznatků a stále více také počet patentů. Naproti tomu **manažer** je hodnocen v první řadě podle komerčního zisku „jeho“ podniku, který závisí na počtu, kvalitě a ceně prodaných produktů.

4.5 **Syntéza.** Je tedy nutné tyto protiklady překlenout a vytvořit spravedlivou rovnováhu zájmů, jež přinese výhody oběma odlišným spolupracujícím partnerům. Aby byly pro tuto věc získány schopní výzkumní pracovníci a jejich organizace, musí být také poskytnuty dostatečné pobídky. Přitom může být pro spolupráci škodlivé, pokud práva k výsledkům výzkumu plně přecházejí na zadávající podnik⁽⁵⁾. Důvodem je, že „nové poznatky“ (foreground) postupně vyplývají ze „stávajících poznatků“ (background), a obsahují tak rozhodující prvky těchto „stávajících poznatků“, které jsou tak nedílnou součástí nových poznatků. U dohod o právech duševního vlastnictví a u s tím spojených postupů hodnocení je tudíž potřebná flexibilita a prostor, aby mohly být zohledněny konkrétní okolnosti a povaha tvůrčích postupů. Jejich nedostatek může vést až k odmítnutí spolupráce mezi vědou a hospodářstvím.

(4) A prestiž časopisů, ve kterých se publikace objevily!

(5) Úř. vest. C 204, 18.7.2000, s. 70.

4.6 Duševní vlastnictví a příslušné doporučení Komise.

Výbor proto vítá, že Rada ve složení pro hospodářskou soutěž zdůraznila smluvní volnost stran a že ve svém usnesení ze dne 30. května 2008 stanoví: „VYZÝVÁ všechny vysoké školy a další veřejnoprávní výzkumné organizace, aby věnovaly náležitou pozornost obsahu souboru zásad vypracovaného Komisí a aby jej prováděly s ohledem na konkrétní situaci, včetně odpovídající flexibility v případě smluvního výzkumu“. Výbor zejména vítá, že i Komise v mezičase dodatečně vyjasnila⁽¹⁾, že svým doporučením⁽²⁾, které je výslovně věnováno této otázce, nechce ani u smluvního výzkumu v žádném případě zasahovat do smluvní volnosti. Naopak má být v této oblasti umožněna dostatečná flexibilita, pokud neexistují jiná omezení, jako například rámec podpor pro výzkum, vývoj a inovace nebo jiné evropské či vnitrostátní právní předpisy.

4.6.1 **Další vyjasnění.** Kromě toho by mělo být také vyjasněno, že vynálezy vedoucí k patentům nelze jednoduše objednat, ale že představují dodatečné tvůrčí výkony⁽³⁾. Jejich využití a z toho plynoucí výnosy tedy musí být předmětem jednání; využití také nesmí být blokováno zadavatelským partnerským podnikem – v neprospěch národního hospodářství. Výbor proto vítá, že Komise i v tomto směru připravuje vyjasnění. Doporučení Komise mají pomáhat, avšak v žádném případě svazovat.

4.7 **Patent Společenství.** Výbor v této souvislosti znovu zdůrazňuje (viz také odstavec 4.2) svá opakovaná doporučení týkající se patentu Společenství s přiměřenou lhůtou pro vynálezce pro předběžné zveřejnění neohrožující novinky.

4.8 **Pravidla účasti a předpisy o poskytování podpor.** Výbor již ve svém stanovisku⁽⁴⁾ o pravidlech účasti doporučil přiznat budoucím smluvním partnerům více svobody při sjednávání smluv, ale také při výběru nástrojů. Týká se to zejména

přístupových práv smluvních partnerů k novým poznatkům a právům na ochranu a/nebo ke stávajícím poznatkům a právům na ochranu. Zde by měla být přístupová práva nabídnuta sice jako možnost, ale ne – jak je pro určité případy navrženo předepsána bez výjimky. Bezplatné přenechání duševního vlastnictví státními vysokými školami nebo výzkumnými organizacemi ve prospěch hospodářství navíc skrývá nebezpečí porušení evropských předpisů o poskytování podpor.

4.9 **Partnerství veřejného a soukromého sektoru.** Hlediska a doporučení Výboru uvedená v odstavcích 4.6 a 4.8 by proto měla být uplatňována zejména také u jinak velmi vítaných partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti výzkumu a vývoje a v příslušných společných technologických iniciativách.

4.10 **Poskytování odměny za zaměstnanecký vynález.** Zvláštní pozornost si v tomto směru zaslouží existence zákonů upravujících zaměstnanecký vynález v některých členských státech. Tento zákon se týká práva vynálezce patentu na přiměřenou odměnu za jeho využití, i když ho bylo dosaženo v rámci jeho pracovní činnosti. Toto právo nesmí být v žádném případě ohroženo.

5. Spolupráce na vývoji výzkumných infrastruktur – zachování know-how

5.1 **Technické novinky – unikáty.** Kromě výše uvedené kategorie spolupráce mezi výzkumem a průmyslem však existuje ještě další neméně významná kategorie, ve které nejsou výzkumné organizace primárně poskytovateli nových znalostí za účelem vývoje inovativních sériových produktů (nebo postupů), nýbrž zadavateli a zákazníky. Jedná se přitom převážně o vývoj nových výzkumných infrastruktur, jako jsou např. urychlovače, zdroje záření, satelity, astronomické přístroje spojené se Zemí či zařízení pro fúzi. V jejich rámci průmyslové podniky vyvíjejí a vyrábějí – často na základě předchozích zakázek na vývoj – významné nové jednotlivé součásti.

5.2 **Specializace a riziko.** Tato na inovace bohatá oblast si v podnicích vyžaduje ty nejschopnější, specializované odborníky a – z důvodu možného neúspěchu – připravenost na podnikatelské riziko. Bezprostřední hospodářský přínos je totiž většinou nepatrný, zvláště když se u vyrobených produktů jedná téměř výlučně o unikáty a podniky nezřídka podcení požadované náklady: obvykle musí být ve velké míře překročeny hranice stávajícího know-how.

⁽¹⁾ Commission Recommendation on the management of intellectual property in knowledge transfer activities and Code of Practice for universities and other public research organisations [Doporučení Komise o správě duševního vlastnictví při činnostech v oblasti předávání znalostí a o souboru zásad pro vysoké školy a další veřejnoprávní výzkumné organizace], 2008, ISBN 978-92-79-09850-5. V posledním odstavci kapitoly 4.3 se říká, že strany nicméně mohou uzavřít různé dohody o vlastnictví (a/nebo potenciálních uživatelských právech) nových poznatků, neboť soubor zásad je pouze východiskem pro jednání.

⁽²⁾ K(2008) 1329, 10. dubna 2008, příloha I bod 17.

⁽³⁾ Tato úvaha je také základem pro poskytování odměny za zaměstnanecký vynález, viz odstavec 4.10.

⁽⁴⁾ Úř. vest. C 309, 16.12.2006, s. 35.

5.3 Motivace k technickému pokroku. Tyto zakázky na jednu stranu sice u účastníků se podniků vedou k výraznému nárůstu dovedností, pokud jde o špičkové technologie, který dlouhodobě zvyšuje jejich konkurenceschopnost v příbuzných oblastech a obecně slouží technickému pokroku. Na druhou stranu je pro podniky často obtížné získat v konkrétní specializované oblasti potenciál pro nepřímo navazující zakázky, a to včetně pracovníků a inženýrů, zvláště když se jejich uplatnění více vyplatí v hospodářsky mnohem přínosnějších rozvojových a výrobních postupech týkajících se sériových produktů.

5.4 Uplatňování pravidel hospodářské soutěže a zadávání zakázek. Uplatňování pravidel hospodářské soutěže a zadávání zakázek může situaci ztížit, mimo jiné proto, že samo o sobě není přípustné, aby podnik, který provedl zakázku na vývoj, následně automaticky získal také zakázku na vyhotovení. To může vést k tomu, že je tato zakázka na vyhotovení zadána méně zkušenému podniku, který právě kvůli své malé zkušenosti podcení problémy, a předloží tak cenově výhodnější nabídku. Tento problematický stav vedl u některých podniků dokonce k tomu, že se o tyto zakázky již neucházejí nebo je již nepřijímají. Zde popisovanou problematiku přesně nevystihuje ani nástroj „zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi“⁽¹⁾, neboť později nevznikají žádné sériové produkty.

5.5 Stav problému a hledání řešení. Ani Výbor nemá patentovaný recept na vyřešení tohoto problému. Chce však upozornit na jeho závažnost, neboť nejenže prodražuje a protahuje dotčené velké projekty, ale také optimálně nezhodnocuje schopnosti a zkušenosti získané v jejich rámci, neboť často dochází ke ztrátě cenných schopností. Výbor proto doporučuje, aby Komise ustavila skupinu odborníků na vysoké úrovni⁽²⁾, která se bude zabývat dosavadními zkušenostmi. Z toho by mohlo vyplynout, zda stávající pravidla státních podpor, rozpočtu, hospodářské soutěže a zadávání veřejných zakázek a jejich obvyklé uplatňování odráží tuto specifickou situaci, nebo zda jsou zapotřebí nové nástroje takovéto příslušné průmyslové politiky.

5.6 ITER. Výbor se domnívá, že si je Komise plně vědoma problému např. u mezinárodního projektu ITER, a že jsou proto již přijímána příslušná opatření k oživení průmyslu. Tento postup by měl být pokud možno přenesen i na požadavky nově budované výzkumné infrastruktury (seznam ESFRU).

6. Relevantní stanoviska Výboru za poslední tři roky

V tomto stanovisku byla zohledněna následující relevantní stanoviska uplynulých tří let:

⁽¹⁾ KOM(2007) 799 v konečném znění, sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi: Podpora inovace za účelem zajištění udržitelné vysoké kvality veřejných služeb v Evropě. K tomu viz též stanovisko Výboru INT/399 Zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi, CESE 1658/2008 (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

⁽²⁾ Pokud možno také se zapojením výzkumných organizací sjednocených v EIROfóru.

— **7. rámcový program pro výzkum a technický rozvoj** (INT/269, CESE 1484/2005 – Úř. věst. C 65/9, 17.3.2006)

— **Nanovědy a nanotechnologie** (INT/277, CESE 582/2006 – Úř. věst. C 185/1, 8.8.2006)

— **Pětileté hodnocení výzkumných aktivit Společenství (1999–2003)** (INT/286, CESE 729/2006 – Úř. věst. C 195/1, 18.8.2006)

— **Specifické programy** (INT/292, CESE 583/2006 – Úř. věst. C 185/10, 8.8.2006)

— **Výzkum a inovace** (INT/294, CESE 950/2006 – Úř. věst. C 309/10, 16.12.2006)

— **Účast podniků – 7. rámcový program** (INT/309, CESE 956/2006 – Úř. věst. C 309/35, 16.12.2006)

— **Účast podniků – Sedmý rámcový program 2007–2011 (Euratom)** (INT/314, CESE 957/2006 – Úř. věst. C 309/41, 16.12.2006)

— **Investice do znalostí a inovace (Lisabonská strategie)** (INT/325, CESE 983/2007 – Úř. věst. C 256/17, 27.10.2007)

— **Uvolnění a posílení evropského potenciálu pro výzkum, vývoj a inovace** (INT/326, CESE 1566/2006 – Úř. věst. C 325/16, 30.12.2006)

— **Evropský technologický institut** (INT/335, CESE 410/2007 – Úř. věst. C 161/28, 13.7.2007)

— **Zelená kniha – Evropský výzkumný prostor: nové perspektivy** (INT/358, CESE 1440/2007 – Úř. věst. C 44/1, 16.2.2008)

— **Zřízení společného podniku iniciativy pro inovativní léčiva** (INT/363, CESE 1441/2007 – Úř. věst. C 44/11, 16.2.2008)

— **Založení „společného podniku ARTEMIS“ pro provádění společné technologické iniciativy v oblasti vestavěných počítačových systémů** (INT/364, CESE 1442/2007 – Úř. věst. C 44/15, 16.2.2008)

-
- **Zřízení společného podniku Čisté nebe** (INT/369, CESE 1443/2007 – Úř. věst. C 44/19, 16.2.2008)
 - **Založení společného podniku ENIAC** (INT/370, CESE 1444/2007 – Úř. věst. C 44/22, 16.2.2008)
 - **Programy výzkumu a vývoje pro malé a střední podniky** (INT/379, CESE 977/2008 – Úř. věst. C 224/18, 30.8.2008)
 - **Konkurenceschopnost evropských regionů na základě výzkumu a inovací** (INT/383, CESE 751/2008 – Úř. věst. C 211/1, 19.8.2008)
 - **Společný podnik pro palivové články a vodík** (INT/386, CESE 484/2008 – Úř. věst. C 204/19, 9.8.2008)
 - **Evropské partnerství pro výzkumné pracovníky** (INT/435, CESE 1908/2008 – dosud nezveřejněno v Úředním věstníku)
 - **Právní rámec Společenství pro evropskou výzkumnou infrastrukturu (ERI)** (INT/450, CESE 40/2009 – dosud nezveřejněno v Úředním věstníku)

V Bruselu dne 26. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

451. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ 25. A 26. LEDNA 2009

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh

KOM(2008) 311 v konečném znění – 2008/0098 (COD)

(2009/C 218/03)

Dne 1. července 2008 se Rada, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh“

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. února 2009. Zpravodajem byl pan GRASSO.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 114 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor je přesvědčen o tom, že je důležité zajistit, aby zásada volného pohybu zboží, stanovená Smlouvou a upevněná prostřednictvím společného rámce přijatého v červenci 2008 a následných odvětvových norem, byla beze zbytku uplatňována, a výrobky zákonně uváděné na trh v jednom členském státě tak mohly být snadno dodávány na trh na celém území EU se zárukami v oblasti bezpečnosti, zdraví a životního prostředí po dobu celého životního cyklu výrobku od jeho navržení až po konečné spotřebování.

1.2 EHSV podporuje iniciativu Komise, která spočívá v přezkumu evropských právních předpisů zahrnutých do směrnice 89/106/EHS o stavebních výrobcích, aby byly uzpůsobeny současným potřebám, byl aktualizován jejich obsah a stanoven spolehlivý a jednoznačný evropský právní rámec.

1.3 EHSV je přesvědčen, že je nezbytně nutné již ve fázi koncipování zohlednit kvalitu ekosystémů a všechny typologické a strukturální požadavky na obytné celky a/nebo stavební jednotky: úsporně využívat přírodní zdroje, zlepšit bytové podmínky osob, dosáhnout větší zodpovědnosti při procesech,

postupech a technikách zaměřených na splnění požadavků pracovníků a konečných spotřebitelů na kvalitu a bezpečnost.

1.4 Podle EHSV je třeba posílit evropský systém normalizace stavebních výrobků prostřednictvím podpory normalizačních orgánů tak, že v normách budou zohledněny aspekty bezpečnosti práce, využívání staveb a jejich demolice.

1.5 EHSV se domnívá, že se v přístupu odborníků, stavebních podniků a uživatelů musí odrazit zřetel na mimořádný potenciál inovačních stavebních výrobků z hlediska zmírnění negativních dopadů změny klimatu a kvality bytových podmínek, aby bylo možné konkrétně a účinně přispívat k ochraně životního prostředí a úsporám energie.

1.6 Výbor zdůrazňuje, že volný pohyb zboží musí být základní hybnou silou konkurenceschopnosti a hospodářského a sociálního rozvoje jednotného evropského trhu a že posílení a modernizace podmínek pro dodávání kvalitních a bezpečných výrobků na trh je zárukou kvality pro evropské občany a hospodářské subjekty v tomto sektoru.

1.7 EHSV považuje za důležité, aby byl zajištěn **harmonizovaný evropský právní rámec** pro výrobu stavebních výrobků a jejich uvádění na jednotný evropský trh (EHP).

1.8 EHSV přisuzuje velký význam potřebě **obnovit důvěryhodnost označení CE a kvalitu systému akreditace označených subjektů**. Měl by být vypracován takový právní rámec, který by zaručil soudržnost, srovnatelnost a koordinaci decentralizovaného systému, skutečný a účinný dohled nad trhem a jednoznačné a zjednodušené definice a postupy.

1.9 EHSV doporučuje vyčlenit odpovídající **finanční zdroje na podporu programů Společenství pro odborné vzdělávání a informování**, které budou určeny všem zainteresovaným veřejným a soukromým subjektům (především prostřednictvím kampaní na vzdělávání školitelů), a vypracovat program na podporu a monitorování tohoto vyčleňování.

1.10 EHSV je toho názoru, že zásadní význam mají předpisy týkající se **postupů, jejichž očividným cílem je zjednodušení – zejména pro malé a střední podniky a mikropodniky –** prostřednictvím zjednodušeného přístupu k systému označování CE a pomocí využívání systému SOLVIT⁽¹⁾ v národních kontaktních místech pro výrobky v zájmu snazšího řešení jejich problémů.

1.11 EHSV se domnívá, že by bylo účelné, kdyby byly nové normy a technické přílohy doplněny o **technické příručky k rozvoji základních požadavků** na činnosti spojené s využíváním surovin a druhotných materiálů šetrných k životnímu prostředí a na inovační výrobky.

1.12 Podle EHSV je nutné uplatňovat konkrétně v sektoru stavebních výrobků **systém Společenství pro vzájemné varování a rychlou výměnu informací RAPEX** a považuje za důležité, aby **zjištěná porušení a podvody byly zveřejňovány v Úředním věstníku Evropské unie** a na evropském internetovém portálu pro stavební výrobky.

1.13 Výbor se domnívá, že má-li být **provádění nařízení** úplné a účinné, nesmí být **stanovené lhůty** takto **příliš krátké** a měly by být pozorně posouzeny i s ohledem na požadavky na odborné vzdělávání a informování, které vyžaduje „strávení“ nezbytných změn.

1.14 V neposlední řadě EHSV požaduje, aby Komise každé dva roky předkládala Parlamentu, Radě a EHSV zprávu o uplatňování nařízení, v níž bude jedna kapitola věnována zdravotním a bezpečnostním požadavkům kladeným na stavební výrobky a zjištěným porušením a podvodům v této oblasti.

2. Úvod

2.1 Evropské stavebnictví se podílí zhruba 10 % na HDP ve Společenství a zaměstnává přibližně 7 % všech pracovních sil ve Společenství. Je v něm činných více než 65 000 podniků zabývajících se stavebními výrobky, z nichž asi 92 % jsou malé a střední podniky a mikropodniky.

2.2 Značný počet stavebních výrobků je předmětem obchodu uvnitř Společenství v rámci Evropského hospodářského prostoru: pohybuje se mezi 15 % až 25 % celého odvětví stavebnictví, v závislosti na oboru.

2.3 Stavební výrobky mohou být uváděny na trh EHP⁽²⁾ pouze v případě, jsou-li způsobilé k předpokládanému využití: kvalita stavebních materiálů by měla být zachována na odpovídající úrovni určené pro dobu celého životního cyklu staveb, při jejichž stavbě byly tyto materiály použity, zejména pokud jde o základní požadavky z hlediska mechanické odolnosti a stability, požární bezpečnosti, hygieny, zdraví a životního prostředí, bezpečnosti při používání, protihlukové ochrany, úspor energie a tepelné izolace. Proto by se měla řádně zohlednit kompatibilita a stálost stavebních výrobků, zejména pokud tyto výrobky vyžadují rozsáhlé investice do obnovy budov, aby byla zaručena jejich energetická účinnost.

2.3.1 Proto by měla být řádně zohledněna kompatibilita a odolnost stavebních výrobků, zejména jsou-li požadovány významné investice do rekonstrukce budov v zájmu zajištění jejich energetické účinnosti.

2.4 EHSV je přesvědčen, že „volný pohyb zboží představuje základní hybnou sílu konkurenceschopnosti a hospodářského a sociálního rozvoje jednotného evropského trhu a že posílení a modernizace podmínek pro uvádění bezpečných a kvalitních výrobků na trh představuje pro spotřebitele, podniky a evropské občany důležitý základní prvek“⁽³⁾.

2.5 Do dnešního dne bylo do režimu označení CE zahrnuto více než 300 skupin stavebních výrobků a od roku 2000 dodnes zavedl Evropský výbor pro normalizaci (CEN) více než 380 harmonizovaných norem⁽⁴⁾, zatímco ve stejném období bylo namísto použití harmonizovaných norem provedeno více než 1 100 evropských technických posouzení specifických výrobků, která umožňují získat označení CE.

2.6 EHSV se domnívá, že pokud projektanti a uživatelé uznají a ocení mimořádný potenciál inovačních stavebních výrobků z hlediska zmírnění negativních dopadů změny klimatu, zvýšení energetické účinnosti a kvality bytových podmínek, bude možné konkrétně a účinně přispívat k úsporám energie a ochraně životního prostředí⁽⁵⁾.

⁽²⁾ EHP: Evropský hospodářský prostor.

⁽³⁾ Úř. věst. C 120, 16.5.2008.

⁽⁴⁾ CEN: http://nan.brrc.be/docs_public/other/cpd_standards_20080730.pdf; a Úř. věst. C 304, 13.12.2006.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 162, 25.6.2008.

⁽¹⁾ <http://ec.europa.eu/solvit/>

2.7 Je proto nezbytné, aby si výrobci vyhradili dostatek času na přizpůsobení výrobního procesu podle stanovených pokynů. Závazné používání společného jazyka při posuzování vlastností výrobků jak z hlediska snížení emisí CO₂ ve fázi výroby, tak z hlediska zdravotní nezávadnosti interiérů budov přispěje ke zlepšení vztahů mezi výrobci, jejich zákazníky a veřejnými orgány a ke zlepšení kvality staveb.

2.8 Jednoduchý a vysoce kvalitní právní rámec pro podniky je klíčovým faktorem konkurenceschopnosti, rozvoje a zaměstnanosti: zjednodušení právního prostředí je totiž nezbytné ke stimulování inovací a snížení administrativní zátěže plynoucí z právních závazků a k omezení celkového objemu *acquis communautaire* a podpoře přechodu k flexibilnějšímu právnímu přístupu.

2.9 Dodržení vlastností a znaků výrobku musí jít podle EHSV ruku v ruce se schopností a nutností předvídat potenciální náklady na plánování a realizaci projektů, zejména na správu a údržbu.

2.10 EHSV zdůrazňuje, že „lepší tvorba právních předpisů, provádění a vymáhání jsou úzce spojeny: dobré právní předpisy jsou vymahatelné a vymáhané předpisy. [...] Důvodem [problémů] jsou různé kultury a povinnosti a odlišné stupně zapojení se do efektivního provádění v rámci Evropy.“⁽⁶⁾

2.11 EHSV proto **důrazně podporuje řešení učinit v rámci přezkumu ze směrnice o stavebních výrobcích nařízení**, aby se díky omezení zátěže a zjednodušení rámce pro provádění zamezilo riziku nesouladu při uplatňování a výkladu.

2.12 EHSV zdůrazňuje nutnost „zaručit jistotu, transparentnost a účinnost obchodu a odstranit zdvojení kontrol a zkoušek, zajistit vysokou úroveň ochrany spotřebitelů, občanů a podniků a zajistit také aktivní a jednotné uplatňování požadavků Společenství v oblasti bezpečnosti výrobků prostřednictvím koordinace a posílení činností dozoru nad trhem“⁽⁷⁾.

3. Návrh Komise

3.1 Účelem navrhovaného nařízení je zajistit spolehlivé a přesné informace o vlastnostech stavebních výrobků na celém evropském vnitřním trhu EHP:

— zavedením společného technického jazyka,

— definováním cílů, koncepcí a přesných pravidel pro určování povinností všech hospodářských subjektů,

— vyhotovením prohlášení o vlastnostech nezbytného k získání označení CE, za nějž bude ručit výlučně výrobce nebo dovozce,

— zvýšením důvěryhodnosti pravidel, i těch pro jmenování subjektů pro technické posuzování (TAB),

— zjednodušením postupů a omezením administrativní zátěže pro podniky,

— stanovením přísnějších kritérií pro oznámené subjekty za kontroly oznamujícího orgánu určeného členskými státy,

— zpřísněním dozoru nad trhem prostřednictvím zásahů ze strany orgánů dozoru jednotlivých členských států.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV podporuje iniciativu zaměřenou na změnu příslušného právního předpisu Společenství, aktualizaci jeho obsahu a stanovení spolehlivého, jednoznačného, jasného, transparentního a vyváženého evropského právního rámce pro všechny veřejné a soukromé subjekty na evropském vnitřním trhu se společným technickým jazykem, harmonizovanými technickými specifikacemi (harmonizované evropské normy (hEN) a evropské dokumenty pro posuzování (EAD)) a základními požadavky na stavby (BWR) a za plného dodržování zásad udržitelného rozvoje, práva občanů na zdraví a udržitelného využívání přírodních zdrojů a na základě zjednodušení postupů pro malé a střední podniky.

4.2 Komise označila odvětví stavebnictví za významný evropský trh, kde však jsou „předpisy v oblasti stavebnictví [...] nejen na úrovni EU [...] nedostatečně vzájemně sladěny“. Tato skutečnost „spolu s převážně místně orientovanou podnikatelskou strukturou způsobuje značnou administrativní zátěž a vysokou fragmentaci udržitelného stavebního trhu“⁽⁸⁾.

4.3 Podle EHSV by při revizi směrnice o stavebních výrobcích a její přeměně v nařízení o stavebních výrobcích měly být zohledněny zejména následující základní parametry:

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 24, 31.1.2006.

⁽⁷⁾ Poznámka pod čarou č. 3.

⁽⁸⁾ KOM(2007) 860 v konečném znění ze dne 21. 12. 2007, sdělení Iniciativa rozhodujících trhů pro Evropu, str. 5.

- **transparentnost, zjednodušení, spolehlivost, právní a technická jistota, jednotnost definic, srozumitelnost pro uživatele ve Společenství**, přechodné a konečné spotřebitele stavebních výrobků, prodejce a kupující, inženýry, architektky a projektanty, veřejné a soukromé smluvní partnery i veřejnou správu,
- **společný jazyk založený na harmonizovaných normách a evropských technických posouzeních, který bude srozumitelný, jasný a uživatelsky přátelský** k příslušným zainteresovaným stranám, ale i k prostým občanům a jejich požadavkům na podmínky bydlení či využití, na zdraví a energetickou a environmentální účinnost, na kvalitu života, hygienu a bezpečnost,
- **soulad s ostatními cíli a politikami Unie, především s obecnou zásadou obezřetnosti stanovenou ve Smlouvě** a převzatou do různých mezinárodních úmluv a do dohody WTO o hygienických a rostlinolékařských opatřeních: tato zásada musí být uplatněna v případě určení potenciálně nebezpečných dopadů určitého jevu, výrobku nebo procesu na základě objektivního vědeckého posudku – zejména s ohledem na právní rámec REACH pro chemické látky⁽⁹⁾, na všeobecnou bezpečnost výrobků uváděných na trh⁽¹⁰⁾ a na odpovědnost za výrobky, aby byla zaručena vysoká úroveň ochrany spotřebitele před újmou, kterou jeho zdraví či statkům přivodí vadný výrobek⁽¹¹⁾,
- **komunikace, informování a odborné vzdělávání o právech a povinnostech všech zainteresovaných subjektů ve Společenství**, včetně jasného určení kontaktních míst pro výrobky, která by měla využívat mechanismy SOLVIT k urovnávání sporů a umožnit podnikům – zejména malým a středním podnikům – a přechodným a konečným uživatelům uchýlit se k mimosoudnímu postupu,
- **odstranění nadměrné byrokracie a související zátěže** zejména pro menší a slabší subjekty jako jsou přechodní a koneční spotřebitelé, malé a střední podniky a jednotliví občané, neboť povinnosti hospodářských subjektů musí být odůvodněné a přiměřené a nesmějí být spojeny s přílišnými byrokratickými a administrativními náklady,
- **rozvoj a šíření udržitelného, zdravého a bezpečného stavebnictví**, které bude založeno na projektovém výzkumu, přezkoumání stavebních metod, výrobě, uvádění na trh a využívání lepších materiálů používaných při výstavbě a využívání nových konstrukčních řešení, přičemž odpovědnost ponese všechny zainteresované subjekty počínaje školami, institucemi pro technické vzdělání i vysokými školami,
- **podpora evropským normalizačním orgánům** s cílem zvýšit jejich účinnost v procesu vypracování technických norem pro stavební materiály na základě jasných a transparentních mandátů respektovaných ve všech jejich ohledech a s reprezentativností rozšířenou na všechny příslušné referenční kategorie,
- **posílení systémů dozoru nad trhem a zveřejňování přestupků a viníků** prostřednictvím posílení a koordinace vnitrostátních systémů, uplatňování systému RAPEX⁽¹²⁾ konkrétně v sektoru stavebních výrobků, zveřejňování porušení a podvodů na evropském internetovém portálu pro stavební výrobky a v *Úředním věstníku Evropské unie*, jakož i zařazení zvláštní kapitoly do zprávy o uplatňování nového nařízení, která bude každé dva roky předkládána Parlamentu, Radě a EHSV.

4.4 EHSV souhlasí s tím, že je nezbytné zlepšit kvalitu systému akreditace oznámených subjektů a stanovit přísnější kritéria určování a řízení těchto subjektů a dohledu nad nimi v souladu s obecnými právními předpisy v této oblasti stanovenými nařízením č. 768/2008/ES a nařízením (ES) 765/2008 ze dne 9. července 2008.

4.5 Systém dozoru nad trhem musí s ohledem na rostoucí globalizaci zajistit společný právní rámec pro účinné a důsledné uplatňování právních předpisů na celém území Společenství a členské státy musí zajistit odpovídající zdroje pro splnění těchto úkolů. V každém případě musí mít členské státy výslovnou povinnost určit orgán pro podávání stížností a zpřístupnit ho veřejnosti.

4.6 EHSV se domnívá, že by přidělování odpovědnosti různým subjektům mělo být jasné a přehledné, aby byla zajištěna úplná vysledovatelnost výrobků zejména co se týče funkčnosti stavebních materiálů po dobu celého životního cyklu výrobku, bezpečnosti a zdraví – především bezpečnosti pracovníků a konečných uživatelů – a integrované ochrany prostředí k bydlení a k využívání obecně.

4.7 Je třeba obnovit důvěru v označení shody. Musí být nastolena skutečná hodnota označení CE a zvýšena možnost stíhat jeho porušování a zaručena jeho právní ochrana. EHSV zdůrazňuje, že přechod k novému režimu označení CE bude pro podniky zátěží a bude vyžadovat značné počáteční investice veřejných orgánů do infrastruktur pro normalizaci a dozor, především proto, aby oznámené subjekty dosáhly vynikající úrovně.

⁽⁹⁾ Viz nařízení (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006.

⁽¹⁰⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES ze dne 3. prosince 2001 o obecné bezpečnosti výrobků.

⁽¹¹⁾ Směrnice Rady ze dne 25. července 1985 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vadné výrobky (85/374/EHS).

⁽¹²⁾ RAPEX: systém Společenství pro vzájemné varování a rychlou výměnu informací.

4.8 Podle EHSV musí být posílení evropského systému normalizace stavebních výrobků spojeno s větší podporou vypracování a uplatňování mezinárodních norem, což usnadní přístup na trhy a k mezinárodnímu obchodu a propůjčí trhům se stavebními materiály globální rozměr.

4.9 EHSV doporučuje určit přiměřenější lhůty pro provádění, než jsou ty navržené, z důvodu potřeby rozšířených a detailních informací, ale také nezbytné lhůty pro přizpůsobení se změnám v metodice, postupech a chování v souvislosti s přechodem od směrnice o stavebních výrobcích k nařízení.

4.10 EHSV považuje za zásadní vyčlenit odpovídající finanční zdroje na podporu programů Společenství pro odborné vzdělávání, informování, poradenství a monitorování související s uplatňováním tohoto nařízení, které budou určeny všem zainteresovaným veřejným a soukromým subjektům.

4.11 EHSV doporučuje, aby byly nové normy a technické přílohy doplněny o technické příručky k rozvoji základních požadavků na činnosti (basic works requirements) za účelem:

- nasměrování budoucí přípravy mandátů v této oblasti, zejména pro využívání surovin a druhotných materiálů šetrných k životnímu prostředí,
- zaručení větší flexibility i ve lhůtách pro zpracování prostřednictvím evropských technických posouzení inovačních výrobků a úlohy a identifikace různých subjektů a organizací uvedených v návrhu.

5. Konkrétní připomínky

5.1 Návrh by měl obsahovat další dvě kapitoly:

- kapitolu věnovanou komunikaci, informování a odbornému vzdělávání v zájmu rozvoje a šíření udržitelného stavebnictví,
- kapitolu věnovanou úsporám energie, udržitelnému využívání přírodních zdrojů a zdraví, hygieně a bezpečnosti po dobu celého životního cyklu výrobku – od jeho návržení až po demolici. Příslušné základní požadavky jsou uvedeny v příloze 1, nicméně podle názoru EHSV by měly být výslovně uvedeny v textu samotného nařízení.

5.1.1 Povinnost dodržovat požadavky na hygienu a zdraví má zásadní význam zejména v souvislosti s rizikem při používání radioaktivního recyklovaného materiálu⁽¹³⁾ a/nebo nebezpečných toxických látek, které totiž po svém průniku do budov a konstrukcí představují pro osoby, jež v těchto budovách bydlí nebo se v nich dlouhodobě pohybují, nebezpečí zvýšené úrovně

ohrožení zdraví a škodlivosti schopné způsobit trvalou a velmi vážnou újmu na jejich zdraví.

5.2 Co se týče definic (článek 2), EHSV považuje za obzvlášť důležitá navržená rámcová ustanovení k tématu „dodávání na trh“⁽¹⁴⁾, k němuž se již vyjádřil⁽¹⁵⁾; musí se zamezit rozporům s jinými přijatými právními předpisy, nicméně je také třeba doplnit definice nesériových stavebních výrobků (obzvlášť důležitých pro malé a střední podniky), přednavržených či předpřipravených komplexních sad výrobků a inovačních výrobků, přičemž v definici harmonizovaných technických specifikací by naopak měla být zmíněna spíše evropská technická posouzení⁽¹⁶⁾ místo evropských dokumentů pro posuzování.

5.3 V souvislosti s prohlášením o vlastnostech se EHSV domnívá, že jakmile je výrobek uveden na trh a splňuje požadavky na základní charakteristiky výrobku, aby byly splněny základní požadavky na stavby, musí být prohlášení o vlastnostech závazné, úplné, nesmí být omezeno na vnitrostátní normy a musí být uplatněna informační technika nebo internetové stránky přístupné i pro zákazníky.

5.3.1 Pokud se na příslušný výrobek vztahuje harmonizovaná norma nebo evropský dokument pro technické posouzení (ETA), musí být podle názoru EHSV vyhotoveno prohlášení o vlastnostech⁽¹⁷⁾.

5.4 Účel harmonizovaných norem, které vypracuje CEN na základě mandátu Komise, musí být u konkrétního výrobku nebo skupiny výrobků výslovně a jasně určen a musí být uvedeny rovněž veškeré možnosti použití: harmonizované normy musí splňovat mandát ve všech směrech.

5.5 EHSV je toho názoru, že zásadní význam mají připravované předpisy týkající se zjednodušených postupů, jejichž očividným cílem je zjednodušení – zejména pro malé a střední podniky a mikropodniky – prostřednictvím zjednodušeného přístupu k systému označování CE. Tyto postupy nicméně musí zaručovat odpovídající úroveň ochrany spotřebitelů z hlediska požadavků na zdraví, bezpečnost a ochranu životního prostředí.

5.6 EHSV zdůrazňuje důležitost ustanovení článku 46, jelikož se týkají zejména rizik pro zdraví nebo bezpečnost pracovníků: je třeba provést posouzení dotčeného výrobku a celého jeho životního cyklu, které by zachycovalo všechny požadavky stanovené navrhovaným nařízením, a preventivně se zaměřit na úroveň nehodovosti v tomto odvětví plynoucí z eventuálního použití nevhodných materiálů nebo jejich nesprávného využití.

⁽¹⁴⁾ Rozhodnutí č. 768/2008/ES ze dne 9. července 2008 o společném rámci pro uvádění výrobků na trh – nařízení (ES) č. 765/2008 ze dne 9. července 2008, kterým se stanoví požadavky na akreditaci a dozor nad trhem týkající se uvádění výrobků na trh.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C120, 16.5.2008.

⁽¹⁶⁾ ETA (European Technical Assessment).

⁽¹⁷⁾ Text počínaje čl. 4 odst. 1 písm. b) až do konce odstavce by tedy měl být vyškrtnut.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 241, 7.10.2002.

5.7 EHSV považuje za nutné přezkoumat přechodná ustanovení v článku 53, jimiž se stanoví lhůta 1. července roku 2011 pro přechod od směrnice o stavebních výrobcích k budoucímu nařízení, a zajistit vhodnější přechodná období vzhledem k naléhavé potřebě informací, odborného vzdělání a chování, ale i času nezbytného k přizpůsobení se změnám v plánovaných metodách a postupech.

5.8 Pokud jde o technické aktualizace uvedené v článku 51 návrhu nařízení, EHSV opakuje, jak již v této souvislosti uvedl dříve⁽¹⁸⁾, že je důležité, aby „postupy ve výborech byly co nejtransparentnější a srozumitelnější pro osoby žijící v EU, především pro osoby přímo dotčené těmito akty“.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 224, 30.8.2008.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru Regulační aspekty nanomateriálů

KOM(2008) 366 v konečném znění

(2009/C 218/04)

Dne 17. června 2008 se Komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru Regulační aspekty nanomateriálů“

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. února 2009. Zpravodajem byl pan PEZZINI.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25 a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 170 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV se domnívá, že odpovědný rozvoj nanověd a nanomateriálů je prioritní evropskou výzvou v oblasti hospodářského a sociálního pokroku na celosvětové úrovni.

1.2 EHSV zdůrazňuje nutnost rychlejšího rozvoje průmyslových a víceoborových aplikací nanotechnologií v úzké souvislosti s:

— hospodářským a sociálním prostředím,

— právními, daňovými a finančními aspekty,

— zvláštním ohledem na etické, environmentální, zdravotní a bezpečnostní aspekty v průběhu celého životního cyklu vědeckých aplikací.

1.3 EHSV souhlasí se zásadami uvedenými v kodexu chování pro nanotechnologie a považuje je za relevantní i pro přezkum evropského právního rámce nanověd a nanotechnologií.

1.4 EHSV vyjadřuje znepokojení nad stále ještě příliš pomalým pokrokem zaznamenaným u tržních aplikací nanotechnologií a ve výzkumu dopadů nanomateriálů na životní prostředí, zdraví a toxikologii.

1.5 EHSV je přesvědčen, že složitost, rychlý vývoj a průřezový vědecký charakter nanotechnologií vyžadují v právním, etickém a sociálním rámci víceoborový přístup, zejména co se týče rizika, neboť je to nezbytné pro nabídnutí všeobecně přijatelných řešení řízení rizik založených na spolehlivém, úplném a odpovědném základě.

1.6 Optimální systém řízení musí dodržovat rovnováhu mezi početnými aspekty odpovědného rozvoje nanomateriálů a EHSV doporučuje přeměnit evropské středisko pro sledování nanotechnologií na trvalou strukturu, aby mohlo ve spolupráci s ostatními zainteresovanými evropskými agenturami poskytovat analýzy opírající se o pevné vědecké a ekonomické základy a zkoumat dopady na společnost a možná rizika pro životní prostředí, zdraví a bezpečnost.

1.7 EHSV se domnívá, že kromě systému řízení je zapotřebí integrovaný referenční právní rámec, jenž by usiloval o předložení jasných a spolehlivých odpovědí na potřeby vyvstávající především v oblasti společných metod pro klasifikaci, metrologii a testování platnosti stávajících i nových protokolů a přípravného a doprovodného výzkumu.

1.8 Podle EHSV je zapotřebí podniknout rozhodné kroky v oblasti mezioborového vzdělání a mezioborové odborné přípravy a je mimořádně důležité zahrnout do těchto snah také posuzování a prevenci rizik, a to s pomocí infrastruktur excelence.

1.9 EHSV se domnívá, že je důležité rozvíjet evropský benchmarking iniciativ, které se rýsují v oblasti posuzování a prevence rizik v Evropě, v USA, v Japonsku a v rozvíjejících se ekonomikách.

1.10 Podle názoru EHSV je třeba podpořit činnost v oblasti technicko-právní normalizace CEN, CENELEC a ETSI v Evropě, a to i prostřednictvím jasných a transparentních mandátů Komise, která se na mezinárodní úrovni musí odrazit v činnosti v rámci ISO/TC 229, aby tak bylo možné usnadnit bezpečný celosvětový obchod s nanotechnologiemi, nanoprodukty a složitějšími systémy využívajícími nanovědy a nanotechnologie.

1.11 EHSV doporučuje posílit strukturovaný dialog s občanskou společností stavějící na jasných a transparentních základech, aby Evropa mohla v této pro naši budoucnost tak důležité oblasti promlouvat na mezinárodní úrovni jednotným a pevným hlasem.

1.12 EHSV požaduje, aby do zprávy za rok 2009 o akčním plánu byla začleněna zvláštní kapitola věnovaná konkrétně:

- pokroku dosaženému v souvislosti s integrovaným právním rámcem pro posuzování a prevenci rizik,
- účinnosti a výsledkům zkušebních protokolů,
- novým akčním prioritám, které na evropské úrovni určí členské státy a které se budou týkat udržitelné výroby, obchodu a spotřeby výrobků sestávajících z nanosoučástek,
- opatřením v oblasti benchmarkingu s USA, Japonskem a rozvíjejícími se zeměmi týkajícího se posuzování a prevence rizik,
- strukturovanému dialogu s občanskou společností stavějícímu na jasných a transparentních základech, aby Evropa mohla v této pro naši budoucnost tak důležité oblasti promlouvat na mezinárodní úrovni jednotným a pevným hlasem.

2. Úvod

2.1 V uplynulých letech se Komise stala největším poskytovatelem veřejných financí v oblasti nanověd a nanotechnologií: v rámci 6. rámcového programu pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace totiž dala k dispozici 1,4 mld. eur a v průběhu prvního roku 7. rámcového programu (2007–2013) téměř 600 mil. eur, z nichž bylo 28 mil. eur vyčleněno na výzkum bezpečnosti nanověd a nanotechnologií, a tím celkem zhruba 80 mil. eur pro tento sektor ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Viz Tomellini, R; Giordani, J. (editoři). *Third International Dialogue on Responsible Research and Development of Nanotechnology*, Brusel, 11.–12. března 2008.

2.2 Byly zřízeny různé evropské technologické platformy věnované nanotechnologickým aplikacím jako nanoelektronika (ENIAC), nanomedicína a udržitelná chemie.

2.3 V celosvětovém měřítku dosáhly v období let 2004–2006 celkové veřejné i soukromé výdaje na nanovědu a nanotechnologie 24 mld. eur; více než jednu čtvrtinu této částky poskytla Evropa, z níž 5–6 % ⁽²⁾ připadá na zdroje Komise.

2.4 V ustanoveních 7. rámcového programu pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace 2007–2013 ⁽³⁾, která se týkají nanověd a nanotechnologií, je uložena povinnost dodržovat základní etické aspekty, jejichž zásady jsou zakotveny v Listině základních práv.

2.5 Ve zprávě o třetím mezinárodním dialogu pro odpovědný nanotechnologický výzkum a vývoj je zdůrazněno úsilí v následujících oblastech:

- řízení nanotechnologií,
- nedostatky ve spolupráci mezi severem a jihem,
- příslušné nástroje (metrologie, normalizace, definice a duševní vlastnictví),
- zapojení společnosti,
- dialog s občany z různých zemí.

2.6 Úsilí různých mezinárodních organizací se projevilo mj. v níže uvedených iniciativách:

- databáze OECD obsahující údaje o výzkumu v oblasti lidského zdraví a environmentální bezpečnosti (*Database on Human Health and Environmental Safety Research*) a vytvoření databáze o výzkumu v oblasti bezpečnosti vyráběných nanomateriálů (*Database of Research into the Safety of Manufactured Nanomaterials*),
- společný program FAO a WHO o normách pro potravinu (*Joint FAO/WHO Food Standards Program*) usilující o zřízení nezávislého mezinárodního fóra pro problémy bezpečnosti potravin související s nanotechnologiemi a vypracování příslušných dohod o spolupráci na těchto aspektech,

⁽²⁾ Viz Nanověda a nanotechnologie: Akční plán pro Evropu 2005–2009. První zpráva o provádění 2005–2007, KOM(2007) 505 v konečném znění ze dne 6.9.2007.

⁽³⁾ Viz rozhodnutí Rady ze dne 19. prosince 2006 č. 2006/971/ES, Úř. věst. L 400, 30.12.2006.

- projekt OECD Posouzení bezpečnosti reprezentativního vzorku vyrobených nanomateriálů (*Safety Testing of a Representative Set of Manufactured Nanomaterials*) a projekt OECD Vyrobené nanomateriály a pokyny pro provádění zkoušek (*Manufactured Nanomaterials and Test Guidelines*),
- projekt OECD Měření a snižování expozice (*Exposure Measurement and Exposure Mitigation*),
- projekt OECD Úloha alternativních metod v nanotoxikologii (*The role of Alternative Methods in Nanotoxicology*),
- projekt OECD Dopady a podnikatelské prostředí (*Impacts and the Business Environment*),
- projekt OECD Komunikace a zapojení veřejnosti (*Communication and public engagement*),
- projekt OECD Globální výzvy: nanotechnologie a voda (*Global Challenges: Nano and Water*),
- projekt OECD Spolupráce v oblasti posuzování rizik (*Cooperation on Risk Assessment*),
- specializovaná zařízení, která spolupracují s WHO na zkoumání bezpečnostních a zdravotních rizik při práci souvisejících s výrobou a využíváním nanotechnologií,
- projekt WHO a EU Zintenzívnění politických konzultací v oblasti životního prostředí a zdraví - nanotechnologie (*Enhanced Policy Advice on Environment and Health in Europe - Nanotechnologies*),
- globální iniciativy v oblasti řádného zacházení s chemikáliemi na celém světě, které podporuje sekce pro chemikálie odboru Technologie, průmysl a hospodářství (DTIE) v rámci programu OSN pro životní prostředí (UNEP),
- přímá opatření podporovaná sekci pro vyspělé technologie a nové materiály (HTNM) Mezinárodního centra pro vědu a vyspělé technologie (ICS) v Terstu (v oblasti posuzování nanotechnologií a potenciálních rizik spojených s jejich vývojem a využíváním),
- normy ISO TC229 pro oblast nanotechnologií,
- setkání expertů UNIDO (prosinec 2007): doporučení a konkrétní akční plán; posuzování nanotechnologií a souvisejících rizik. Výzkum etických, právních a společenských dopadů nanověd a nanotechnologií.

2.7 Ve zprávě o nanovědách a nanotechnologiích a souvisejících příležitostech a nejistotách ⁽⁴⁾, kterou vypracovala britská Královská společnost (*Royal Society*), se říká, že *dokud nebude známo více o environmentálních dopadech nanočástic a nanotrubic, doporučuje se, aby se pokud možno zabránilo uvolňování vyrobených nanotrubic a nanočástic do okolí.*

2.8 Nanomateriály se již vyskytují v mnoha předmětech denní potřeby ⁽⁵⁾ i v četných aplikacích v lékařské diagnostice a některých neinvazivních terapiích: samočisticí povrchy, které snižují používání čisticích prostředků; prostředky snižující znečištění odstraněním oxidu dusného z ovzduší; fotovoltaické články nové generace; tepelně izolační materiály; systémy sekvestrace CO₂; nanofiltry pro vodu a vzduch.

2.9 Problémy vyvstávají i v souvislosti s potřebou krátkodobého i dlouhodobého přizpůsobení protokolů na posuzování toxikologických rizik nanomateriálům i jejich hromadění a spojení s jinými látkami v ekosystému, v organických látkách a v lidském těle.

2.10 Normy a kontroly posuzování rizik v komplexních prostředích se mohou lišit u posuzování „in vitro“ a „in situ“: příslušné výzkumy ⁽⁶⁾ by neměly být omežovány pouze na tradiční ochranné prostředky jako filtry, dýchací patrony, ochranné oděvy, rukavice, tj. předměty testované pomocí grafických nanočástic dlouhých 10–50 nanometrů.

2.11 Jak zdůrazňuje Komise (a jak několikrát upozorňovat i EHSV), „integrováný, bezpečný a zodpovědný přístup“ se stal hlavním prvkem politiky EU v oblasti nanotechnologií⁷. Ty však mají tak nesmírně širokou a pestrou oblast využití, která vyžaduje komplexní pohled na věc, aby bylo možno rozeznat a využít společných rysů a souvislostí této disciplíny, která sahá od jaderné fyziky až po plazmovou technologii, od nanomechaniky až po výrobu textilií.

2.12 Jelikož se nanoprocesy odehrávají v nanoskopickém měřítku (10⁻⁹), které je pro nezainteresované jen stěží představitelné, vyžadují nanomateriály již od počátku konstruktivní dialog se spotřebiteli, aby se poznala a vyloučila rizika a rozptýlily se případné neopodstatněné obavy.

2.13 EHSV zdůraznil nejen potřebu „urychlování vývoje průmyslových a mnohaoborových aplikací a vývoje kontextu ekonomického, sociálního, právního, regulačního, daňového a finančního, do kterého musí práce nového inovačního podnikání a nových profesních profilů dobře zapadat“, ale také „zabezpečení etických, environmentálních, zdravotních a bezpečnostních zájmů během celé doby životnosti vědeckých aplikací“ ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ The Royal Society. *Nanosciences and Nanotechnology: Opportunities and Uncertainties*. Londýn, 29. července 2004.

⁽⁵⁾ Jako například tenisové rakety, jízdní kola, televizní obrazovky, velký počet pryskyřic využívaných ve vojenství, letectví, spotřební elektronice a zdravotnických elektrických přístrojích.

⁽⁶⁾ Viz projekt NANOSAFE2 – první zpráva o šíření nanomateriálů opírající se o zásadu předběžné opatrnosti.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 157, 28.6.2005, s. 22.

2.14 V jednom svém novějším stanovisku⁽⁸⁾ EHSV vyzdvihl nutnost zajistit „viditelný a transparentní dialog s občanskou společností, který by zaručil její informovanost založenou na objektivním hodnocení rizik a příležitostí v oblasti nanověd a nanotechnologií“ a „soustavné věnování pozornosti ochraně aspektů etiky, životního prostředí, zdraví a bezpečnosti pracovníků a spotřebitelů“.

2.15 Komise přijala v roce 2008 doporučení⁽⁹⁾, v němž se soustředila na odpovědný výzkum v oblasti nanověd a nanotechnologií a navrhla kodex chování vycházející ze 7 zásad:

- **porozumění:** výzkumné činnosti v oblasti nanověd a nanotechnologií musí být veřejnosti srozumitelné, musí dodržovat základní práva a jejich provádění musí být ve prospěch jednotlivců i společnosti,
- **udržitelnost:** dodržování etických zásad a udržitelného rozvoje si žádá také výzkumné činnosti v oblasti nanověd a nanotechnologií, které nebudou škodit životnímu prostředí, především lidem, zvířatům a rostlinám,
- **předběžná opatrnost:** dodržování zásady předběžné opatrnosti⁽¹⁰⁾, aby se zamezilo případným negativním dopadům na zdraví a životní prostředí,
- **integritace:** transparentnost, dodržování zákonného práva na přístup k informacím, otevřenosti vůči všem zainteresovaným stranám,
- **excellence:** vypracování nejlepších vědeckých norem, včetně nedílnosti výzkumu a osvědčených laboratorních postupů⁽¹¹⁾,
- **inovace:** řízení výzkumných činností v oblasti nanověd a nanotechnologií v zájmu maximální tvořivosti, flexibility a schopnosti plánovat a v zájmu růstu a inovací,
- **odpovědnost:** přijetí odpovědnosti ze strany výzkumných pracovníků a výzkumných organizací za dopady na společnost, životní prostředí a lidské zdraví, které mohou nastat v současnosti i v budoucnosti.

V doporučení se počítá s tím, že členské státy budou každý rok předkládat zprávu o výsledcích používání kodexu a o osvědčených postupech uplatňovaných v zájmu jejich dosažení.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 185, 8.8.2006, s. 1.

⁽⁹⁾ Viz doporučení Komise K(2008) 424 ze dne 7.2.2008.

⁽¹⁰⁾ Viz čl. 174 odst. 2 Smlouvy o ES a sdělení Komise o zásadě předběžné opatrnosti (KOM(2000) 1 v konečném znění).

⁽¹¹⁾ Viz směrnice 2004/9/ES a směrnice 2004/10/ES.

2.16 EHSV souhlasí se zásadami uvedenými v tomto kodexu a považuje je za relevantní pro rámec evropského právního rámce pro nanovědy a nanotechnologie.

2.17 EHSV vyjadřuje znepokojení nad stále ještě příliš pomalým pokrokem zaznamenaným u tržních aplikací nanotechnologií a ve výzkumu dopadů nanomateriálů na životní prostředí, zdraví a toxikologii.

2.18 Přestože se momentálně zdá úroveň rizika souvisejícího s expozicí pracovníků a občanů stále ještě nízká, EHSV považuje za nezbytné posílit nástroje dialogu s výzkumnými pracovníky a průmyslem, aby tyto aspekty – zároveň s lidskými a finančními zdroji – bylo možné zahrnout do všech výzkumů a aplikací týkajících se nanomateriálů již od fáze koncipování.

2.19 EHSV zdůrazňuje, že velkému počtu zainteresovaných disciplín a oborů odpovídá velký počet odpovídajících právních a regulačních nástrojů Společenství (více než 90), nicméně jejich komplexnost může ohrozit transparentnost předpisů Společenství a srozumitelnost pro občany či spotřebitele.

2.20 Úsilí o srozumitelnost právních předpisů, vývoj příslušné interaktivní internetové stránky, rozvoj participativní demokracie se zapojením organizované občanské společnosti a šíření příruček osvědčených postupů by zejména malým a středním podnikům, spotřebitelům a občanům mohlo pomoci chápat právní rámec.

2.21 Optimální systém řízení musí být schopen zachovat rovnováhu mezi početnými aspekty odpovědného rozvoje nanomateriálů. EHSV doporučuje vytvořit trvalou referenční strukturu, a to i na základě výsledků střediska pro sledování nanotechnologií zřízeného v roce 2008 jako projekt financovaný EU⁽¹²⁾: cílem je vypracovat spolehlivé, úplné a odpovědné analýzy vycházející z vědeckých a ekonomických poznatků, přezkoumat etické otázky, určit možná rizika pro životní prostředí, zdraví a bezpečnost a vyvinout nové normy.

2.22 EHSV je přesvědčen, že složitost, rychlý vývoj a průřezový vědecký charakter nanotechnologií vyžadují víceoborový přístup (právní, etický a sociální), neboť je nezbytný k navrhování spolehlivých řešení v oblasti řízení rizik stávajících na seriózních, úplných a odpovědných analýzách, k nimž se dospělo díky pečlivému shromažďování, zaznamenávání a oznamování vyčerpávajících informací o vyrobených nanomateriálech.

⁽¹²⁾ Viz projekt 7. rámcového programu Středisko pro sledování nanotechnologií.

3. Návrhy Komise

3.1 Podle Komise je zejména třeba:

- revidovat dokumenty pro podporu provádění, zejména pokud jde o posuzování rizika, které byly přijaty v souvislosti se stávajícími právními předpisy, aby se zajistilo, že budou účinně řešena rizika spojená s nanomateriály a že budou co nejlépe využity nové dostupné informace,
- požadovat od orgánů a agentur, aby věnovaly zvláštní pozornost rizikům spojeným s nanomateriály, jejichž výroba a dodávání na trh podléhají kontrole před uvedením na trh,
- uplatňovat ve výzkumu nanověd a nanotechnologií v EU pokyny, které podporují odpovědný a otevřený přístup a které jsou stanoveny v kodexu chování pro odpovědný výzkum,
- prozkoumat možnost učinit dodávání zdravotnických prostředků, které představují riziko spojené s nanomateriály, na trh předmětem systematických opatření před uvedením na trh,
- dále zdokonalovat právní rámec Společenství vztahující se na nanomateriály, zejména pokud jde o zkušební metody a metody posuzování rizik,
- rychle zdokonalit vědeckou znalostní základnu, zejména co se týče především údajů o toxických a ekotoxických účincích a rovněž rozvoje zkušební metody pro získání těchto údajů; údajů o použití nanomateriálů a produktů obsahujících nanomateriály a o expozici těmto materiálům během celého životního cyklu; charakterizace nanomateriálů; vývoje jednotných norem a klasifikace a rovněž analytické měřicí metody; aspektů týkajících se ochrany zdraví při práci,
- zlepšit možnost využívat na vnitrostátní úrovni nástroje k ochraně a sledování zdraví a ke kontrole trhu s potravinami, krmivem a pesticidy; nástroje k podávání formálních námitek proti normám; předběžná opatření nebo opatření založená na nových informacích nebo na opětovném posouzení; postupy vigilance a vzájemné výměny informací; systémy včasného varování atd.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV se domnívá, že v zájmu odpovědného rozvoje nanověd, nanotechnologií a nanomateriálů, jež je prioritní

evropskou výzvou v oblasti konkurenceschopného hospodářského a sociálního pokroku na celosvětové úrovni, je nezbytné zaujmout k tomuto procesu již od počátku víceoborový přístup, který by umožnil trvalý dialog s občanskou společností, neboť ten je předpokladem jeho přijetí.

4.2 EHSV sice oceňuje úsilí Komise o analýzu velkého množství stávajících opatření Společenství, nicméně se domnívá, že je tuto analýzu třeba dále rozšířit a zasadit do soudržného rámce, aby byl položen nezbytný transparentní a uživatelsky přátelský základ pro vedení strukturovaného dialogu s občanskou společností, dialogu, o němž se EHSV opakovaně zasazoval⁽¹³⁾.

4.3 Podle názoru EHSV je třeba vytvořit předpoklady pro budoucí posuzování rizik v oblasti nanotechnologií a rovněž vypracovat integrovaný referenční právní rámec a soudržný systém řízení na mezinárodní úrovni, aby bylo možné předložit jasné, spolehlivé a vyčerpávající odpovědi a prozkoumat dopady na etické otázky, možná rizika pro životní prostředí, zdraví a bezpečnost občanů a jejich potenciální vývoj.

4.4 EHSV tedy požaduje vyvinout další iniciativu Společenství zaměřenou na:

- zajištění uživatelsky přátelského soudržného rámce, do nějž budou shrnuty různé příslušné předpisy Společenství,
- určení a řešení potřeb tržních subjektů, orgánů dohledu, pracovníků v oboru a konečných uživatelů, a to prostřednictvím dynamického mapování potřeb a nedostatků a definování akčních směrů na úrovni EU a členských států tak, aby bylo možné je řešit,
- vytvoření trvalé evropské referenční struktury pro nanovědy, nanotechnologie a nanomateriály spolu s evropským polem podpory a koordinace⁽¹⁴⁾, jež by pokrývala také aspekty posuzování a prevence rizik,
- posílení činnosti v oblasti mezioborového vzdělávání a mezioborové odborné přípravy, jež bude zahrnovat i posuzování a prevenci rizik, a stejně tak i příslušné evropské sítě excelence,
- rozvíjení evropského benchmarkingu iniciativ v oblasti posuzování a prevence rizik v Evropě, v USA, v Japonsku a v rozvíjejících se ekonomikách,

⁽¹³⁾ Viz poznámky pod čarou č. 6 a 7.

⁽¹⁴⁾ Viz Úř. věst. C 185, 8.8.2006, s. 1.

- obnovu vůdčí pozice Evropy v udržitelných a bezpečných aplikacích nanotechnologií v souvislosti s metrologií a testováním platností stávajících protokolů, a to i prostřednictvím intenzivnějšího přípravného a doprovodného výzkumu,
 - podpoření evropské technicko-právní normalizace, a to prostřednictvím jasných a transparentních mandátů, která se na mezinárodní úrovni musí odrazit v činnosti v rámci ISO/TC 229, aby bylo možné usnadnit světový obchod,
 - umožnění strukturovaného dialogu s občanskou společností na jasných a transparentních základech, aby Evropa mohla v této pro naši budoucnost tak důležité oblasti promlouvat na mezinárodní úrovni jednotným a pevným hlasem.
- 4.5 EHSV požaduje, aby zpráva pro rok 2009 plánovaná v akčním plánu na období let 2005–2009 obsahovala kapitolu věnovanou pokroku v oblasti regulačních aspektů posuzování a prevence rizik, účinnosti zkušebních protokolů a souvisejících zaznamenaných úspěchů a nových akčních priorit.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 77/91/EHS, 78/855/EHS a 82/891/EHS a směrnice 2005/56/ES, pokud jde o požadavky na předkládání zpráv a na dokumentaci v případě fúze nebo rozdělení

KOM(2008) 576 v konečném znění – 2008/0182 (COD)

(2009/C 218/05)

Dne 16. října 2008 se Rada, v souladu s článkem 44 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 77/91/EHS, 78/855/EHS a 82/891/EHS a směrnice 2005/56/ES, pokud jde o požadavky na předkládání zpráv a na dokumentaci v případě fúze nebo rozdělení“

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. února 2009. Zpravodajkou byla paní SÁNCHEZ MIGUEL.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 104 hlasy pro, 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Shrnutí a doporučení

1.1 EHSV opakovaně žádal o zjednodušení *acquis communautaire* – překrývání pozměněných právních předpisů během jejich doby platnosti znesnadnilo jejich používání a mnohokrát dokonce přineslo nadbytečné papírování, které narušuje plynulost institucí, které tyto předpisy upravují.

1.2 Vyslovil se ovšem rovněž v tom smyslu, že tento proces zjednodušení by neměl znamenat deregularizaci ani snížení právní jistoty, která musí v Evropě panovat v každém směru.

1.3 Právní úprava vnitřního trhu a vztahy mezi evropskými hospodářsko-sociálními aktéry umožnily na jednu stranu harmonizaci jednotlivých legislativ a na stranu druhou volný pohyb osob a kapitálu, aniž by tím byla narušena práva a povinnosti zúčastněných stran.

1.4 Z tohoto důvodu a s ohledem na důsledky nedostatečné úpravy a transparentnosti jedné z klíčových institucí vnitřního trhu se domníváme, že by Komise měla zvážit, zda budou mít tyto navrhované změny, jež mají věc zjednodušit, pouze pozitivní účinky – snížení ekonomických nákladů –, či zda naopak nemohou ovlivnit právní jistotu spojování podniků prováděných formou fúze či rozdělení.

1.5 V tomto smyslu se EHSV domnívá, že by pravidla, kterými se řídí evropské MSP, jež jsou převažující podnikatelskou formou na evropském vnitřním trhu, měla být jednoznačným způsobem odlišena od pravidel uplatňovaných na velké korporace, a zejména na ty, jež jsou financovány prostřed-

nictvím burzovních trhů. Požadavek jednomyslnosti pro mnohá z navrhovaných pravidel je možné chápat tak, že se týká malých a středních kapitálových společností, protože jinak by byl nemyslitelný.

1.6 Než se takové odlišení uskuteční, měla by být zachována pravidla, která poskytují záruky, a to nejen pro akcionáře, ale rovněž pro věřitele a pracovníky, a měla by se přijmout opatření na podporu MSP, díky nimž by se dodržování stávajících právních předpisů stalo méně nákladným.

2. Úvod

2.1 Jedním z cílů Komise v oblasti vnitřního trhu bylo započítí procesu zjednodušení předpisů Společenství, především těch, které se týkají administrativní zátěže, jež připadá na evropské podniky, s ohledem na to, že většina z nich patří do kategorie MSP; mnohé z povinností, které vyplývají ze směrnic z oblasti práva společností, jsou určeny velkým kapitálovým společnostem, jež získávají prostředky na burzovním trhu.

2.2 Na jarním zasedání Evropské rady v roce 2007 ⁽¹⁾ byl schválen akční program na zjednodušení a na snižování administrativní zátěže, která zbytečně omezuje ekonomickou činnost podniků. Byl stanoven cíl snížit tuto administrativní zátěž o 25 % do roku 2012.

⁽¹⁾ Závěry předsednictví ze zasedání Evropské rady v Bruselu. Dok. 7224/07, s. 9.

2.3 V rámci práva společností již byly předloženy návrhy na zjednodušení ve dvou oblastech, a to co se týče hmotného práva – zde se jedná o tzv. první směrnici o zakládání akciových společností⁽¹⁾ a druhou směrnicí o zakládání a změně základního kapitálu⁽²⁾ –, tak pokud jde o právo instrumentální⁽³⁾, zejména co se týče účetních norem a požadavků na informace od společností s kótovanými akciemi.

2.4 Dvě ze směrnic, jejichž změny jsou nyní navrhovány, již byly předmětem zjednodušení – třetí směrnice týkající se fúzí a šestá směrnice, která reguluje velmi důležitý aspekt rozdělování podniků⁽⁴⁾, činnost nezávislých znalců v případech fúze a rozdělení akciových společností; EHSV se vyjádřil kriticky⁽⁵⁾, s ohledem na to, že neexistence objektivního pohledu někoho nezávislého na dané společnosti by mohla poškodit zájmy třetích stran, věřitelů a pracovníků.

3. Shrnutí návrhu Komise

3.1 Návrh směrnice, jenž je předmětem tohoto stanoviska, se přímo vztahuje na tři směrnice: na třetí směrnici týkající se fúzí, šestou týkající se rozdělení, a konečně novější směrnici o přeshraničních fúzích⁽⁶⁾. Kromě toho nepřímou pozměňuje druhou směrnicí⁽⁷⁾, vzhledem k tomu, že tím, že se v rámci pravidel pro fúze a rozdělení ruší povinnost předkládat znaleckou zprávu týkající se nepeněžitých vkladů, se dotýká pravidel pro změnu kapitálu obsažených v této směrnici.

3.2 Jako celek se opatření na zjednodušení navržená v těchto třech směrnicích týkají:

- snížení požadavků na informace o projektech fúze a rozdělení;
- zveřejňovací povinnosti a povinnosti vést dokumentaci o návrzích na fúze a rozdělení týkající se akcionářů;
- úpravy pravidel ochrany věřitelů.

3.3 Třetí i šestá směrnice ve stávajícím znění vyžadují předkládání tří zpráv: zprávy správců o právním a ekonomickém odůvodnění fúze/rozdělení, zprávy nezávislého znalce a účetního výkazu, pokud je roční účetní závěrka starší než šest měsíců. Všechny tři dokumenty musí být schváleny valnou

⁽¹⁾ Směrnice 68/151/EHS (Úř. věst. L 65, 14.3.1968, s. 8), jež byla pozměněna směrnicí 2003/58/ES (Úř. věst. L 221, 4.9.2003, s. 13).

⁽²⁾ Směrnice 77/91/EHS (Úř. věst. L 26, 31.1.1977, s. 1), jež byla pozměněna směrnicí 2006/68/ES (Úř. věst. L 264, 25.9.2006, s. 32).

⁽³⁾ Účetní normy a požadavky na průhlednost týkající se informací o emitentech, směrnice 2004/109/ES (Úř. věst. L 390, 31.12.2004, s. 38).

⁽⁴⁾ Směrnice 2007/63/ES (Úř. věst. L 300, 17.11.2007, s. 47), kterou se mění směrnice 78/855/EHS a 82/891/EHS, pokud jde o požadavek na zprávu nezávislého znalce v případě fúze nebo rozdělení akciových společností.

⁽⁵⁾ Stanoviško EHSV, Úř. věst. C 175, 27.7.2007, s. 33.

⁽⁶⁾ Směrnice 2005/56/ES o přeshraničních fúzích kapitálových společností (Úř. věst. L 310, 25.11.2005, s. 1).

⁽⁷⁾ Směrnice 77/91/EHS.

hromadou akcionářů každé společnosti, která se fúze nebo rozdělení účastní.

3.4 Návrh tyto požadavky snižuje v případě jednomyslného upuštění od dokumentu ze strany všech akcionářů u písemné zprávy vedení; co se týče účetní zprávy, použijí se pravidla stanovená ve směrnici o průhlednosti⁽⁸⁾, pokud mají společnosti cenné papíry, jež byly přijaty k obchodování.

3.5 Co se týče změny druhé směrnice týkající se změny kapitálu, navrhuje se osvobodit společnost od povinnosti předkládat zprávu znalců týkající se nepeněžitých vkladů.

3.6 Významným návrhem co se týče zveřejňování zpráv o fúzích a rozdělení je návrh na používání nových technologií a internetu při jejich zveřejňování.

3.7 Pokud jde o ochranu věřitelů, upravuje se právo na námitku vůči fúzím a rozdělení do té doby, než je zaručeno splacení úvěrů, a navrhuje se jeho zrušení. V případě přeshraničních fúzí však není povoleno nepředkládat zprávu znalců o nepeněžitých vkladech, a to v zájmu ochrany věřitelů a s cílem zaručit hodnotu vymahatelnou v jednotlivých státech, v nichž se společnosti nacházejí.

4. Přípomínky k návrhům změn

4.1 ESHV obecně vítá zjednodušení právních předpisů Společenství, konkrétně pak zjednodušení norem z oblasti práva společností, vzhledem k administrativní zátěži, jež je kladena na evropské podniky, a zejména na MSP jakožto zástupce hospodářské struktury EU. Jak jsme však již uvedli, toto zjednodušení nesmí v žádném případě způsobit právní nejistotu všech subjektů vnitřního trhu.

4.2 Rozumíme tomu, že Komise chce ochránit akcionáře jakožto vlastníky podniku, ale nelze zapomenout ani na ostatní strany účastnící se některého právního kroku, jejichž legitimní práva mohou být porušena. V tomto smyslu chápeme a podporujeme stanovisko, které zaujal Evropský parlament⁽⁹⁾, v němž připomněl, že je třeba brát ohled na zájmy všech zúčastněných stran (investorů, vlastníků, věřitelů i pracovníků). Takto se vyjádřil již dříve i EHSV⁽¹⁰⁾, jenž svůj názor opakuje s cílem zachovat transparentnost a důvěru hospodářsko-sociálních subjektů evropského vnitřního trhu.

⁽⁸⁾ Směrnice 2004/109/ES o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu.

⁽⁹⁾ Zpráva Evropského parlamentu A6-0101/2008.

⁽¹⁰⁾ Stanoviško EHSV – Úř. věst. C 117, 30.4.2004, s. 43.

4.3 Pokud jde o navrhované zjednodušení týkající se předkládání zpráv v případě fúze nebo rozdělení, které umožňuje nahradit zveřejnění dokumentů (jež je třeba zpřístupnit akcionářům a věřitelům) v rejstříku jejich opakovaným zveřejněním na internetových stránkách (což platí také pro přeshraniční fúze), bylo by potřeba vyjádřit i kritické připomínky. Zaprve se nelze domnívat, že tato změna zaručí ochranu práv akcionářů i věřitelů, protože postrádá veřejný charakter, jenž je vlastní rejstříku, a dále se ztrácí možnost využít této informace jako průkazného důkazu obsahu v jakémkoliv soudním sporu. Máme tedy za to, že při tomto druhu operací musí mít transparentnost přednost před úsporou ekonomických nákladů, což je důvod pro to, abychom se vyslovili pro lepší ochranu tohoto principu.

4.4 Na druhou stranu pokládáme za vhodné neopakovat účetní zprávu v případě společností s kótovanými akciemi⁽¹⁾, poněvadž jsou vypracovávány v souladu se zavedenými normami, a navíc jsou pod dohledem burzovních orgánů. V každém případě se zdá, že rozšíření této normy na další, nekótované společnosti, v případě, že jednomyslně souhlasí všichni akcionáři všech společností, zkrsluje smysl tohoto předpisu – pokud totiž již existuje účetní výkaz o účetnictví společnosti, jež je v souladu s nějakým právním předpisem, není třeba jej opakovat, což však se netýká článku 9 třetí směrnice, v němž se vypracovávání zprávy nepožaduje v případě jednomyslnosti akcionářů.

4.5 Jedno z témat, které v nás vzbuzuje obavy, je změna navržená ve druhé směrnici č. 77/91/EHS, jež doplňuje ty před-

chozí. Navrhuje se, aby se nepoužíval článek 10, který se týká nepeněžitých vkladů, a aby byly tyto vklady v případě fúze či rozdělení ověřovány nezávislým znalcem a používaly se normy pro znalecké zprávy požadované příslušnými předpisy. Domníváme se, že zpráva určuje část kapitálu, jež náleží každému akcionáři, přičemž kapitál je suma, kterou je každá společnost odpovědná vůči třetím stranám. EHSV by chtěl zdůraznit svůj názor na transparentnost, a zejména na záruku, kterou je třeba poskytnout zúčastněným a zainteresovaným stranám; nebylo by správné začínat tak, že nebude k dispozici „objektivní“ zpráva o majetkové hodnotě společnosti, vyjádřené alespoň nominální hodnotou základního kapitálu.

4.6 Právo věřitelů (kteří jsou oprávněnými vlastníky nějakých úvěrových cenných papírů vůči společností účastnících se právních operací fúze či rozdělení) vznášet námitky v případě těchto operací do té doby, než obdrží záruku splátky, byl jeden ze způsobů, kterými se těmto obchodním operacím dodávalo důvěryhodnosti a plynulosti. Dochází ke snížení této záruky tím, že se stanoví, že se věřitelé budou muset „obrátit na příslušný správní orgán nebo soud“ se žádostí o přiměřené záruky a že budou muset „spolehlivě“ prokázat, že jejich pohledávky tuto ochranu vyžadují a že takové záruky již od dané společnosti neobdrželi. Čl. 12 odst. 2, směrnice 82/891/EHS. V souvislosti s tímto přenosem důkazního břemene bychom se měli zamyslet, zda je taková změna vhodná, vzhledem k tomu, že zkomplikuje obchodní operace, jež byly do dnešní doby běžnou záležitostí, a zvýší počet operací vykonávaných z úřední moci.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽¹⁾ Směrnice 2004/109/ES o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností a o změně směrnice 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušení směrnice 2000/46/ES

KOM(2008) 627 v konečném znění – 2008/0190 (COD)

(2009/C 218/06)

Dne 30. října 2008 se Rada, v souladu s čl. 47 odst. 2, první a třetí větou, a článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností a o změně směrnice 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušení směrnice 2000/46/ES“

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 3. února 2009. Zpravodajem byl pan MORGAN.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 26. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 156 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 S pokračujícím využíváním elektronického zpracování dat ve finančních službách by bylo možné se domnívat, že již platíme elektronickými penězi. Šeky jsou snímány a tříděny elektronicky a debetní a kreditní karty se elektronicky zpracovávají v bankomatech, POS pokladnách a dalších typech platebních zařízení. Všechny tyto aplikace se zakládají na kreditu, který má zákazník na bankovním účtu a který může být omezen výší vkladů nebo stanoven bankou (např. u kreditních karet). Ve všech případech banka podnikla šetření, aby zjistila kreditní důvěryhodnost klienta a jeho úmyslů a na základě toho vydala šekové knížky a debetní a kreditní karty. Přístup k elektronickému kreditnímu systému závisí na kreditní důvěryhodnosti. Lidé z mnoha částí společnosti, kteří nemají konto v bance nebo na něm nemají dostatek prostředků, nejsou pro účast v tomto systému způsobilí.

1.2 Elektronické peníze jsou odlišné. Nesouvisí s kreditem. Vyžadují platbu předem. Předplacená částka se pak přemění do elektronické náhrady hotovosti uložené na elektronických nosičích, které spravuje vydavatel elektronických peněz. Elektronická média obsahující předplacenou částku mohou být přenosná, v tom případě mají obvykle formu předplatní karty, nebo jsou to záznamy pořízené on-line a přístupné přes internet. Elektronické peníze umožňují bezhotovostní placení (obvykle) menších částek v různých zařízeních, např. POS pokladnách, nebo on-line pomocí mobilní nebo internetové komunikace. Vlastnictví elektronických peněz není přímo spojeno s kreditní důvěryhodností. Vše, co je potřeba, je schopnost zaplatit předplatné.

1.3 Elektronické peníze asi nikdy nesplní všechny nároky, jimž vyhovují peníze. Není pravděpodobné, že by nahradily krabici pětiseturových bankovek schovanou pod postelí, ale měly by zvládnout transakce, kvůli nimž při sobě nosíme mince a bankovky. Přesto je nástup elektronických peněz velmi pomalý. Úspěšné iniciativy v tomto směru souvisejí s rozvojem informační společnosti. Elektronické peníze by se měly vyvíjet souběžně s informační společností. Měly by být penězi informační společnosti. Budoucí rozšíření bude záviset na podnikatelských aktivitách a technických inovacích v informační společnosti. Smyslem této směrnice je odstranit překážky stojící v cestě invenci a inovaci. EHSV tento cíl podporuje.

1.4 Koncem devadesátých let Evropská komise zaznamenala, že vydavatelé elektronických peněz jsou pouze kreditní instituce, a pokusila se rozšířit rozsah společností nabízejících tyto služby. Aby se trh rozvinul, přijala Komise směrnicí o elektronických penězích (2000/46/ES) umožňující dalším, nikoliv kreditním institucím elektronických peněz přístup na tento trh.

1.5 Cílem směrnice o elektronických penězích bylo vytvořit regulativní rámec, který by odpovídal úrovni rizika, které nové instituce elektronických peněz znamenají, a v němž by mohla vzkvétat technologie a inovace. Výsledek nepředstavuje žádný velký úspěch. Elektronické peníze dosud zdaleka nepřinášejí potenciální užitek, který se od nich očekával, a nejsou považovány za důvěryhodnou alternativu hotovosti.

1.6 Komise proto uskutečnila rozsáhlou revizi vývoje situace v oblasti elektronických peněz. Zjistila, že některá ustanovení směrnice o elektrických penězích brzdila rozvoj trhu s elektronickými penězi a technologickou inovaci. Konzultační a hodnotící proces identifikoval dva hlavní nedostatky. První se týká nejasné definice elektronických peněz a působnosti směrnice o elektronických penězích. Druhý nedostatek se týká právního rámce včetně obezřetnostního dohledu a aplikace ustanovení proti praní špinavých peněz v oblasti služeb elektronických peněz. Komise dospěla k názoru, že je nutná úprava většiny ustanovení směrnice o elektronických penězích, takže bylo rozhodnuto ji nahradit novou směrnicí, jejíž návrh, KOM(2008) 627 v konečném znění, je předmětem tohoto stanoviska.

1.7 Záměrem této směrnice je umožnit vznik nových, inovativních a bezpečných služeb elektronických peněz, zajistit přístup na trh novým hráčům a podpořit skutečnou a účinnou hospodářskou soutěž mezi účastníky trhu. Podle názoru EHSV je pro tuto iniciativu příhodná doba, protože zapojení spotřebitelů v informační společnosti od konce posledního desetiletí exponenciálně narůstalo a v současnosti existuje silná a neuspokojená poptávka po uživatelsky přátelských systémech elektronických peněz. Směrnice se snaží odstranit překážky na cestě podnikatelských iniciativ k uspokojení této poptávky.

1.8 Zavedení nového regulativního režimu ve finančním sektoru může být sporné s ohledem na krizi bankovního systému a všeobecného znepokojení z neúčinnosti regulace bank. Přes tyto obavy EHSV považuje navrhovaný režim za odpovídající a přiměřený. Nová pravidla se nevztahují na banky, které jako instituce nesou zodpovědnost za úvěrovou krizi; snížení požadavku na počáteční kapitál slouží pouze k omezení vstupní bariéry; kapitálové rezervy institucí elektronických peněz budou úměrné s rezervami bank; částky reprezentující pohledávky uživatelů budou samostatně chráněny v omezeném rozsahu investování; uvedené peněžní sumy představují minima. Pokud by se instituce staly skutečnou tržní silou v oblasti platebních služeb, mohou být na základě ustanovení směrnice upraveny podle situace.

1.9 EHSV má určité výhrady k oblasti ochrany spotřebitelů a vyzývá Komisi k provedení změn ve směrnici ve směru omezení investování kapitálu získaného od klientů, okamžité konverze obdržných částek do elektronických peněz, ochrany kapitálu získaného od klientů v hybridních institucích a odstranění poplatku za předčasné zpětné vrácení elektronických peněz z kontraktů.

1.10 Hotovost je anonymní. Jednoduché hotovostní transakce neodhalují totožnost platící osoby. V systémech elektro-

nických peněz mohou být plátcí anonymní nebo identifikovaní. Vyšší limit uložené částky ve výši 500 EUR by měl zvýšit přítlačivost elektronických peněz z hlediska potenciálních uživatelů, zejména těch, kteří nemají bankovní konto nebo na něm nemají dostatečné prostředky. Tyto limity by sice logicky neměly představovat nepřiměřenou hrozbu praní peněz v porovnání s tím, co je možné s velkými hotovostními částkami, přetrvávají však určité výhrady ohledně navrženého limitu.

1.11 Mince a bankovky mají své výrobní náklady a další náklady působí jejich oběh bankám a obchodníkům. Je zřejmé, že veřejnost Evropské unie zůstává věrná hotovosti jako platebnímu prostředku i nástroji uchování hodnot. V současném období nejistoty je v oběhu daleko více bankovek.

1.12 Směrnice sama o sobě nemůže tento trend zvrátit. Může však odstranit bariéry stojící v cestě podnikům a technologické inovaci. Žádná autorita nemůže obecnou veřejnost zavázat k používání elektronických peněz. Iniciativu by mohly převzít banky, ale kromě Belgie s její kartou Proton nedošlo z jejich strany nikde k velkému pokroku. Zkušenosti s používáním cestovních karet, telefonních karet a internetového obchodu jasně ukazují, že aplikace v informační společnosti podporují širší využívání elektronických peněz. Kromě toho jsou elektronické peníze často produktem jiného podniku, takže vydavatelem může být často hybridní podnik, který se neomezuje pouze na elektronické peníze. Vztah mezi elektronickými penězi a jinými typy podnikání se považuje za podstatný pro rozvoj elektronických peněz. Směrnice byla navržena tak, aby tento vývoj podporovala, a má proto podporu EHSV.

1.13 Zásadní výhrada se vztahuje k vývoji předpisů zabráňujících praní peněz. EHSV se nemůže smířit s tím, že dvě směrnice stanovují navzájem si odporující limity. To je příčinou nepřijatelného právního zmatku. Mají-li dostat přednost limity stanovené touto směrnicí, je nutné upravit směrnici proti praní špinavých peněz.

1.14 EHSV vyzývá členské státy, aby zaujaly stejně kladný přístup při provádění nové směrnice. Je důležité, aby tyto předpisy byly vyvíjeny za konzultací s podnikatelskou sférou a získaly takovou podobu, která by nebyla obtížným břemenem pro vydavatele elektronických peněz nebo jejich zákazníky, vzhledem k tomu, že příslušné finanční částky jsou minimální. Podle toho, jaký postoj zaujmou, mohou orgány členských států rozhodnout o podpoře nebo potlačení tohoto čerstvě zrozeného odvětví. EHSV je přesvědčen, že by se mu mělo dostat podpory ve všech členských státech.

1.15 Tato směrnice je významná. Může přivodit dalekosáhlé důsledky. EHSV vyzývá současné i potenciální hráče na scéně elektronických peněz, aby s ohledem na tuto směrnici znovu zhodnotili své síly, své slabiny, příležitosti i hrozby. Trh dostává druhou šanci.

2. Úvod

Odstavce 2.2, 2.3 a 2.4 vysvětlují hlavní vlastnosti elektronických peněz a jejich vztah k informační společnosti.

2.1 Je řada příkladů, jak vede zapojení zákazníka do informační společnosti k přijetí elektronických peněz.

2.2 Použití karet RFID ⁽¹⁾ je jedním z nich. Čip RFID může zaznamenávat peněžní hodnoty, a tak se stalo běžnou aplikací placení jízdného při vstupu do dopravních systémů. V roce 1997 zavedl Hong Kong kartu Octopus. Jedná se bezkontaktní chytrou kartu s možností dobíjení uložené částky. Používá se jednak jako platební prostředek téměř ve všech druzích veřejné dopravy ve městě, ale také k platbám ve večerkách, supermarketech, v provozovnách rychlého občerstvení, v parkovacích a prodejních automatech atd. Kartu používá 95 % populace města ve věku od 16 do 65 let. Tento příklad ukazuje, jak zapojení spotřebitelů do informační společnosti ovlivňuje širší využívání elektronických peněz. Ve veřejné dopravě v Londýně se nyní všeobecně používá RFID bezkontaktní karta Oyster. Uživatelé teď očekávají její rozšíření v trafikách, večerkách a prodejnách rychlého občerstvení, které bývají v okolí dopravních uzlů a stanic. K takovému vývoji jistě dojde ve Spojeném království a dalších členských státech s postupným rozšířením karet RFID.

2.3 Dalším rozšířenějším příkladem jsou předplacené účty mobilních telefonů, které se již mohou používat k nejrůznějším úhradám, například k platbě za využití horké linky při problémech s počítačem, za účast v soutěži, k dobročinným účelům, k placení interaktivních her, zábavy pro dospělé, zpravodajství a informačních služeb. Stejně jako v případě předplacených cestovních karet se považují předplacené telefonní účty za elektronické peníze, když začne být uložená částka akceptována dalšími firmami kromě přepravních nebo telefonních operátorů.

⁽¹⁾ RFID – Radio Frequency Identification, radiofrekvenční identifikace, používá elektronický čip, který může být zabudován do různých nosičů, např. visaček zboží nebo průkazů totožnosti. Čip se snímá bezdrátovou čtečkou a postačí, když se nosič čtečky jen dotkne. Tato aplikace se nazývá „bezkontaktní“. Vstupní karty do budov, jako je tomu v případě EHSV, pracují na principu RFID.

2.4 Také internet podporuje elektronické peníze, protože vyhovují dvěma významným potřebám. Většina firemních aplikací pro prodej zákazníkům přes internet používá k platbě kreditní transakce. Zákazníci bez účtu v bance jsou automaticky vyloučeni, protože nemají kreditní nebo debetní kartu. Použitím karty s elektronickými penězi mohou využívat výhod nákupu přes internet. Došlo také k významnému nárůstu internetových transakcí mezi jednotlivci navzájem (spotřebitel-spotřebitel), podněceným dražebními systémy jako je E-Bay. Mezi jednotlivci není možné provádět transakce s použitím kreditní nebo debetní karty. Platba musí proběhnout zabezpečenými elektronickými penězi. To bylo původem vzniku systémů jako je PayPal ⁽²⁾, který se uplatňuje v symbióze s E-Bay.

2.5 Zkušenosti s používáním cestovních karet, telefonních karet a internetového obchodu ukazují, že aplikace v informační společnosti vedou k širšímu využívání elektronických peněz. Ukazují také, že elektronické peníze mohou být vedlejším produktem jiného podnikání, takže společnost, která je vydává, může být hybridním podnikem. Vztah mezi elektronickými penězi a jiným podnikáním se považuje za podstatný pro rozvoj elektronických peněz. Směrnice to bere v úvahu.

2.6 Kreditní instituce jako banky mají všechny nezbytné atributy, aby vydávaly elektronické peníze, a působí v příslušných regulačních režimech. Do určité míry zde kreditní instituce převzaly iniciativu. Belgická karta Proton je produktem bankovního konsorcia. Kombinuje funkce debetní karty s elektronickou peněžní kartou a je v Belgii velmi rozšířená mezi klienty bank. Jsou zde určité vyhlídky, že bude vydáno více takových kombinovaných karet pro elektronické peníze s bezkontaktní technologií RFID. Přesto je tu zjevný konflikt zájmů mezi elektronickými penězi a jinými produkty kreditních institucí, jako jsou kreditní a debetní karty.

2.7 Údaje o omezeném počtu plně oprávněných institucí v oblasti elektronických peněz (20 institucí a 127 subjektů působících v rámci výjimek) a o malém objemu vydaných elektronických peněz (v současné době je celkový objem elektronických peněz v EU roven jedné miliardě oproti 600 miliardám EUR, které jsou v oběhu v hotovosti) ukazují, že se elektronické peníze ve většině členských států ještě nerozšířily. Kromě toho objem hotovosti v oběhu od zavedení eura v roce 2002 neustále stoupal.

⁽²⁾ PayPal byl spuštěn jako instituce elektronických peněz regulovaná úřadem finančních služeb Spojeného království. Později se přeměnil na kreditní instituci a nyní sídlí v Lucembursku.

2.8 Komise proto uskutečnila rozsáhlou revizi vývoje situace v oblasti elektronických peněz. Konzultační a hodnotící proces identifikoval dva hlavní nedostatky ve stávající směrnici o elektronických penězích. První se týká nejasné definice elektronických peněz a působnosti směrnice. Druhý nedostatek se týká právního rámce včetně obezřetnostního dohledu a aplikace ustanovení proti praní špinavých peněz v oblasti služeb elektronických peněz.

2.9 Kromě toho vstoupí v listopadu 2009 v platnost směrnice o platebních službách 2007/64/ES. Směrnice o platebních službách je v této oblasti významná tím, že stanovuje zvláštní režim pro platební instituce, který je obdobou režimu platného pro instituce elektronických peněz. Směrnice o platebních službách není kompatibilní se směrnicí o elektronických penězích, což samozřejmě bude přispívat k právní nejistotě, nedojde-li k revizi stávajícího režimu řízeného směrnicí o elektronických penězích.

2.10 Ze všech výše uvedených příčin je nutná úprava většiny ustanovení směrnice o elektronických penězích, takže bylo rozhodnuto ji nahradit novou směrnicí, jejíž návrh je předmětem tohoto stanoviska.

3. Shrnutí stanoviska

3.1 Záměrem směrnice je umožnit vznik nových, inovativních a bezpečných služeb elektronických peněz, zajistit přístup na trh novým hráčům a podpořit skutečnou a účinnou hospodářskou soutěž mezi účastníky trhu. Očekává se, že inovace na trhu platebních služeb přinese konkrétní užitek zákazníkům, podnikům i širší hospodářské scéně. Tvůrčí řešení by měla přispět k rychlejšímu provádění plateb a pohodlnějšímu používání a měla by umožnit nové funkce využitelné elektronickou společností jedenadvacátého století.

3.2 Byla ujasněna definice elektronických peněz: elektronickými penězi se rozumí peněžní hodnota vyjádřená pohledávkou za vydávající instituci, elektronicky uložená a vydaná proti přijetí peněžních prostředků (čl. 2 odst. 2). Nevztahuje se na jednoúčelové (v uzavřeném okruhu používané) předplacené platební nástroje, které se mohou použít pouze omezeným způsobem (čl. 1 odst. 3 a 4).

3.3 Působnost nové směrnice usnadňuje vstup na trh, protože se vztahuje na vydavatele víceúčelových (v otevřeném okruhu používaných) elektronických poukázek, jako jsou karty RFID a karty mobilních telefonů, a nezahrnuje elektronické peníze uložené na serverech.

3.4 Činnosti institucí elektronických peněz šířeji definují články 8 a 9. Existují zde dva pohledy. První stanoví, že je možné nabízet širší rozsah platebních služeb, než definuje příloha směrnice o platebních službách, včetně poskytování

kreditu, poskytování doplňkových služeb a provozování platebních systémů. Podle druhého hlediska mohou vydavatelé elektronických peněz při svém podnikání provozovat další aktivity, jako maloobchodní prodej nebo telekomunikační služby. V takovém případě již nebude potřebné vytvářet plnoprávnou instituci elektronických peněz. Bude však požadováno, aby peněžní prostředky v elektronických penězích byly chráněny v souladu s ustanovením směrnice o peněžních službách. Povolení takových hybridních institucí elektronických peněz by mělo podporovat nárůst vydávání elektronických peněz.

3.5 Práva na zpětnou výměnu částky jsou rysem, který chrání zákazníka. Upravuje je článek 5: členské státy zajistí, aby vydavatelé elektronických peněz na žádost držitele provedli kdykoliv zpětnou výměnu peněžní hodnoty držených elektronických peněz v její nominální výši. Toto opatření působilo problémy operátorům mobilních telefonních služeb, kde předem zaplacená částka byla určena na telefonní služby s možností nakupování, nyní jsou však mobilní operátoři kryti ustanoveními článku 5.

3.6 Obezřetnostní režim obecně sleduje ustanovení odpovídajících článků směrnice o platebních službách. Jsou zde však některá specifická opatření směřující k tomu, aby byl režim přiměřený existujícím rizikům. Je zde řada hledisek.

3.6.1 Směrnice o elektronických penězích požadovala u institucí elektronických peněz počáteční kapitál ve výši 1 milion EUR. Nyní se uplatňuje názor, že tato částka je nepřiměřeně vysoká ve vztahu k souvisejícím rizikům a je překážkou ve vytváření inovačních MSP v prostoru elektronických peněz. V novém návrhu se požadovaný počáteční kapitál snižuje na 125 000 EUR.

3.6.2 Kromě počátečního kapitálu musejí instituce elektronických peněz mít vlastní kapitál jako poměrnou část nesplacených závazků. Ve směrnici o elektronických penězích to bylo 2 %. Nově se požaduje 5 %, a procento klesá s rostoucím objemem, z vyšší hodnoty dané nevyčerpanými penězi nebo měsíčním objemem plateb.

3.6.3 Jsou zde omezení v investování kapitálu získaného od klientů reprezentujícího nevyčerpanou elektronickou hodnotu, ale uplatňují se pouze tam, kde vydávající instituce vykonává jinou činnost kromě plateb (čl. 9).

3.6.4 Navrhované úpravy režimu třetí směrnice o praní peněz, které zamezují praní špinavých peněz, jsou ve shodě s potřebami podniků a praxí v této oblasti. Zvyšuje se maximální hodnota elektronických peněz, které je možné jednorázově směnit za hotovost, z částky 150 EUR na 500 EUR (čl. 16).

3.6.5 Směrnice o elektronických penězích umožňovala členským státům upustit od mnoha autorizačních požadavků, aby usnadnila vstup na trh a inovace u nových subjektů. Tyto výjimky se v členských státech uplatňovaly nekonzistentně a vytvářely nerovné podmínky pro tržní subjekty. Výjimky jsou v novém režimu zachovány (čl. 10), ale podle příslušných článků směrnice o platebních službách nesmějí instituce elektronických peněz využívat výjimky působit přes hranice členských států. Jinými slovy: tam, kde se využívají výjimky, není možné oprávnění k přeshraniční činnosti.

4. Hospodářské a sociální hledisko

4.1 EHSV klade velký důraz na postup k cílům lisabonského projektu. Tato směrnice si zaslouží naši podporu, protože působí směrem k lisabonským cílům růstu a zaměstnanosti, kterých má být mimo jiné dosaženo technologickými inovacemi, podnikatelskou iniciativou, kreativním využitím internetu a vytvářením MSP jako vůdčí síly rozvoje elektronické společnosti jedenadvacátého století.

4.2 Zavedení nového regulativního režimu ve finančním sektoru může být sporné s ohledem na krizi bankovního systému a všeobecného znepokojení z neúčinnosti regulace bank. Přes tyto obavy EHSV považuje z následujících důvodů navrhovaný režim za odpovídající a přiměřený:

— Předpisy jsou navrženy pro potřeby inovativních MSP v oblasti platebních služeb. Nedávná bankovní krize vznikla z úvěrového zatížení bank. Instituce elektronických peněz nebudou smět poskytovat úvěry založené na prostředcích uživatelů, takže toto nebezpečí nevznikne.

— Požadavek na vlastní kapitál (viz odstavce 3.6.1 a 3.6.2 uvedené výše) znamená, že počáteční kapitál 125 000 EUR roste úměrně s rostoucím objemem prostředků od klientů. Snížení požadavku na počáteční kapitál slouží pouze k omezení vstupní bariéry. Směrnice stanoví podstatné kapitálové požadavky pro větší objemy.

— Kapitálové rezervy instituce elektronických peněz budou odpovídat bankovním a částky reprezentující pohledávky uživatelů budou samostatně chráněny v omezeném rozsahu investování.

— Uvedené peněžní sumy představují minima. Pokud by se instituce elektronických peněz staly skutečnou tržní silou v oblasti platebních služeb, mohou být na základě ustanovení směrnice upraveny podle situace.

4.3 EHSV má určité výhrady k oblasti ochrany zákazníků a vyzývá Komisi k provedení následujících úprav směrnice:

4.3.1 Omezení možnosti investování získaných prostředků se nyní vztahují pouze na hybridní instituce elektronických peněz. Tato opatření by se z důvodu lepší ochrany zákazníků měla vztahovat na všechny instituce elektronických peněz.

4.3.2 Instituce elektronických peněz nesmějí držet peníze klientů jako vklad. Získané prostředky by se měly okamžitě převést na elektronické peníze. Toto bezpečnostní opatření směrnice neuvádí.

4.3.3 Článek 9 by měl být pozměněn, aby jasněji stanovil, že vlastní kapitál vztahující se na nesplacené závazky v elektronických penězích by měl být hybridními institucemi specificky chráněn.

4.3.4 Čl. 5 odst. 4 umožňuje bezplatnou zpětnou výměnu při ukončení smlouvy, ale čl. 5 odst. 5 umožňuje účtovat poplatek za předčasné ukončení. Toto ustanovení by mělo být zrušeno, protože není žádný rozdíl mezi zpětným vrácením během trvání kontraktu nebo na jeho konci a pravděpodobným důsledkem by byl způsob ukončování kontraktu, který by slevoval z obezřetnostního požadavku znalosti klienta.

4.4 Vztah k hotovosti je v různých kulturách EU velmi rozdílný, rovněž tak i vztah k technologii. Míra růstu používání e-mailu a internetu může být vodítkem k posouzení pravděpodobného přijetí elektronických peněz. Dalším faktorem bude demografie oblasti maloobchodu a služeb. Větší společnosti pravděpodobně budou akceptovat elektronické peníze jako první. Z těchto i dalších důvodů vztahujících se k povaze členských států by nebylo moudré očekávat, že se elektronické peníze budou šířit v celé EU stejně rychle.

4.5 Z přibližně dvaceti institucí elektronických peněz, které dnes existují, bylo asi 15 akreditováno ve Spojeném království. K tomuto výsledku přispěl kladný přístup úřadu finančních služeb Spojeného království ve vztahu k elektronickým penězům. Úřad zejména vedl konzultace s podnikovou sférou, aby zajistil, že předpisy Spojeného království budou v praxi funkční. V tom byl úřad úspěšný. EHSV vyzývá členské státy, aby zaujaly stejně kladný přístup ve vztahu k nové směrnici. Takový přístup by přispěl k rostoucímu využívání elektronických peněz v celé EU.

4.6 Zásadní výhrada se vztahuje k vývoji předpisů zabraňujících praní peněz. Třetí směrnice o praní peněz obsahovala článek, který členskými státy umožňoval neuplatnit opatření pro prověřování klienta nebo je odložit v případě elektronických peněz (zjednodušené prověřování klienta), pokud částka nepřevýšila 150 EUR při uložení na zařízení, které není dobíjecí, nebo nepřevýšila 2 500 EUR za kalendářní rok v případě dobíjecího zařízení. Odpovídající limity jsou ve směrnici o platebních službách a v navrhované revizi směrnice o elektronických penězích shodně stanoveny na 500 EUR a 3 000 EUR. EHSV se nemůže smířit s tím, že dvě směrnice stanovují navzájem si odporující limity. To je příčinou nepřijatelného právního zmatku. Mají-li dostat přednost limity stanovené touto směrnicí, je nutné upravit směrnici proti praní špinavých peněz.

4.7 Hotovost je anonymní. Jednoduché hotovostní transakce neodhalují totožnost platící osoby. V systémech elektronických

peněz mohou být plátcí anonymní nebo identifikovaní. Provádění směrnice o praní peněz některými členskými státy narazilo na problém, že opatření KYC („poznaj svého klienta“) byla krajně přeháněna. Při transakcích spojených s převodem malých částek si budou mnozí uživatelé přát zachovat anonymitu. Jedním rysem provádění směrnice o praní peněz ve Spojeném království bylo to, že opatření KYC se uplatnila, teprve když klient vyvinul určitou úroveň aktivity. Vyšší limit uložené částky ve výši 500 EUR by zvýšil přitažlivost elektronických peněz z hlediska potenciálních uživatelů, zejména těch, kteří nemají bankovní konto nebo na něm nemají dostatečné prostředky. Tyto limity by sice logicky neměly představovat nepřiměřenou hrozbu praní peněz v porovnání s tím, co je možné s velkými hotovostními částkami, přetrvávají však určité výhrady ohledně navrženého limitu.

4.8 Elektronické peníze usnadňují finanční začlenění. Ve společnosti, kde se rostoucí měrou očekává, že platba bude provedena debetní nebo kreditní kartou, by mohla být velmi přitažlivá možnost pořídit za hotovost kartu, kterou by pak bylo možné používat ke kreditním a debetním transakcím. Určité společenské skupiny by mohlo takové řešení zvláště zvýhodnit. Patří mezi ně přistěhovalci, lidé bez bankovního konta nebo s malým zůstatkem a za určitých okolností také mládež a tělesně postižení lidé. EHSV je znepokojen tím, že z hlediska ochrany zákazníka jsou tyto skupiny také nejohroženější. Členské státy by měly jejich zranitelnost brát v úvahu při provádění této směrnice.

V Bruselu dne 26. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy (ISA)

KOM(2008) 583 v konečném znění – 2008/0185 (COD)

(2009/C 218/07)

Dne 14. října 2008 se Rada, v souladu s článkem 156 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy (ISA)“

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 29. ledna 2009. Zpravodajem byl pan PEZZINI.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 130 hlasy pro, žádný hlas nebyl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor podporuje iniciativu Komise na zahájení programu ISA v naději, že tento program bude nadále zaručovat a zvyšovat skutečnou a účinnou interoperabilitu v komplexních a nových systémech jednotného evropského trhu.

1.2 EHSV se domnívá, že v zájmu konkrétního uplatňování svobod stanovených ve Smlouvě má zcela zásadní význam úplné používání mechanismů interoperability ve prospěch nejen státní správy a institucí, ale i občanů, podniků a organizované občanské společnosti obecně.

1.3 Je zřejmé, že je třeba provádět konkrétní strategii zaměřenou na ochranu osobních a ekonomických údajů, jak EHSV několikrát zdůrazňoval ve svých stanoviscích⁽¹⁾: „aspekt informační bezpečnosti nemůže být jakkoli oddělován od posilování ochrany osobních dat a od ochrany svobod, což jsou práva zaručovaná Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv“.

1.4 Výbor zdůrazňuje, že uživatelé musí mít k dispozici navzájem propojené systémy prodávané pouze se zárukou ochrany jak soukromých, tak průmyslových a administrativních údajů. Z právního hlediska je třeba okamžitě vytvořit evropský systém pro podávání žalob a uvalování sankcí na uživatele, kteří zneužívají sítě a údaje, a za tímto účelem je rovněž třeba posilovat interoperabilitu právních postupů v Unii.

1.5 Výbor je toho názoru, že dosavadní podniknuté kroky nestačí k tomu, aby zabránily roztržtění trhu a zajistily

vzájemně propojeným interaktivním a přístupným orgánům veřejné správy skutečný panevropský rozměr.

1.6 Výbor požaduje, aby byl návrh programu ISA doprovázen rozhodnou iniciativou Společenství, která členské státy a Komisi zaváže k přijetí závazných opatření, jež posílenému společnému rámci interoperability propůjčí novou jistotu a platnost.

1.7 Je nezbytné, aby nová evropská strategie pro interoperabilitu stanovila kromě společného rámce také politické priority Společenství, které budou zahrnovat zvýšené úsilí v oblasti společných nástrojů, rámců a služeb; kromě toho musí být upřesněn rozpočtový výhled.

1.8 Podle EHSV se musí dospět k digitální konvergenci, která zaručí:

— interoperabilitu zařízení, platforem a služeb,

— požadavky na bezpečnost a spolehlivost,

— management identity a práv,

— přístupnost a snadné ovládání,

— využívání lingvisticky neutrálních informačních systémů a technických struktur,

⁽¹⁾ Viz stanovisko CESE ke sdělení *Strategie pro bezpečnou informační společnost*, zpravodaj: pan PEZZINI, Úř. věst. C 97, 18.4.2007, s. 21.

— velké úsilí v oblasti podpory a celoživotního vzdělávání uživatelů na daném území, zejména těch nejslabších ⁽¹⁾,

aby se zamezilo tzv. „digitálnímu vyloučení“ a aby byla zajištěna vysoká úroveň spolehlivosti a důvěry mezi uživateli a poskytovateli služeb.

1.9 EHSV se domnívá, že je třeba větší koordinace a spolupráce s jinými programy Společenství, které přispívají k rozvoji nových myšlenek a řešení týkajících se panevropské interoperability.

1.10 Zejména v oblasti elektronické správy Výbor zdůrazňuje důležitost softwaru s otevřeným zdrojovým kódem, v zájmu zajištění jeho bezpečnosti a stálosti a v zájmu důvěrnosti informací a plateb, a zdrojového kódu a domnívá se, že by mělo být podpořeno používání softwaru s otevřeným zdrojovým kódem, neboť ten umožňuje zkoumat, měnit, přerozdělovat a znovu využívat softwarová řešení, která jsou pro veřejné správy velmi důležitá.

1.11 Podle názoru Výboru je třeba posílit evropský referenční rámec interoperability z hlediska mnohostrannosti zahrnující politické aspekty společné vize sdílených priorit, právní aspekty legislativní synchronizace a aspekty technické, sémantické a organizační.

1.12 Podle Výboru by měla být zavedena evropská metoda výpočtu nákladové účinnosti panevropských interoperabilních služeb elektronické veřejné správy (PEGS) poskytovaných veřejnými správami.

1.13 Za základní podmínku úspěchu iniciativy považuje Výbor příslušnou informační a vzdělávací kampaň. Pro šíření, podporu a zaměření prací veřejné správy v jednotlivých členských státech má v rámci společného rozvojového rámce zásadní význam rovněž sociální a občanský dialog na evropské úrovni a pravidelné panevropské konference o elektronických službách.

2. Úvod

2.1 Rychlý rozvoj, k němuž od počátku 90. let 20. stol. došlo v sektoru informačních a komunikačních technologií, od základu změnil interaktivní prostředí, v němž se pohybují veřejné správy, podniky, trh práce a občané. Stupeň integrace na

(1) „Nejslabšími“ uživateli se rozumí jednak uživatelé z řad mladých a starších lidí, kteří nejsou dostatečně připraveni na využívání údajů ze sítě, a jednak ti, kdo nemají k dispozici dostatečné ekonomické prostředky nezbytné pro přístup k síti.

evropském vnitřním trhu byl bezprecedentním impulsem pro přeshraniční aspekty služeb elektronické správy.

2.2 Výbor i v nedávné době zdůraznil, že „orgány veřejné moci, které přecházejí na digitální služby, se budou muset modernizovat, tj. zlepšit kvalitu, flexibilitu a účinnost služeb, které dodávají, efektivně využívat veřejné zdroje, snížit náklady, zvýšit spokojenost uživatelů a interoperabilitu mezi veřejnými administrátory a snížit byrokraci“ ⁽²⁾.

2.3 Jak se zdůrazňuje v manchesterském prohlášení z roku 2005 ⁽³⁾, otázky konvergence a interoperability jsou jedním z nejdůležitějších aspektů evropské strategie elektronické veřejné správy.

2.4 Výbor se několikrát vyjádřil ⁽⁴⁾ jak k těmto tématům, tak i k četným zákonodárným iniciativám, které nutně vyžadují struktury pro interoperabilitu, jako je např. směrnice o službách 2006/123/ES, směrnice o veřejných zakázkách 2004/18/ES, směrnice INSPIRE 2007/2/ES a směrnice o informacích veřejného sektoru 2003/98/ES.

2.5 Výbor při různých příležitostech ⁽⁵⁾ podpořil zvláštní iniciativy Komise, na jejichž základě byly zahájeny programy pro elektronickou výměnu dat mezi správními orgány IDA I (1995–1999), IDA II (1999–2004) a EDABC (2005–2009), které byly předchůdci stávajícího návrhu rozhodnutí o novém programu pro řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy (ISA) (2010–2015).

(2) Viz stanovisko CESE ke sdělení Akční plán „eGovernment“ v rámci iniciativy i2010, zpravodaj: pan Hernández Bataller, Úř. věst. C 325, 30.12.2006, s. 78.

(3) Viz <http://archive.Cabinetoffice.gov.uk/egov2005conference/documents/proceedings/pdf/051124declaration.pdf>.

(4) Viz stanovisko CESE k programu MODINIS, zpravodaj: pan RETUREAU, Úř. věst. C 61, 14.3.2003, s. 184; stanovisko CESE *Prodloužení programu IKT - MODINIS*, zpravodaj: pan RETUREAU, Úř. věst. C 28, 3.2.2006, s. 89; stanovisko CESE ke sdělení o *závěrečné zprávě o eEurope 2002*, zpravodaj: pan KORYFIDIS, Úř. věst. C 220, 16.9.2003, s. 36; stanovisko CESE *Evropská agentura pro bezpečnost sítě a informací*, zpravodaj: pan LAGERHOLM, Úř. věst. C 220, 16.9.2003, s. 33; stanovisko CESE ke sdělení i2010 – *Informační společnost pro růst a zaměstnanost*, zpravodaj: pan LAGERHOLM, Úř. věst. C 110, 9.5.2006, s. 83; stanovisko CESE ke sdělení *Přístupnost elektronických technologií (eAccessibility)*, zpravodaj: pan CABRA DE LUNA, Úř. věst. C 110, 9.5.2006, s. 26; stanovisko CESE *Elektronické obchodování a digitalizace*, zpravodaj: pan MCDONOGH, Úř. věst. C 108, 30.4.2004, s. 23; stanovisko CESE *Předpisový rámec EU pro síť a služby elektronických komunikací*, zpravodaj: pan MCDONOGH, Úř. věst. C 97, 28.4.2007, s. 27.

(5) Viz stanovisko CESE *Elektronická výměna dat (IDA)*, zpravodaj: pan Bento Gonçalves, Úř. věst. C 214, 10.7.1998, s. 33; stanovisko CESE *Změny/IDA*, zpravodaj: pan BERNABEI, Úř. věst. C 80, 3.4.2002, s. 21; stanovisko CESE *Služby elektronické správy*, zpravodaj: pan PEZZINI, Úř. věst. C 80, 30.3.2004, s. 83.

2.6 Výbor zdůraznil, že *interoperabilita informačních systémů, sdílení a opakované využití informací a sjednocených správních postupů jsou zásadními předpoklady pro poskytování interaktivních služeb elektronické správy, které se budou vyznačovat vysokou a stálou kvalitou a budou zaměřené na uživatele* ⁽¹⁾, a vyzdvihl zejména následující aspekty:

- význam posílení evropských iniciativ, z nichž mají prospěch nejen státní správy a instituce, ale i občané, podniky a organizovaná občanská společnost obecně,
- nutnost existence účinného certifikačního orgánu na evropské úrovni, který by zaručil odpovídající úroveň bezpečnosti pro přístup k informacím a jejich výměnu,
- důležitost zajištění co největší viditelnosti, přístupnosti a interoperability sítí pro jejich konečné uživatele,
- nutnost podporovat iniciativy na různých úrovních s cílem zajistit celoživotní vzdělávání uživatelů a umožnit využití síťové infrastruktury i pro aktivity celoživotního vzdělávání,
- vzhledem k citlivosti zpracovávaných údajů potřebu zajistit vysokou úroveň bezpečnosti sítí prostřednictvím vhodných ochranných nástrojů a v případě potřeby bezpečných přenosových protokolů na ústřední i decentralizované úrovni.

2.7 Pracovní dokumenty, které doprovázejí sdělení *Jednotný trh pro Evropu ve 21. století* ze dne 20. listopadu 2007 (a k němuž se Výbor vyjádřil ⁽²⁾), se navíc často odvolávají na nástroje interoperability při elektronické výměně dat: na online síť SOLVIT, na systém pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI – Internal Market Information System), na systém včasného varování před nebezpečnými výrobky (RAPEX), na systém sledovatelnosti živých zvířat a včasného varování v případě jejich nákazy (TRACES).

2.8 Různé studie ⁽³⁾ nicméně poukázaly na to, že veřejné správě brání v dosažení plné interoperability mezi státy a odvětvími mnoho překážek: nedostatečná koordinace, nedostatečná organizační flexibilita, rozdíly v pravomocích jednotlivých institucí, různé právní rámce, rozdíly v kulturním a politickém přístupu, nedostatečný dialog s průmyslem, nedostatečné využívání dosažených výsledků, překážky kladené mnohojazyčností.

2.8.1 K těmto překážkám se připojují problémy spojené s bezpečností a s dodržováním práva na soukromí, jakož

i nedostatečná integrace do administrativních postupů jednotlivých členských států. Rovněž je třeba lépe propojit celní systém do sítě, jak opakovaně požadoval i Výbor.

2.9 Výbor se proto domnívá, že je zapotřebí ještě více zintenzívnit úsilí o koordinaci v zájmu podpory vzájemného propojení, interoperability a dostupnosti, aby bylo možné plně využívat výhod plynoucích z evropského hospodářského prostoru bez hranic, s minimálním společným určujícím faktorem pro společné specifikace a řešení a účinným uplatňováním otevřených norem.

3. Návrh Komise

3.1 Cílem návrhu Komise je podpořit pomocí zahájení programu pro řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy (ISA) účinnou a účelnou elektronickou interakcí mezi evropskými orgány veřejné správy v různých zemích a odvětvích, díky které bude možné poskytovat elektronické veřejné služby na podporu provádění politik a činností Společenství se zvláštním ohledem na jednotný trh tím, že se zabrání vzniku různých elektronických překážek v jednotlivých členských státech.

3.2 Program ISA bude zaměřen na propagaci a podporu:

- zřízení a zlepšování společných rámců podporujících interoperabilitu mezi různými zeměmi a odvětvími,
- posouzení dopadů navrhovaných či přijatých právních předpisů Společenství z hlediska IKT, jakož i plánování provádění systémů IKT, které provádění takovýchto právních předpisů podporují,
- fungování a zlepšování stávajících společných služeb a tvorby, industrializace, fungování a zlepšování nových společných služeb,
- zlepšování stávajících obecně používaných nástrojů a tvorby, poskytování a zlepšování nových obecně používaných nástrojů.

3.3 Navrhované finanční krytí na provádění programu ISA v období let 2010–2015 je stanoveno na 164,1 milionů eur, z čehož bude 103,5 milionů použito v období do 31. prosince 2013, jak stanoví finanční plán na období let 2007–2013, a 60,6 milionů na roky 2014–2015.

⁽¹⁾ Viz stanovisko CESE .

⁽²⁾ Viz stanovisko CESE ke sdělení *Jednotný trh pro Evropu ve 21. století*, zpravodaj: pan Cassidy, spoluzpravodajové: pan Hencks a pan Cappellini [nebylo ještě zveřejněno v Úředním věstníku].

⁽³⁾ Viz www.egovbarriers.org

4. Obecné připomínky

4.1 Výbor s přesvědčením podporuje iniciativy usilující o zajištění plného a účinného fungování rozšířeného jednotného evropského trhu a domnívá se, že v zájmu konkrétního uplatňování svobod stanovených ve Smlouvě má zcela zásadní význam úplné používání mechanismů interoperability, ze kterého budou mít prospěch nejen státní správa a instituce, ale i občané, podniky a organizovaná občanská společnost obecně.

4.2 Navzdory uskutečnění tří víceletých navazujících programů IDA I, IDA II a IDABC je Výbor toho názoru, že dosavadní podniknuté kroky nestačí k tomu, aby zabránily roztržitému trhu a zajistily vzájemně propojeným orgánům veřejné správy skutečně panevropský rozměr umožňující snadné a nediskriminační poskytování služeb s cílem zachovat jednotnost trhu a řádný výkon práv občanů a podniků v celém Společenství.

4.3 Výbor podporuje iniciativu Komise na zahájení programu ISA za předpokladu, že nebude spočívat v pouhém prodloužení a refinancování programů uskutečněných od roku 1993 dodnes, ale zajistí skutečnou a účinnou „evropskou strategii pro interoperabilitu“ a „evropský rámec interoperability“⁽¹⁾, které jsou v souladu s obnovenou lisabonskou agendou nezbytné pro integrovaný jednotný trh a pro konkurenceschopné a udržitelné evropské hospodářství.

4.4 Výbor požaduje, aby byl návrh programu ISA doprovázen rozhodnou iniciativou Společenství, která členské státy a Komisi zaváže k přijetí závazných opatření, jež propůjčí novou jistotu a platnost evropské strategii a společnému rámci interoperability, díky němuž budou veřejným a soukromým subjektům a vnitrostátním a nadnárodním uživatelům zaručeny jasné a transparentní společné postupy.

4.5 Podle Výboru je nezbytné, aby nová evropská strategie pro interoperabilitu stanovila kromě společného rámce také politické priority Společenství, aby připravované návrhy směrnic a nařízení byly skutečně používány.

4.6 Výbor se domnívá, že dosud nebylo vyvinuto dostatečné úsilí v oblasti koordinace a spolupráce s jinými programy Společenství, které přispívají k rozvoji nových myšlenek a řešení týkajících se panevropské interoperability, a to konkrétně s rámcovým programem pro konkurenceschopnost a inovace (program ICT PSP) a 7. rámcovým programem Společenství pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace,

(1) Viz článek 8 návrhu rozhodnutí KOM(2008) 583 v konečném znění.

a doporučuje zřídit meziprogramový výbor zaměřený na interoperabilitu, v němž by byly zastoupeny subjekty odpovědné za řízení všech zainteresovaných programů, aby bylo možné součinně připravovat veřejné zakázky.

4.7 Výbor se domnívá, že veřejná správa by měla ověřovat plnou kompatibilitu nových operačních rámců se zásadami panevropské interoperability již ve fázi jejich přípravy, a to s využitím mechanismů předchozího informování, jako těch, které byly uplatněny při vypracování nových technických norem⁽²⁾. Hlavní překážkou zůstává kultura, neboť některé veřejné správy stále ještě nejsou ochotny a neuznávají potřebu sáhnout k otevřeným technickým a inovačním řešením v rámci evropského rámce interoperability.

4.8 Za nezbytnou podmínku úspěchu iniciativy považuje Výbor příslušnou informační a vzdělávací kampaň a pořádání pravidelných panevropských konferencí o elektronických službách, aby byla i díky *benchmarkingu* prováděnému veřejnými správami na různé úrovni zajištěna neustálá kontrola a změna v zaměření pracovního programu.

4.9 Digitální konvergence vyžaduje interoperabilitu zařízení, platform a služeb, požadavky na bezpečnost a spolehlivost, management identity a práv⁽³⁾, přístupnost a snadné ovládání, využívání lingvisticky neutrálních informačních systémů a technických struktur a velké úsilí v oblasti celoživotního vzdělávání uživatelů na daném území, zejména těch nejslabších, aby se zamezilo sociálnímu vyloučení.

4.10 Zejména v oblasti elektronické správy Výbor zdůrazňuje důležitost *softwaru s otevřeným zdrojovým kódem*, v zájmu zajištění jeho bezpečnosti a stálosti, a v zájmu důvěrnosti informací a plateb, a zdrojového kódu pro účely údržby, stability a bezpečnosti, a to i v případech, kdy již vydavatele nelze kontaktovat⁽⁴⁾.

4.11 Podle Výboru by měla být zavedena evropská metoda výpočtu nákladové účinnosti panevropských interoperabilních služeb elektronické veřejné správy (PEGS⁽⁵⁾) poskytovaných veřejnými správami, která by nezohledňovala pouze návratnost investic do majetku, flexibility a snížení úrovně administrativní zátěže, ale také – a to především – celkovou hodnotu vzhledem ke schůdnosti a spolehlivosti jednotného trhu pro občany a podniky.

(2) Viz usnesení Rady ze dne 7. května 1985 o novém přístupu k technické harmonizaci a normalizaci (85/c 136/01) [není k dispozici v češtině], v němž se hovoří o připravenosti k rychlým konzultacím v rámci Společenství na příslušné úrovni v souladu s cíli směrnice 83/189/EHS.

(3) Viz stanovisko CESE o bezpečnosti sítí a elektronické komunikaci, zpravodaj: pan Retureau, Úř. věst. C 48, 21.2.2002, s. 33.

(4) Viz stanovisko CESE o patentovatelnosti vynálezů pomocí počítačů, zpravodaj: pan Retureau, Úř. věst. C 61, 14.3.2003, s. 154.

(5) PEGS = Pan-European e-Government Services.

4.12 Podle názoru Výboru je třeba posílit evropský referenční rámec interoperability z hlediska mnohostrannosti zahrnující politické aspekty společné vize sdílených priorit, právní aspekty legislativní synchronizace a aspekty technické, sémantické a organizační.

4.13 EHSV se domnívá, že ze sociálního hlediska by osvědčeným postupem pro vnitrostátní správní orgány bylo zahájení dialogu na evropské úrovni v rámci neformálního dialogu EPAN/TUNED ⁽¹⁾ se zástupci zaměstnanců příslušných správních orgánů, což by zajistilo nezbytnou informovanost občanů.

4.14 Pokud jde o stávající a nové obecně používané nástroje v rámci koncepčního modelu GPSCM ⁽²⁾, který stanovila Komise spolu s členskými státy, je třeba:

— jasně určit úkoly, práva a odpovědnosti vlastníků údajů, poskytovatelů a uživatelů ve společném přeshraničním měřítku a se standardizovaným a jednotným společným přístupem,

— na straně veřejné správy přijmout takové modely v rámci jejího úsilí, aby bylo možné sladit vlastní systémy interoperability se společnými systémy pro hodnocení výkonu v přeshraničních tocích,

— zřídit nebo posílit národní infrastruktury pro identifikaci, ověřování a certifikaci s cílem zajistit vysokou úroveň spolehlivosti a důvěry mezi uživateli a poskytovateli služeb.

4.15 Výbor se domnívá, že je třeba definovat společný rámec pro otevřené technické normy, které pro tuto oblast vypracoval CEN, CENELEC a ETSI, což by všem zainteresovaným stranám umožnilo jejich uplatňování.

4.16 Podle názoru Výbor by mělo být podpořeno používání softwaru s otevřeným zdrojovým kódem, neboť ten umožňuje zkoumat, měnit, přerozdělovat a znovu využívat softwarová řešení, která jsou pro veřejné správy velmi důležitá jak z hlediska nákladové účinnosti, tak i z hlediska kontroly uplatňování norem, funkčního pokrytí nad rámec omezení kladených licencí a autorskými právy, udržitelnosti přijatých řešení v průběhu času a přizpůsobení se místním potřebám.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽¹⁾ EUPAN: European Public Administration Network (Evropská síť veřejné správy); současné pojmenování neformální sítě generálních ředitelů veřejných správ v EU. TUNED: Trade Union Network for European Dialog (Síť odborových organizací pro evropský dialog).

⁽²⁾ GPSCM = Generic Public Services Conceptual Model.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady č. 87/372/EHS o frekvenčních pásmech vyhrazených pro koordinované zavedení veřejných celoevropských buňkových digitálních pozemních mobilních komunikačních systémů ve Společenství

KOM(2008) 762 v konečném znění – 2008/0214 (COD)

(2009/C 218/08)

Dne 5. prosince 2008 se Rada, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady č. 87/372/EHS o frekvenčních pásmech vyhrazených pro koordinované zavedení veřejných celoevropských buňkových digitálních pozemních mobilních komunikačních systémů ve Společenství“

Dne 2. prosince 2008 předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost přípravou podkladů Výboru na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana HERNÁNDEZE BATALLERA hlavním zpravodajem na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), a přijal následující stanovisko 101 hlasy pro, 1 ... člen se zdržel hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV opakuje svoji podporu návrhu Komise vzhledem k tomu, že liberalizací ve využívání frekvenčního pásma 900 MHz se legislativní iniciativa na úrovni Společenství stala nutností.

2. Nástin situace

2.1 Dne 25. července 2007 předložila Komise návrh směrnice na zrušení směrnice Rady č. 87/372/EHS⁽¹⁾, jejímž cílem bylo odstranit vyhrazení pásma 900 MHz pro systémy GSM v členských státech EU zavedené ve smyslu směrnice Rady č. 87/372/EHS z 25. června 1987 o frekvenčních pásmech vyhrazených pro koordinované zavedení veřejných celoevropských buňkových digitálních pozemních mobilních komunikačních systémů ve Společenství.

2.2 Toto frekvenční pásmo 900 MHz je zvláště hodnotné, neboť má dobré vlastnosti šíření, a může tak pokrýt větší vzdálenosti než vyšší frekvenční pásma a umožňuje přenos moderních hlasových, datových a multimediálních služeb i do méně zalidněných a venkovských oblastí.

2.3 Cíl návrhu byl považován za nezbytný k dosažení úspěchu iniciativy „i2010 – evropská informační společnost

pro růst a zaměstnanost“⁽²⁾ a k dosažení vyšší míry konkurence využíváním pásma 900 MHz jinými technologiemi, což by uživatelům poskytlo největší možnou svobodu volby služeb a technologií.

2.4 V souladu s ustanovením rozhodnutí č. 676/2002/ES udělila Komise CEPT mandát k vypracování méně restriktivních technických podmínek. V rámci tohoto mandátu byly vypracovány podmínky na základě zásady, že pásmo 900 MHz může společně fungovat a je plně kompatibilní s GSM a UMTS.

2.5 K tomuto návrhu vydal EHSV souhlasné stanovisko⁽³⁾ s tím, že jeho schválení bude impulsem pro inovace a konkurenceschopnost, zvětší konkurenci na trhu elektronických komunikací a zvýší spotřebitelskou volbu.

2.6 V důsledku debat během legislativního postupu Komise dne 19. listopadu 2008 předložila nový návrh směrnice⁽⁴⁾, jejímž cílem je změnit směrnici 87/372/EHS.

⁽¹⁾ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se ruší směrnice Rady č. 87/372/EHS o frekvenčních pásmech vyhrazených pro koordinované zavedení veřejných celoevropských buňkových digitálních pozemních mobilních komunikačních systémů ve Společenství (KOM(2007) 367).

⁽²⁾ KOM(2005) 229 v konečném znění.

⁽³⁾ Stanovisko CESE „Zrušení směrnice GSM“, Úř. věst. C 151, 17.6.2008, s. 25–27. Stanovisko přijato plenárním shromážděním dne 16.1.2008. Zpravodaj: pan Hernández Bataller.

⁽⁴⁾ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady č. 87/372/EHS o frekvenčních pásmech vyhrazených pro koordinované zavedení veřejných celoevropských buňkových digitálních pozemních mobilních komunikačních systémů ve Společenství. KOM(2008) 762 v konečném znění.

3. Návrh Komise

3.1 Směrnice v současné době požaduje, aby členské státy zajistily, že budou celá frekvenční pásma 890-915 MHz a 935-960 MHz určena pro GSM. Toto omezení zabraňuje tomu, aby byla pásma použita pro celoevropské systémy jiné než GSM, které by byly schopné poskytovat pokročilé interoperabilní hlasové, datové a multimediální služby v širší pásma s vysokou schopností přenosu. Tyto nové celoevropské systémy, jako například systém UMTS, nabízejí vyšší možnosti než systém GSM a od přijetí směrnice před 20 lety se díky technologickému rozvoji staly životaschopné.

3.2 Protože liberalizace využívání pásma spektra 900 MHz by mohla případně vést k narušení hospodářské soutěže, přičemž zvláště v případech, kdy některým mobilním operátorům nebylo přiděleno spektrum v pásmu 900 MHz, by mohlo dojít k jejich znevýhodnění, pokud jde o náklady a efektivitu, oproti jiným operátorům, kteří budou moci v tomto pásmu poskytovat služby 3G.

3.3 V návrhu se ‚systémem GSM‘ rozumí síť elektronických komunikací, která splňuje normy o GSM vydané ETSI, zejména normy EN 301 502 a EN 301 511, a systémem ‚UMTS‘ se rozumí síť elektronických komunikací, která splňuje normy o UMTS vydané ETSI, zejména normy EN 301 908-1, EN 301 908-2, EN 301 908-3 a EN 301 908-11.

3.4 Podle předpisů o elektronických komunikacích a zejména směrnice 2002/20/ES⁽¹⁾ mohou členské státy změnit a/nebo přezkoumat práva využívání spektra, a mají tak nástroje k řešení případného narušení hospodářské soutěže. Proto by měly zavést příslušná opatření, především pak prošetřit, zda by aplikace tohoto návrhu mohla narušit hospodářskou soutěž na příslušných mobilních trzích.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV by rád znovu vyjádřil podporu návrhu Komise vzhledem k tomu, že liberalizace využívání frekvenčního pásma 900 MHz vyvolává nutnost normativního zásahu na úrovni Společenství.

4.1.1 Tím, že umožní rozvoj sítí UMTS v městských, příměstských a venkovských oblastech v koexistenci se sítěmi GSM 900/1800 při použití vhodných hodnot pro oddělení nosičů zvětší tento návrh na jedné straně konkurenci na vnitřním trhu a na straně druhé také zvýší hospodářskou, sociální a územní soudržnost Unie.

4.2 Možnost, že by členské státy mohly využívat opatření ex ante regulačního rámce elektronických komunikací, což by jim umožnilo tato práva na využívání přezkoumat a přerozdělit s cílem odstranit narušování hospodářské soutěže, potvrzuje oprávněnost tohoto typu opatření, jak již EHSV zdůraznil při přezkumu rámce elektronických komunikací. V zájmu potřebné transparentnosti EHSV znovu opakuje nutnost časového odstupu pro informování veřejnosti vždy před přijetím tohoto typu opatření.

4.3 Z režimu stanoveného v tomto návrhu musí mít užitek celé odvětví elektronických komunikací v rámci soustavy otevřených a konkurenčních trhů. Urychlí přizpůsobení tohoto průmyslu strukturálním změnám a bude stimulovat prostředí příznivé pro zakládání a rozvoj podniků v celé Unii, a to především těch malých a středních.

4.4 Naproti tomu spotřebitelé musí mít prospěch z větší flexibility při správě spektrálních zdrojů u bezdrátových elektronických komunikací – obecně na bázi WAPECS⁽²⁾ – jelikož tento přístup, jak upozorňoval EHSV, považuje neutralitu technologie a služeb za politické cíle pro dosažení flexibilnějšího a efektivnějšího využívání spektra.

4.5 EHSV očekává, že provádění tohoto návrhu přispěje k rozvoji zaměstnanosti, zlepšení životních a pracovních podmínek, což umožní, aby postupně dosáhly vyrovnané úrovně, zajistí přiměřenou sociální ochranu, sociální dialog a rozvoj lidských zdrojů k dosažení trvale vysoké míry zaměstnanosti.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽¹⁾ Směrnice 2002/20/ES Evropského Parlamentu a Rady ze dne 7. března 2002 o oprávnění pro služby a síť elektronických komunikací, Úř. věst. L 108, 24.4.2002, s. 21.

⁽²⁾ Wireless Access Policy for Electronic Communications Services (politika bezdrátového přístupu ke službám elektronických komunikací).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o zachování rybolovných zdrojů pomocí technických opatření

KOM(2008) 324 v konečném znění – 2008/0112 (CNS)

(2009/C 218/09)

Dne 16. července 2008 se Rada, v souladu s článkem 37 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu nařízení Rady o zachování rybolovných zdrojů pomocí technických opatření“

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. ledna 2009. Zpravodajem byl pan SARRÓ IPARRAGUIRRE.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 178 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry

1.1 Výbor považuje zjednodušení, s jakým přichází návrh nařízení, za nezbytné. Nicméně potvrzuje, že se nejedná pouze o zjednodušení, ale že Komise zavádí do technických opatření změny, jejichž cílem je harmonizace.

1.2 EHSV je toho názoru, že z plánované harmonizace vyplývá nutnost úpravy některých technických opatření, a proto jí musí předcházet vědecké analýzy, ať již z biologického či socioekonomického hlediska.

1.3 Vzhledem k silně technické povaze opatření, jimiž se zabývá návrh nařízení, je EHSV toho názoru, že se nemusí vyjadřovat k návrhům změn, dokud nebudou vyhotoveny uvedené analýzy. Stejně tak se domnívá, že účinnost nových technických opatření musejí poměřit nejprve profesionální rybáři v praxi na lodi a v místě rybolovu.

1.4 Výbor se domnívá, že toto nařízení Rady musí obsahovat všechna technická opatření, čímž se zabrání možnosti, aby některá z nich byla zahrnuta do pozdějších nařízení Komise.

1.5 EHSV plně podporuje návrh na periodické vyhodnocování efektivity technických opatření navržených Komisí.

2. Úvod

2.1 Cílem návrhu je zjednodušit a regionalizovat stávající regulační rámec pro zachování rybolovných zdrojů pomocí technických opatření.

2.2 Uvažovaným cílem tohoto zjednodušení je nahradit nařízení Rady (ES) č. 850/98 a nařízení Rady č. 2549/2000 předkládaným návrhem nařízení Rady.

2.2.1 Nařízení Rady (ES) č. 850/98 ze dne 30. března 1998 obsahuje předpisy o zachování rybolovných zdrojů pomocí

technických opatření na ochranu nedospělých mořských živočichů.

2.2.2 Nařízení Rady (ES) č. 2549/2000 ze dne 17. listopadu 2000 stanovuje doplňková technická opatření pro obnovu populací tresky obecné v Irském moři.

2.2.3 Návrh se týká ještě dalších pěti nařízení: č. 2056/2001, č. 254/2002, č. 494/2002, č. 2015/2006 a č. 40/2008; pravděpodobně se dotkne přílohy III nařízení o každoročním celkovém přípustném odlovu (TAC) a kvótách.

2.3 Do nového návrhu nařízení Rady, který předkládá Komise, jsou zapracovány:

2.3.1 žádost Rady zasláná Komisi v červnu 2004 o revizi technických opatření pro zachování rybolovných zdrojů v Atlantiku a Severním moři s cílem zjednodušit je a vzít v potaz regionální charakteristiky;

2.3.2 akční plán Komise, který byl schválen Radou v dubnu 2006, za účelem zjednodušit právo Společenství, podle něhož se všechna technická opatření roztroušená v různých nařízeních, včetně každoročního nařízení o rybolovných právech a plánů obnovy některých populací, budou muset sjednotit do jednoho nařízení.

2.4 Z těchto důvodů návrh nařízení Rady, který předkládá Komise, stanovuje technická opatření pro oblasti severovýchodního Atlantiku, středovýchodního Atlantiku a vod při pobřeží francouzských departementů Guyana, Martinique, Guadeloupe a Réunion, které podléhají svrchovanosti nebo jurisdikci Francie. Tento návrh nařízení se netýká technických opatření pro Baltské moře a Středozemní moře, jež jsou stanovena v nařízení Rady (ES) č. 2187/2005 pro Baltské moře a v nařízení Rady (ES) č. 1967/2006 pro Středozemní moře.

2.5 Návrh nařízení Rady bude platit pro obchodní a rekreační rybolov, uchovávání na palubě, překládku a vykládku rybolovných zdrojů, pokud budou tyto aktivity prováděny ve vodách Společenství a v mezinárodních vodách různých rybolovných oblastí vymezených v Atlantském oceánu jednak na rybářských lodích Společenství, jednak občany členských států, aniž by tím byla dotčena konečná odpovědnost států vlajky.

2.6 Oblast působnosti doplňuje použití nařízení o skladování, prodej a vystavování produktů rybolovu ulovených v těchto rybolovných oblastech a rovněž o dovozu produktů rybolovu odlovených v jakékoli jiné oblasti rybářskými plavidly třetí země, jež nesplňují požadavky na minimální velikost živých vodních zdrojů při vykládce stanovené v návrhu nařízení Rady.

2.7 Návrh nařízení Rady obsahuje kromě technických opatření pro zachování rybolovných zdrojů stanovených v nařízení Rady (ES) č. 850/98 všechny plány obnovy, plány řízení a dlouhodobé plány, které se týkají rybolovných zdrojů v zájmu Společenství, to znamená většiny populací tresky obecné ve vodách Společenství, dvou populací štikozubce obecného, dvou populací humra severského, dvou populací jazyka obecného a populací platýse velkého a jazyka obecného v Severním moři, jimiž byly pozměněny či rozšířeny podmínky stanovené v nařízení Rady (ES) č. 850/98.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV se domnívá, že jde o návrh nařízení převážně technické povahy. Zjednodušení je zde nezbytné a je v souladu s opatřeními, jež Výbor odsouhlasil ve svém stanovisku k akčnímu plánu na zjednodušení právních předpisů Společenství. Nicméně nejde pouze o zjednodušení, ale o to, že Komise již zavádí do stávajících právních předpisů změny vedoucí k harmonizaci a předpokládá, že je třeba mít na paměti regionální rozdíly, a proto stanovuje specifická ustanovení pro každou oblast regionálních poradních sborů. Tato regionalizace taktéž znamená změny stávajících předpisů.

3.2 Komise předpokládá, že tento návrh nařízení stanoví společné řídicí principy pro všechny rybolovné oblasti a že různá pozdější nařízení Komise budou prostřednictvím postupu projednávání ve výborech regulovat čistě technické otázky regionální povahy.

3.3 Výbor je toho názoru, že navzdory nutnosti regulovat technická opatření a současně zohlednit specifika různých regionů EU není zvolený záměr nejvhodnější, a domnívá se, že by bylo lépe zahrnout všechna opatření do tohoto nařízení Rady namísto zapracování do pozdějších nařízení Komise.

3.4 EHSV se domnívá, že takto budou opatření lépe přizpůsobena podmínkám nové společné rybářské politiky přijaté v roce 2002, zejména pokud jde o založení regionálních poradních sborů rozhodnutím Rady ze dne 19. července 2004, a o zohlednění environmentálních aspektů, jako je ochrana mořských stanovišť a snížení výmětů, což jsou všechna opatření použitelná specifickou formou v konkrétním regionu, jenž přísluší dotyčnému regionálnímu poradnímu sboru.

3.5 Výbor je toho názoru, že před jejich přijetím, ale i z důvodu vyvarování se chyb z minulosti, musejí účinnost navrhovaných nových technických opatření poměřit profesionální rybáři na lodi i v místě rybolovu.

3.6 Vzhledem ke složitosti textu a navrhovaných technických opatření je EHSV toho názoru, že by návrh směrnice měl obsahovat přílohu s grafy, jež by usnadnily jeho pochopení.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Text návrhu nařízení obsahuje technická opatření, jejichž záměrem je dosáhnout široké škály cílů, z nichž zdůrazňuje zejména ochranu nedospělých mořských živočichů, v zásadě cestou omezení jejich lovu formou zvýšení selektivity lovného zařízení nebo stanovení některých období hájení či uzavřených oblastí. Další opatření jsou určena na ochranu určitých druhů nebo ekosystémů prostřednictvím omezení intenzity rybolovu, například uzavíráním oblastí, a jinou velkou skupinu opatření představují opatření zaměřená na snížení výmětů.

4.2 Návrh nařízení obsahuje kromě vymezení pole působnosti všechna opatření týkající se minimální velikosti všech druhů živých vodních zdrojů při vykládce. Pokud jde o oblast působnosti a začlenění dovozů, přeje si EHSV objasnění toho, co nastane, bude-li zákonná lovná míra dovážených produktů menší, než je stanoveno v EU. Z hlediska Výboru by bylo rozumné, kdyby v EU nemohly na trh vstupovat produkty rybolovu ze třetích zemí s nižší lovnou mírou, než v rámci Společenství.

4.3 Lovná zařízení jsou obsáhle vyjmenována a pro každé z nich jsou stanoveny minimální rozměry sítě a kapsy, největší přípustná hloubka pro spouštění sítí a je zakázáno používat kapsy, které neodpovídají stanovené velikosti a tvaru, tj. když se počet stejně velkých ok umístěných po jakémkoli obvodu kapsy zvyšuje od předního k zadnímu konci, či když nejsou vyrobeny z povolených materiálů o povolené tloušťce vlákna.

4.4 Výbor považuje za přiměřené a nezbytné, aby Evropská komise provedla navrhované zjednodušení. Nicméně EHSV je toho názoru, že snahám o harmonizaci, o niž se usiluje zavedením změn do některých technických opatření, musí předcházet vědecké analýzy, ať již z biologického či socioekonomického hlediska.

4.5 V tomto smyslu je EHSV vzhledem k vysoce technické povaze opatření, jimiž se zabývá návrh nařízení, toho názoru, že se nemusí vyjadřovat k návrhům změn, dokud nebudou vyhotoveny uvedené analýzy.

4.6 Uložené podměrečné živé vodní zdroje nesmějí být uchovávány na plavidle, překládány na jiné plavidlo, vykládány na pevninu, převáženy, skladovány, prodávány, vystavovány ani nabízeny k prodeji, nýbrž musí být neprodleně vhozeny zpátky do moře. EHSV by rád Komisi upozornil na to, jaký účinek může mít toto ustanovení na výměty. Zdá se protichůdné, když se na jedné straně usiluje o zákaz výmětů, a na straně druhé se zakazuje na palubě uchovávat určité úlovky.

4.7 Pokud jde o pravidlo jedné sítě, EHSV se obává důsledků, jež by mohlo způsobit. Komise by měla vzít v potaz, že v případě rybolovných zdrojů tvořených různými druhy, kdy je nutné používat různé velikosti ok, se rybáři budou muset vracet do přístavu kvůli výměně rybolovného zařízení častěji, než je tomu dnes, z čehož budou vyplývat dodatečné provozní náklady, které dále negativně ovlivní již tak špatnou rentabilitu loďstev.

4.8 Návrh nařízení Rady stanovuje, že jestliže při kterémkoli zátahu sítě překročí množství ulovených podměrečných ryb 10 % celkového množství úlovků, plavidlo pokračuje v rybolovu teprve poté, co se přemístí do vzdálenosti nejméně pěti či deseti námořních mil od původní rybolovné oblasti, v závislosti na velikosti ok pro jednotlivé cílové druhy, a během následujícího zátahu se musí držet v minimální vzdálenosti pěti či deseti námořních mil od jakékoli polohy při předchozím zátahu.

4.9 Výbor vyjadřuje své obavy v souvislosti s tímto opatřením, protože obecně Komise nebere v úvahu specifika různých oblastí a lovišť, což může v některých případech vést k právní nejistotě, jež je nejsilnější, pokud se neupřesní, zda se jedná o koncové či vedlejší úlovky. EHSV je toho názoru, že zavedení jiného druhu opatření, jako je stanovení dob či oblastí hájení, mohou mít pozitivnější dopad než tento návrh.

4.10 S hlavním cílem chránit životní prostředí se zakazuje lovit, uchovávat na plavidle, překládat na jiná plavidla, sklá-

dovat, vykládat, prodávat, vystavovat nebo nabízet k prodeji mořské živočichy ulovené postupy, které zahrnují použití výbušnin, jedů nebo omamných látek, elektrického proudu nebo jakýchkoli druhů střel. Taktéž je zakázáno provádět jakékoli fyzické nebo chemické zpracování ryb pro výrobu rybí moučky nebo rybího oleje na rybářském plavidle nebo úlovky ryb za tímto účelem překládat z plavidla na plavidlo.

4.11 EHSV vyjadřuje spokojenost nad zavedením těchto opatření na ochranu životního prostředí, jež vyplývají z uplatnění nové společné rybářské politiky z roku 2002, a vyzývá Komisi, aby byla všechna tato opatření přísně uplatněna na veškeré rybářské loďstvo Společenství.

4.12 Výbor souhlasí s postupy, které vytyčuje Komise pro přijímání naléhavých opatření na zachování živých mořských zdrojů přijatých členskými státy, jež se týkají všech rybářských plavidel Společenství, či opatření, jež se vztahují pouze na rybářská plavidla, která plují pod jeho vlajkou. Za účelem prevence případného zneužívání ze strany určitých členských států by se však nezávislým subjektům či orgánům měla povolit možnost ověřovat jejich vhodnost a nezbytnost.

4.13 EHSV taktéž považuje za vhodné, že členské státy nebo regionální poradní sbory mohou Komisi předkládat návrhy týkající se vypracování plánů na snížení nebo eliminaci výmětů na moři a na zvýšení selektivity lovných zařízení.

4.14 Výbor rovněž souhlasí s tím, aby návrh nařízení Rady vyloučil ze své působnosti rybolovnou činnost výhradně za vědeckými účely, pokud bude povolena členským státem, pod jejíž vlajkou se uskuteční. Nicméně nepovažuje za nezbytné, aby byl na dobu trvání rybolovných činností za účelem vědeckého výzkumu přijat na palubu pozorovatel z příslušného pobřežního členského státu.

4.15 Dochází k zavedení vyhodnocení efektivity technických opatření, které dosud neexistovalo a jež EHSV plně podporuje. Uvedené vyhodnocení proběhne jednou za pět let a na základě údajů v něm obsažených Komise navrhne Radě všechny nezbytné změny, jež bude nutné zavést.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o akčním plánu pro udržitelnou spotřebu a výrobu a udržitelnou průmyslovou politiku

KOM(2008) 397 v konečném znění

(2009/C 218/10)

Dne 16. července 2008 se Komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o akčním plánu pro udržitelnou spotřebu a výrobu a udržitelnou průmyslovou politiku“

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. ledna 2009. Zpravodajem byl pan Espuny MOYANO.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 104 hlasy pro, 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV kladně hodnotí akční plán pro udržitelnou spotřebu a výrobu a udržitelnou průmyslovou politiku, který představila Komise a který zahrnuje vypracování série nových opatření a úpravu několika právních předpisů. V minulosti EHSV již několikrát potvrdil své odhodlání dosáhnout ekologického, hospodářského a sociálního rozvoje v Evropské unii cestou udržitelného rozvoje.

1.2 Výbor by rád poukázal na zranitelnost zvláště malých a středních podniků (MSP) v době současné hospodářské a finanční krize a na nezbytnost zaručit, aby provádění akčního plánu posílilo efektivitu a konkurenceschopnost podniků a přispělo k oživení ekonomiky a aby byla zároveň podpořena udržitelná výroba a spotřeba.

1.3 Akční plán navržený Komisí do jisté míry trpí nedostatečným vymezením obsahu a působnosti, což jsou pochybnosti, jež je nicméně nutné co nejdříve vyjasnit, a to z důvodu umožnění jeho aplikace a správného vyhodnocení ze strany zainteresovaných hospodářských odvětví. V tomto smyslu žádá EHSV Komisi, aby své plány vypracovávala za řádné spolupráce s dotčenými odvětvími a aby vždy přihlížela k seriózním vědeckým i technickým kritériím, která budou jasná a aplikovatelná v praxi.

1.4 EHSV se jasně staví za podpůrná opatření, především v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, coby doplňková opatření ke snahám, jež musejí vyvinout daná hospodářská odvětví, a připomíná, že tyto aktivity musejí nabývat na významu hlavně v období krize.

1.5 Je velmi důležité, aby Komise při přípravě akčního plánu souhlasila s účastí všech dotčených odvětví. V tomto smyslu by EHSV rád vyjádřil obavu v souvislosti s maloobchodním fórem, touto nevyváženou iniciativou, která by měla být odmítnuta, protože dodavatelům stanovuje podmínky bez jejich souhlasu a z pozice síly na trhu. Jediným přijatelným a životaschopným řešením by bylo nahradit maloobchodní fórum kulatým stolem, kde by všechna dotčená odvětví byla postavena na stejnou úroveň.

1.6 Pokud jde o návrh týkající se *ekodesignu*, EHSV by rád upozornil na skutečnost, že by se environmentální požadavky měly definovat z hlediska cílů, které mají plnit, spíše než z hlediska technických řešení, ke kterým dojde prostřednictvím *ekodesignu*. Trvalého zvyšování ekologičnosti výrobků je třeba dosáhnout analýzou jejich životního cyklu, která se musí týkat řady ukazatelů, jako jsou: emise skleníkových plynů, spotřeba vody, využití neobnovitelných energií, snížení biodiverzity, znečištění ovzduší a půdy atd. Pouze širší zahrnutí všech těchto faktorů prostřednictvím adekvátní vědecké metodiky a podpory může vést ke vhodnému řešení.

1.7 Pokud jde o označování, přeje si EHSV připomenout, že jde o důležitý nástroj, avšak nejedná se o jediný prostředek, jak informovat spotřebitele, že potřebná je spíše harmonizace předpisů v této oblasti pro dosažení stanovených cílů a že určitá odvětví, např. potravinářství, již v této oblasti mají stanovené přísné požadavky. EHSV se domnívá, že osvěta spotřebitelů je ideálním řešením pro zvýšení jejich uvědomění a pochopení a pro změnu jejich vzorců spotřeby.

1.8 EHSV by konečně rád zopakoval, že veškeré snahy, jež musejí evropské ekonomické subjekty vyvinout při plnění akčního plánu Komise, je nutno aplikovat také na dovážené výrobky, tak aby se pro evropské produkty nevytvářel diskriminační a poškozující systém na jejich vlastním vnitřním trhu.

2. Shrnutí návrhu Komise

2.1 Evropská unie podnikla důležité kroky k dosažení svých cílů v oblasti růstu a zaměstnanosti stanovených v Lisabonské strategii. Nyní jde o to, aby se tento hospodářský pokrok začlenil do rámce udržitelného přístupu; podle názoru Komise je nezbytně nutné bezodkladně se touto otázkou zabývat.

2.2 Takto Komise představuje svou strategii ve sdělení KOM(2008) 397 v konečném znění, jež se snaží podpořit ucelený pohled na úrovni Společenství, aby povzbudila udržitelnou spotřebu a výrobu a podpořila udržitelnou průmyslovou politiku. Tato strategie doplňuje stávající strategie v oblasti využívání energie, zvláště energetický a klimatický balíček, jež Komise přijala v roce 2008.

2.3 Dokument Komise představuje akční plán, který se snaží zlepšit energetickou a environmentální výkonnost výrobků a současně podpořit jejich využívání spotřebiteli. Konečným cílem je zlepšit environmentální výkonnost výrobků během celého jejich životního cyklu a vztáhnout ji na výrobky, jež mají největší možnost snížit dopad na životní prostředí. Skutečnou výzvou tedy je spustit účinný cyklus, který vylepší environmentální výkonnost výrobků v průběhu celého jejich životního cyklu, podpoří a podnítky poptávku po lepších výrobcích a výrobních technologiích a pomůže spotřebitelům lépe se rozhodovat díky soudržnějšímu a zjednodušenému označování; to vše při současném zlepšení konkurenceschopnosti evropského hospodářství.

2.4 Tento akční plán provádí osm níže uvedených opatření.

2.4.1 **Ekodesign pro více výrobků.** Směrnice o ekodesignu stanovuje minimální požadavky pro výrobky, jež spotřebovávají energii, jako jsou počítače, ohřívací zařízení, televizory či průmyslové ventilátory; tímto akčním plánem má Komise v úmyslu rozšířit působnost směrnice na energetické výrobky, které však energii nespotebovávají během používání, ale u nichž se projevuje nepřímý dopad (například okna). Spolu s těmito minimálními požadavky bude třeba, aby směrnice definovala dobrovolné referenční srovnávání (benchmarking) zaměřené na environmentální chování, jež budou muset vykazat výrobky označené jako velmi šetrné k životnímu prostředí.

2.4.2 **Posílení energetického a ekologického označování.** Označování výrobků zabezpečuje spotřebitelům transparentnost, neboť se jím ukazuje spotřeba energie či vliv výrobku na životní prostředí. Proto Komise navrhuje rozšířit jeho povinné užívání na více výrobků včetně energetických spotře-

bičů či jiných výrobků souvisejících s energií. Na jedné straně se rozšíří seznam výrobků, jež podléhají směrnici 92/75/EHS o energetických štítcích spotřebičů, která v současné době nařizuje uvádět energetickou spotřebu u domácích spotřebičů, o další, například o okna, kde by se uváděly jejich izolační vlastnosti. Na druhé straně se stávající dobrovolný systém ekoznaček, který oceňuje výrobky, jež jsou k životnímu prostředí nešetrnější, zjednoduší a bude použit i na další služby a výrobky, jako jsou potraviny a nápoje.

2.4.3 **Pobídky.** Akční plán navrhuje, aby pouze výrobky, jež dosáhnou jisté úrovně energetické a environmentální výkonnosti, mohly získat pobídky a aby členské státy a instituce Společenství mohly nakupovat pouze tyto výrobky; pokud by označování bylo povinné, pobídky by vycházely z rozdělení výrobků do tříd, přičemž v kompetenci členských států by bylo, kdy a v jaké formě pobídky poskytnout.

2.4.4 **Podpora zelených veřejných zakázek.** Veřejné orgány vydají 16 % HDP Unie na nákup zboží a služeb. Nakupování zelených výrobků a služeb by mohlo vyslat na trh jasný signál a povzbudit poptávku. Z těchto důvodů Komise navrhuje nové sdělení o zelených veřejných zakázkách, jež by veřejné orgány vedlo tímto směrem a jež by obsahovalo společná kritéria, cíle a technické specifikace pro tato řízení.

2.4.5 **Ucelené údaje a metody.** Je zřejmé, že pouze tak lze posuzovat celkovou environmentální výkonnost výrobků, jejich pronikání na trh a sledování vývoje.

2.4.6 **Spolupráce s maloobchodníky a spotřebiteli.** Vytvoří se maloobchodní fórum, jež bude sloužit k podpoře nakupování udržitelnějších výrobků, zmenšení ekologické stopy odvětví maloobchodu a jeho zásobovacího řetězce a lepšímu informování spotřebitelů.

2.4.7 **Podporování efektivního využívání zdrojů, ekoinovaci a zvýšení potenciálu průmyslu z hlediska životního prostředí.** Komise chápe efektivní využívání zdrojů jakožto vytváření větší hodnoty s využitím méně zdrojů, a navrhuje proto utvrdit probíhající úsilí monitorováním probíhajících kroků, dále prostřednictvím podpory a dobrovolného referenčního srovnávání. Další kroky budou podniknuty na poli ekoinovaci, aby byl posílen jejich význam v evropské inovační politice. Komise také navrhuje vytvořit evropský systém pro ověřování environmentálních technologií, který by byl dobrovolný a těšil by se veřejné podpoře a jenž by zvýšil důvěryhodnost nových technologií, které se objevují na trhu. Konečně Komise navrhuje revidovat stávající systém řízení a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS), aby pomohla podnikům optimalizovat jejich postupy a zefektivnit využívání jejich zdrojů. Cílem je zvýšit účast společností a snížit náklady malých a středních podniků.

2.4.8 **Globální opatření.** Snahou Komise je výrazněji působit na mezinárodním poli, a to i v souvislosti se svým návrhem, v němž se zasazuje o podporu odvětvového přístupu v mezinárodních jednáních o otázce klimatu, podporu a spolupráci ve věci osvědčených postupů a o podporu mezinárodního obchodu se zbožím a službami.

2.5 Všechny tyto cíle, které rozpracovává akční plán, doprovázejí tyto legislativní návrhy:

- návrh na rozšíření směrnice o ekodesignu;
- návrh na revizi nařízení o ekoznačce;
- návrh na revizi nařízení EMAS;

dále též sdělení o zadávání zelených veřejných zakázek.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV hodnotí velmi kladně tuto ambiciózní iniciativu Evropské komise, jež znamená krok vpřed na cestě k dosažení modelu Společenství pro udržitelnost, a připomíná, že udržitelnost modelu Společenství již byla předmětem řady studií a stanovisek této instituce, z nichž stojí za to zdůraznit následující:

- Dvouletá zpráva o pokroku strategie EU pro udržitelný rozvoj, ⁽¹⁾
- Dopad evropských norem na ochranu životního prostředí na průmyslové změny, ⁽²⁾
- Ekologicky šetrná výroba. ⁽³⁾

3.2 Koncepte udržitelnosti vyžaduje propojení tří základních pilířů: životního prostředí, sociálního a hospodářského. EHSV podporuje cíl akčního plánu, jímž je snížit negativní dopad výrobků na životní prostředí po dobu jejich životního cyklu, avšak současně připomíná, že pokud skutečně chceme přispět k udržitelnosti modelu, nesmíme přehlížet ostatní pilíře – sociální a hospodářský.

3.3 Stávající situace

3.3.1 Po letech věnovaných interním analýzám se Komise v červenci 2008 rozhodla vydat toto sdělení o udržitelné spotřebě a výrobě a akční plán pro udržitelnou průmyslovou politiku.

3.3.2 Jde bezpochyby o výjimečný cíl pro evropské průmyslové hospodářství a o nový model výroby a spotřeby ve snaze dosáhnout udržitelnosti. Odvážnost tohoto návrhu nám však

nesmí zakrýt pohled na situaci, v níž návrh na vypracování strategie a přijetí doprovodných legislativních opatření přichází. Všechna světová hospodářství zažívají období finanční krize a v boji proti ní přijímají vnitrostátní opatření, opatření na úrovni Společenství či na mnohostranné úrovni, přestože účinek těchto opatření se projeví až za čas.

3.3.3 Za těchto choulostivých okolností a v plném proudu snah o nalezení řešení by Výbor rád upoutal pozornost zákonodárců na účinky, jež může mít tento balíček opatření na reálnou ekonomiku, na niž je zaměřen – na průmysl a spotřebitele. Návrh musí být z krátkodobého hlediska citlivý a nesmí vytvářet nejistoty či zbytečné další náklady průmyslového hospodářství, aniž by přitom ztratil ze zřetele své chvalyhodné cíle, které lze uskutečnit ve střednědobém časovém horizontu.

3.4 Klíčovou stránkou iniciativy takového významu je jasnost a podrobnost, s jakými je obsah podán; v tomto smyslu by bylo vhodné, aby se Komise snažila jasněji ukázat, jakých hospodářských odvětví se návrh týká a jakých oblastí konkrétně. V neposlední řadě si EHSV přeje zdůraznit, že akční plán Komise nevěnuje dostatečnou pozornost metodice a vědeckému základu, které nás musí přivést ke společnému systému analýzy dopadu a k tomu, abychom nešířili koncepcí, jež zpochybují zásady vnitřního trhu a matou spotřebitele.

3.5 EHSV vítá návrh Komise štedře finančně podpořit úsilí, které budou muset podniky vyvinout k tomu, aby se přizpůsobily novým okolnostem. Tímto způsobem se stejně jako při uplatňování zásady „platí ten, kdo znečišťuje“ podpoří ti, kdo dbají o zlepšení životního prostředí, a zejména o udržitelnou výrobu a spotřebu.

3.6 Pokud má akční plán, který navrhuje Komise, skutečně vyvolat silnou snahu evropských výrobců o přizpůsobení a zlepšení, EHSV by rád upoutal pozornost na to, že je nutné stanovit, aby se nově určené povinnosti dodržovaly bez možnosti výjimek. Komise tedy musí stanovit, aby se na trhu Společenství zacházelo stejně s výrobky z dovozu a z Evropy a zabránilo se tím diskriminaci a nerovnostem, které by nespravedlivě poškodily evropské výrobce. Výbor proto považuje za nezbytné provedení předběžné a důkladné analýzy z hlediska vnitřního trhu, jejímž cílem by bylo zajistit absolutně rovné postavení mezi výrobky Společenství a výrobky pocházejícími ze třetích zemí.

3.7 Jednou z klíčových součástí akčního plánu je maloobchodní fórum. Ačkoli Výbor podporuje sledovaný cíl (dosáhnout udržitelného využívání omezených přírodních zdrojů), je toho názoru, že uspořádání pracovního fóra vedeného distribucí není nejlepším prostředkem, jak jej dosáhnout.

⁽¹⁾ Zpravodaj: pan RIBBE; Úř. věst. C 256, 27.10.2007.

⁽²⁾ Zpravodaj: pan PEZZINI; Úř. věst. C 120, 16.5.2008.

⁽³⁾ Zpravodajka: paní DARMANIN; Úř. věst. C 224, 30.8.2008.

3.7.1 Pokud uvážíme současné rozdělení trhu (maloobchodníků je málo, zato jsou silní, zatímco mezi výrobci je mnoho malých a středních podniků), touto cestou by se pouze dospělo ke zvýšení tlaku na dodavatele a k diskriminaci některých výrobků. Pro zajištění hladkého a vyváženého fungování maloobchodního fóra bylo logické vytvořit rámec pro jeho pracovní metody. Fórum by mělo sdružovat všechny zúčastněné strany z dodavatelského řetězce (výrobce, distributory, logistiku, spotřebitele, akademickou obec) na stejném základě, aby bylo zajištěno, že budou spolupracovat na hledání řešení.

3.7.2 Tato platforma by dále měla podporovat dobrovolná opatření, která by se zabývala oblastmi, jako jsou způsoby, jak poměřovat zlepšení udržitelné spotřeby napříč celým řetězcem.

3.8 Pokud jde o směrnici o ekodesignu, EHSV vyjadřuje své obavy v souvislosti s nepřesností definice „energetických výrobků“. Mělo by být jasně uvedeno, co se tím míní a jakých výrobků přesně by se návrh týkal, neboť to je jediný způsob, jak zajistit minimální právní jistotu v ekonomickém řetězci.

3.9 Akční plán Komise zavádí nová ustanovení, pokud jde o označování. V této souvislosti by EHSV rád upozornil na nutnost lepší propagace ekologického označování, aby ho průmysl používal ve vyšší míře. V tomto směru Výbor připomíná,

že by bylo ideální normalizovat předpisy týkající se označování, a to s cílem napomoci plnění stanovených cílů.

3.9.1 Navíc některá odvětví, jako odvětví potravin či nápojů, již mají náročné požadavky na označování vzhledem k vlastnostem svých výrobků, jež se řídí specifickými předpisy.

3.9.2 Stejně jako už při jiných příležitostech Výbor připomíná, že existují jiné cesty pro informování spotřebitelů (internetové stránky, bezplatné telefonní linky), které rovněž plní funkce, jež navrhuje Komise. Bude nutné provést formální i obsahovou analýzu označování výrobků. Musí také dojít k podnícení úsilí o standardizaci údajů na štítcích a značkách výrobků, protože to může usnadnit výměnu, pomoci spotřebitelům a přinést výhody samotným výrobcům. EHSV se však obecněji domnívá, že osvěta spotřebitelů je ideálním řešením pro zvýšení jejich uvědomění a pochopení a pro změnu jejich vzorců spotřeby.

3.10 EHSV postrádá rozhodnější podporu Komise určenou na výzkum, vývoj a inovace (VaVal) jakožto podpůrnému opatření pro její akční plán. Výzkumné úsilí je třeba vyvíjet a udržovat především v období krize, a proto žádá, aby ve všech oblastech spojených s udržitelnou výrobou a spotřebou byly posíleny aktivity VaVal.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Systému ekoznačky Společenství

KOM(2008) 401 v konečném znění – 2008/0152 (COD)

(2009/C 218/11)

Dne 11. září 2008 se Rada, v souladu s čl. 175 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„Systému ekoznačky Společenství“

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. ledna 2009. Zpravodajkou byla paní GAUCI.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 26. února), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 157 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Ekoznačka EU by měla i nadále zůstat dobrovolným nástrojem. Dobrovolný charakter systému umožňuje, aby byla stanovena přísná a ambiciózní kritéria, kterými bude zajištěna podpora jen takových výrobků a služeb, které se vyznačují dobrým působením na životní prostředí.

1.2 Výbor trvá na tom, že se musí zlepšit řízení systému, aby více odpovídal potřebám podnikové praxe.

1.3 Výbor souhlasí s Komisí v tom, že počet skupin výrobků, stejně jako počet držitelů oprávnění, se musí výrazně zvýšit.

1.4 Výbor se domnívá, že ekoznačka týkající se veškerých potravinářských výrobků, čerstvých i zpracovaných, by byla prvním krokem ke skutečnému zlepšení ekologických podmínek dodavatelského řetězce. Výbor však zastává názor, že u potravin by se měla ekoznačka udělovat pouze tehdy, pokud je zohledněn celý životní cyklus výrobku. Z návrhu jednoznačně nevyplývá, jakých druhů potravin se nařízení Komise má týkat.

1.5 Výbor se domnívá, že obaly by do kritérií ekoznačky měly být zahrnuty pouze tehdy, pokud je to pro danou skupinu výrobků relevantní.

2. Úvod

2.1 V červnu 2008 Komise zveřejnila svůj návrh nařízení o systému ekoznačky Společenství. Tento návrh má nahradit nařízení (ES) č. 1980/2000 ze dne 17. července 2000 o revidovaném systému Společenství pro udělování ekoznačky.

2.2 Toto téma není pro Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) nové. Výbor vyjádřil své názory na původní návrh⁽¹⁾ a dále uvedl řadu návrhů o budoucím směřování systému v rámci dalších nedávných stanovisek⁽²⁾.

2.3 Při přípravě tohoto stanoviska byly rovněž využity různé vstupy poskytnuté příslušnými orgány, evropskými zájmovými skupinami a společnostmi zapojenými do tohoto systému. EHSV konkrétně čerpal z prezentací zástupců různých podniků, ekologických nevládních organizací a organizací spotřebitelů, kteří se zúčastnili slyšení organizovaného v prostorách Výboru.

3. Obecné připomínky

3.1 Stav životního prostředí vyvolává rostoucí obavy.

Moderní výrobní a spotřební modely přispívají k růstu poptávky po energii a zdrojích, které se používají neudržitelným způsobem, což je překážkou v dosažení cíle zmírnit negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí, zdraví a přírodní zdroje.

3.2 Ekonomiky proto v současnosti řeší zásadní problém environmentální udržitelnosti a jejího začlenění do hospodářského růstu a dobrých životních podmínek s cílem napravit chyby minulosti.

(1) Úř. věst. C 296, 29.9.1997, s. 77.

(2) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k výrobě šetrné k životnímu prostředí (CESE 974/2008, Úř. věst. C 224/1, 30.8.2008).

3.3 Finanční krize, která zasáhla ekonomiky na celém světě, by neměla oslabit snahy o zmírňování dopadu změny klimatu a o ochranu životního prostředí. Právě naopak bychom měli považovat ekologizaci dodavatelského řetězce za výchozí bod, z něhož by se měla postupně rozšířit na všechna průmyslová odvětví.

3.4 Udržitelná spotřeba a výroba maximalizuje v této souvislosti potenciál podniků, aby proměnily environmentální výzvy v hospodářské příležitosti, a zajišťuje lepší pozici spotřebitelům.

3.5 Je zapotřebí zlepšit celkové environmentální působení výrobků v celém jejich životním cyklu, posílit poptávku po šetrnějších výrobcích a výrobních technologiích a napomáhat spotřebitelům, aby jejich rozhodnutí vycházela z dobré informovanosti.

3.6 Výbor v důsledku toho podporuje různá kritéria schválená třetími stranami a založená na „zohledňování životního cyklu“⁽¹⁾, která mohou být jednou ze složek těchto politických nástrojů⁽²⁾.

3.7 Výbor je výrazným zastáncem iniciativ zaměřených na rozvoj politiky Společenství udržitelné výroby a spotřeby, plně začleněné do dalších politik Společenství, za účelem rozvoje „zeleného trhu“, který zajistí, aby tyto výrobky a služby odpovídaly jasným společným definicím a byly skutečně dostupné ve všech členských státech.

3.8 Důvodem ke změnám platného nařízení jsou zkušenosti získané používáním systému ekoznačky.

Nedostatky stávajícího systému lze shrnout takto:

- i. vývoj systému je pomalý;
- ii. ekoznačka není dostatečně známá;

(1) Zohledňování životního cyklu je postup, kterým se zohledňují pokud možno všechny využívané zdroje a všechny environmentální a zdravotní důsledky související s životním cyklem produktu (zboží nebo služby), přičemž se bere v úvahu např. těžba zdrojů, výroba, využití, doprava, recyklace, jakož i zpracování a likvidace odpadu. Tento postup přispívá k zamezení „přesouvání zátěže“, tj. důsledkům využívání zdrojů, mezi jednotlivými fázemi životního cyklu, zeměpisnými oblastmi a problémovými oblastmi životního prostředí a lidského zdraví, jako je např. změna klimatu, letní smog, kyselý déšť nebo vyčerpání zdrojů atd. Posuzování životního cyklu (LCA) je standardizovaná kvantitativní metoda shromažďování a vyhodnocování vstupů, výstupů a možných dopadů systému výrobku během jeho životního cyklu na životní prostředí (ISO 14040 násl.).

(2) Význam systému ekoznačky již byl zdůrazněn v dřívějších politických dokumentech, jako např. ve sdělení Komise o integrované výrobkové politice a v šestém akčním programu pro životní prostředí.

iii. podniky používají značku jen v malé míře;

iv. stanovení kritérií a jejich plnění je provázeno příliš rozsáhlými byrokratickými postupy;

v. na výrobky a služby se značným dopadem na životní prostředí a nejvyšším potenciálem pro zlepšení se stávající skupiny výrobků nevztahují;

vi. podmínkách trhu v rámci Společenství jsou rozdílné;

vii. existuje velké množství dalších systémů ekoznaček.

Výbor poskytne své názory týkající se uvedených slabých stránek v oddíle Konkrétní poznámky, kde se vyjádří k opatřením na zlepšení systému navrženým Komisí.

3.9 Úspěšné zavedení ekoznačky EU má velký význam také proto, že je jediným dobrovolným politickým nástrojem, který souvisí s výrobky a je orientovaný na poptávku, jehož cílem je působit na udržitelnost.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Ekoznačka EU je dobrovolným nástrojem a měla by jím zůstat i nadále. Dobrovolný charakter systému umožňuje, aby byla stanovena přísná a ambiciózní kritéria, kterými bude zajištěna podpora jen takových výrobků a služeb, které se vyznačují dobrým působením na životní prostředí, na rozdíl od výrobků a služeb, které nezohledňují potřebu snížit dopady na životní prostředí.

Cílem ekoznačky je poskytovat spotřebitelům konkrétní informace týkající se životního prostředí v souvislosti s konečným výrobkem, které jim umožní rozhodnout se na základě ekologické informovanosti. Výbor však zdůrazňuje, že by se ekoznačka neměla stát zámkou k budování nových překážek obchodu mezi výrobky se stejnou funkcí a působením, ani by tak neměla být používána.

4.2 Výbor trvá na tom, že se musí zlepšit řízení systému. Je zapotřebí zmírnit nadměrné byrokratické postupy, aby systém více odpovídal potřebám podnikové praxe.

Jinými slovy je třeba jasněji definovat, kdo dělá co.

4.3 Úloha vnitrostátních orgánů by se měla co nejvíce zaměřit na řádné prosazování tohoto nařízení a dohlížení nad trhem v souladu s návrhem Komise.

4.4 Je zapotřebí omezit byrokracii spojenou s vývojem kritérií pro skupiny výrobků a s použitím postupů, zároveň je však třeba udržet vysokou úroveň ambicí.

Kritéria ekoznačky by dále měla zajistit, aby výrobky označené květinou ekoznačky, neohrožovaly zdraví, bezpečnost ani jakékoli jiné aspekty ve společnosti.

4.5 Výbor požaduje jasná kritéria a jednotné minimální požadavky na celém vnitřním trhu, pokud jde o systémy označování ekologických výrobků. Je to nutné k zajištění nesvodné volby spotřebitele pro ekologické výrobky nebo služby, jednotného systému kontroly v rámci EU a dodržování zásady volného pohybu skutečně ekologických výrobků. Evropská ekoznačka (evropská květina) by také měla být více uváděna na trh a měla by být schopna existovat současně s vnitrostátními a odvětvovými systémy označování, pokud jsou tyto značky také řádně vědecky podloženy a odpovídají ostatním evropským právním předpisům.

4.6 Kritéria týkající se jednotlivých látek by navíc měla být založena na posouzení rizika.

Prostý výčet upřednostňovaných nebo nežádoucích chemických látek na základě pouhé klasifikace jejich nebezpečnosti, bez jakéhokoli vědeckého nebo právního zdůvodnění, vede velmi často k nedorozuměním a diskriminaci. Je tudíž diskutabilní, zda by vůbec měla být zahrnuta do ekoznačky kritéria jako „nebezpečné materiály“: ekoznačka nemůže nahradit oficiální právní předpisy EU použitelné v této oblasti, například směrnici 67/548/EHS⁽¹⁾.

4.7 Výbor se navíc domnívá, že obecná kritéria mohou být někdy ovlivněna situací v oblasti. Není vždy pravda, že aktuální kritéria zohledňovaná konkrétní ekoznačkou a stanovená na evropské nebo vnitrostátní úrovni, povedou k nejmenšímu dopadu na životní prostředí v určité oblasti.

Spotřeba vody například může mít větší dopad v jižní než v severní Evropě.

Výbor proto podporuje rozvoj kritérií, jejichž dopad se v různých oblastech výrazně neliší.

4.8 Dokumenty o kritériích musí být uživatelsky mnohem přívětivější a musí mít standardizovaný formát. Výbor se proto domnívá, že by Evropská komise měla iniciovat vznik vzoru pro standardizovanou dokumentaci orientovanou na uživatele, a ušetřit tak společnostem a nakupujícím z řad veřejnosti čas a zdroje na zpracovávání specifikací, pokud jde o kritéria ekoznačky.

4.9 Komise tvrdí, že počet skupin výrobků, stejně jako počet držitelů oprávnění, se musí výrazně zvýšit a je nutné se zaměřit na oblasti s největšími dopady na životní prostředí a oblasti s největším potenciálem pro zlepšení.

Výbor tuto myšlenku v zásadě vítá, přičemž oblast působnosti ekoznačky by se neměla neomezeně rozšiřovat.

4.9.1 Řada evropských odvětví již byla nucena poskytnout zúčastněným stranám informace týkající se životního prostředí. Tento tlak pochází z EU a jednotlivých členských států a vychází z přání, aby výrobky nesly určité označení nebo alespoň poskytovaly nějaký údaj o svém příspěvku k ochraně životního prostředí. Tato odvětví reagují na zvýšenou informovanost o otázkách životního prostředí a poptávku po ekologických výrobcích a službách ze strany profesionálních uživatelů, stejně jako spotřebitelů. Koncepce ekoznaček (?) je samozřejmě vhodná pro trhy, kde se dá očekávat, že spotřebitel je neinformovaný, případně není odborníkem, a kde jsou jasně určeny konkurenční výrobky.

4.10 Větší úspěšnost ekoznačky bude především záviset na výrazně vyšším rozpočtu pro uvádění na trh, což napomůže šířit příslušné informace podnikům i spotřebitelům.

4.10.1 Jak již bylo uvedeno, systém ekoznačky trpí na jedné straně tím, že ekoznačka není dostatečně známá.

Průměrný spotřebitel buď o existenci systému ekoznačky neví, nebo není dostatečně informován o parametrech, které byly zohledněny při jejím udělení. Rozhodnutí spotřebitele pro ekologický výrobek nebo službu tedy dosud není vhodné podporováno prostřednictvím informačních kampaní.

⁽¹⁾ Směrnice Rady 67/548/EHS ze dne 27. června 1967 o sblížení právních a správních předpisů týkajících se klasifikace, obalů a označování nebezpečných látek.

⁽²⁾ Evropská ekoznačka je ekoznačkou typu 1. Ekoznačka typu I ISO odpovídá požadavkům normy ISO 14024.

4.10.2 Na druhé straně i podnikatelé potřebují být více upozorněni na výhody, které vychází z používání ekoznačky. Systém bude proto posílen a podniky ušetří čas a peníze tím, že nebudou muset hledat informace o tom, jak ekoznačku získat.

4.11 Výbor se stále domnívá, že rozvoj řady kritérií pro přijaté skupiny výrobků a počet dosud udělených ekoznaček by neměly být posuzovány negativně, vzhledem ke krátkému období, kdy bylo nařízení v platnosti. Německý „Blue Angel“ (1977) nebo systém „Nordic Swan“ (1989), které jsou v současnosti dobře zavedené na svých domácích trzích a do jisté míry i v zahraničí, zpočátku čelily podobné skepsi a neúspěchům. Tyto dva systémy byly „prvními vlaštovkami“.

4.12 Výbor je také přesvědčen, že vzhledem k důsledkům obchodních překážek vnitrostátních systémů bude úspěšné označování ekologických výrobků a služeb záviset na posilování systému EU. K tomu je nezbytné pokusit se co nejvíce harmonizovat kritéria vnitrostátních systémů ekoznačky.

5. Několik poznámek k článkům navrhovaného nařízení

5.1 Pokud jde o vlastní postup posouzení, Výbor se domnívá, že článek 7.2 ustanovující „zkrácený postup vypracování kritérií“ může dovolit zmírněný přesun do systému EU. Je nezbytné, aby zúčastněné strany byly ujištěny o obdobných přísných standardech transparentnosti a konzultování zúčastněných stran.

5.2 Potraviny a nápoje (společně s léčivými přípravky a zdravotnickými prostředky) jsou vyloučeny z oblasti působnosti platného nařízení (ES) 1980/2000, aby se zamezilo případnému sporu s platnými právními předpisy EU, které se týkají potravin a upravují mimo jiné takové aspekty, jako je potravinová bezpečnost, hygiena nebo označování surovin pro výrobu potravin.

5.3 Komise nyní navrhuje rozšířit oblast působnosti nařízení o ekoznačce na omezený soubor potravin a nápojů, konkrétně na zpracované potraviny a produkty rybolovu a akvakultury. Většina potravin a nápojů by měla zůstat vyloučena (¹).

(¹) Článek 2 (oblast působnosti) návrhu EK zní: „S ohledem na potraviny podle článku 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 se toto nařízení vztahuje pouze na zpracované potraviny a na produkty rybolovu a akvakultury.“

5.4 V článku 7 odst. 3 a čl. 9 odst. 10 se dále uvádí, že pokud jde o zpracované potraviny, ekoznačka se „týká pouze environmentálního působení zpracování, dopravy nebo balení produktu“. Jinými slovy environmentální posouzení se u těchto potravin a nápojů týká několika omezených fází v jejich životním cyklu, tj. zpracování, balení a dopravy.

5.5 Výbor nesouhlasí s takto rozdrobeným návrhem EK, a to ze dvou důvodů.

5.5.1 Zprv je Výbor znepokojen tím, že toto nedodržení zásady životního cyklu, které je velmi důležité pro právní předpisy EU týkající se ekoznačky EU, stejně jako pro všechny mezinárodní standardy posuzování životního cyklu, by vedlo k nepřesnému posouzení z hlediska životního prostředí a zároveň ke klamavému informování spotřebitelů.

Řada vědeckých studií, včetně studií EIPRO a IMPRO provedených jménem EK, obsahuje údaje o tom, že kritické dopady potravin a nápojů na životní prostředí vyplývají z fáze zemědělské výroby (výrobní fáze) i ze spotřebitelské fáze.

Je otázkou, proč jsou tyto velmi významné fáze životního cyklu vyloučeny z posuzování.

5.5.2 Zadruhé nelze pochopit, že zpracované potraviny by měly spadat do oblasti působnosti revidovaného systému ekoznačky, zatímco čerstvé potraviny by měly být vyloučeny.

5.5.3 Výbor má obavy, že spotřebitelé by byli zmateni a dezorientováni takovou směsicí nejednotných informací o potravinách a nápojích.

5.5.4 Výbor se domnívá, že ekoznačka týkající se veškerých potravin, čerstvých i zpracovaných, by byla prvním krokem ke skutečnému zlepšení ekologických podmínek dodavatelského řetězce. Výroba potravin a nápojů představuje pro životní prostředí velkou zátěž, kterou by však mohla zmírnit kritéria ekoznačky.

Z hlediska obchodu by navíc ekoznačka pro potravinářské výrobky napomohla volnému pohybu takto označeného zboží. Globální aktéři, kteří splní kritéria ekoznačky, budou moci uvádět své výrobky na trh, aniž by jim v tom zabraňovaly místní systémy udělování ekoznačky, které existují společně s květinou symbolizující evropskou ekoznačku. Evropská ekoznačka bude přiměřenou zárukou pro environmentální působení potravinářského výrobku, který by nezpochybňoval priority jednotlivých oblastí, a podpoří celoevropský standard menšího dopadu na životní prostředí.

5.5.5 Z návrhu jednoznačně nevyplývá, jakých druhů potravin se nařízení Komise má týkat. Odkaz na nařízení (ES) č. 178/2002 čl. 2 odst. 2 tuto otázku nevyjasňuje, neboť článek nedefinuje zpracované potraviny. Definice zpracovaných a nezpracovaných produktů je obsažena v nařízení (ES) č. 852/2004 a nařízení (ES) č. 853/2004. Dále je nejasné, co se rozumí „produkty rybolovu a akvakultury“.

Existuje vážné nebezpečí, že tento návrh oslabí důvěryhodnost ekoznačky. Také nemůžeme podpořit zahrnutí potravin do nařízení v takové formě, jak to předkládá stávající návrh.

5.5.6 Vztah mezi nařízením o ekologické produkci a nařízením o ekoznačce se nezdá být smysluplný. Formulace

v čl. 9 odst. 10 spotřebitele spíše zmate, než aby mu pomohla učinit ekologicky správnou volbu. Existuje skutečné nebezpečí, že důvěryhodnost obou značek bude oslabena. Například nedává smysl, aby byl daný produkt označen jako bioprodukt a ekoznačkou, nebo jako bioprodukt, nebo ekoznačkou s tím, že se ekoznačka vztahuje pouze na zpracování, balení a dopravu.

5.5.7 Z čl. 6 odst. 4 vyplývá, že při definici kritérií ekoznačky je třeba zohlednit životní prostředí včetně aspektů zdraví a bezpečnosti. Je bezpodmínečně nutné vyjasnit, co se v tomto nařízení myslí zdravím. V případě potravin to může vést k velké řadě problémů v souvislosti se zdravím a výživou, k nimž je třeba zaujmout konkrétní stanovisko, sem spadá i to, jak bude probíhat komunikace se spotřebiteli.

Tyto problémy je nutné vyjasnit před tím, než bude zaujato stanovisko k tomu, zda a jak mohou být potraviny zahrnuty do evropské ekoznačky.

5.5.8 V této souvislosti se výbor domnívá, že obaly by do kritérií ekoznačky měly být zahrnuty pouze tehdy, pokud je to pro danou skupinu výrobků relevantní; na obaly by se nemělo nahlížet jako na výrobek, neboť je nelze posuzovat odděleně od výrobku, který obsahují.

V Bruselu dne 26. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obchodování s produkty z tuleňů

KOM(2008) 469 v konečném znění – 2008/0160 (COD)

(2009/C 218/12)

Dne 25. září 2008 se Rada, v souladu s článkem 251 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obchodování s produkty z tuleňů“

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. ledna 2009. Zpravodajem byl pan NARRO.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 26. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 95 hlasy pro, 59 hlasy proti a 30 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV vítá iniciativu Evropské komise zaměřenou na harmonizovanou regulaci obchodu s produkty z tuleňů. Stávající situace v této oblasti je neudržitelná a je vhodné na mezinárodní úrovni požadovat zásadní změny.

1.2 Vzhledem k tomu, že Smlouva neobsahuje specifický právní základ pro otázky dobrých životních podmínek zvířat, považuje Výbor za vhodné, že byl pro legislativní zásah v této oblasti zvolen článek 95 Smlouvy o ES „fragmentace vnitřního trhu“. Judikatura Společenství potvrdila oprávněnost tohoto rozhodnutí.

1.3 Výbor navrhuje odklad vstupu v platnost systému výjimek a navrhuje Komisi, aby předložila v roce 2012 podrobnou zprávu o vývoji právních předpisů v oblasti lovu tuleňů, která bude základem pro případné udělování odchylek od roku 2012.

1.4 Během prvních tří let uplatňování nového nařízení by měl být zákaz absolutní, s jedinou výjimkou inuitské komunity, pro niž je lov tuleňů otázkou přežití.

1.5 Aby byla zaručena funkčnost opatření obsažených v legislativním návrhu, je bezpodmínečně nutné, aby Komise zřídila účinné systémy kontroly. Kontrola nesmí být prováděna pouze státem, který žádá o odchylku. Komise musí dohlížet na správné uplatňování obsahu příslušných právních předpisů v terénu.

1.6 Výbor žádá Komisi, aby vypracovala příslušné studie s cílem stanovit dopady, které na zachování druhu mohou mít změny klimatu.

2. Úvod

2.1 Ploutvonožci je skupina živočichů, která zahrnuje celkem 33 druhů tuleňů, lachtanů, rypoušů sloních a mrožů. Jsou to savci různých velikostí, kteří se na pevnině či na ledu shromažďují do velkých skupin za účelem rozmnožování.

2.2 I když ekologické organizace ⁽¹⁾ začínají upozorňovat na silný úbytek populací tuleňů, k němuž dochází mimo jiné z důvodu změn klimatu, organizace lovců a vlády států, v nichž se tuleni rozmnožují, odmítají, že by tento druh byl ohrožen a poukazují na to, že existuje zhruba 15 miliónů tuleňů, které lze lovit. Debata o lovu tuleňů se v posledních letech soustředila na otázky dobrých životních podmínek zvířat a ponechala v pozadí aspekty související se zachováním druhu. EU má k dispozici zvláštní právní předpisy, které se týkají ochrany tuleňů ⁽²⁾.

2.3 Tuleni jsou komerčně loveni v Kanadě, Grónsku, Namibii, Norsku a Rusku. Všechny tyto země mají různé právní předpisy pro regulaci lovu tuleňů. Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) poukázal na to, že neexistuje dostatek věrohodných údajů o populacích tuleňů a o počtu každoročně zabitých zvířat. Z údajů poskytnutých úřady jednotlivých států vyplývá, že nejvíce tuleňů se každoročně uloví v Kanadě (zhruba

⁽¹⁾ Technický brífink IFAW, 2008/01.

⁽²⁾ Směrnice 92/43 ze dne 21. května 1992.

300 000). Dle údajů kanadské vlády⁽¹⁾ bylo za rok 2008 uloveno 275 000 tuleňů a bylo uděleno celkem 17 000 lovec-kých licencí. Daleko za Kanadou stojí Grónsko⁽²⁾ s 160 000 a Namibie⁽³⁾ s 80 000 ulovenými zvířaty za rok.

2.4 V Evropské unii dochází k zabíjení a stahování z kůže ve dvou státech, ve Finsku a Švédsku. Produkty z tuleňů se vyrábí ve Spojeném království (Skotsko). Na území Společenství nemá tato činnost komerční rozměr jako v Norsku či Kanadě, nýbrž slouží jako aktivita pro volný čas a ke kontrole populací živících se rybami.

2.5 Tuleňi jsou zabíjeni za účelem využití jejich kůže na kabáty, tuků na výrobu oleje, masa na krmení zvířat a jejich pohlavní orgány, které jsou stále oblíbenější v Asii, jsou používány k výrobě afrodisiak.

2.6 Tuleň je možné zabít různými způsoby. Nejběžnějšími nástroji jsou pušky a hakapik (druh dlouhého cepínu na jedné straně zakončeného jako kladivo). Tento druh cepínu, který se jmenuje hakapik, vypadá jako jednoduchý primitivní nástroj, ale vědci jej považují za nejúčinnější způsob, jak rychle omráčit a zabít tuleň.

2.7 EFSA konstatoval ve svém vědeckém stanovisku⁽⁴⁾ vydaném v roce 2007, že „je možné zabít tuleň rychle a efektivně, aniž by jim to způsobovalo zbytečnou bolest či utrpení“. EFSA nicméně uznává, že v praxi není zabíjení vždy ohleduplné a účinné. Různé vnitrostátní předpisy stanovují rozměry a způsoby použití hakapiku, jakož i ráži pušek a rychlost střeliva.

3. Shrnutí návrhu Komise

3.1 Evropský parlament schválil dne 26. září 2006 prohlášení⁽⁵⁾, ve kterém vyzývá Evropskou komisi k vypracování legislativních návrhů zaměřených na regulaci dovozu, vývozu a prodeje produktů ze dvou druhů tuleňů, tuleňů grónských a čepcolů hřebenatých. V prohlášení se dále požadoval specifický přístup k tradičnímu lovu tuleňů, který provádí inuitské komunity.

3.2 Parlamentní shromáždění Rady Evropy přijalo doporučení o lovu tuleňů, které vyzývá členské státy, aby zakázaly veškeré způsoby lovu, které jsou kruté a které nezaručují okamžitou smrt zvířete.

⁽¹⁾ Seals and sealing in Canada, Facts about seals 2008.

⁽²⁾ Groenlandia home Rule 2006.

⁽³⁾ EFSA report: „Animal welfare aspects of the killing and skinning of seals“, december 2007.

⁽⁴⁾ Vědecké stanovisko EFSA ze dne 6. prosince 2007, EFSA Journal (2007) 610, s. 122.

⁽⁵⁾ Prohlášení 38/2006 Evropského parlamentu.

3.3 Belgie, Nizozemsko a Slovinsko vypracovaly v posledních letech vnitrostátní zákony zakazující výrobu produktů získaných z tuleňů a jejich uvádění na trh. Další státy EU se také rozhodly regulovat tuto oblast a jejich vnitrostátní zákony se v současné době nachází ve fázi přípravy.

3.4 Evropská komise zahájila na začátku roku 2007 konzultaci zainteresovaných stran, z níž vyplynulo vědecké stanovisko předložené Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA)⁽⁶⁾. V dubnu 2008 předložilo Generální ředitelství Evropské komise pro životní prostředí studii možného dopadu zakazu obchodování s produkty z tuleňů.

3.5 Dne 23. července 2008 zveřejnila Evropská komise návrh nařízení⁽⁷⁾ o obchodování s produkty z tuleňů. Zvoleným právním základem návrhu jsou články 95 a 133 Smlouvy o založení Evropského společenství. Článek 95 se týká fragmentace vnitřního trhu a článek 133 se týká společné obchodní politiky. Kritéria pro volbu právního základu, který poskytuje článek 95, byla stanovena judikaturou Soudního dvora.

3.6 Návrh nařízení Komise zakazuje uvádění produktů z tuleňů na trh Společenství a jejich dovoz na tento trh, tranzit přes tento trh nebo vývoz z tohoto trhu. Zavádí se však systém výjimek, který umožní uplatnit odchylky od obecného pravidla v případě, že bude splněna řada podmínek týkajících se dobrých životních podmínek zvířat, které jsou shrnuty v tomto nařízení⁽⁸⁾. Uvedené podmínky mají zaručit, že tuleňi jsou zabíjeni a stahování z kůže způsobem, který jim nepůsobí zbytečnou bolest, rozrušení a jiné formy strádání.

3.7 Evropská komise udělila automatickou výjimku pro tradiční lov tuleňů, který provádí Inuité jako způsob obživy. Prováděcí předpisy stanoví vhodná opatření pro zaručení původu produktů z tuleňů.

3.8 Členské státy jednou za pět let předloží Komisi zprávu shrnující činnosti podniknuté při prosazování tohoto nařízení.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV s uspokojením hodnotí iniciativu Evropské komise zaměřenou na harmonizovanou regulaci přijatelných metod lovu tuleňů a uvádění produktů z tuleňů na trh.

⁽⁶⁾ Vědecké stanovisko EFSA ze dne 6. prosince 2007, EFSA Journal (2007) 610, s. 122.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 469 v konečném znění.

⁽⁸⁾ Čl. 4 odst. 1 návrhu nařízení.

4.2 Návrh nařízení se zabývá dobrými životními podmínkami zvířat a nezmiňuje problematiku související se zachováním druhu. Evropské ekologické organizace zdůraznily, že do legislativního textu je nutné zahrnout aspekty zachování druhu. EU má však dobrou legislativu v oblasti zachování a disponuje specifickými nástroji na zachování tuleňů, které doplňují opatření obsažená v tomto návrhu.

4.3 Je zřejmé, že změny klimatu (zejména tání ledovců) přímo ovlivní životní a reprodukční podmínky tuleňů. Z tohoto důvodu je Evropská komise žádána, aby provedla příslušná hodnocení a vědecké studie s cílem poskytnout pravdivé údaje o možném negativním dopadu změn klimatu na populaci tuleňů, a případně přezkoumala a přijala nástroje na úrovni Společenství v oblasti zachování druhů.

4.4 EU nemá ve Smlouvě o založení Evropského společenství specifický právní základ pro regulaci aspektů týkajících se dobrých životních podmínek zvířat. Neexistence tohoto explicitního právního základu vede EU k tomu, aby tento nedostatek pokryla prostřednictvím jiných právních základů, které jsou však pro řešení této otázky stejně tak oprávněné. V tomto případě poskytuje sporný článek 95 „fragmentace vnitřního trhu“ EU možnost harmonizovat legislativy zaměřené na dobré životní podmínky zvířat – koncept dobrých životních podmínek zvířat byl judikaturou Společenství kvalifikován jako „obecný zájem“. EHSV vyjádřil ve svém stanovisku o kočičí a psí kůži⁽¹⁾ souhlas s uvedeným právním základem pro rozhodování v oblasti dobrých životních podmínek zvířat a zdůraznil jeho soulad s obchodními předpisy, které vypracovala Světová obchodní organizace.

4.5 Chybějící kontrola Společenství v této oblasti, nedostatek údajů (oficiálně uznaný EFSA) a související hospodářský zájem ztěžují možnost mít pravdivý a nezkrácený pohled na lov tuleňů mimo EU. Případné legislativní změny v zemích, kde se tuleni zabíjejí, s cílem přizpůsobit je novým požadavkům Společenství, nemusí v praxi znamenat významné zlepšení podmínek, za kterých jsou tuleni zabíjeni.

4.6 Obecný zákaz doprovázený systémem dodatečných výjimek je inovačním nástrojem, který by mohl být významným precedencem v budoucích právních postupech Společenství. Z tohoto důvodu EHSV nezamítá úplně systém výjimek Společenství, ale žádá, aby byl jeho vstup v platnost odložen tak, aby během prvních tří let uplatňování tohoto nařízení byl tento obecný zákaz absolutní s jedinou výjimkou inuitské komunity, pro niž je lov tuleňů otázkou přežití. Odklad by EU umožnil po technické stránce vytvořit systém výjimek, který by byl podrob-

nější a přísnější než obecný systém předložený v původním návrhu, usnadnil by kontrolu a stanovil nové hodnotící prvky pro posuzování možného udělení výjimky.

4.7 Předložení zprávy Společenství v roce 2012 o změnách, které proběhly ve vnitrostátních legislativách s ohledem na lov tuleňů, uplatňování v praxi a mechanismy kontroly by mohly být velmi užitečné pro to, aby orgány Společenství mohly od tohoto data vyhodnocovat dosažený pokrok a rozhodnout případně o udělení výjimky. Nedostatek údajů je důvodem většího úsilí Společenství při shromažďování všech relevantních a potřebných údajů.

4.8 EHSV doufá, že legislativní návrh Komise bude skutečným podnětem pro státy, ve kterých dochází k lovu tuleňů, aby upravily své právní předpisy a praxi směrem k „humánnějšímu“ způsobu zabíjení tuleňů. Stávající situace ohledně zabíjení tuleňů je neudržitelná a je třeba podpořit nutné změny, i když je pravomoc EU v této oblasti omezená.

4.9 EHSV poukazuje na nutnost, aby členské státy přijaly systém sankcí, které budou účinné, přiměřené a odrazující, s cílem zaručit dosah a účinnost nových právních předpisů týkajících se lovu tuleňů. Účinný systém sankcí přispěje k posílení vnitřního trhu a ochraně spotřebitelů.

5. Konkrétní připomínky

5.1 Ačkoli se návrh nařízení nezabývá otázkou oprávněnosti lovu tuleňů, je vhodné, aby se EHSV vyjádřil k určitým otázkám, které se v souvislosti s tímto tématem pravidelně objevují. Za prvé je třeba jasně poukázat na to, že zabíjení tuleňů nelze definovat jako rybolovnou činnost, nýbrž se jedná o lov savců. Za druhé je sporné, zda mají tuleni vinu na ubývání mořských zdrojů, konkrétně populací tresky obecné. Toto tvrzení, na jehož základě se v některých státech snaží ospravedlnit lov tuleňů, nelze podepřít žádnou vědeckou studií. Vzhledem k složitosti mořského ekosystému toto nelze s jistotou tvrdit.

5.2 Komise ve svém návrhu nerozlišuje mezi lovem tuleňů ve velkém a malém měřítku. Tento přístup Komise je správný, pokud předpokládáme, že hlavní cíl návrhu je založen na zásadách dobrých životních podmínek zvířat. Zavedení zvláštních výjimek pro evropské země provádějící lov tuleňů v malém měřítku nelze ospravedlnit z hlediska dobrých životních podmínek zvířat a mohlo by zpochybnit mezinárodní legalitu celého návrhu.

⁽¹⁾ Úr. věst C 168, 20.7.2007, s. 42.

5.3 Kontrola v této oblasti je obzvláště těžká, složitá a provádí se ve velmi nepříznivých klimatických podmínkách. Během kontroly je třeba zjistit skutečný počet zabitých zvířat a míru dodržení příslušných právních předpisů v terénu. Systém kontroly, který je celý spravován zemí žádající o výjimku, se nezdá být nejlepším způsobem, jak zaručit jeho nezávislost. EU by měla zřídit skupinu expertů, která by prováděla kontroly na místě v zemích, které požádají o výjimku. Tuto skupinu evropských inspektorů by měla financovat země, která má zájem dovážet na trh Společenství. EU by tímto způsobem měla k dispozici více informací pro vyhodnocování účinnosti systému osvědčování a označování.

5.4 Zavedení systému osvědčování a nepovinného označování v zemích, které požádají o výjimku, je odpovědí na opakovaně vyjádřené přání evropských občanů, které bylo obsaženo ve veřejné konzultaci pořádané Komisí. Iniciativy týkající se osvědčování a označování by měly být v každém případě doprovázeny obecnými opatřeními na zákaz komercializace

produktů z tuleňů. Jinak by bylo sporné, zda lze dosáhnout cílů návrhu Komise, jimiž jsou dobré životní podmínky zvířat.

5.5 Požadavky pro osvědčování musejí být stanoveny v prováděcích předpisech nařízení s cílem přesně definovat podmínky pro osvědčování a označování. Nepřesnost měla v minulosti za následek nesprávné označování, které spotřebitele mátló a mýlilo. Je běžné, že na trhu najdeme výrobky vyrobené z produktů z tuleňů, které jsou označené jako „tuk z mořských živočichů“ nebo „rybí tuk“. Je nezbytné, aby na označení těchto výrobků byl uveden nejen druh tuleň, z něhož pochází, ale i původ zvířete.

5.6 Výbor, který bude Evropské komisi pomáhat v procesu udělování výjimek, by měl usnadnit účast všech organizací a provozovatelů, kterých se tento postup týká.

V Bruselu dne 26. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o dobrovolné účasti organizací v programu Společenství pro systém řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS)

KOM(2008) 402 v konečném znění – 2008/0154 (COD)

(2009/C 218/13)

Dne 11. září 2008 se Rada, v souladu s článkem 175 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o dobrovolné účasti organizací v programu Společenství pro systém řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS)“

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. ledna 2009. Zpravodajem byl pan PEZZINI.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 166 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor považuje revizi programu Společenství pro systém řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS) za mimořádnou příležitost k zavedení dobrovolného systému Společenství, který umožní stvrdit jeho konečné uznání za normu excelence a nástroj pro komunikaci a marketing organizací, výrobců a životního cyklu výrobků, který je plně integrován do dalších nástrojů politiky životního prostředí.

1.2 Výbor považuje nově navržený předpis za ještě příliš složitý a domnívá se, že je nezbytné vyvinout další kreativní úsilí o vytvoření podmínek pro to, aby trh mohl systému EMAS přiznat ekologickou přidanou hodnotu excelence a přínos a zátěž odpovídající cíli, zejména co se týče menších organizací a podniků, jakož i plnou mezinárodní platnost, a to omezením počtu postupů a snížením technických a administrativních nákladů, které jsou stále ještě příliš vysoké.

1.3 Podle Výboru by mohl být učiněn významný krok vpřed uvědoměním si závazků a zátěže na úrovni Společenství, které pro jednotlivé uživatele vyplývají z uplatňování různých právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí, a toho, jaký přínos a jaké úlevy mohou vyplýnout z přijetí systému EMAS.

1.3.1 Stejně tak je důležité, aby veřejné orgány, které mají rozhodovací a kontrolní pravomoci, rozvinuly příslušnou pozitivní kulturu.

1.4 Výbor považuje za zásadní, aby k účasti v programu EMAS byly podněcovány zejména malé organizace prostřednictvím snazšího přístupu k informacím, k dostupným fondům a k veřejným institucím, jakož i vytvořením nebo podporou opatření týkajících se technické pomoci, a zjednodušením postupů a mechanismů a snížením technické zátěže a nákladů na registraci a správu.

1.5 Podle Výboru se systém EMAS musí stát skutečnou „normou excelence“ a zárukou environmentální kvality i s výraznějším zhodnocením výrobků a náležitým zohledněním spojitostí s předpisy týkajícími se ekoznačky.

1.6 Výbor důrazně podporuje to, aby organizace či podniky přijaly jasnou osobní zodpovědnost při dobrovolné účasti v systému EMAS, při přijímání závazků a podrobování se kontrolám za plné účasti zaměstnanců a také při požívání výhod, které z toho mohou plynout, a je tudíž proti jakémoliv formě kolektivní zodpovědnosti subjektů jejich vlastním jménem nebo jménem jiných, neboť je naopak třeba podporovat uskupení a sítě – zejména přeshraniční – na podporu a usnadnění programu EMAS.

1.7 Výbor vyzdvihuje význam podporování EMAS a nepřetržitého a systematického zapojení – na národní a regionální úrovni i na úrovni Společenství – zainteresovaných stran jakožto základního předpokladu pro dosažení jakéhokoli environmentálního cíle EMAS pomocí jednoznačně stanovených proaktivních, nikoliv donucovacích cílů.

1.8 Výbor schvaluje, že Komise určila řadu hlavních indikátorů pro následující faktory:

- energetickou účinnost a úsporu energie,
- využití a ochranu půdy,
- vodu a ovzduší,
- emise,
- nakládání s odpady,
- zachování biologické rozmanitosti,

kteří mají být aktivováni na základě posíleného, nicméně uživatelsky přátelského systému a s nízkými náklady na environmentální vyzkoušenost.

1.8.1 Výbor se domnívá, že při určování kritérií pro byrokratické a administrativní zjednodušení, která se v organizacích budou uplatňovat, by bývala mohla být členským státům uložena povinnost osvobodit místa s certifikací EMAS od dalších environmentálních požadavků nad rámec prohlášení EMAS, které přezívají z části kvůli zbytečnému šikanování, z části kvůli byrokratické setrvačnosti.

1.8.2 Vzhledem k tomu, že stanovené postupy pro certifikaci EMAS počítají s pozornějším přístupem k životnímu prostředí ve všech jeho ohledech, náklady na registraci certifikace EMAS by měly odpadnout, a to zejména pro organizace, které jsou činné v oblastech se značnou ekologickou stopou⁽¹⁾, tzn. tam, kde průmyslová a řemeslná výroba více využívá životní prostředí.

1.9 Výbor považuje za důležitou lepší propagaci a větší podporu systému EMAS na úrovni Společenství, a to prostřednictvím zahájení rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovaci⁽²⁾, využívání zdrojů EIB a strukturálních fondů, a na vnitrostátní úrovni v souvislosti s veřejnými zakázkami, daňovými úlevami, omezeným právem na registraci a obnovení a osvobozením reinvestovaných výnosů od daně.

1.10 Výbor požaduje větší soulad mezi navrhovaným předpisem a ostatními předpisy a nástroji v oblasti politiky životního prostředí, s nimiž musí být v souladu, aniž by docházelo k překrývání a duplicitám.

⁽¹⁾ Např. tam, kde hodnota (hrubá přidaná hodnota) v průmyslu o 10 (2) procentních bodů překračuje národní průměr/průměr Společenství. Například v Itálii je u 16 z více než 100 provincií úrovně NUTS III hrubá přidaná hodnota vyšší než 35 %. Národní průměr a průměr ve Společenství naopak činí 22 % (údaje Eurostatu).

⁽²⁾ Především v rámci 1. osy – programu pro podnikání.

1.11 Výbor je pevně přesvědčen, že plošná certifikace EMAS charakterizovaná vynikajícím image a obsahem může významně přispět ke:

- zlepšení postoje pracovníků, podnikatelů a občanů k otázkám životního prostředí,
- ovlivňování udržitelné výroby,
- podpoře udržitelného obchodu,
- šíření udržitelné spotřeby.

1.12 EHSV považuje v tomto ohledu za důležité zhodnotit úlohu podniků zaregistrovaných v programu EMAS tím, že budou podporovány a začleněny do řetězce zákazníků a dodavatelů jednotného evropského trhu, čímž dojde k účelnému propojení kultury a praxe udržitelného rozvoje.

1.13 Výbor zdůrazňuje význam procesu certifikace EMAS, který zahájil pro své budovy, a vybízí ostatní evropské instituce, aby učinily totéž, a šly tak příkladem.

2. Úvod

2.1 Rozvoj dobrovolných nástrojů musí být považován za významnou složku environmentální politiky Společenství a i sama Komise připouští, že „tyto nástroje mají velké možnosti, nebyly však plně rozvinuty“⁽³⁾.

2.2 Dobrovolné nástroje v oblasti životního prostředí mohou mít značný přínos, když:

- umožňují vytvoření hodnot, které jsou typické pro „sociální odpovědnost podniků“,
- implicitně uznávají rozdíly mezi podniky a organizacemi,
- poskytují podnikům a organizacím větší flexibilitu při usku-tečňování jejich cílů,
- snižují celkové náklady, které jim vznikají při dosažení souladu s právními předpisy,

⁽³⁾ Viz sdělení Komise o přezkumu šestého akčního programu Společenství pro životní prostředí v polovině období, KOM(2007) 225 v konečném znění.

- zjednodušují postupy a odstraňují byrokracii, aniž by vytvářely nebo ukládaly povinnost vytvářet nový a složitý samostatný řídicí a kontrolní aparát,
- povzbuzují podniky a organizace k technologickým inovacím, k pozitivním vlivům na životní prostředí a k optimálnímu vlivu na hospodářskou soutěž,
- poskytují trhu, veřejným orgánům a občanům věrný obraz a jasnou informaci,
- omezují/odstraňují další byrokratické náklady a povinnosti ukládané Společenstvím/členskými státy,
- mají pozitivní dopady, které mezinárodní trhy akceptují.

2.3 Mezi dobrovolnými nástroji, které Unie vypracovala, přijala a zdokonalila, lze vedle systému EMAS, evropské ekoznačky⁽⁴⁾, osvědčení EPD (Environmental Product Declaration) a analýzy životního cyklu LCA (Life Cycle Assessment) vyzdvihnout i „zelené“ ekologické veřejné zakázky (GPP – Green Public Procurement)⁽⁵⁾, značku Energy Star⁽⁶⁾, dobrovolné dohody⁽⁷⁾, Agendu 21 a normu EN ISO 14001.

2.4 Součinnost s dalšími nástroji politiky životního prostředí nabývá stále většího významu, například díky systému řízení z hlediska ochrany životního prostředí stanoveném normou ISO 14001⁽⁸⁾, který zahrnuje 35 000 certifikací a je založen na nezbytném úsilí nejvyššího vedení podniku o dodržování právních předpisů, neustálé zlepšování a předcházení znečištění.

2.5 V rámci akčního plánu pro udržitelnou spotřebu a výrobu a udržitelnou průmyslovou politiku⁽⁹⁾, k němuž Výbor vypracovává zvláštní stanovisko, je jinak systém EMAS představován jako nástroj, který funguje v součinnosti s:

- ekoznačkou,

⁽⁴⁾ Viz nařízení (EHS) č. 880/92 a nařízení (ES) č. 1980/2000.

⁽⁵⁾ Viz sdělení Komise Zadávání veřejných zakázek v zájmu lepšího životního prostředí, KOM(2008) 400 v konečném znění. Směrnice 2004/18/ES a směrnice 2004/17/ES.

⁽⁶⁾ Nařízení (ES) č. 106/2008 ze dne 15. ledna 2008 o kancelářských přístrojích, zatímco „Energy Star“ je dobrovolná značka.

⁽⁷⁾ Viz KOM(2002) 412 v konečném znění. V tomto sdělení jsou definovány minimální požadavky, které musí dobrovolné dohody splňovat, aby byly „zájmem Společenství“.

⁽⁸⁾ Verze této normy z roku 1996 byla v roce 2004 revidována. Nová verze EN ISO 14001 obsahuje významná zlepšení a změny.

⁽⁹⁾ Viz KOM(2008) 397/2008.

- směrnicí o integrované prevenci a omezování znečištění (IPPC),

- směrnicí o obchodování s emisemi,

- směrnicí Seveso II,

- směrnicí 2005/32/ES o ekodesignu energetických spotřebičů a odvětvovými směrnicemi, které uplatňují specifické požadavky na výrobky prostřednictvím schémat EPD a LCA⁽¹⁰⁾.

2.6 Výbor již od roku 1992 tvrdil, že systém řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS) hraje významnou roli při stimulování a zlepšování ochrany životního prostředí, a kladně ohodnotil plánovaný „systém“ na zvýšení ochrany životního prostředí, zejména proto, že by environmentální cíle měly být dosahovány prostřednictvím organizačních opatření v rámci podniků, pobídek k přísnějšímu dohledu, lepší a větší informovanosti⁽¹¹⁾ a účasti všech pracovníků.

2.7 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 761/2001 ze dne 19. března 2001 nahradilo nařízení z roku 1993 a rozšířilo na všechna „místa“ možnost certifikace v důsledku přezkumu založeného na vývoji environmentální politiky Společenství, který staví na dobrovolných nástrojích a odpovědnosti jednotlivých činitelů v oblasti podpory udržitelného rozvoje⁽¹²⁾. Výbor k němu vypracoval vlastní – souhlasné – stanovisko⁽¹³⁾.

2.8 Výbor konkrétně opět potvrdil, že mezi zásadní prvky systému EMAS patří:

- dobrovolný charakter,

- sdílená odpovědnost za ochranu životního prostředí,

- nepřetržitě a účinné řízení z hlediska ochrany životního prostředí,

⁽¹⁰⁾ Schémata LCA = Life Cycle Assessment (posouzení životního cyklu výrobku); schémata EPD, Environmental Product Declaration (deklarace o výrobcích, které jsou šetrné k životnímu prostředí).

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 332, 16.12.1992, s. 44.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 209, 22.7.1999, s. 14.

⁽¹³⁾ Viz poznámka pod čarou č. 3.

- předkládání věrohodných a transparentních výsledků,
- komplementarita s dalšími nástroji environmentální politiky v oblasti podpory udržitelného rozvoje,
- co nejširší účast všech pracovníků v podnicích, organizacích a veřejných orgánech a občanů.

2.9 Mezi dalšími cíli, které systém EMAS může umožnit dosáhnout, lze vyzdvihnout:

- snížení nákladů, zejména v oblasti dodávek, spočívající v úsporách materiálu, spotřeby energie a vody,
- snížení úrovně rizika pro pracovníky a potenciální přínos pro podnikatele a investory z hlediska pojištění a důvěry,
- možný pozitivní dopad na konkurenceschopnost co se týče lepšího přijímání ze strany spotřebitelů a trhu a větší poptávky po certifikovaných výrobcích,
- rozšíření trhů veřejných zakázek, zejména z hlediska technických specifikací vynikajících environmentálních vlastností,
- větší zapojení pracovníků a účast na střednědobém až dlouhodobém rozvoji organizace,
- větší pozornost úvěrových institucí a upřednostňované postupy při podávání žádosti o financování, zejména prostřednictvím družstev a záručních systémů.

2.10 Výbor proto vítá, že se Komise odhodlala zahájit přezkum stávajících právních předpisů upravujících dobrovolnou účast v systému EMAS, aby byly plně uvolněny jeho možnosti.

3. Návrh Komise

3.1 Prostřednictvím nového nařízení, kterým se ruší nařízení (ES) č. 761/2001, a prostřednictvím rozhodnutí 2001/681/ES a rozhodnutí 2006/193/ES usiluje návrh na revizi programu Společenství pro systém řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS) o:

- zvýšení pozitivního dopadu dobrovolného programu na životní prostředí zlepšením činnosti organizací, jež se programu EMAS účastní, a širším využíváním programu;
- zpřísnění povinností organizací jednat v souladu s veškerými právními předpisy v oblasti životního prostředí a podávat zprávy o vlivu jejich činnosti na životní prostředí na základě hlavních indikátorů vlivu činnosti organizace na životní prostředí;
- harmonizaci postupů pro akreditaci a ověřování;
- rozšíření zeměpisné oblasti dobrovolného uplatňování na organizace v třetích zemích;
- snížení administrativní zátěže a zjednodušení postupu registrace;
- snížení registračních poplatků malým a středním podnikům;
- provedení deregulace, zejména u obnovy registrace EMAS;
- zvážení pobídek, například daňových úlev poskytovaných členskými státy;
- zjednodušení pravidel používání loga programu EMAS;
- propagaci programu EMAS prostřednictvím informačních kampaní na úrovni Společenství i jednotlivých států a dalších aktivit, např. udělení ceny EMAS;
- vydání pokynů k osvědčeným postupům pro řízení z hlediska ochrany životního prostředí.

4. Obecné připomínky

4.1 Výbor považuje revizi programu Společenství pro systém řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS) za mimořádnou příležitost k zavedení dobrovolného systému Společenství, který umožní stvrdit jeho konečné uznání za normu excelence a nástroj pro komunikaci a marketing organizací, výrobců a životního cyklu výrobků, který je plně integrován do dalších nástrojů politiky životního prostředí.

4.2 Výbor se domnívá, že navrhovaný nový balíček právních předpisů je ještě příliš složitý a že by bylo třeba vyvinout další kreativní úsilí o vytvoření podmínek pro to, aby tržní mechanismy rozpoznaly ekologickou přidanou hodnotu a aby veřejné orgány zjednodušily celou administrativu a podporovaly ekologičtější design výrobků stanovením nových forem ochrany, zejména pro malé a střední podniky.

4.3 Výbor požaduje větší soulad mezi navrhovaným předpisem a ostatními předpisy a nástroji v oblasti politiky životního prostředí, aniž by docházelo k překrývání a duplicitám.

4.3.1 EHSV požaduje vložit do navrhovaného nařízení nový „bod odůvodnění“, v němž by byly vyjmenovány směrnice a nařízení, na jejichž základě musí být registrace EMAS přijímána za závaznou, aby byly splněny povinnosti v nich stanovené a na podniky a organizace se nevalovalo množství zbytečných a nákladných překážek a břemen.

4.4 Výbor vyzdvihuje význam nepřetržitého a systematického zapojení zainteresovaných stran jakožto základního předpokladu pro dosažení jakéhokoli environmentálního cíle. Toto zapojení musí být chápáno v co nejširším smyslu a musí se týkat všech subjektů s rozhodovací pravomocí od počátku procesu až do jeho skončení a všech možných druhů a nástrojů odborné přípravy a vzdělávání ve veřejných orgánech, podnicích, odborech, profesních a spotřebitelských sdruženích, včetně zainteresovaných občanů.

4.4.1 Výbor se domnívá, že internalizace environmentálního rozměru jakožto hodnoty a podpoření iniciativ na ochranu životního prostředí způsobí změnu směrem k udržitelnější výrobě a modelům.

4.5 V tomto ohledu se Výbor domnívá, že by systém EMAS měl být předmětem informačních a komunikačních kampaní zaměřených na různé skupiny zainteresovaných stran, počínaje ústředními a místními veřejnými orgány až po menší organizace a podniky, občany, spotřebitele a všechny druhy a stupně vzdělávacího systému.

4.6 Konkrétně by k účasti v programu EMAS měly být podněcovány zejména malé organizace prostřednictvím snaz-

šího přístupu k informacím, k dostupným fondům, k veřejným institucím a k „zeleným“ veřejným zakázkám, jakož i vytvořením nebo podporou opatření týkajících se technické pomoci, a zjednodušením postupů a mechanismů a snížením technické zátěže a nákladů na hodnocení, registraci a správu.

4.6.1 Výbor je toho názoru, že návrh Komise je v tomto ohledu ještě nedostatečný.

4.7 Podle Výboru by zátěž a náklady na hodnocení, registraci a správu systému EMAS měly být daleko nižší, zejména pro menší subjekty, a měly by mít možnost být financovány z prostředků na projekty proveditelnosti v rámci rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovaci a z prostředků EIB a/nebo Evropského fondu pro regionální rozvoj.

4.7.1 Subjekty, které jsou činné v oblastech se silným průmyslovým rozvojem nebo v zónách s výraznou ekologickou stopou, by měly být pobízeny k účasti v programu EMAS, a to prostřednictvím bezplatné registrace a zjednodušených administrativních postupů⁽¹⁴⁾, přičemž technické fáze kontroly a monitorování by měly zůstat nezměněné.

4.8 Výbor zdůrazňuje, že je důležité, aby byl systém EMAS uznáván za normu excelence pro organizace a podniky, také v zájmu zhodnocení výrobků na vnitřním i mezinárodním trhu, a byla náležitě zohledněna spojitost s předpisy týkajícími se ekoznačky.

4.9 Výbor podporuje to, aby organizace či podniky přijaly jasnou osobní zodpovědnost při dobrovolné účasti v systému EMAS, a to jak při přijímání závazků a podrobování se kontrolám, tak při požívání výhod, které z toho mohou plynout.

4.10 EHSV je tedy proti jakékoli formě kolektivního přisuzování odpovědnosti subjektům vystupujícím nebo jednajícím jménem jiných subjektů, které sdružují, jelikož by tento postup snížil úroveň norem excelence, kterou musí systém EMAS udržet, a naopak je třeba podporovat propagaci, usnadnění a pomoc programu EMAS ze strany uskupení a sítí – zejména přeshraničních.

⁽¹⁴⁾ Například prodloužit období podávání prohlášení o dopadech na životní prostředí (není-li nutné) z jednoho na tři roky; zprostit subjekt povinnosti předkládat prohlášení o dopadech na životní prostředí, které vyžadují hygienické stanice místních orgánů; snížit zátěž způsobenou některými orgány odpovědnými za zkoumání a prevenci úrazovosti.

4.11 Výbor v této souvislosti považuje za důležité určit řadu hlavních indikátorů pro následující faktory: energetickou účinnost a úsporu energie, využití a ochranu materiálů, vody a ovzduší, emise, nakládání s odpady a zachování biologické rozmanitosti; to vše za pomoci posíleného, nicméně uživatelsky přátelského systému environmentálního výkaznictví s nízkými náklady, který by v zájmu omezení nákladů a zátěže zejména pro menší subjekty mohl fungovat přímo elektronicky na internetovém portálu ⁽¹⁵⁾.

4.12 Pro Výbor je rovněž důležitá lepší propagace a větší podpora systému EMAS na úrovni Společenství: zahájení programu pro konkurenceschopnost a inovaci, programu EIB a strukturálních fondů, a na vnitrostátní úrovni v souvislosti s daňovými úlevami povinnost zavést parametry „zelených“ ekologických veřejných zakázek (ze strany zadavatelských subjektů), omezit práva na registraci a obnovení a osvobodit od daně výnosy reinvestované do technologických inovací spojených se systémem EMAS.

4.13 Výbor je znepokojen příliš velkým počtem státních/regionálních struktur, jejichž autorizace spadá do působnosti členských států:

- subjektů oprávněných provést registraci,
- akreditačních orgánů,
- orgánů odpovědných za regulativní kontrolu,
- ověřovatelů stavu životního prostředí.

EHSV se domnívá, že by bylo vhodné určit obecné zásady Společenství pro příslušné zjednodušení.

4.14 Kromě sdíleného využívání příslušných struktur, které již v souladu s předpisy pro uvádění výrobků na vnitřní trh

funguje ⁽¹⁶⁾, Výbor doporučuje využívat stávající mechanismy pro technickou normalizaci CEN-ISO a energetickou účinnost budov, aniž by vznikly nové a nákladné formy a struktury, které by mohly občany ještě více vzdálit od evropské integrace.

4.15 Výbor nicméně považuje za více než vhodné posílit zdroje Společenství určené na vzdělávání a pomoc státním/regionálním orgánům a potenciálním uživatelům systému EMAS a vypracovat aktualizované a uživatelsky přátelské praktické příručky zejména pro menší subjekty.

4.16 Výbor se domnívá, že šířit a podporovat certifikaci EMAS charakterizovanou vynikajícím image za pomoci plošného a sdíleného postupu znamená poskytnout širokou a konkrétní možnost k dosažení:

- udržitelné výroby,
- udržitelného obchodu,
- udržitelné spotřeby.

4.17 EHSV doporučuje přijmout kroky ke zhodnocení a podpoře úlohy podniků a organizací zaregistrovaných v programu EMAS při podpoře a uplatňování dobrovolných postupů zapojování se do systému řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí v horizontálních a vertikálních výrobních řetězcích a vůči zákazníkům a dodavatelům jednotného evropského trhu, čímž dojde k účelnému propojení kultury a praxe udržitelného rozvoje.

4.18 EHSV se v současné době s vynaložením velkého úsilí připravuje na zahájení certifikace EMAS pro své budovy a rád by vybídl ostatní evropské instituce, aby učinily totéž, a aby tak všechny subjekty v Unii, které mají potenciální zájem na získání certifikace EMAS, měly k dispozici trvalé a ukázkové příklady.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽¹⁵⁾ Pro tento účel by mohlo být účelné využití programů elektronické správy.

⁽¹⁶⁾ Viz rozhodnutí č. 768/2008/ES ze dne 9. července 2008 o společném rámci pro uvádění výrobků na trh, nařízení č. 765/2008/ES ze dne 9. července 2008.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o ochraně zvířat při usmrcování

KOM(2008) 553 v konečném znění – 2008/0180 (CNS)

(2009/C 218/14)

Dne 19. listopadu 2008 se Rada, v souladu s článkem 37 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu nařízení Rady o ochraně zvířat při usmrcování“

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 28. ledna 2009. Zpravodajem byl pan Frank ALLEN.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 161 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV vítá tento návrh Komise neboť je výrazným krokem správným směrem a má potenciál zlepšit zacházení se zvířaty během jejich porážky.

1.2 Výbor vítá návrh, aby měl provozovatel jatek plnou zodpovědnost za řádné zacházení se zvířaty během jejich porážky: návrh nařízení požaduje, aby provozovatelé pracovali v souladu se standardními operačními postupy, aby byla zavedena osvědčení o způsobilosti a jmenování pracovníci pro řádné zacházení se zvířaty.

1.3 Výbor zdůrazňuje, že oficiální veterinární lékař musí mít hlavní úlohu v dohledu nad zajištěním plného provádění správných postupů v oblasti řádného zacházení se zvířaty během jejich porážky. Tento lékař by měl být neprodleně informován o jakýchkoli změnách ve standardních operačních postupech.

1.4 Oficiální veterinární lékař by měl zejména zodpovědný za pravidelné prověřování toho, zda je porážka řádně monitorována.

1.5 Návrh umožnit výjimku v případně obřadní porážky zvířat je zcela neslučitelný s cíli pro řádné zacházení se zvířaty během jejich porážky obsaženými v návrhu nařízení.

1.6 Výbor velmi vítá nové postupy depopulace a nutné porážky. Velmi důležitý je především požadavek vypracovat před zahájením daných úkonů akční plán k zajištění dodržení pravidel stanovených v tomto nařízení. Velmi vítaným návrhem je vypracování hodnotící zprávy o výsledcích depopulace do jednoho roku od jejího ukončení.

2. Úvod

2.1 Důležitost ohledů na řádné zacházení se zvířaty v EU vzrostla, což je ve společnosti, která se prohlašuje za vyspělou a civilizovanou, velmi podstatné.

2.2 V letech 2004 a 2006 byl ve dvou vědeckých stanoviscích Evropského úřadu pro bezpečnost potravin vyjádřen návrh revidovat stávající směrnici 93/119/ES.

2.3 Prostřednictvím právních předpisů EU bylo poukázáno na konkrétní problémy, jako je chybějící harmonizovaná metodika pro nové metody omračování a také nedostatečně jasně stanovené povinnosti provozovatelů a řídicích pracovníků jatek. Je dále třeba řádně školit zaměstnance zapojené do porážky zvířat.

2.4 Je třeba vyjasnit řádné zacházení se zvířaty usmrcovanými v rámci tlumení nákaz. Pravidla pro řádné zacházení by měla být dodržována v co nejvyšší míře, pokud dojde k nutné porážce zvířat, aby se předešlo odkladu a zbytečnému utrpení zvířete.

2.5 Je třeba lépe informovat o řádném zacházení se zvířaty a dodržovat ho při přípravě zvířat a manipulaci s nimi před porážkou.

2.6 Směrnice 93/119/ES bude zrušena a nahrazena navrženým nařízením, avšak oblast působnosti návrhu zůstane nezměněna.

2.7 Směrnice se v návrhu mění na nařízení, čímž je zajištěno jednotné a souběžné použití v EU, které je v souladu s jednotným trhem.

3. Návrh Komise

3.1 Toto nařízení stanoví pravidla pro usmrcování zvířat chovaných k produkci potravin, vlny, kůže, kožešin nebo jiných produktů a pro související úkony.

3.2 Bude povolena výjimka v případě, že dojde k nutné porážce, aby se předešlo zbytečné bolesti a zbytečnému utrpení zvířete, nebo v případě, že by úplný soulad s nařízením představoval přímé riziko pro zdraví a bezpečnost lidí.

3.3 Nařízení se nepoužije v případech, kdy jsou zvířata usmrcována:

- a) při schválených vědeckých pokusech,
- b) při lovu,
- c) při kulturních nebo sportovních akcích,
- d) veterinárním lékařem při jeho práci,
- e) vlastníkem (v případě drůbeže, zajíců a králíků) pro jeho vlastní spotřebu.

3.4 Během porážky a souvisejících úkonů musí být zvířata ušetřena veškeré bolesti, úzkosti nebo utrpení, které nejsou nevyhnutelné. Provozovatelé musejí přijmout všechna nezbytná opatření k zajištění toho, aby se před porážkou o zvířata řádně pečovalo a řádně se s nimi zacházelo za účelem minimalizace stresu.

3.5 Podle čl. 4 odst. 1 jsou zvířata usmrcována pouze použitím metody, která zajistí bezprostřední smrt nebo po omráčení.

3.6 Odchylně, bez předchozího omráčení, mohou být zvířata usmrcena v případech, kdy jsou takové metody stanoveny náboženskými obřady, pokud k takovému usmrcení dojde na jatkách. Členské státy se mohou rozhodnout tuto odchylku neuplatnit.

3.7 V příloze I jsou uvedeny metody omračování a detailní popis technických specifikací. Omráčení musí být provedeno

v souladu s těmito metodami. Kontroly účinnosti procesu omráčení se musejí provádět na dostatečně reprezentativním vzorku zvířat, aby bylo zajištěno řádné a důsledné fungování tohoto procesu.

3.8 Postupem podle čl. 22 odst. 2 mohou být přijaty kodexy osvědčených postupů Společenství týkající se metod omračování stanovených v příloze I. Tento postup byl zaveden rozhodnutím Rady z roku 1999 o postupech pro výkon pravomocí svěřených Komisi v oblasti provádění právních předpisů prostřednictvím regulativního výboru. Každý členský stát bude mít v tomto výboru svého zástupce a výboru bude předsedat zástupce Komise.

3.9 Provozovatelé vytvářejí a provádějí standardní operační postupy tak, aby se zajistilo, že usmrcování zvířat a související úkony jsou prováděny v souladu s čl. 3 odst. 1. Tyto standardní operační postupy jsou na požádání poskytnuty příslušným orgánům. Co se týče omračování, měly by standardní operační postupy zohlednit doporučení a návody pro použití přístrojů vydané jejich výrobcem. Navíc musí být k dispozici záložní vybavení pro okamžité použití v případě, že se u omračovacího přístroje vyskytne problém.

3.10 Následující úkony spojené s porážkou na jatkách mohou provádět pouze osoby, které mají pro takové úkony osvědčení o způsobilosti:

- a) manipulace se zvířaty a péče o ně před jejich znehybněním,
- b) znehybnění zvířat pro účely omráčení nebo usmrcení,
- c) omráčení zvířat,
- d) posouzení účinného omráčení,
- e) zavěšení nebo vyzdvihnutí živých zvířat,
- f) vykrvení živých zvířat,
- g) usmrcení kožešinových zvířat.

3.11 K výrobkům uváděným na trh jako zařízení ke znehybnění nebo omračovací přístroje musí být přiloženy návody na jejich použití a údržbu, které zajistí optimální zacházení se zvířaty se zvláštním ohledem na kategorie a váhu zvířat a na vhodný způsob kontroly účinnosti zařízení.

3.12 Příloha II jasně stanoví požadavky na konstrukci, uspořádání a vybavení jatek. Pro účely tohoto nařízení schvaluje příslušný orgán členského státu (definovaný v článku 4 nařízení (ES) č. 853/2004) každé jatky, jež splňují příslušná kritéria.

3.13 Provozovatelé zajistí dodržování provozních pravidel pro jatky stanovených v příloze III. Aniž je dotčen čl. 3 odst. 1, jsou zakázány následující metody znehybnění:

- a) zavěšení nebo vyzdvihnutí zvířat za nohy,
- b) mechanické upínání nohou zvířat,
- c) lámání nohou, přefezávání šlach na nohou nebo oslepování zvířat,
- d) přetnutí míchy, například bodcem či nožem,
- e) použití elektrického proudu, který za kontrolovaných podmínek zvířata neomráčí ani nezabije, zejména v případě elektrických zařízení, která nesevřou mozek.

Písmena a) a b) se však nevztahují na zavěšovací háčky pro drůbež.

3.14 Provozovatelé provádějí vhodné kontrolní postupy k ověření a potvrzení toho, že jatečná zvířata jsou v období od konce procesu omráčení do potvrzení smrti účinně omráčena. Musí být uvedena jména odpovědných osob. Pro každou porážecí linku, kde se používají odlišné omračovací přístroje, se musí zavést zvláštní kontrolní postup.

3.15 Provozovatelé jmenují na každých jatkách pracovníka pro řádné zacházení se zvířaty, který bude zajišťovat řádné zavádění pravidel stanovených v tomto nařízení. Výjimka se vztahuje na jatky o kapacitě porážky do 1 000 velkých dobytčích jednotek nebo 150 000 kusů drůbeže ročně.

3.16 Cílem návrhu je přenést na příslušný orgán provádějící usmrcování v rámci tlumení nálezů (např. ptačí chřipky, kulhavky a slintavky) větší zodpovědnost vůči veřejnosti, co se týče řádného zacházení s obětovanými zvířaty. Návrh bude především požadovat lepší plánování, dohled a podávání zpráv.

3.17 V případě nutné porážky učiní osoba odpovědná za dotčená zvířata veškerá nezbytná opatření, aby byla dotčená zvířata usmrcena co nejdříve.

3.18 Každý členský stát určí národní referenční centrum, které zajistí stálou kompetentní podporu úředním inspektorům a technického a vědeckého experta.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Výjimka pro malé jatky uvedená v článku 14 je přiměřená a nezbytná k zajištění toho, aby malé jatky mohly pokračovat ve svém provozu a i nadále obsluhovat místní trhy.

4.2 Úloha oficiálních veterinárních lékařů by měla být rozšířena tak, aby měli úlohu v dohledu nad dodržováním pravidel na ochranu zvířat uvedených v tomto nařízení se zvláštním důrazem na kontrolu práce pracovníka pro řádné zacházení se zvířaty. Oficiální veterinární lékař musí být neprodleně informován o jakýchkoli změnách ve standardních operačních postupech.

4.3 Měla by být zřízena expertní skupina vědců, která by zvažila a sestavila kodexy osvědčených postupů týkající se metod omračování obsažených v příloze I.

4.4 Návrh udělit výjimku pro obrádní porážku zvířat uvedený v čl. 4 odst. 2 není v souladu s obecným cílem nařízení, jímž je zlepšení ochrany zvířat při porážení. Inovační technologie jako Stun Assurance Monitor umožňuje těm, kdo chtějí porazit zvíře po předchozím omráčení elektrickým proudem v souladu s muslimskou tradicí, přesně sledovat, kolik elektrického proudu je do zvířete puštěno. Tím je zajištěno, že zvíře je řádně omráčeno, ale stále na živu před porážkou. Detektor zaznamenává každý šok a napětí vpuštěné do zvířete. To může skutečně přispět k dobrému zacházení se zvířaty. Zavedení systému označování, které by uvádělo způsob porážky, by dále podnítilo použití Stun Assurance Monitor. Je důležité, aby Komise aktivně podporovala výzkum systémů, které by náboženské skupiny přesvědčily o omračování, a tedy o ochraně řádného zacházení se zvířaty při porážce.

4.5 Je důležité, aby byly kodexy osvědčených postupů sestaveny po dohodě s různými zainteresovanými stranami a podléhaly schválení ze strany Komise.

4.6 Malé jatky musely nedávno učinit vysoké výdaje na modernizaci, aby splnily balíček předpisů o hygieně. Aby se předešlo ohrožení jejich provozuschopnosti, mělo by být vyčleněno financování na pokrytí nákladů vzniklých v souvislosti s dodržováním tohoto nařízení.

4.7 Zřízení referenčních center by mělo být kompatibilní s již existujícími vědeckými a výzkumnými středisky v daném členském státě a být s nimi propojeno. Je důležité, aby nedošlo k duplicitě a aby byly vyčleněny odpovídající finanční prostředky na zajištění účinného fungování systému. Programy školení by měly být harmonizovány na úrovni EU.

4.8 Při sestavování kodexů postupů pro zacházení se zvířaty a řádnou péči o ně je třeba náležitě zohlednit názory osob se souvislými, nejméně pětiletými praktickými zkušenostmi se zacházením se zvířaty a s péčí o ně, a kombinovat je s akademickým pohledem na způsob zacházení se zvířaty a péči o ně. Tyto názory by měly být rovněž zahrnuty do kurzů pro získání osvědčení o způsobilosti v této oblasti.

4.9 Do 31. prosince 2014 by měly členské státy vydávat osvědčení o způsobilosti bez zkoušky osobám, které doloží souvislou odbornou praxi v délce pěti let, k níž oficiální veterinární lékař vydal kladný posudek.

4.10 Výbor především vítá čl. 4 odst. 1, který považuje za velmi důležitý. Tento článek stanoví, že zvířata jsou usmrčována pouze použitím metody, která zajistí bezprostřední smrt nebo po omráčení.

4.11 Výbor vítá návrh v článku 8, podle něhož není dovoleno uvádět na trh omračovací přístroje, aniž by byly poskytnuty náležitě návody k jejich používání a údržbě, které zajistí optimální zacházení se zvířaty. Měl by být prováděn výzkum k zajištění toho, aby byl k dispozici automatický kontrolní systém. Nařízení nespecifikuje, jaký způsob oprávnění se má vztahovat na zajištění toho, aby omračovací přístroje byly uváděny na trh po nezávislém prověření prohlášení učiněných výrobcem.

4.12 Výbor se domnívá, že produkty dovážené ze třetích zemí by měly splňovat stejné normy, aby nedocházelo k narušení hospodářské soutěže. Této záležitosti se věnuje článek 10, je však třeba ho posílit a vyjasnit. Dále je nutné uvést prohlášení o záměru, že taková politika bude prováděna.

4.13 Výbor vítá hlavní zásady obsažené v návrhu nařízení.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Společná přistěhovalecká politika pro Evropu: zásady, opatření a nástroje

KOM(2008) 359 v konečném znění

(2009/C 218/15)

Dne 17. června 2008 se Komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Společná přistěhovalecká politika pro Evropu: zásady, opatření a nástroje“

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. prosince 2008. Zpravodajem byl pan PARIZA CASTAÑOS, spoluzpravodajkou paní BONTEA.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 130 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry: Řízení přistěhovalectví

1.1 EHSV navrhl, aby v případě přistěhovalecké politiky Rada Evropské unie upustila od pravidla jednomyslnosti a přijímala rozhodnutí kvalifikovanou většinou a postupem spolurozhodování s Evropským parlamentem; podporuje myšlenku, aby Lisabonská smlouva zahrнула oblast přistěhovalectví pod řádný postup. S ohledem na současnou situaci, v jejímž důsledku by mohlo dojít k pozdržení schválení Lisabonské smlouvy, Výbor opakuje svůj návrh, aby Rada přijala překlenovací postup, a uspíšila tak vstup v platnost systému kvalifikované většiny a spolurozhodování.

1.2 Výbor ve svých stanoviscích konstatoval, že přistěhovalecká politika a právní předpisy z této oblasti musí plně respektovat **lidská práva** všech osob, rovné zacházení a nediskriminaci. Za účelem posílení tohoto cíle **navrhuje, aby byly zahrnuty dvě nové společné zásady: základní práva; právní stát a základní svobody.**

1.3 EHSV zdůrazňuje, že je zapotřebí zavést a rozpracovat mechanismus na úrovni Evropské komise a členských států pro **konzultaci všech relevantních zainteresovaných stran**, především pak sociálních partnerů (odborových a zaměstnavatelských organizací), ale rovněž občanské společnosti, sdružení přistěhovalců, akademických odborníků a mezinárodních organizací. S cílem strukturovat toto zapojení

a posílit úlohu EHSV Výbor schválil stanovisko ⁽¹⁾ o zřízení **Evropského fóra pro integraci.**

1.4 Od návrhu Komise na zavedení otevřené metody koordinace podpořeného EHSV ⁽²⁾ i Parlamentem, avšak zamítnutého Radou, uplynulo již několik let. EHSV podporuje návrh Komise na **společnou metodiku** a domnívá se, že se jedná o první krok směrem k zavedení **otevřené metody koordinace**. Výbor je toho názoru, že společné zásady by se měly přeměnit ve **společné objektivní ukazatele**, které by měly být součástí **vnitrostátních přistěhovaleckých profilů**. Každý členský stát vypracuje výroční zprávu a Komise zpracuje výroční souhrnnou zprávu, kterou předloží Evropskému parlamentu. **EHSV se domnívá, že by měl být rovněž konzultován.** Na základě zprávy Komise **Evropská rada na jarním zasedání** provede politické zhodnocení a vydá doporučení.

1.5 Přípravy výročních zpráv každého z členských států se budou účastnit sociální partneři, organizace občanské společnosti a národní parlamenty v souladu s postupy každého členského státu. EHSV zdůrazňuje, že je nutné, aby tyto výroční zprávy byly zveřejňovány, bylo o nich informováno a byli s nimi blíže seznámeni občané.

⁽¹⁾ Viz stanovisko EHSV k tématu Základní prvky struktury, organizace a fungování platformy pro větší zapojení občanské společnosti do podpory politik pro integraci státních příslušníků třetích zemí na úrovni EU; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 27, 3.2.2009).

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu týkající se otevřené metody koordinace politiky Společenství v oblasti imigrace a ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o společné azylové politice, kterým se zavádí společná metoda koordinace; zpravodajka: paní zu Eulenburg (Úř. věst. C 221, 17.9.2002) (pozn. překl.: není k dispozici v českém jazyce).

1.6 Výbor má za to, že otevřená metoda koordinace je vhodným nástrojem pro dosažení koherence mezi národními politikami a měla by sloužit k tomu, aby se zaručil společný pokrok členských států a dosáhlo se cílů stanovených v Tampere, a tedy byl vytvořen evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva. Otevřená metoda koordinace by měla být zavedena, aniž by došlo k pozdržení právního rámce, jenž je stanoven ve Smlouvě a byl potvrzen na zasedáních Evropské rady v Tampere a v Haagu.

1.7 Výbor by si přál, aby EU mohla mít vhodné společné právní předpisy s vysokou mírou harmonizace, aby bylo přistěhovalectví regulováno zákonnými, flexibilními a transparentními postupy a aby se státním příslušníkům třetích zemí dostalo spravedlivého zacházení a měli práva a povinnosti srovnatelné s právy a povinnostmi občanů EU.

1.8 Výbor se domnívá, že prostřednictvím spolupráce mezi úřady a sociálními partnery by mnozí lidé, kteří dnes vykonávají nelegální práci, mohli zregularizovat své postavení vůči úřadům, a tak zlegalizovat svůj pracovní poměr.

1.9 Je nutno zlepšit spolupráci a solidaritu mezi členskými státy se zahrnutím výrazného finančního rozměru. Proto je třeba vhodným způsobem využívat prostředků z obecného programu Solidarita a řízení migračních toků (2007–2013), aby se tak rozložily náklady a doplnily vnitrostátní prostředky.

2. Úvod

2.1 Záměrem sdělení je povzbudit Radu k přijetí série společných politických zásad jakožto vodítka pro rozvoj budoucí přistěhovalecké politiky a jakožto součásti širšího politického procesu směřujícího k rozvoji politických východisek pro přijetí nového víceletého programu pro politiky práva, svobody a bezpečnosti, jenž nahradí Haagský program a jenž bude přijat během švédského předsednictví během druhé poloviny roku 2009.

2.2 Francouzské předsednictví v rámci Rady prosazovalo schválení Evropského paktu o přistěhovalectví a azylu⁽¹⁾ s cílem dát těmto politikám nový impulz a zlepšit mezivládní spolupráci.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV vítá toto sdělení Komise, jehož cílem je zlepšení spolupráce a koordinace v EU v oblasti přistěhovalecké politiky, a domnívá se, že je důležité zvýšit přidanou hodnotu společné evropské přistěhovalecké politiky a zároveň posílit proaktivní funkci, již musí Komise plnit.

3.2 V souvislosti s Evropským paktem o přistěhovalectví a azylu měl být Výbor francouzským předsednictvím konzultován. EHSV má za to, že přístup Komise zdůrazňuje význam posílení metody Společenství a závěry Rady podtrhují význam mezivládní spolupráce. Výbor vítá zlepšení spolupráce mezi vládami a navrhuje Radě, aby byla Komise podpořena ve své schopnosti iniciativy v oblasti rozvoje přistěhovaleckých politik a aby Evropský parlament a Výbor hrály aktivnější roli.

3.3 Ve sdělení se uvádí, že společná přistěhovalecká politika je pro EU základní prioritou. Tato politika by měla být řízena koordinovaným, integrovaným přístupem na evropské, národní i regionální úrovni a měla by být rozvíjena ve spolupráci mezi členskými státy a Komisí a v solidárním duchu. Sdělení navrhuje, aby byla přijata řada **politicky závazných společných zásad**, na kterých se musí shodnout Rada a které budou poté realizovány prostřednictvím konkrétních kroků. Vše by doplnila **společná metodika a dohlížecí systém**.

3.4 EHSV tyto cíle výrazně podporuje.

3.5 EHSV navrhl⁽²⁾, že by Rada Evropské unie v případě přistěhovalecké politiky měla ustoupit od využívání pravidla jednomyslnosti a rozhodovat kvalifikovanou většinou a postupem spolurozhodování.

3.6 Ve svých stanoviscích zastává Výbor názor, že přistěhovalecká politika a právní předpisy z této oblasti by měly plně respektovat **lidská práva** všech osob, rovné zacházení a nediskriminaci, a proto sdílí názor Komise, že by přistěhovalecké politiky měly „vycházet z **všeobecných hodnot** lidské důstojnosti, svobody, rovnosti a solidarity, které EU hájí, včetně plného respektování Charty základních práv EU a Evropské úmluvy o lidských právech“.

⁽¹⁾ Viz Závěry ze zasedání Evropské rady 14368/08.

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu – Haagský program: deset priorit pro nadcházejících pět let – Partnerství pro evropskou obnovu týkající se svobody, bezpečnosti a práva; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 65, 17.3.2006).

3.7 Až vstoupí v platnost Lisabonská smlouva, bude to poprvé v historii evropské integrace, kdy budou Charta základních práv Evropské unie a Evropská úmluva o lidských právech oficiálně uznány jako právně závazné pro členské státy a pro instituce EU při přijímání a provádění práva Společenství. Jak instituce EU, tak členské státy budou muset zajistit, aby všechny politiky, včetně těch souvisejících s prostorem svobody, bezpečnosti a práva, respektovaly základní práva.

3.8 Navíc článek 47 Smlouvy o Evropské unii ve znění Lisabonské smlouvy uznává, že „Unie má právní subjektivitu“; a článek 6.2 této Smlouvy stanoví, že na základě této nové subjektivity „Unie přistoupí k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod“.

3.9 EHSV navrhl⁽¹⁾ Komisi, Parlamentu a Radě EU, aby v oblasti zahraniční politiky prosadily **mezinárodní právní rámec pro otázky migrace**, který by měl základ ve Všeobecné deklaraci lidských práv, v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a v Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Tento mezinárodní právní rámec by měl zahrnovat Mezinárodní úmluvu OSN na ochranu práv všech migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků, jež zatím nebyla ratifikována členskými státy EU, ačkoliv EHSV přijal stanovisko z vlastní iniciativy⁽²⁾, ve kterém její ratifikaci navrhl.

3.10 Pro upevnění tohoto cíle EHSV navrhuje, aby byly zahrnuty dvě nové společné zásady: základní práva a právní stát a základní svobody.

4. Konkrétní připomínky k základním zásadám

4.1 Komise navrhuje **deset společných zásad** pro rozvoj společné přistěhovalecké politiky, rozdělených do tří skupin pod názvy: **prosperita, solidarita a bezpečnost**.

4.2 EHSV však poukazuje na to, že chybí zásady vyplývající ze základních práv; vzhledem k tomu, že by přistěhovalecká politika a právní předpisy EU a členských států z této oblasti

(týkající se přijímání, vstupu, hranic, víz, návratu, podmínek pobytu atd.) měly respektovat lidskou důstojnost a základní práva, navrhuje EHSV, aby byla doplněna další skupina s názvem **lidská práva, jež by zahrnovala dvě nové zásady**:

Zásada A: základní práva

4.3 V přistěhovalecké politice by EU a její členské státy měly respektovat Chartu základních práv Evropské unie s cílem potírat rasismus a diskriminaci a upevňovat zásadu rovného zacházení. Při přípravě právních předpisů EU v oblasti přistěhovalectví by se mělo vycházet z dodržování těchto zásad.

4.4 V nedávném stanovisku⁽³⁾ EHSV uvedl, že práva a povinnosti státních příslušníků třetích zemí – stanovená v návrhu směrnice o sjednoceném postupu (KOM(2007) 638 v konečném znění) – v oblasti rovného zacházení ve věcech odměňování, pracovních podmínek, svobody sdružování, vzdělávání a profesního rozvoje jsou dobrým výchozím bodem pro budoucí společné právní předpisy týkající se přistěhovalectví.

Zásada B: právní stát a základní práva

4.5 S ohledem na dohodu členských států, že by EU měla připojit svůj podpis k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, se EHSV domnívá, že by právní záruky obsažené v této úmluvě měly být zahrnuty do společných zásad pro přistěhovaleckou politiku, aby tak byl pro všechny přistěhovače po dobu jejich pobytu v EU zajištěn faktický přístup k právům a zárukám vlastním právnímu státu.

5. Společné základní zásady pro budoucí rozvoj společné přistěhovalecké politiky (návrh Evropské komise)

5.1 **Prosperita:** příspěvek legálního přistěhovalectví k socioekonomickému rozvoji EU.

5.2 Sdělení zdůrazňuje příspěvek legálního přistěhovalectví k socioekonomickému rozvoji EU. EHSV hovoří o pozitivních dopadech přistěhovalectví na hostitelské společnosti v Evropě s ohledem na výzvy Lisabonské strategie. V tomto smyslu Výbor doufá, že omezení v rámci přechodných období, jež se týkají občanů nových členských států, budou brzy ukončena.

⁽¹⁾ Viz stanovisko EHSV k tématu Imigrační politika Společenství a politika spolupráce se zeměmi původu směřující k podpoře rozvoje; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 44, 16.2.2008).

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV k Mezinárodní úmluvě o migrujících pracovnících; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 302, 7.12.2004).

⁽³⁾ Viz stanovisko EHSV k návrhu směrnice Rady o sjednoceném postupu vyřizování žádostí státních příslušníků třetích zemí o jediné povolení k pobytu a výkonu práce na území členského státu a o společném souboru práv pro pracovníky z třetích zemí, kteří oprávněně pobývají v členském státě; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 27, 3.2.2009).

5.3 Část věnovaná **prosperitě** obsahuje tři zásady:

Zásada 1: jasná pravidla a rovné podmínky

5.4 EHSV by si přál, aby EU měla vhodné a dostatečně harmonizované právní předpisy, aby mohlo být přistěhovalectví usměrňováno prostřednictvím zákonných, flexibilních a transparentních postupů, v rámci nichž by bylo se státními příslušníky třetích zemí zacházeno spravedlivě a měli by práva a povinnosti srovnatelná s právy a povinnostmi občanů EU.

5.5 Pro zvládnutí migračních toků má pro EU zásadní význam spolupráce se zeměmi původu. EHSV v poslední době přijal dvě stanoviska ⁽¹⁾, ve kterých vyslovuje názor, že by měla být zlepšena spolupráce mezi zeměmi původu a evropskými hostitelskými zeměmi.

5.6 Společná vízová politika by měla být uplatňována flexibilnějším způsobem, jelikož často ztěžuje řízení legálních migračních toků.

Zásada 2: soulad mezi kvalifikací a potřebami

5.7 Na pozadí Lisabonské strategie by přistěhovalectví z ekonomických důvodů mělo reagovat na hodnocení vycházející ze společných potřeb trhu práce EU, které by se zabývalo kvalifikacemi na všech úrovních a ve všech odvětvích, s cílem podpořit zásadu upřednostňování pracovníků z členských států Společenství.

5.8 Co se týče vyhodnocení potřeb „kvalifikovaných pracovníků“ v EU a členských státech do roku 2020, předložil EHSV v nedávném stanovisku ⁽²⁾ řadu návrhů týkajících se směrnice o modré kartě.

5.9 Pokud jde o vypracování „přistěhovaleckých profilů“ poskytujících informace o zapojení přistěhovalců do vnitrostátních pracovních trhů, domnívá se Výbor, že je potřeba zlepšit údaje na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU týkající se migračních toků a pracovních trhů; pojem „přistěhovalecké profily“ je třeba, dle názoru EHSV, chápat flexibilním způsobem s ohledem na přizpůsobivost pracovníků.

5.10 EHSV by chtěl zdůraznit důležitost jazykového a odborného vzdělávání přistěhovaleckých pracovníků – obojí má zásadní význam pro přístup k zaměstnání a pro zajištění

jejich lepší schopnosti přizpůsobit se změnám na pracovních trzích – spolu s potřebou uznávat odborné kvalifikace získané mimo EU.

5.11 EHSV podporuje Komisi v jejím cíli propagovat mezi přistěhovaletví podnikatelské aktivity. Aby však bylo možné tento cíl splnit, je nutné odstranit překážky, které stále ještě existují na úrovni vnitrostátní legislativy.

5.12 Vzhledem k tomu, že riziko ztráty zaměstnání je větší mezi přistěhovaletvími pracovníky, je potřeba připravit opatření s cílem zaměstnat větší počet lidí, zaměřená především na ženy a osoby se zvláštními obtížemi.

5.13 EHSV má za to, že v rámci boje proti nezákonnému zaměstnávání by měla být opatření týkající se sankcí proti zaměstnavatelům navržena ve směrnici uplatňována v kombinaci s pobídkovými opatřeními a aktivními politikami regularizace a legalizace zaměstnávání přistěhovalců. Aby toho bylo možné dosáhnout, musí být vnitrostátní i evropské právní předpisy v oblasti přistěhovalectví flexibilnější a úžeji spjaty s vývojem pracovních trhů, a proto je potřeba rozvinout a konsolidovat konzultace se sociálními partnery a řádný sociální dialog.

5.14 Je nutné zajistit dodržování předpisů Mezinárodní organizace práce, a zejména úmluvy MOP týkající se migrujících pracovníků (C97 a C143).

Zásada 3: integrace je klíčem k úspěšnému přistěhovalectví

5.15 EHSV vypracoval řadu stanovisek ⁽³⁾ na podporu integrační politiky, a je proto potěšen, že integrace je jednou ze zásad, z nichž přistěhovaletví politika vychází. „**Společné základní zásady**“, jež byly přijaty Radou v roce 2004, by

⁽³⁾ Viz následující stanoviska EHSV:

- stanovisko k tématu Základní prvky struktury, organizace a fungování platformy pro větší zapojení občanské společnosti do podpory politik pro integraci státních příslušníků třetích zemí na úrovni EU; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 27, 3.2.2009);
- stanovisko k tématu imigrace, integrace a úlohy organizované občanské společnosti; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 125, 27.5.2002); (pozn. překl.: není k dispozici v českém jazyce);
- stanovisko ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o imigraci, integraci a zaměstnanosti; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 80, 30.3.2004) (pozn. překl.: není k dispozici v českém jazyce);
- stanovisko k tématu Účast občanské společnosti v boji proti organizované trestné činnosti a terorismu; zpravodajové: pánové Rodríguez García-Caro, Pariza Castaños a Cabra de Luna (Úř. věst. C 318, 23.12.2006).

⁽¹⁾ Viz následující stanoviska EHSV:

- stanovisko k tématu Imigrační politika Společenství a politika spolupráce se zeměmi původu směřující k podpoře rozvoje; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 44, 16.2.2008);
- stanovisko k tématu Migrace a rozvoj: příležitosti a výzvy; zpravodaj: pan S. Sharma (Úř. věst. C 120, 16.5.2008).

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV k návrhu směrnice Rady o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci; zpravodaj: pan PARIZA CASTAÑOS (Úř. věst. C 27, 3.2.2009).

měly být výchozím bodem přistěhovaleckých politik; první z nich hovoří o tom, že integrace je dvousměrný či reciproční proces (mezi přistěhovanci a hostitelskou společností). Výbor sdílí názor Komise, že „evropské společnosti by měly zlepšit svou schopnost řídit rozmanitost související s přistěhovalectvím a podporovat sociální soudržnost“.

5.16 Výbor podporuje návrhy Komise a domnívá se, že konsolidace rámce EU pro integraci bude vyžadovat nový politický impuls ze strany Rady. EHSV navrhl „občanskou integraci“, jež spočívá v postupném zrovnoprávnění přistěhovalců s ostatními obyvateli, a to co se týče jak práv, tak povinností, přístupu ke zboží, službám a formám účasti občanů v kontextu rovných příležitostí a rovného zacházení.⁽¹⁾ Proto je ve velmi důležité zvýšit sociální i politickou účast přistěhovalců na místní, národní i evropské úrovni. S cílem podpořit přístup přistěhovalců k občanství Výbor vypracoval stanovisko adresované Evropskému konventu⁽²⁾, ve kterém navrhl, aby bylo státním příslušníkům třetích zemí s dlouhodobým pobytem uděleno **občanství Evropské unie**.

5.17 V současné době existuje síť národních kontaktních míst koordinovaných Komisí, jež přináší velmi pozitivní zkušenosti. EHSV zdůrazňuje, že je důležité, aby si úřady členských států vyměňovaly zkušenosti a osvědčené postupy a analyzovaly je, a rovněž fakt, že Rada zavede **otevřenou metodu koordinace**, jež bude vyžadovat vypracování **vhodných statistických systémů a společných ukazatelů**, které by měly členské státy využívat při vyhodnocování výsledků integračních politik.

5.18 Je nutné vypracovat „integrační programy“ pro „nově přichozí přistěhovance“, které by měly postihnout i jazykový rozměr (naučit se jazyk) a kulturní a občanský rozměr (zavázat se k dodržování základních evropských hodnot) v rámci „zvláštních vnitrostátních postupů“ jako např. „integračních programů, výslovných závazků k integraci, uvítacích programů, vnitrostátních plánů pro občanství a začlenění, úvodních nebo orientačních kurzů s občanským zaměřením“.

5.19 Ve spolupráci s Dublinskou nadací a se sociálními partnery Výbor analyzoval pracovní podmínky pracovníků přistěhovalců⁽³⁾ a došel k závěru, že rozmanitost na pracovišti zvyšuje příležitosti jak pro společnost, tak pro pracovníky, a že právní předpisy a veřejné politiky v oblasti zaměstnávání by měly být doplněny o spolupráci se sociálními partnery.

5.20 Výbor v několika stanoviscích vyjádřil názor, že evropské právní předpisy by měly zahrnovat práva přistěho-

valců, kteří mají být zároveň informováni o svých právech a povinnostech (ve vztahu k zákonům hostitelské země).

5.21 S ohledem na to, že v členských státech jsou některá práva vázána na délku pobytu přistěhovalců, souhlasí EHSV s Komisí, že přistěhovanci by měli mít nediskriminační a účinný přístup ke zdravotní péči, sociální ochraně, sociálnímu zabezpečení a důchodovým právům. Také v Evropském paktu o přistěhovalectví a azylu stojí, že je nutné garantovat některá práva, jako jsou přístup ke vzdělání, k zaměstnání, zabezpečení a veřejným a sociálním službám.

5.22 Ve svém stanovisku k zelené knize již Výbor navrhl, že by měla být uznána také různá práva⁽⁴⁾

5.23 EHSV navrhl v řadě svých stanovisek⁽⁵⁾, aby byla pozměněna směrnice č. 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny, jelikož je vysoce restriktivní, nerespektuje základní práva a představuje překážku pro integraci.

5.24 Navíc by do března 2009 mělo být zřízeno **evropské integrační fórum**, jak navrhl a na přípravné konferenci v dubnu 2008 schválil EHSV⁽⁶⁾. Členské státy by měly členům fóra pomoci při přebírání jejich funkce.

- ⁽⁴⁾ právo na sociální zabezpečení včetně zdravotní péče;
- právo na přístup ke zboží a službám včetně bydlení za stejných podmínek jako státní příslušníci dané země;
 - přístup ke vzdělání a odbornému vzdělávání;
 - uznávání diplomů, osvědčení a titulů v rámci právních předpisů Společenství;
 - právo na vzdělání nezletilých včetně podpor a stipendií;
 - právo vyučovat a provádět vědecký výzkum, jak navrhuje směrnice;
 - právo na bezplatnou právní asistenci v případě potřeby;
 - právo na přístup k bezplatné službě pracovního umístění (veřejná služba);
 - právo na výuku jazyka přijímající země;
 - respektování kulturních rozdílností;
 - právo na volný pohyb a pobyt uvnitř dotyčného členského státu.
- ⁽⁵⁾ Viz následující stanoviska EHSV:
- stanovisko ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o imigraci, integraci a zaměstnanosti; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 80, 30.3.2004);
 - stanovisko k tématu Zelená kniha o přístupu EU k řízení ekonomické migrace; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 286, 17.11.2005);
 - stanovisko k tématu Imigrace v rámci EU a integrační politika – spolupráce místních a regionálních zastupitelstev s organizacemi občanské společnosti; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 318, 23.12.2006);
 - stanovisko k návrhu směrnice Rady o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 27, 3.2.2009).
- ⁽⁶⁾ Viz stanovisko EHSV k tématu Základní prvky struktury, organizace a fungování platformy pro větší zapojení občanské společnosti do podpory politik pro integraci státních příslušníků třetích zemí na úrovni EU; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 27, 3.2.2009).

⁽¹⁾ Viz stanovisko EHSV k tématu imigrace, integrace a úlohy organizované občanské společnosti, zpravodaj: pan Pariza Castaños, spoluzpravodaj: pan Melícias (Úř. věst. C 125, 27.5.2002) (pozn. překl.: není k dispozici v českém jazyce).

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV k tématu zapojení občanů Evropské unie; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 208, 3.9.2003) (pozn. překl.: není k dispozici v českém jazyce).

⁽³⁾ Viz stanovisko EHSV k tématu Imigrace v rámci EU a integrační politika – spolupráce místních a regionálních zastupitelstev s organizacemi občanské společnosti; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 318, 23.12.2006).

5.25 **Solidarita:** koordinace mezi členskými státy a spolupráce s třetími zeměmi.

5.26 Komise navrhuje zlepšení politické solidarity. Část věnovaná solidaritě a přistěhovalectví staví na třech zásadách:

Zásada 4: transparentnost, důvěra a spolupráce

5.27 Společná přistěhovalecká politika by měla vycházet z politické a operativní solidarity, vzájemné důvěry, transparentnosti, sdílené odpovědnosti a společného úsilí Evropské unie a jejích členských států na vysoké úrovni. EHSV tyto zásady podporuje a chtěl by podtrhnout potřebu jít za hranice mezi vládní sférou, a zajistit tak zapojení institucí EU do společné přistěhovalecké politiky.

5.28 Je potřeba zlepšit šíření informací a vzájemnou důvěru a přijmout koordinovanější postupy, sledovat dopad opatření jednotlivých členských států mimo jejich hranice a vyvinout interoperabilní systémy a zohlednit přítom aktivitu vyvíjené v rámci EUROSUR.

5.29 V nedávném stanovisku ⁽¹⁾ EHSV podpořil iniciativy Evropské komise, jejichž cílem bylo zajistit zlepšení statistik členských států týkajících se přistěhovalectví.

Zásada 5: účinné a soudržné využívání dostupných prostředků

5.30 Solidarita by měla obsahovat silnou finanční složku, která zohledňuje zvláštní situaci na vnějších hranicích některých členských států a specifické problémy s migrací, kterým čelí. Následně by se mělo efektivním způsobem využít prostředků z obecného programu Solidarita a řízení migračních toků (2007–2013) jako mechanismu sdílení břemen, který má doplňovat vnitrostátní rozpočtové zdroje členských států.

5.31 EHSV vypracoval stanovisko ⁽²⁾, ve kterém podrobil kritice postupy týkající se řízení migračních toků uplatňované

⁽¹⁾ Viz stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o statistice Společenství v oblasti migrace a mezinárodní ochrany; zpravodajka: paní Sciberras (Úř. věst. C 185, 8.8.2006).

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o zřízení Evropského fondu pro uprchlíky pro období 2008–2013 jako součásti obecného programu Solidarita a řízení migračních toků — návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o zřízení Fondu pro vnější hranice pro období 2007–2013 jako součásti obecného programu Solidarita a řízení migračních toků — návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o zřízení Evropského fondu pro navrácení státních příslušníků třetích zemí do země původu pro období 2008–2013 jako součásti obecného programu Solidarita a řízení migračních toků; zpravodajka: paní Le Nouail-Marlière (Úř. věst. C 88, 11.4.2006).

ve rámci politik a navrhl postup, jenž zohledňuje v první řadě jeince jakožto držitele základních lidských práv.

5.32 Obzvláštní pozornost by měla být věnována naléhavým potřebám, jako těm, které vznikají v důsledku masového přílivu přistěhovalců. Výbor by také rád upozornil na to, že se někdy objeví humanitární nouzové situace, jež vyžadují solidární přístup EU.

5.33 EHSV vítá, že Rozpočtový výbor Evropského parlamentu podpořil pozměňovací návrh k rozpočtu EU pro rok 2009 na přidělení finančních prostředků pro zřízení „mechanismu solidarity“, který by umožnil sdílení zátěže mezi členskými státy EU. To se týká také přidělení prostředků pro Evropský fond pro uprchlíky, podpory dalších programů pro znovusídlení a prostředků pro agenturu EU Frontex, aby tak mohla od ledna 2009 rozšířit své námořní mise v jižní Evropě a dát jim trvalý charakter.

Zásada 6: partnerství s třetími zeměmi

5.34 EHSV vypracoval dvě stanoviska ⁽³⁾, ve kterých navrhuje nový přístup k evropským politikám: přistěhovalecká politika by měla být řízena ve spolupráci se zeměmi původu, aby se tak zajistilo, že bude v těchto zemích přispívat k jejich rozvoji. To by znamenalo přeformulovat řadu aspektů těchto politik, včetně těch, které se vztahují k podmínkám přijetí nebo možnostem pohybu imigrantů.

5.35 Výbor proto tuto zásadu vítá, jelikož řízení migračních toků vyžaduje partnerství a spolupráci s třetími zeměmi.

5.36 Je třeba omezit odliv mozků, zlepšit vzdělávání a odbornou přípravu a posílit místní pracovní trhy. Je nutné podpořit důstojné pracovní příležitosti, realizovat rozvojový potenciál remitend a předcházet nedovolenému přistěhovalectví.

5.37 Ve spojení s členskými státy, jež by o to měly zájem, by měla být se třetími zeměmi vytvořena partnerství pro mobilitu, jež by připravila podmínky pro legální emigraci do Evropy.

5.38 Měly by být stanoveny možnosti pro cirkulační migraci prostřednictvím právních a operativních opatření, která legálním přistěhovalcům udělí právo na přednostní přístup k dalšímu legálnímu pobytu v EU.

⁽³⁾ Viz následující stanoviska EHSV:

- stanovisko k tématu Imigrační politika Společenství a politika spolupráce se zeměmi původu směřující k podpoře rozvoje; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 44, 16.2.2008);
- stanovisko k tématu Migrace a rozvoj: příležitosti a výzvy; zpravodaj: pan Sharma (Úř. věst. C 120, 16.5.2008).

5.39 Dohody o přidružení by měly obsahovat aspekty sociálního zabezpečení a zahrnovat mimo jiné převoditelnost získaných sociálních práv, zejména práv na důchod, do zemí původu.

5.40 **Bezpečnost:** účinný boj proti nedovolenému přistěhovalectví

5.41 V předchozích stanoviscích⁽¹⁾ varoval EHSV, že pokud se termín „nedovolené přistěhovalectví“ použije ve vztahu k jednotlivým migrantům, je nutné další vysvětlení; přestože není zákonné vstoupit do země bez požadovaných dokumentů a povolení, ti, co tak učiní, se nestávají zločinci; neregulární přistěhovatelci nejsou zločinci, přestože jejich situace není v souladu se zákonem. Skuteční zločinci jsou ti, kdo nelegálně obchodují s lidmi, a ti, kdo přistěhovatele s nezákonným pobytem vykořisťují.

5.42 Část věnovaná **bezpečnosti** obsahuje čtyři zásady:

Zásada 7: vízová politika, která slouží zájmům Evropy a jejím partnerům

5.43 EHSV by se rád dozvěděl, zda má Komise dostatečné množství údajů ke zhodnocení dopadu vízové politiky na snížení nedovoleného přistěhovalectví. Požadavek na příslušníky některých třetích zemí v podobě krátkodobých víz může snížit přistěhovalectví z těchto zemí, ale může zároveň zvýšit počet jedinců, kteří se stanou oběťmi obchodníků s lidmi či zločineckých sítí pro obchod s lidmi. Navíc může mít vízová politika závažný diskriminační charakter v důsledku omezení mobility, a proto musí konzulární orgány tuto otázku řešit opatrně, a proto musí konzulární orgány tuto otázku řešit opatrně, jednat transparentně a rychle a nesmí dát prostor korupci.

5.44 Výbor souhlasí s přijetím jednotných schengenských evropských víz a se zřízením společných konzulárních zastoupení několika členských států.

Zásada 8: integrovaná správa hranic

5.45 V zájmu zachování integrity schengenského prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích navrhuje Komise, aby byla posílena a rozvíjena „integrovaná správa“ strategií pro kontroly na vnějších hranicích EU.

5.46 Měly by být posíleny operace agentury FRONTEX; je třeba vyvinout integrovaný systém hraničních kontrol za použití

⁽¹⁾ Viz zejména stanovisko EHSV ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o společné politice týkající se nedovoleného přistěhovalectví; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 149, 21.6.2002) (pozn. překl.: není k dispozici v českém jazyce).

„nových technologií“ a využít potenciál Sedmého rámcového programu Evropské komise. Velmi důležité je, aby agentura FRONTEX rozvinula a dále rozšířila svou koordinační a podpůrnou úlohu ve vztahu ke společným operacím a schopnost rychlé reakce na potřeby členských států na vnějších hranicích. V budoucnu EU rozhodne o operačním velení a kontrole Frontexu s ohledem na důsledky z hlediska vnitrostátního a mezinárodního práva.

5.47 Je nutné upevnit spolupráci se třetími zeměmi a podpořit rozvoj jejich kapacit pro řízení migrace a kontrolu.

5.48 Výbor by chtěl upozornit na to, že v rámci správy vnějších hranic EU je nutné zachovat schengenský prostor bez kontrol na vnitřních hranicích a posílit spolupráci a solidaritu mezi členskými státy.

5.49 EHSV také podporuje zavedení systému jednoho správního místa na hranicích země, kde každý cestující podstupuje jednu kontrolu ze strany jednoho orgánu.

5.50 Masový a nepřetržitý příliv přistěhovalců do jedné konkrétní oblasti EU je především **humanitární problém**, který vnitrostátní orgány nemohou vyřešit bez pomoci a podpory EU. Některé evropské regiony, jako jižní ostrovy (Malta, Lampedusa, Kanárské ostrovy atd.), čelí zvláštním problémům, protože jsou přestupním místem přistěhovalců s nezákonným pobytem, jichž někdy přijímají v takových počtech, které přesahují zvladatelnou míru. Evropská unie proto nezbytně musí zavést systém založený na solidaritě, včetně sdílení operační zátěže v případě členských států čelících opakovaným hromadným vstupům ilegálních imigrantů pomocí kombinace evropských a společně využívaných vnitrostátních zdrojů.

5.51 EHSV by si přál, aby účinnost hraničních kontrol šla ruku v ruce s respektováním práva na azyl, protože mnoho lidí, kteří potřebují mezinárodní ochranu, se na vnější hranice EU dostanou nezákonným způsobem. Výbor přijme další stanovisko⁽²⁾ k tématu společného evropského azylového systému.

5.52 EHSV podpořil⁽³⁾ zřízení agentury FRONTEX a v budoucnu také školy pro evropskou pohraniční stráž, jelikož hraniční kontroly by měly být prováděny úředníky, kteří rozumějí problematice obchodu s lidmi a mají značné odborné znalosti.

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV ze dne 25. února 2009 ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Plán politiky pro azyl – Integrovaný přístup k ochraně v celé EU; zpravodaj: pan Pariza Castaños, spoluzpravodajka: paní Bontea (Dosud nezveřejněné v Úředním věstníku).

⁽³⁾ Viz stanovisko EHSV k návrhu nařízení Rady o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 108, 30.4.2004) (pozn. překl.: není k dispozici v českém jazyce).

5.53 Mezi povinnostmi agentury by měla patřit koordinace záchranných služeb – zejména námořních záchranných služeb – s cílem předcházet využívání nebezpečných sítí umožňujících přistěhovalectví a pomáhat lidem, kteří se v důsledku využití těchto sítí dostali do nebezpečí.

Zásada 9: bojovat aktivně proti nedovolenému přistěhovalectví a nulová tolerance k obchodu s lidmi

5.54 Komise navrhuje bojovat s nehlášenou prací a nezákonným zaměstnáváním prostřednictvím preventivních opatření, prosazováním práva a postihy. Měla by být posílena ochrana a podpora obětí obchodu s lidmi a zlepšena spolupráce se zeměmi původu a s tranzitními zeměmi.

5.55 Výbor má za to, že boj proti nedovolenému přistěhovalectví není výhradním úkolem pro pohraniční stráž, ale rovněž pro evropské pracovní trhy, které v některých odvětvích a zemích nabízejí přistěhovalcům s nezákonným pobytem možnost nehlášené práce. EHSV nedávno přijal stanovisko⁽¹⁾, ve kterém podpořil směrnici Komise, která stanoví postihy pro zaměstnavatele, kteří najímají přistěhovalce s nezákonným pobytem, a zdůraznil úlohu sociálních partnerů a pracovních podmínek přistěhovalců.

5.56 Nedovolené přistěhovalectví se také snížilo, pokud EU a členské státy budou mít otevřenější a flexibilnější legislativu pro přijímání nových přistěhovalců, tak jak Výbor navrhl v několika svých stanoviscích.

5.57 Výbor souhlasí s Komisí, která se chce ujistit, že nelegálně pobývající státní příslušníci třetích zemí mají přístup ke službám, které jsou důležité, a že jim jsou zaručena základní lidská práva (např. vzdělávání – zejména dětí – a základní zdravotní péče).

5.58 EHSV má za to, že přítomnost stovek tisíc přistěhovalců s nezákonným pobytem v EU je pro EU a její členské státy výzvou. Situaci nelze řešit pouze jejich nuceným návratem, protože je vždy nutné zaručit lidskou důstojnost a humánní zacházení. Tato politika není proveditelná ani z finančního hlediska. Výbor proto v jiných stanoviscích⁽²⁾ navrhl, že v rámci koordinace politiky by Komise měla členské státy vyzvat k tomu, aby připravily regularizační opatření a zároveň se vyhnuly nebezpečí, že bude nedovolené přistěhovalectví považováno za postranní vrátka zákonného přistěhovalectví. Při regularizaci situace osob, kterých se to týká, by se mělo přihlídnout k tomu, do jaké míry se usadily ze sociálního a pracovního hlediska. Výbor je toho názoru, že spolupráce

mezi úřady a sociálními partnery by velkému počtu lidí, kteří dnes vykonávají nedovolenou práci, umožnila regularizovat svou situaci i ze správného hlediska, a tak zlegalizovat svůj pracovní poměr.

5.59 Nedostatečně účinné kontroly na vnějších hranicích jsou často zneužívány zločineckými sítěmi, které obchodují s lidmi a v zájmu zvýšení svých nezákonných zisků se nezastaví ani před vážným ohrožením lidských životů. V jiném stanovisku⁽³⁾ EHSV zdůraznil, že úřady musí oběti, zejména ty nejzranitelnější jako děti a oběti obchodu s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, chránit se stejnou vervou, s jakou bojují proti zločineckým sítím, které s lidmi obchodují a které je vykořisťují.

5.60 Výbor má velké obavy v souvislosti s využíváním biometrických systémů, jež mohou být použity k diskriminaci a narušit právo na soukromí.

Zásada 10: účinné a udržitelné návratové politiky

5.61 Komise se domnívá, že návratové politiky jsou nezbytnou součástí politiky EU pro nedovolené přistěhovalectví a že by se mělo zabránit tomu, aby se rozsáhle legalizovalo postavení nelegálně pobývajících osob, aniž by se činily rozdíly, a „přitom nechat otevřenou možnost legalizovat postavení jednotlivců na základě spravedlivých a transparentních kritérií“.

5.62 Komise navrhuje dát návratové politice evropský rozměr zajištěním úplného vzájemného uznávání rozhodnutí o návratu. Ve svém stanovisku⁽⁴⁾ se EHSV vyjádřil v tom smyslu, že vzhledem k tomu, že neexistují společné právní předpisy v oblasti přistěhovalectví a azylu, je vzájemné uznávání rozhodnutí o návratu vysoce problematické, pokud má být dodrženo respektování základních práv jakožto podmínka právního státu.

5.63 V uvedeném stanovisku přišel Výbor s návrhem, že úspěšnější jsou politiky dobrovolného návratu za předpokladu náležitých pobídek a řízení ve spolupráci s Mezinárodní organizací pro migraci a specializovanými nevládními organizacemi.

5.64 EHSV nebyl během přípravy návratové směrnice konzultován, ale souhlasí s organizacemi na ochranu lidských práv, podle kterých některá její ustanovení (délka zadržení v zadržovacích centrech, nedostatečná právní ochrana, nevhodné zacházení s nezletilými atd.) **nejsou v souladu se základními právy a s právním státem**.

⁽¹⁾ Viz stanovisko EHSV k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví postihy proti zaměstnavatelům státních příslušníků třetích zemí s nelegálním pobytem, zpravodajka: paní Roksandić, spoluzpravodaj: pan Almeida Freire (Úř. věst. C 204, 9.8.2008).

⁽²⁾ Viz zejména stanovisko EHSV k zelené knize o návratové politice osob s nezákonným pobytem; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 61, 14.3.2003) (pozn. překl.: není k dispozici v českém jazyce).

⁽³⁾ Viz stanovisko EHSV k návrhu směrnice Rady o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou oběťmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a kteří spolupracují s příslušnými orgány; zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 221, 17.9.2002) (pozn. překl.: není k dispozici v českém jazyce).

⁽⁴⁾ Viz stanovisko EHSV k návrhu rozhodnutí Rady o kritériích a praktických opatřeních k vyrovnání finančních nevyvážeností vzniklých v souvislosti s používáním směrnice 2001/40/ES o vzájemném uznávání rozhodnutí o vyhoštění státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. OJ C 220, 16.9.2003) (pozn. překl.: není k dispozici v českém jazyce).

5.65 Je třeba přijmout opatření, která zajistí, aby země původu své státní příslušníky přijala zpět, neboť jsou k tomu vázány mezinárodními dohodami, a dále je třeba přezkoumat platné dohody o zpětném přebírání za účelem zlepšení jejich provádění a vzít si ponaučení pro vyjednávání budoucích dohod.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Plán politiky pro azyl Integrovaný přístup k ochraně v celé EU

KOM(2008) 360 v konečném znění

(2009/C 218/16)

Dne 17. června 2008 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Plán politiky pro azyl – Integrovaný přístup k ochraně v celé EU“

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. prosince 2008. Zpravodajem byl pan PARIZA CASTANOS, spoluzpravodajem paní BONTEA.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 134 hlasy pro, 1 hlasem proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV souhlasí s obecnými záměry předloženými Komisí; chtěl by však poukázat na mezeru mezi těmito záměry a evropskou legislativou i zákony a postupy uplatňovanými v členských státech.

1.2 Výbor zastává názor, že v tomto případě, stejně jako u jiných evropských politik, se aspirace a hodnoty nahrazují řečením a praxe a zákony jsou příliš často v rozporu s hodnotami.

1.3 EHSV se domnívá, že druhá fáze vytváření Společného evropského azylového systému má napravit nedostatky, ke kterým došlo v první fázi, a proto je jako předstupeň druhé fáze nutné provést kritický přezkum první fáze.

1.4 Vzhledem k tomu, že v druhé fázi vytváření Společného evropského azylového systému přijímá Rada Evropské unie rozhodnutí řádným postupem a spolurozhodováním s Evropským parlamentem, EHSV doufá a přeje si, aby byl pokrok rychlejší a legislativa kvalitnější. Výbor vítá, že se Komise prostřednictvím tohoto sdělení zavázala přijmout v budoucnosti řadu politických a legislativních iniciativ.

1.5 Výbor se domnívá, že harmonizace evropské azylové politiky a budování CEAS by mělo probíhat se zaručením vysoké úrovně kvality a bez oslabování mezinárodních norem ochrany uprchlíků. V rámci harmonizace bude vždy zachován určitý prostor pro rozhodování vnitrostátních legislativ. Harmonizace však v žádném případě nesmí sloužit ke snížení současných úrovní ochrany uprchlíků, kterými disponují členské státy,

naopak musí zlepšit legislativu členských států, ve kterých je na nedostačující úrovni.

1.6 Nová legislativa má umožnit žadatelům o azyl přístup na trh práce a ke vzdělání.

1.7 EHSV žádá, aby byla uznána úloha, kterou vykonávají nevládní organizace zaměřené na činnost v oblasti azylu a uprchlictví, a aby tyto organizace měly plnohodnotný přístup k postupům a místům, které souvisejí s jejich prací.

1.8 Výbor vítá, že EU dala prostřednictvím Evropského paktu o přistěhovalectví a azylu ⁽¹⁾ nový podnět k rozvoji Společného evropského azylového systému.

2. Úvod

2.1 Společný evropský azylový systém CEAS se vyvíjí ve dvou rozdílných fázích. První fáze započala na **zasedání Evropské rady v Tampere** roku 1999 po přijetí Amsterodamské smlouvy, jež dodala imigrační a azylové politice evropskou dimenzi. Tato fáze skončila v roce 2005.

2.2 V **první fázi** bylo dosaženo pokroku ve formulaci četných směrnic týkajících se azylu, zlepšení úrovně spolupráce mezi členskými státy a v některých hlediscích vnější dimenze azylové politiky.

⁽¹⁾ Viz dokument Rady 13440/08.

2.3 Nejvýznamnějšími legislativními opatřeními jsou: směrnice 2005/85 o postupech pro přiznání nebo odejmutí postavení uprchlíka, směrnice 2003/9 o normách pro přijímání žadatelů o azyl a směrnice 2004/83 o minimálních normách k získání postavení uprchlíka a o obsahu poskytované ochrany. Došlo také k regulativním změnám v dalších oblastech, jako je stanovení státu příslušného k posouzení žádosti (dublinká úmluva a nařízení), EURODAC a směrnice 2001/55 o dočasné ochraně.

2.4 V oblasti spolupráce členských států zahájila řadu aktivit EURASIL, skupina expertů z členských států pod předsednictvím Komise. Došlo také k ustavení nástroje finanční solidarity, v podobě vytvoření a obnově Evropského fondu pro uprchlíky.

2.5 Ve vnější dimenzi azylové politiky došlo k pokroku v oblasti podporování třetích zemí s velkými počty uprchlíků (zvláště významné jsou regionální programy ochrany) a v oblasti přesídlování uprchlíků do EU.

2.6 **Druhá fáze** budování CEAS začala **haagským programem** (přijatým v listopadu 2004), který stanoví rok 2010 jako termín pro dosažení těchto hlavních cílů CEAS:

- vytvoření společného azylového řízení;
- zavedení jednotného statusu;
- zlepšení spolupráce členských států;
- zajištění vnější dimenze evropské azylové politiky.

2.7 Před vlastním přijetím nových iniciativ Komise v roce 2007 zveřejnila **zelenou knihu** ⁽¹⁾, aby podnítila diskusi různých institucí, členských států a občanské společnosti.

2.8 EHSV formuloval k této zelené knize důležité stanovisko ⁽²⁾ přinášející odpovědi na otázky kladené Komisí a několik návrhů na rozvoj společného evropského azylového systému.

⁽¹⁾ KOM(2007) 301 v konečném znění, 6. června 2007.

⁽²⁾ Viz stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize o budoucím společném evropském azylovém systému, zpravodajka: paní Le Nouail-Marlière (Úř. věst. C 204, 9.8.2008).

2.9 Komise použila připomínky k zelené knize při návrhu **plánu politiky pro azyl**. Toto stanovisko je tedy třeba číst souběžně se stanoviskem Výboru k zelené knize.

3. Obecné připomínky

3.1 Komise předložila sdělení o azylu a sdělení o migraci současně. Výbor vítá, že Generální ředitelství Evropské komise pro spravedlnost, svobodu a bezpečnost má již několik měsíců různá oddělení, což umožní větší specializaci a zohlední, že v oblasti azylu jsou členské státy vázány legislativou a mezinárodními úmluvami.

3.2 EHSV je přesvědčen, že druhá fáze budování CEAS by se měla zabývat nedostatky první fáze. Před započítáním druhé fáze by proto bylo vhodné provést kritické zhodnocení první fáze. Výbor sdílí kritický názor Komise, má však za to, že Evropská rada a členské státy by také měly uznat chyby a opravit nedostatky první fáze.

3.3 Hlavním problémem první fáze bylo to, že přijatá legislativní opatření ponechávala příliš široký prostor k interpretacím ve vnitrostátní legislativě, takže členské státy nakonec uplatnily velmi rozdílné politiky a právní úpravy. Nebylo tedy dosaženo nezbytného stupně harmonizace.

3.4 Jsou to orgány členských států, které na základě vnitrostátní neharmonizované legislativy rozhodují, zda žadatele o azyl přijmou nebo odmítnou, drží se přitom vlastních, rozdílných tradic azylové politiky a hodnotí rozdílně situaci v zemích původu; chybí zkušenosti se společnými evropskými postupy. Výsledkem je, že úroveň ochrany poskytovaná různými členskými státy se velmi různí, což je příčinou přetrvávajících sekundárních přesunů uprchlíků uvnitř EU.

3.5 Komise uvádí, že „*dohodnuté společné minimální normy dosud nevytvořily zamýšlený prostor se stejnými podmínkami pro všechny*“ ⁽³⁾. EHSV je přesvědčen, že tato neuspokojivá situace nastala uplatňováním zásady jednomyslnosti, kterou až donedávna Rada používala. Výbor soudí, že omezení daná Smlouvou je při vytváření společné azylové politiky možné překonat použitím běžného postupu s využitím spolurozhodování. Lze doufat, že v průběhu druhé fáze bude dosaženo dalšího pokroku harmonizace.

⁽³⁾ Plán politiky pro azyl, odstavec 3.

3.6 EHSV poznamenává, že se musí zlepšit kvalita ochrany poskytované Evropskou unií. Jak bylo řečeno ve stanovisku k zelené knize, je třeba CEAS budovat „s úsilím vytvořit z Evropské unie jednotnou oblast ochrany pro uprchlíky, jež by vycházela z úplného a neomezeného uplatňování Ženevské úmluvy a ze společných humanitárních hodnot, které sdílejí všechny členské státy.“⁽¹⁾

3.7 Výbor je tedy přesvědčen, že harmonizace evropské azylové politiky a budování CEAS by mělo probíhat bez omezování nebo oslabování mezinárodních norem ochrany uprchlíků. EU by měla vyvinout společnou legislativu bez jakéhokoli kompromisu v oblasti norem ochrany; svou legislativu by pak musely změnit ty členské státy, ve kterých úroveň ochrany není dostatečná.

3.8 Členské státy budou mít vždy při uplatňování legislativy EU v oblasti politiky pro azyl určitý prostor k rozhodování, EHSV však bude podporovat pouze takovou legislativu EU, která poskytne vysokou úroveň ochrany a omezí prostor interpretacím, které by mohly podobně jako v současnosti bránit správnému uplatnění této legislativy. Legislativní opatření v druhé fázi budování CEAS by měla stanovit soubor kvalitních norem ochrany odpovídající zásadám Ženevské úmluvy a zajistit, aby azylový systém byl přístupný všem, kdo ho potřebují.

4. Konkrétní připomínky k novým legislativním nástrojům

4.1 Směrnice o podmínkách přijímání

4.1.1 V současnosti platná směrnice o podmínkách přijímání poskytuje členským státům v důležitých oblastech značnou volnost, jak uvádí Komise. To znamená, že podmínky přijímání v Evropské unii jsou velmi rozdílné.

4.1.2 EHSV podporuje návrh Komise dosáhnout vyšší harmonizace a zabránit tak sekundárním přesunům. Výbor uvádí podrobnosti těchto návrhů ve svém stanovisku k zelené knize.

4.1.3 Výbor také vítá skutečnost, že nová směrnice zahrnuje normy přijímání pro uchazeče o podpůrnou ochranu a procesní záruky při zadržení a usnadňuje identifikaci a uspokojování potřeb zranitelných žadatelů. EU musí chránit zejména osoby (především ženy a děti), které byly týrány, znásilněny, zneužívány nebo byly vystaveny jiným druhům násilí.

⁽¹⁾ Viz stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize o budoucím společném evropském azylovém systému, zpravodajka: paní Le Nouail-Marlière (Úř. věst. C 204, 9.8.2008), odst. 1.1.

4.1.4 V různých stanoviscích⁽²⁾ EHSV navrhoval, aby nová legislativa umožnila žadatelům o azyl přístup na trh práce a přístup k odborné přípravě. EHSV zdůrazňuje, že je zvláště důležité zajistit jednodušší a harmonizovanější přístup na trh práce a dbát, aby dodatečná, nikoliv nezbytná administrativní omezení nesnižovala existující možnosti zaměstnanosti; přitom nesmí být dotčeny pravomoci členských států.

4.1.5 Také sociální partneři mohou v různých oblastech spolupracovat s uprchlíky a žadateli o azyl s cílem usnadnit jim přístup k zaměstnání a vzdělání; stejně tak s nimi mohou spolupracovat družstva a jiné formy sociální ekonomiky, vzdělávací instituce a specializované nevládní organizace.

4.1.6 EHSV také doporučoval změny, které by zajistily sloučení rodin, zlepšovaly podmínky vzdělávání, zejména dětí, a umožňovaly plný přístup ke zdravotní péči⁽³⁾.

4.1.7 Směrnice by měla dále ozřejmit, že podmínky přijímání musejí být rovnou měrou zaručeny všem žadatelům o azyl bez ohledu na to, zda se nacházejí v přijímacím středisku nebo ne.

4.2 Směrnice o azylovém řízení

4.2.1 Komise zmiňuje, že navrhne úpravy směrnice o azylovém řízení, protože směrnice nevedla k požadovanému stupni harmonizace postupu členských států. EHSV podporuje zavedení jednotného společného azylového řízení, „v němž nebude prostor pro šíření rozdílných procesních úprav členských států“, jak se vyjádřila Komise⁽⁴⁾. Výbor také podporuje stanovení povinných procesních záruk.

4.2.2 EHSV se nicméně domnívá, že změny směrnice o azylovém řízení by měly být podstatné. Jedná se o směrnici, jež ponechává největší prostor rozhodování členských států; ty ji přijaly se zřejmým záměrem nadále používat vlastní systémy.

⁽²⁾ Viz stanoviska EHSV:

— stanovisko k návrhu směrnice Rady o minimálních normách pro přijímání žadatelů o azyl v členských státech, zpravodaj: pan Mengozzi, spoluzpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 48, 21.2.2002),

— stanovisko k tématu Účast občanské společnosti v boji proti organizované trestné činnosti a terorismu, zpravodajové: pánové: Rodríguez Garcia-Caro, Pariza Castaños a Cabra de Luna (Úř. věst. C 318, 23.12.2006),

— stanovisko k zelené knize o budoucím společném evropském azylovém systému, zpravodajka: paní Le Nouail-Marlière (Úř. věst. C 204, 9.8.2008).

⁽³⁾ Viz stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zdraví a migrace, zpravodajka: paní Cser (Úř. věst. C 256, 27.10.2007).

⁽⁴⁾ Plán politiky pro azyl, odstavec 3.2.

4.2.3 Zavedení CEAS vyžaduje pružnější prováděcí legislativu, která poskytuje lepší záruky, zajišťuje spravedlnost rozhodování a zvyšuje zabezpečení během odvolacího řízení.

4.2.4 EHSV opakuje připomínky, které formuloval ve svém stanovisku ⁽¹⁾ k zelené knize, tedy že:

- žadatelé o azyl musejí mít v případě potřeby možnost využít služeb tlumočnicka,
- žadatelé o azyl musejí mít v případě potřeby možnost využít bezplatné právní pomoci,
- administrativní rozhodnutí musejí obsahovat odůvodnění,
- odvolání podané u soudu proti rozhodnutí o vyhoštění musí mít odkladný účinek, díky kterému nesmí být možné vyhostit žadatele o azyl během správního nebo soudního odvolacího řízení,
- nevládní organizace mohou pomáhat žadatelům o azyl během všech fází procesu bez jakýchkoliv omezení.

4.2.5 Navzdory výhradám Výboru a protestům nevládních organizací jsou žadatelé o azyl v četných členských státech nadále drženi v záchytných zařízeních. EHSV opakuje svůj nesouhlas se zadržováním žadatelů o azyl, jejich umístění v záchytných zařízeních musí být výjimečným opatřením. Žadatelé o azyl a jejich rodiny musí mít možnost žít důstojně ve vhodném sociálním prostředí.

4.2.6 Výbor žádá větší transparentnost v souvislosti se záchytnými zařízeními, aby UNHCR byl informován o situaci v těchto centrech a o internovaných osobách a aby těmto osobám mohly pomáhat nevládní organizace.

4.2.7 Ženevská úmluva zaručuje právo žádat o azyl a Výbor se proto vyslovil proti používání seznamů „bezpečných zemí“ a „bezpečných třetích zemí“, jež mohou omezovat možnosti individuálního posouzení každé žádosti.

4.2.8 EHSV znovu připomíná, že zacházení a záruky, jichž se dostává žadatelům o azyl na hranicích, musejí být stejné jako v případě žadatelů, kteří svou žádost předkládají na území členského státu.

⁽¹⁾ Viz stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize o budoucím společném evropském azylovém systému, zpravodajka: paní Le Nouail-Marlière (Úř. věst. C 204, 9.8.2008).

4.3 Směrnice o minimálních normách obsahu statutu

4.3.1 Směrnice o minimálních normách neharmonizovala přijímání rozhodnutí ani úroveň ochrany. V rámci Evropské unie přetrvávají podstatné rozdíly, takže titíž lidé mohou být za stejných okolností v některých členských státech jako uprchlíci přijati, a v některých odmítnuti. Totéž platí pro podpůrnou ochranu.

4.3.2 Podpůrná ochrana nahrazuje poskytnutí statusu uprchlíka. Výbor zastává názor, že jednotný postup by nikdy neměl způsobit, že by podpůrná ochrana vedla k podkopání statusu uprchlíka podle Ženevské úmluvy.

4.3.3 EHSV je přesvědčen, že systém jednotných kontaktních míst by mohl zjednodušit postupy. Pokud je to možné, musí být napřed zváženo přiznání statusu uprchlíka, teprve potom podpůrná ochrana.

4.3.4 Výbor se vyslovuje pro sestavení minimálních norem Evropské unie pro status uprchlíka a podpůrnou ochranu, aby bylo možné zajistit minimální úroveň ochrany ve všech členských státech a zmenšit stávající rozdíly.

4.3.5 Podpůrná ochrana doplňuje status uprchlíka, ale úroveň práv by měla být obdobná; Výbor proto souhlasí s ohledem na respektování práva na sloučení rodin, s přístupem na trh práce a k ekonomickým požitkům.

4.3.6 Status musí být v rámci celé EU skutečně stejný, aby se omezila volnost rozhodování členských států. Podmínky přístupu k podpůrné ochraně musejí být jasně definovány, jak navrhuje Komise, aby se v rámci celé EU používala stejná kritéria k poskytnutí každého z možných typů statusu. Výbor navrhuje harmonizaci na úroveň, která je nejvyšší, nikoliv snižování úrovně v členských státech s nejsilnější humanitární tradicí.

4.3.7 EHSV také upozorňuje na význam lepšího definování legislativních opatření napomáhajících ohroženým žadatelům. Je třeba jim upravit postupy tak, aby byly jejich potřeby ihned identifikovány, dostalo se jim pohotovější asistence a mohli si být jisti, že dostanou veškeré záruky právní asistence a pomoci od specializovaných nevládních organizací.

4.3.8 EHSV má výhrady k možnosti, že by se nestátní subjekty mohly stát odpovědnými za ochranu. Členské státy by neměly mít možnost vyhnout se této odpovědnosti, ani ji delegovat. Zapojení a podpora ze strany nestátních subjektů by měla probíhat pod dohledem státu a stát by zde měl nést odpovědnost.

4.3.9 Práce specializovaných nevládních organizací a dalších sociálních aktérů s uprchlíky a jejich rodinami by však měla být uznána a tato práce by měla mít nutnou podporu veřejných institucí. EHSV žádá uznání práce, kterou vykonávají nevládní organizace zaměřené na činnost v oblasti azylu a uprchlictví, jakož i to, aby tyto organizace měly plnohodnotný přístup k postupům a místům, které souvisejí s jejich prací.

5. Řešení obtíží

5.1 Komise v zelené knize i ve svém sdělení Plán politiky pro azyl zmiňuje efektivní přístupnost možnosti požádat o azyl. EHSV soudí, že se jedná o záležitost prvořadého významu. Je třeba zajistit, že lidé potřebující mezinárodní ochranu budou moci požádat o azyl v členském státu Evropské unie.

5.2 Ve svém sdělení Komise zmiňuje skutečnost, že stávající počty žádostí o azyl dosahují historického minima. Výbor se nedomnívá, že příčinou tohoto poklesu je to, že by se konflikty ve světě dařilo řešit a zlepšoval se respekt k lidským právům – spíše přibylo překážek, které EU buduje, aby zabránila lidem potřebujícím mezinárodní ochranu dosáhnout území Evropské unie.

5.3 Výbor žádá, aby se EU silněji zavázala k boji proti ilegálním sítím, které obchodují s lidmi, ale zároveň se domnívá, že některé politiky „boje proti nezákonnému přistěhovalectví“ vedou k vážné krizi azylu v Evropě. Vízový systém EURODAC, FRONTEX, pokuty vyměřované dopravním společností, dohody s třetími zeměmi o zpětném navrácení a dohody o spolupráci v boji proti nezákonnému přistěhovalectví vytvářejí nové obtíže pro osoby, které potřebují ochranu a chtějí požádat o azyl. EHSV v několika stanoviscích⁽¹⁾ konstatoval, že boj proti nezákonnému přistěhovalectví by neměl vytvářet nové problémy ve vztahu k azylu a pracovníci služeb zodpovědných za pohraniční kontrolu by měli být odpovídajícím způsobem připravováni, aby bylo možné zaručit právo azylu.

⁽¹⁾ Viz stanoviska EHSV:

- stanovisko ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o společné politice v oblasti ilegálního přistěhovalectví, zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 221, 17.9.2002),
- stanovisko k návrhu nařízení Rady, kterým se zřizuje Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích, zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 108, 30.4.2004),
- stanovisko k návrhu rozhodnutí Rady, kterým se mění rozhodnutí č. 2002/463/ES, kterým se přijímá akční program administrativní spolupráce v oblasti vnějších hranic, víz, azylu a imigrace (Program ARGO), zpravodaj: pan Pariza Castaños (Úř. věst. C 120, 20.5.2005),
- stanovisko k zelené knize o budoucím společném evropském azylovém systému, zpravodajka: paní Le Nouail-Marlière (Úř. věst. C 204, 9.8.2008).

5.4 EHSV podporuje návrhy UNHCR k sestavení týmů expertů v azylové problematice, které by pomáhaly při všech operacích pohraniční kontroly v EU.

5.5 EHSV nesouhlasí s tím, aby EU nebo členské státy uzavíraly dohody o repatriaci nebo pohraničních kontrolách se zeměmi, které nejsou signatáři hlavních mezinárodních právních nástrojů ochrany azylových práv. Vyslovuje se také proti takovým opatřením při navrácení nebo repatriaci, která neprobíhají v podmínkách naprosté bezpečnosti a lidské důstojnosti.

5.6 Lidé, jejichž potřeba ochrany nebyla členským státem přezkoumána, by neměli být vraceni nebo vyhoštěni, pokud neexistuje záruka, že jejich potřeby budou přezkoumány ve třetí zemi podle spravedlivých postupů odpovídajících mezinárodním normám ochrany.

6. Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu

6.1 Pro vytvoření CEAS je nezbytné, aby legislativní harmonizaci provázela rozsáhlá spolupráce členských států. Tato praktická spolupráce selepší založením **Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO)**, což Komise navrhuje a EHSV podporuje.

6.2 CEAS musí umožňovat jasně identifikovat rozdíly v azylových postupech v různých členských státech i v jejich legislativě, aby mohl navrhnout nezbytné změny. Musí také mít orgán k návrhu společných hlavních směrů pro výklad a provedení různých procedurálních a věcných hledisek azylového *acquis* Evropské unie, jak Komise navrhuje ve své zelené knize.

6.3 Tento úřad by se mohl stát významným centrem výměny osvědčených postupů a vývoje aktivit odborné přípravy v azylové politice, především pro přípravu pohraničního personálu. Také by mohl být střediskem monitorování a analýzy výsledků nových opatření, která EU v oblasti azylu vyvíjí. Mohl by být místem, kde by se sestavovaly a odkud by se řídily společné týmy expertů v azylové problematice.

6.4 CEAS bude muset používat síťový přístup, spolupracovat s EURASIL a udržovat těsné vazby na UNHCR a specializované nevládní organizace. Evropský parlament a EHSV budou informováni o aktivitách CEAS a budou v souvislosti s nimi konzultováni.

7. Solidarita členských států a vnější dimenze

7.1 Solidarita členských států

7.1.1 Haagský program uvádí, že jedním z cílů CEAS je podpora členských států, jejichž azylové systémy čelí vyššímu tlaku, což předpokládá zlepšení mechanismů spolupráce a solidarity. Komise rovněž navrhuje některé změny, jak v nařízení Dublin II, tak v EURODAC. Je nutné zlepšit rovnováhu požadavků na azyl a omezit sekundární přesuny.

7.1.2 EHSV poznamenává, že dublinské nařízení bylo připravováno za předpokladu, že azylové systémy členských států jsou obdobné; tento předpoklad se dosud nenaplnil. Je nepřijatelné, aby byli žadatelé o azyl přesunováni ze země s lepšími procesními zárukami do země s horšími zárukami. Ve svém stanovisku ⁽¹⁾ k zelené knize Výbor doporučuje, „aby byla žadateli o azyl ponechána volba země, ve které předloží žádost o azyl, a aby byly v této souvislosti členské státy už nyní vyzvány k používání humanitární doložky v čl. 15 odst. 1 nařízení“.

7.1.3 V souladu s doporučením UNHCR by dublinské nařízení mělo obsahovat nová opatření k definování rodinných příslušníků, odkladného účinku odvolání a lhůt pro přesuny. Dále musí být zcela zásadním způsobem zkráceny přípustné doby zadržování žadatelů o azyl čekajících na přesun.

7.1.4 Výbor má jisté výhrady k doporučením Komise ve vztahu k systému EURODAC navrhujičím, aby data o uprchlících spravovaná národními orgány byla uvolněna, protože zde může dojít ke konfliktu s právem na ochranu soukromí a může to snížit ochranu pro mnohé lidi potřebnou.

7.1.5 EHSV se připojuje k návrhu Komise na sestavení týmů expertů v azylové problematice, které by poskytovaly za určitých okolností dočasnou asistenci členským státům a zpracovávaly jednotlivé případy tam, kde by došlo k přetížení azylových systémů členských států.

7.1.6 Ke zlepšení finanční podpory poskytované Evropskou unií členským státům vystaveným velkému zatížení, jehož důvodem je nelegální přistěhovalectví a žadatelé o azyl, musí být využit Evropský fond pro uprchlíky.

⁽¹⁾ Viz stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize o budoucím společném evropském azylovém systému, zpravodajka: paní Le Nouail-Marlière (Úř. věst. C 204, 9.8.2008).

7.1.7 Je třeba posílit solidaritu mezi členskými státy EU a zohlednit, že malé státy jako Malta jsou vystaveny většímu příslunu žadatelů o azyl, než jsou schopny přijmout.

7.1.8 Solidarita může být prováděna prostřednictvím politik zaměřených na přerozdělení uprchlíků mezi členskými státy EU, spolupráce s CEAS a prostřednictvím řízení Evropského fondu pro uprchlíky.

7.1.9 EHSV podporuje pilotní projekty, které byly představeny v EP, zaměřené na podporu dobrovolného přerozdělení uprchlíků a žadatelů o azyl v rámci EU.

7.2 Vnější dimenze

7.2.1 Velká většina uprchlíků žije v rozvojových zemích. (Z celkového počtu 8,7 milionu uprchlíků registrovaných UNHCR jich v rozvojových zemích žije 6,5 milionu.) EHSV by uvítal, kdyby Evropská unie převzala novou odpovědnost za podporu a pomoc rozvojovým zemím v oblasti zlepšení jejich schopností chránit lidi.

7.2.2 **Regionální programy ochrany** jsou jednou z možností, které EHSV zvažuje; je jich však jen několik a jsou v experimentálním stadiu. Vyhodnocení těchto programů by mělo vést k novým návrhům na jejich rozšíření a přeměnu do podoby nového mechanismu, který by mohla EU použít ke zlepšení situace uprchlíků v celosvětovém měřítku. Ve svém stanovisku k zelené knize si Výbor klade otázku, „zda je účelné organizovat přijímací střediska v některých zemích, jako jsou nové nezávislé státy (Ukrajina, Moldavsko, Bělorusko), které zdaleka neposkytují všechny záruky, pokud jde o podmínky přijímání žadatelů o azyl. Zdůrazňuje tedy, že cílem těchto programů se nezdá být ani tak zlepšit ochranu uprchlíků, jako spíš zabránit jim ve snaze se dostat na hranice Evropské unie.“

7.2.3 Dalším významným mechanismem, který musí EU použít, má-li přesvědčit o svém odhodlání, je **přesídlování uprchlíků**. Přesídlením se rozumí pozvání lidí, jimž byl třetími zeměmi poskytnut status uprchlíka, aby se trvale usadili v některém členském státu Evropské unie. Pro přesídlení se EU poprvé vyslovila na zasedání Evropské rady v listopadu 2004; později se uskutečnilo několik programů přesídlení, kterých však bylo jen velmi málo. UNHCR upozornil, že pouze 5 % míst pro přesídlení nabídnutých v roce 2007 bylo v Evropské unii a pouze sedm členských států mělo programy pro přesídlení.

7.2.4 EHSV vyzývá členské státy, aby se aktivně zapojily do vývoje programů přesídlení, a podporuje zavedení společného programu, aby přesídlování uprchlíků do Evropské unie nebylo jen symbolickým činem, ale aby jeho rozsah odpovídal budoucímu využití přesídlování jako efektivního nástroje redistribuce uprchlíků ve světě. Evropské programy přesídlení musí být vyvíjeny ve spolupráci s UNHCR a specializovanými nevládními organizacemi.

7.2.5 Výbor souhlasí s tím, že je nutné umožnit vstup do Evropské unie lidem, kteří potřebují ochranu, pohraniční

kontrolní systémy však musí respektovat právo na azyl a vízové režimy je třeba uplatňovat pružně.

7.2.6 Výbor poznamenává, že společné zpracování žádostí mimo EU by mohlo ve skutečnosti přinést pozitivní výsledky tím, že by mohlo být pomocníkem v boji proti převaděčství a snížit ztráty lidských životů na moři. I když se neočekává, že by společné zpracování mohlo mít za následek snížení standardů při zpracovávání žádostí o azyl, eliminace rizik plynoucích z takového zpracovávání by se měla vážně řešit.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize Migrace a mobilita: úkoly a příležitosti vzdělávacích systémů EU

KOM(2008) 423 v konečném znění

(2009/C 218/17)

Dne 3. července 2008 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„zelené knihy Migrace a mobilita: úkoly a příležitosti vzdělávacích systémů EU“

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. prosince 2008. Zpravodajem byl pan Mário SOARES.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 142 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1 Zelená kniha Migrace a mobilita: úkoly a příležitosti vzdělávacích systémů EU (KOM(2008) 423 v konečném znění) se zabývá důležitou výzvou, která nyní vyvstává ve vzdělávacích systémech. Jedná se o výzvu, která sice není nová, ale v posledních letech nabývá na rozsahu a intenzitě – totiž že ve školách je velký počet dětí z rodin migrantů ve slabém sociálně-ekonomickém postavení.

1.2 Komise zastává názor, že bude přínosné provést konzultaci se zúčastněnými stranami o politikách v rámci vzdělávání dětí z rodin migrantů. Vybízí zúčastněné strany, aby vyjádřily svůj názor, pokud jde o:

- úkoly politik;
- vhodná řešení v rámci politik;
- podporu, kterou může Evropská unie poskytnout členským státům při řešení těchto úkolů;
- budoucnost směrnice 77/486/EHS.

1.3 EHSV chápe, že se jedná o velmi komplexní a náročnou problematiku, která umožňuje různé pohledy na věc, z nichž všechny jsou případné a mají svůj význam. Vzhledem ke zvolené metodice se EHSV nicméně pokusí odpovědět na pět položených otázek a učiní několik obecných připomínek.

2. Obecné připomínky

2.1 EHSV naprosto souhlasí s počátečním přístupem zelené knihy, která upozorňuje na to, že značný počet žáků z rodin

migrantů ve školách je úkolem, nikoli problémem, a provádí spravedlivé hodnocení a zabývá se prakticky všemi jeho aspekty.

2.2 Pokud se však budou používat široké definice, jako např. „dětí z rodin migrantů“, „dětí migrantů“ či „migrující žáci“, do nichž budou zahrnuty děti ze třetích zemí, ale i ze zemí Společenství, které však nežijí v zemi původu, hrozí riziko, že dojde k homogenizaci aspektů, které jsou zásadně odlišné.

2.3 Samozřejmě všeobecně platí, že být evropským občanem a občanem země mimo EU jsou dvě odlišné věci. Komise sama připouští riziko používání této definice a připomíná, že evropští občané se narodí od občanů třetích zemí mohou po území Unie pohybovat volně. Zdá se však, že zdůvodňuje svoji volbu přijetí kritérií, která používají zdroje nashromážděných údajů (PIRLS a PISA) ⁽¹⁾.

2.4 EHSV chápe přístup Komise, kterým do oblasti svého zájmu zahrnuje všechny děti přistěhovaleckého původu, jejichž rodiče jsou jiné národnosti než hostitelská společnost, jelikož všechny potřebují konkrétní pomoc, ale upřednostňoval by, kdyby se tato otázka řešila pomocí výše uvedeného dvojího přístupu: na jedné straně děti evropských občanů, a na straně druhé děti občanů třetích zemí.

⁽¹⁾ PIRLS: „Progress in International Reading Literacy Study“, studie provedená Mezinárodní asociací pro hodnocení výsledků ve vzdělávání – International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA); PISA: „Programme for International Student Assessment“ (Program pro mezinárodní hodnocení studentů), studie, kterou koordinuje OECD.

2.5 Toto stanovisko se nezabývá přímo fenoménem migrace, spíše úlohou vzdělávacích systémů při zlepšování integrace migrantů, a především jejich dětí. Přihlíží však k různým stanoviskům EHSV v oblasti přistěhovalectví, které tvoří významný teoretický základ⁽¹⁾.

2.6 Je zde úzký vztah mezi úspěšně integrovaným společenstvím migrantů a vzděláním, k němuž mají přístup jejich děti, a rovněž jejich prospěchem ve škole. Jedná se o nesporný vztah, který může být východiskem pro úspěch evropské politiky sociální soudržnosti, stabilitu našeho demokratického zřízení a dokonce i dlouhodobý hospodářský rozvoj.

2.7 Čím dříve a lépe bude probíhat integrace ve školách, tím lepší budou mít děti migrantů prospěch. Z tohoto důvodu je nutné zdůraznit význam předškolního vzdělávání tkvějící v tom, že jim umožní získat nástroje nezbytné k dosažení úspěchu ve škole i společnosti.

2.8 Avšak i když data jasně ukazují, že výsledky žáků z přistěhovaleckých rodin zapojených do vzdělávacího systému od raného dětství jsou trvale lepší, neznamená to, že budou mít lepší vyhlídky na zahájení vysokoškolského studia či na získání důstojného zaměstnání.

⁽¹⁾ Z více než 50 stanovisek EHSV k tomuto tématu viz především: „Sdělení o otevřeném mechanismu koordinace u azylové a imigrační politiky“, zpravodajka: S. ZU EULENBURG (Úř. věst. C 221, 17.9.2002); „Podmínky vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, odborné přípravy, či dobrovolné služby“, zpravodaj: L. M. PARIZA CASTAÑOS (Úř. věst. C 133, 6.6.2003); „Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zavedení programu finanční a technické pomoci třetím zemím v oblasti migrace a azylu“, zpravodajka: G. CASSINA (Úř. věst. C 32, 5.2.2004); „Sdělení o imigraci, integraci a zaměstnanosti“, zpravodaj: L. M. PARIZA CASTAÑOS (Úř. věst. C 80, 30.3.2004); „Přístup k občanství Evropské unie“ (stanovisko z vlastní iniciativy), zpravodaj: L. M. PARIZA castaños (Úř. věst. C 208, 3.9.2003); „Mezinárodní úmluva o migrujících pracovnících“ (stanovisko z vlastní iniciativy), zpravodaj: L. M. PARIZA CASTAÑOS (Úř. věst. C 302, 7.12.2004); „Imigrace v rámci EU a integrační politika – spolupráce místních a regionálních zastupitelstev s organizacemi občanské společnosti“ (stanovisko z vlastní iniciativy), zpravodaj: L. M. PARIZA CASTAÑOS (Úř. věst. C 318, 23.12.2006); „Imigrační politika Společenství a politika spolupráce se zeměmi původu směřující k podpoře rozvoje“ (stanovisko z vlastní iniciativy), zpravodaj: L. M. PARIZA CASTAÑOS (Úř. věst. C 44, 16.2.2008); „Základní prvky struktury, organizace a fungování platformy pro větší zapojení občanské společnosti do podpory politik pro integraci státních příslušníků třetích zemí na úrovni EU“ (průzkumné stanovisko), zpravodaj: L. M. PARIZA CASTAÑOS (Úř. věst. C 27, 3.2.2009); „Integrace menšin – Romové“, zpravodajka: A.-M. SIGMUND, spoluzpravodajka: M. SHARMA (Úř. věst. C 27, 3.2.2009); „Společná přistěhovalecká politika pro Evropu: zásady, opatření a nástroje“, zpravodaj: L. M. PARIZA CASTAÑOS, česne 342/2009 ze dne 25. 2. 2009 (Dosud nezveřejněné v Úředním věstníku).

2.9 Na druhou stranu čím svobodnější a uvědomělejší bude volba budoucí profesní kariéry a čím více se bude investovat do snah o zajištění dobrého prospěchu dětí migrantů, tím lepší budou potom sociální, ekonomické a politické výsledky.

2.10 Škola je pro integraci tím nejlepším místem, jelikož je prostředím, kde poprvé dochází k socializaci mimo rodinu. Pokud v ní bude docházet k odmítání, diskriminaci či segregaci, místo aby přispívala ke zmírňování vlivu socioekonomických podmínek v rodinách migrantů, jen stěží bude integrace úspěšná a náklady ponese celá společnost.

2.11 Z tohoto důvodu je nutné odmítnout existenci škol určených především či výlučně pro děti migrantů, i kdyby jejich motivy byly na první pohled chvalitebné. Škola musí odrážet sociální složení společenství a nesmí být pro nikoho ghettem. Důsledkem či doprovodným jevem fyzické a sociální segregace žáků přistěhovaleckého původu do škol, které jsou pro ně speciálně vyhrazené, je obvykle segregace v oblasti bydlení.

2.12 Učitelům, coby základním aktérům vzdělávacího procesu, musí úřady odpovědné za vzdělávací systémy věnovat zvláštní pozornost, jelikož mají přímou odpovědnost za školní výsledky žáků. K dosažení kladných výsledků^(?) je klíčovým prvkem atraktivní, dobře placená profesionální dráha, ale především počáteční a průběžná odborná příprava učitelů, zohledňující tyto nové skutečnosti.

2.13 V tomto ohledu by bylo užitečné zvýšit počet učitelů z různého etnického a kulturního prostředí, jelikož takový příklad může být pro jejich žáky povzbuzením i prostředkem ke zvýšení sebedůvěry. Za tímto účelem bude muset dojít k přezkoumání náborových kritérií a postupů při přijímání učitelů do zaměstnání a k vyčlenění potřebných prostředků.

2.14 Nezbytnou podmínkou dobrého školního prospěchu je znalost národního jazyka. Tato otázka byla dosud špatně řešena, neboť docházelo k zaměňování mezi komunikační schopností a jazykovou znalostí. Konkrétní podpory v této oblasti, co nejrannější integrace (již od raného dětství) do školního prostředí, interakce mezi školou a rodiči v tom smyslu, že také jim bude poskytnuta výuka národního jazyka – to vše jsou jen některé ze strategií pro překonání tohoto problému, který je v současnosti jedním z nejsložitějších.

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV „Zlepšování kvality vzdělávání učitelů“, zpravodaj M. SOARES (Úř. věst. C 151, 17.6.2008).

2.15 Zapojení rodičů z rodin migrantů do celého vzdělávacího procesu, jejich interakce s rodinami v rámci domácí komunity a ocenění jejich znalostí a zkušeností jsou všechno faktory, které pomáhají jak žákům, tak obecněji i komunitám migrantů v integraci do školního prostředí i do života společenství. K tomuto účelu je důležité, aby školy měly pomocný vyučující personál a kulturní zprostředkovatele⁽¹⁾.

3. Příspěvek EHSV

3.1. Zelená kniha nastoluje 4 témata k diskusi, na jejichž základě se zabývá souborem těchto otázek:

„A. Úkoly politik:

Jaké důležité úkoly souvisejí s poskytováním dobrého vzdělání dětem z rodin migrantů? Existují některé další úkoly, které je zapotřebí zohlednit, vedle těch, které jsou uvedeny v této knize?

B. Řešení v rámci politik:

Jaká jsou vhodná řešení těchto úkolů v rámci politik? Existují jiné politiky a přístupy, které je zapotřebí zohlednit, kromě těch, které jsou uvedeny v této knize?

C. Role Evropské unie:

Jaké kroky lze podniknout prostřednictvím evropských programů na podporu vzdělávání dětí z rodin migrantů? Jak by se tyto otázky měly řešit v rámci otevřené metody koordinace v oblasti vzdělávání a odborné přípravy? Měla by se dle vašeho mínění prozkoumat možnost zavedení ukazatelů a/nebo měřítek jakožto prostředků užšího zaměření politického úsilí na snižování rozdílů ve vzdělanostní úrovni?

D. Budoucnost směrnice 77/486/EHS:

Jakou roli může při podpoře politik členských států týkajících se těchto problémů sehrát směrnice 77/486/EHS, uvážíme-li způsob, jakým byla dosud prováděna a přihlédneme-li ke změně povahy migračních toků od doby jejího přijetí? Měla by být dle vašeho názoru zachována ve stávající podobě, upravena nebo zrušena? Navrhoval byste jiné způsoby podpory politik členských států v otázkách, k nimž se směrnice vztahuje?“

3.2. Úkoly politik

3.2.1 Největším úkolem politik na evropské úrovni je dnes pravděpodobně vytvoření inkluzivního školského systému ve společnosti, která je čím dál méně inkluzivní, ať už kvůli

rostoucím rozdílům mezi bohatými a chudými, jejichž důsledkem je rostoucí sociální vyloučení, či kvůli tomu (konkrétně v případě přistěhovalectví), že došlo ke všeobecnému zpřísnění migračních politik. Zvláštní pozornost je třeba věnovat ekonomicko-sociální situaci osob přistěhovaleckého původu vzhledem k tomu, že šance na vzdělání je do značné míry určena také sociálním znevýhodněním.

3.2.2 Analýzu nesmírně náročného úkolu integrace milionů migrantů prostřednictvím školského systému nelze uskutečnit bez diskuze o těchto hlediscích: o právním postavení cizinců, které ovlivňuje jejich přístup k systému povinné školní docházky⁽²⁾, postupech legalizace osob „bez dokladů“, překážkách při slučování rodin a kritériích při udělování víz, jež porušují základní lidská práva (požadavek na provedení testů DNA k prokázání příbuzenského vztahu), vedle jiných opatření.

3.2.3 V okamžiku, kdy se přijímají rozhodnutí v rámci vzdělávací politiky, která ovlivňují miliony dětí a mladých lidí z rodin migrantů, nesmí tyto globální otázky zůstat stranou. Škola nevzniká ani se nevyvíjí v izolaci od okolního společenského prostředí. Je odrazem této společnosti, i když se může rozhodným způsobem podílet na jejích změnách.

3.2.4 Konkrétně vzdělávací reformy, které se ke vzdělání staví jako k jakémukoli jinému podnikání a do školy přenášejí i obchodní žargon (v němž jsou žáci a rodiče označováni jako „klienti/spotřebitelé“, profesori jako „poskytovatelé služeb“) a které prosazují hodnocení pouze na základě individuálních výsledků jednotlivce, úspěšné integraci příliš nepomáhají. Vzdělání je především třeba znovu definovat jako základní lidské právo všech dětí a mladých lidí.

3.2.5 Vzhledem k tomu, že vzdělávání je i nadále v národní kompetenci, bude hlavní výzvou to, jak bude Evropská unie moci v praxi koordinovat politiky nutné k dosažení co nejlepší možné integrace. Připustit si na jedné straně, že fenomén přistěhovalectví působí po celé Unii, a na druhé straně, že politiky se i nadále tvoří na národní úrovni, vytváří určitý paradox, který bude moci být vyřešen, pokud bude existovat politická vůle k hlubší koordinaci těchto politik.

⁽¹⁾ Tyto a podobné myšlenky lze nalézt ve zprávě sítě expertů NESSE (síť expertů v oblasti sociálních aspektů vzdělání a odborné přípravy podporovaná Evropskou komisí), vydané v dubnu 2008 pod názvem „Education and Migration - Strategies for integrating migrant children in European schools and societies. A synthesis of research findings for policy-makers“ (http://www.nesse.fr-nesse-nesse_top-activites-education-and-migration).

⁽²⁾ V Německu vede právní postavení „cizince“ často k vynětí z povinné školní docházky. Avšak podle čl. 14 Listiny základních práv Evropské unie má každý „právo na vzdělání (...)“ a (...) toto právo zahrnuje možnost povinné školní docházky.“

3.2.6 Před Evropskou unií vyvstává nesnadný úkol přiznat si, že obtíže se zvládnutím fenoménu masivní migrace se budou řešit na úrovni jednotlivých států jen velmi těžko, a vytvořit nezbytné politické nástroje k jejich vyřešení, vzhledem k rostoucímu počtu studentů pocházejících ze států mimo EU v našich vzdělávacích systémech.

3.2.7 Znevýhodnění, v němž se nacházejí osoby přistěhovaleckého původu, se přenáší také do oblasti vzdělávání dospělých. Tito jednotlivci se méně účastní průběžné odborné přípravy, a kurzy, které jsou jim nabízeny, se z velké části soustřeďují na získávání jazykových schopností. Výuková centra s orientací na vzdělávání dospělých se budou muset snažit o zpřístupnění svých kurzů celé cílové populaci. Osoby přistěhovaleckého původu se budou muset brát v potaz v celkové nabídce těchto kurzů. V tomto smyslu bude mít velký význam rozšíření vzdělávání dospělých o oblasti jako je kultura, politika, zakládání rodiny, ale i zdraví, sociální dovednosti atd.

3.2.8 Dalším náročným politickým úkolem, jenž může ovlivnit veškerá rozhodnutí, je současná hospodářská krize. Růst nezaměstnanosti, potíže systémů sociálního zabezpečení, které v některých zemích ohrožují samotné modely sociální ochrany, mohou vést k projevům rasismu a xenofobie, jež jsou v přímém protikladu k hodnotám demokratické Evropy. Škola i společenství, v němž funguje, musí tyto jevy úzkostlivě sledovat, a to nejen kvůli prevenci, ale i proto, aby mohly v případě nutnosti jednat.

3.3 Řešení v rámci politik

3.3.1 Prvořadou a základní odpovědností členských států je plnit závazek spočívající v integraci migrantů. V případě dětí a mládeže to znamená nejen zajištění přístupu do vzdělávacího systému pro všechny, se zárukou neexistence jakékoli selektivnosti na základě sociálního postavení, ale i snahu o to, aby byl úspěch při vzdělávání považován za právo žáků a žákyň z rodin migrantů.

3.3.2 K tomuto účelu musí být opatření vzdělávacího systému založena na:

- učitelském sboru připraveném řešit potřeby žáků - dětí cizinců, který bude mít podporu a průběžnou odbornou přípravu nezbytnou k dosažení vzdělávacích met a kterému bude asistovat pomocný personál znalý jazyka a kultury komunit nacházejících se v dané škole. V tomto smyslu by bylo vhodné ve školách posílit přítomnost multidisciplinárních týmů (např. zavedením školních sociálních programů s širokým záběrem);
- vylepšeném přístupu k internetu (world wide web) coby podpory vzdělání dětí migrantů, jelikož se jedná o klíčový nástroj pro dosažení studijního úspěchu v EU. K tomuto účelu by bylo vhodné navrhnout vytváření klubů mládeže a komunitních center vybavených internetovým připojením, zřizování partnerství s místními knihovnami s podporou obce či partnerství s podniky ochotnými poskytovat vyřazené IT vybavení atd.;
- „udržitelném vzdělávání“: podpora studia jazyků se nesmí omezovat pouze na první léta života ani na předškolní výuku. Musí být ve školním prostředí průběžně rozvíjena a nelze ji omezovat jen na jazyk hostitelské země. Osvojení si technického a profesionálního jazyka vyžaduje záber do většího počtu disciplín a vhodnou odbornou přípravu učitelů všech předmětů. Vedle výuky jazyka hostitelské země bude nutné usilovat o to, aby byly v nabídce i kurzy jazyků, jimiž hovoří rodiny žáků. Zachování a podpora jazykové rozmanitosti by měly být jednou z klíčových součástí osnov každé školy;
- podpoře programu „mentor/kamarád“, který studenty podněcuje k vytváření dvojic se staršími a zkušenějšími kolegy;
- vytvoření platformy pro dialog dětí přistěhovalců a místních dětí, která by mohla pomoci odstraňovat předsudky a posílit integraci;
- podílu rodičů dětí přistěhovaleckého původu: tito rodiče zde mají zvláštní úlohu. Musí se tedy lépe seznámit se školským systémem a možnostmi odborného vzdělání a musejí být vyzváni, aby vyjádřili své názory;
- kompletní nabídce vzdělávacích kurzů pro dospělé přistěhovaleckého původu, ať již se jedná o rodiče žáků, či nikoli, z důvodů uvedených výše (1);

(1) Viz výše odstavec 3.2.7.

— podpoře „mezikulturních“ dovedností, která by zahrnovala udělování stipendií a poskytování finančních půjček s cílem zmenšit znevýhodnění v rámci vzdělávacího procesu (opatření by nebyla limitována pouze na žáky/žákyně přistěhovaleckého původu).

3.3.3 Jdeme-li nad rámec opatření všeobecné povahy, která musejí přihlížet k charakteristickým rysům přistěhovalecké populace, přístupu ke zdravotním systémům a na trh práce, ale i mimo jiné k důstojnému bydlení, je nutné upozornit na nutnost odvětvově specifických opatření ve školství, jako je např. přezkum školních materiálů, jestli neobsahují negativní vykreslení přistěhovalců, existence mimoškolních integračních aktivit, přístup do vzdělávacího systému již od nejranějšího dětství, prostředky nezbytné k základní a průběžné odborné přípravě učitelů, ale i k přijímání kvalifikovaného pomocného personálu, pokud možno pocházejícího ze zemí původu žáků ve škole atd.

3.3.4 Účast občanské společnosti je nejen žádoucí, ale je i zaručeným ukazatelem kvality demokracie ve společnosti i ve vzdělání a důležitým faktorem při integraci migrantů. Rodičovská sdružení a sociální aktéři podílející se na vzdělávání mohou přispět k budování inkluzivní společnosti a formě občanství, která bude respektovat rozdíly a uvědomovat si, jakou hodnotu má silná sociální soudržnost.

Politiku udělování práva volit do místní samosprávy legalizovaným přistěhovalcům, jež je uskutečňována v některých zemích, je nutno podporovat a podněcovat, jelikož je uznáním jejich integrace do hostitelské komunity a posiluje pocit sounáležitosti.

3.4 Role Evropské unie

3.4.1 Při přijímání a uplatňování nové Lisabonské smlouvy by měla Evropská unie zajistit, aby členské státy i nadále zajišťovaly politiku integrace všech migrantů, konkrétně především právo na vzdělání, na výuku mateřského jazyka a účast rodičů žáků a žákyň z rodin migrantů pro zlepšení jejich schopností a na podporu těchto dětí při rozhodování a ve vzdělávacích procesech.

3.4.2 Evropská unie by mohla podpořit členské státy v uplatňování otevřené metody koordinace a realizaci srovnávacích studií a výzkumných programů v této oblasti, jež by pomohly shromážďovat a rozšiřovat osvědčené postupy, podporovaly inovační iniciativy upozorňující na aktuální otázky na

evropské úrovni, které se mnohdy na výhradně národní úrovni špatně identifikují. Následující odstavce uvádějí řadu konkrétních návrhů v tomto smyslu.

3.4.3 Zvláště významným politickým opatřením může být stanovení ukazatelů a referenčních měřítek s cílem zaměřit úsilí na eliminaci nejen špatného školního prospěchu, ale i objektivních obtíží, do nichž se mohou žáci z rodin migrantů dostat v daných podmínkách. K zamezení předčasného ukončení či odmítání školní docházky je místo toho zapotřebí programů, které umožní realizaci sociálních činností ve škole.

3.4.4 Mezi referenčními měřítky při uplatňování otevřené metody koordinace by mohly být například: sociálně-ekonomické postavení jedinců přistěhovaleckého či nepřistěhovaleckého původu; dokončení studia (povinná školní docházka) u jedinců přistěhovaleckého či nepřistěhovaleckého původu; podíl přistěhovalců v pedagogickém sboru; mezikulturní schopnosti pedagogického sboru; sociální propustnost školského systému; podpora jazykové rozmanitosti ve veřejném školství; otevřenost vzdělávacích systémů všem dětem a mladým atd.

3.4.5 Velký význam by také mělo přímou formou přizvat Evropský parlament k přípravě, sledování a vyhodnocování návrhů a opatření, jejichž účelem je eliminovat vyloučení a marginalizaci v evropském prostoru.

3.5 Budoucnost směrnice 77/486/EHS

3.5.1 Směrnice 77/486/EHS byla významným krokem k tomu, aby se právo na vzdělání pro všechny děti migrantů dostalo na politický pořad dne. Ačkoli je to pravda – což je nutné přiznat – je také nicméně pravdou, že se tato směrnice týkala pouze dětí evropských občanů a integraci stavěla pouze na otázce jazykové. Navíc bylo její uplatňování prováděno nekonzistentním způsobem, a i třicet let po svém vstoupení v platnost dosud nebyla plně provedena do národních legislativ členských států Unie.

3.5.2 Směrnice 77/486 vycházela z určitých historických a politických souvislostí a v jejích silách není plnit aktuální integrační požadavky, pročež musí být s přihlédnutím k vývoji samotného fenoménu migrace podstatnou měrou upravena. Pokud se má Unie i členské státy dále plně soustředit na otázky jazykové výuky, je EHSV toho názoru, že směrnice v této oblasti musí jít daleko dál a zahrnout i další aspekty, má-li být nástrojem sociální, ekonomické a politické integrace přistěhovalců a jejich dětí.

3.5.3 Budoucí směrnice musí přihlédnout ke skutečnosti, že integrace přistěhovalců do hostitelských komunit je daleko komplexnějším problémem, než integrace jejich dětí do vzdělávacího systému, kterážto je však pro její úspěch klíčová.

3.5.4 A protože je tomu tak, neměla by se budoucí směrnice zabývat jen otázkou jazykovou (která je i nadále ústředním tématem), ale rozšířit se i o integraci dětí a mládeže do vzdělávacích systémů, a to formou rámcovější a koherentnější.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu doporučení Rady o evropské akci v oblasti vzácných onemocnění

KOM(2008) 726 v konečném znění – 2008/0218 (CNS)

(2009/C 218/18)

Dne 28. listopadu 2008 se Rada Evropské unie, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu doporučení Rady o evropské akci v oblasti vzácných onemocnění“

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 4. února 2009. Zpravodajkou byla paní CSER.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 162 hlasy pro, 4 hlasy byly proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá návrh doporučení Rady a souhlasí s koordinovanou evropskou akcí v oblasti vzácných onemocnění, která identifikuje, definuje a klasifikuje vzácná onemocnění.

1.2 EHSV podporuje zřízení odborných center pro vzácná onemocnění na národní a regionální úrovni i podněcování a propagaci zapojení těchto odborných center do evropských referenčních sítí.

1.3 EHSV schvaluje podporu i stimulaci koordinovaných výzkumů, které v současnosti v oblasti vzácných onemocnění probíhají, stejně jako podporu koordinovaných projektů zaměřených na optimální využívání omezených zdrojů, které jsou k dispozici, i posilování mezinárodní spolupráce.

1.4 Vzhledem k tomu, že se jedná o sdílení vědeckých poznatků o vzácných onemocněních na evropské úrovni, EHSV doporučuje, aby se náležitě zohlednila práva duševního vlastnictví a aby pro ně byly navrženy vhodné záruky.

1.5 EHSV podporuje vypracování národních plánů, má však za to, že do roku 2011 nebude možné připravit tyto plány dostatečně důkladně.

1.6 EHSV vítá zřízení národních a regionálních center do roku 2011, jež však závisí na odpovídajícím vypracování národních plánů.

1.7 EHSV doporučuje, aby se na evropské úrovni zavedl koordinační a informační tok a aby se vypracovala společná

a jednotná technická terminologie; doporučuje zároveň přípravu oborové příručky pro dialog mezi odborníky z různých zemí.

1.8 EHSV doporučuje, aby byl za účelem provozování referenční sítě a „mobilní služby“ zřízen speciální komunikační a signalizační systém, který by všem zainteresovaným subjektům umožnil přístup k odpovídajícím informacím.

1.9 EHSV souhlasí s tím, aby se dostal ke slovu i sociální výzkum, a to pokud jde o potřeby, které v oblasti vzácných onemocnění vyvstávají.

1.10 EHSV doporučuje, aby všechny členské státy zřídily svá vlastní centra pro vzácná onemocnění; tato centra by mohla zajišťovat koordinaci jednak mezi výzkumnými a léčebnými zařízeními, jednak mezi zdravotnickými službami a správními orgány členských států.

1.11 EHSV doporučuje, aby se centra pro vzácná onemocnění zřízená v členských státech zabývala úkoly souvisejícími se shromažďováním údajů, akreditací, metodologií a koordinací.

1.12 EHSV doporučuje, aby se národní strategie v oblasti vzácných onemocnění staly nedílnou součástí národních programů veřejného zdraví a podpory zdraví.

1.13 EHSV doporučuje, aby se v zájmu uplatňování práv pacientů a efektivnějšího a hospodárnějšího využívání prostředků místo financování projektů zavedlo dlouhodobé financování.

1.14 EHSV doporučuje, aby bylo přezkoumáno zapojení organizací pacientů, odborných organizací, organizací občanské společnosti a sociálních partnerů a aby se analyzovala a zhodnotila využitelnost referenčních center existujících v ostatních členských státech, to vše s ohledem na zájmy a práva pacientů.

1.15 EHSV doporučuje důkladnější analýzu mobility zdravotnických pracovníků se zapojením organizací pacientů, odborných organizací, organizací občanské společnosti a sociálních partnerů, aby tak bylo možné nabídnout odpovídající záruky.

1.16 Za účelem omezení nerovností v oblasti veřejného zdraví EHSV doporučuje, aby se prozkoumaly podmínky, které by umožnily přiměřené využívání zdrojů; cílem doporučení je totiž přístup všech pacientů postižených vážným onemocněním ke zdravotní péči.

1.17 EHSV podporuje zřízení poradního výboru EU pro vzácná onemocnění (EUACRD) a doporučuje, aby se do něj kromě představitelů členských států, průmyslových subjektů, sdružení zastupujících pacienty a odborníků zapojili i sociální partneři a další organizace občanské společnosti; bez nich totiž není možné vypracovat žádné národní strategie, které jsou přitom jednou z podmínek provádění doporučení.

1.18 EHSV doporučuje, aby mezinárodní politika v oblasti zdraví podpořila hnutí za evropský den vzácných onemocnění, a to ve formě celosvětového dne vzácných onemocnění.

1.19 EHSV souhlasí s tím, aby byla nejpozději do pěti let od přijetí doporučení vypracována zpráva o provádění tohoto doporučení, avšak během provádění je třeba s ohledem na práva pacientů zajistit potřebné korekce. EHSV by se rád zapojil do průběžného hodnocení tohoto provádění.

2. Obecné připomínky

2.1 Dosavadní vývoj

2.1.1 Na období od 1. ledna 1999 do 31. prosince 2003 byl přijat akční program Společenství pro vzácná onemocnění včetně onemocnění genetických (rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1295/1999/ES ze dne 29. dubna 1999, kterým se přijímá akční program Společenství pro vzácná onemocnění v rámci opatření v oblasti veřejného zdraví (1999–2003)). Tento program stanovil, že postihne-li onemocnění ne více než 5 z 10 000 osob v Evropské unii, jde o onemocnění vzácné. Z této definice vychází i nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 141/2000 ze dne 16. prosince 1999 o léčivých přípravcích pro vzácná onemocnění.

2.1.2 Vzhledem k nízké prevalenci a zvláštnosti vzácných onemocnění je třeba zaujmout v této oblasti globální přístup, jenž by byl založen na obzvláštním a společném úsilí a jímž by bylo možné předcházet vysoké nemocnosti nebo odvrátitelné předčasné úmrtnosti a zvýšit kvalitu života postižených osob a jejich sociálně-ekonomické možnosti.

2.1.3 Pracovní skupina pro referenční sítě pro vzácná onemocnění, kterou vytvořila Evropská komise, má za úkol: definovat základní principy, léčbu a kritéria, jež budou muset evropská referenční centra splňovat. Těmto otázkám se věnuje i 6. a 7. rámcový program Společenství pro výzkum a vývoj.

2.1.4 Světová zdravotnická organizace (WHO) se chystá přijmout v roce 2014 jedenáctou verzi Mezinárodní klasifikace nemocí, do níž již budou zahrnuta i vzácná onemocnění. WHO požádala pracovní tým Evropské unie pro vzácná onemocnění jako poradní skupinu, aby připravila kodifikaci a klasifikaci vzácných onemocnění.

2.1.5 Zavedení jednotné definice vzácných onemocnění ve všech členských státech by výrazně zvýšilo přínos Evropské unie pro spolupráci WHO a EU i úlohu EU mimo její hranice při řešení celosvětových problémů v oblasti veřejného zdraví.

2.1.6 V roce 2007 byla přijata evropská zdravotní strategie pro pacienty se vzácnými onemocněními, která si jako zvláštní priority vytyčila kvalitní diagnostiku, léčbu a informovanost.

3. Konkrétní připomínky

3.1 Definice a prevalence vzácných onemocnění

3.1.1 Vzácná onemocnění vyžadují globální přístup, jenž by byl založen na obzvláštním a společném úsilí o předcházení vysoké nemocnosti nebo odvrátitelné předčasné úmrtnosti a o zvýšení kvality života postižených osob a jejich sociálně-ekonomických možností.

3.1.2 Podle odhadů dnes existuje 5 000 až 8 000 různých vzácných onemocnění a tato onemocnění postihují v průběhu života 6 % až 8 % veškerého obyvatelstva EU, což znamená, že v Evropské unii je postiženo či bude postiženo některým vzácným onemocněním 29–36 milionů osob.

3.1.3 K výskytu většiny vzácných onemocnění dochází velmi zřídka – postihuje nanejvýše 1 osobu ze 100 000. Pacienti postižení velmi vzácným onemocněním a jejich rodiny trpí obzvláště velkou izolací a jsou velmi zranitelní.

3.1.4 Vzácná onemocnění představují velké odchylky i pokud jde o věk, kdy se objeví první příznaky – polovina vzácných onemocnění se vyskytne při narození či v dětství, zatímco druhá polovina v dospělosti. Většina vzácných onemocnění jsou dědičná onemocnění, mohou však být způsobena i vlivem životního prostředí během těhotenství či v průběhu dalšího života, často v kombinaci s genetickou predispozicí. U některých z nich se jedná o vzácné formy či vzácné komplikace běžných onemocnění.

3.2 Nedostatečné uznání a viditelnost vzácných onemocnění

3.2.1 Vzácná onemocnění se ve velké míře liší i pokud jde o jejich závažnost a projevy. Délka života pacientů postižených vzácným onemocněním je výrazně omezená. Některá tato onemocnění jsou komplexní, degenerativní a způsobují trvalá poškození, zatímco jiná jsou slučitelná s vedením normálního života – pokud jsou diagnostikovány včas a jsou odpovídajícím způsobem ošetřována a/nebo léčena. Často se vyskytuje více postižení současně, což způsobuje mnoho funkčních důsledků. Tato postižení stupňují pocit izolace, mohou být důvodem pro diskriminaci a omezovat možnosti vzdělávání a uplatnění v povolání a ve společnosti.

3.3 Absence politik zaměřených na vzácná onemocnění v členských státech

3.3.1 Vzácná onemocnění velkou měrou přispívají k nemoci a úmrtnosti, v zdravotnických informačních systémech je však nenajdeme, protože chybí odpovídající systémy pro jejich kodifikaci a klasifikaci. Důsledkem absence zvláštní politiky v oblasti zdraví zaměřené na tato onemocnění a nedostatečných odborných znalostí bývá pozdní diagnostika a obtížný přístup k péči. Mezi členskými státy jsou velké rozdíly v diagnostice těchto onemocnění, stejně jako v jejich léčbě a rehabilitaci pacientů. Občané různých členských států a/nebo různých regionů téhož členského státu nemají rovnocenný přístup k odborné péči a léčivým přípravkům pro vzácná onemocnění.

3.3.2 V jednotlivých členských státech existují veliké rozdíly mezi zdroji, které jsou k dispozici na výzkum, diagnostiku a léčbu vzácných onemocnění. Rozdrobenost těchto prostředků navíc oslabuje jejich efektivnost, a v důsledku toho se mnoha pacientům dostane péče pozdě nebo vůbec ne.

3.3.3 Diagnostika a léčba zvláštních onemocnění vyžaduje zvláštní přípravu, ale z důvodu nedostatku zdrojů dochází k významným odchylkám, a tak mnoho pacientů trpí důsledky chybné či neúplné diagnózy.

3.3.4 Specifika vzácných onemocnění – omezený počet pacientů a nedostatečné znalosti a odborné poznatky v této oblasti

– vyžadují mezinárodní spolupráci, která přináší přidanou hodnotu. V žádné jiné oblasti veřejného zdraví pravděpodobně nemůže být spolupráce mezi 27 různými národními přístupy natolik účinná a užitečná jako v oblasti vzácných onemocnění. Tuto skutečnost uznávají vnitrostátní i evropské političtí představitelé i zainteresované strany. Společné využívání omezených prostředků, které jsou k dispozici, může umožnit dosažení lepších výsledků. V jednotlivých členských státech existují odlišné postupy pro shromažďování údajů (odlišný typ, odlišné načasování) i odlišné oznamovací povinnosti. Oznamovací povinnost se může vztahovat na celou populaci, nebo může být předepsáno sporadické shromažďování údajů. Jednotné zveřejňování údajů a poskytování informací má mimořádný význam pro vypracování i uplatňování preventivní a zároveň i hospodárnější zdravotní politiky, stejně jako pro výzkum na úrovni členských států i EU. Podobně důležitý je přístup dotčených osob k odpovídajícím údajům a informacím.

3.3.5 Je nanejvýše důležité zlepšit kvalitu života pacientů se vzácným onemocněním a jejich rodinných příslušníků a zajistit jejich integraci do společnosti a na trh práce; jejich život je totiž neustálý boj s odlišnostmi a fyzickými i psychickými překážkami.

3.3.6 V členských státech EU funguje velký počet nevládních organizací či iniciativ občanské společnosti, jež usilují o informovanost pacientů se vzácnými onemocněními, o rozšiřování stávajících vědeckých a klinických poznatků, o zlepšení přístupu k dostupné a adekvátní lékařské péči a léčivým přípravkům a nakonec i o socioekonomickou integraci pacientů. Tyto občanské iniciativy se potýkají s nedostatkem zdrojů, je jim odepřena koordinovaná a harmonizovaná podpora od vlád a nemají koordinovanou síť, čímž jsou permanentně porušována práva pacientů. Mezi pacienty, jejich rodinami, organizacemi občanské společnosti, odborníky a sociálními partnery doposud nevznikla žádná systematická spolupráce. Pokud jde o péči a přístup k ní, existuje velká nerovnováha a kumulují se obtížné situace.

3.3.7 Diagnostika a léčba vzácných onemocnění jsou mimořádně nákladné. V případě využití nejmodernějších technologií a léčby vzácných onemocnění, které vyžadují významné specifické náklady, je nutné, aby každý členský stát stanovil a využíval co nejvyšší práh financování.

3.3.8 Evropská komise zveřejnila v roce 2008 sdělení o vzácných onemocněních a v rámci jeho vypracování provedla rozsáhlou veřejnou konzultaci, která byla uzavřena v únoru 2008.

3.3.9 Příspěvky získané během této veřejné konzultace potvrdily nutnost přijmout opatření na úrovni Společenství. Návrh doporučení Rady se tak soustředí na tři oblasti:

- identifikace a kodifikace vzácných onemocnění a vytvoření evropského systému kodifikace a klasifikace vzácných onemocnění, který by přispěl k uznání každého onemocnění. Při vypracovávání nové verze Komise spolupracuje s WHO, poněvadž ve světovém měřítku je to právě území EU, kde je největší šance na to, že budou vzácná onemocnění identifikována;
- zaručení základních principů a obecných zásad v této oblasti za účelem vypracování národních akčních plánů; stimulace a podpora členských států při vytváření národních zdravotních politik pro vzácná onemocnění, které by byly zaměřeny na to, aby se pacientům se vzácnými onemocněními zaručil rovný přístup k prevenci, diagnostice, léčbě a rehabilitaci a obecně přístup k těmto službám;
- podle doporučení Rady, na něž se vztahuje návrh sdělení:
 - by měly členské státy vypracovat své národní plány pro vzácná onemocnění;
 - měly by taktéž zřídit mechanismy nezbytné k definování, kodifikaci a klasifikaci vzácných onemocnění;
 - je třeba povzbudit výzkum vzácných onemocnění, a to i prostřednictvím přeshraniční spolupráce, a maximálně využívat možnosti výzkumné spolupráce v Evropské unii;
 - je třeba definovat odborná centra a podpořit jejich účast v evropských referenčních sítích;
 - v členských státech je třeba shromáždit odborné poznatky o vzácných onemocněních;
 - je nutno provádět opatření s cílem zajistit zapojení pacientů a organizací pacientů;
 - je nezbytné posílit spolupráci ve všech oblastech, kde může činnost na úrovni Společenství lépe zhodnotit úsilí o zaručení vypracování společných politických obecných zásad a jejich vzájemného uznávání v evropském měřítku. Mohlo by se jednat o zvláštní opatření v oblasti výzkumu, referenčních center, přístupu k informacím či o opatření stimulující vývoj léčivých přípravků pro vzácná onemocnění nebo scre-

ening apod., která by představovala prvky minimální společné strategie zaměřené na vzácná onemocnění (např. pilotní programy, výzkumné a vývojové programy nebo sledování provádění nařízení (ES) č. 141/2000 o léčivých přípravcích pro vzácná onemocnění).

3.3.10 Cílem sdělení je podpořit vypracování společné evropské globální strategie zasazující se o efektivní uznávání, prevenci, diagnostiku a léčbu vzácných onemocnění i výzkum na tomto poli. Zároveň usiluje o posílení spolupráce mezi členskými státy a o podporu evropských informačních sítí a činnosti organizací pacientů. Během definování a provádění každé politiky či činnosti na úrovni Společenství je třeba zaručit vysokou ochranu lidského zdraví. Všechny tyto snahy budou znamenat přínos k dosažení obecného cíle spočívajícího ve zlepšení situace ve zdravotnictví a zvýšení počtu let v dobrém zdraví, jenž je hlavním ukazatelem Lisabonské strategie. K tomu však bude nevyhnutelně třeba posílit koherenci mezi různými programy a iniciativami Společenství, jako jsou programy veřejného zdraví EU, rámcové programy pro výzkum a vývoj, strategie pro léčivé přípravky pro vzácná onemocnění, směrnice o přeshraniční zdravotní péči a další existující či budoucí aktivity EU nebo jejích členských států.

3.3.11 V návrhu doporučení Rady se považuje za nutné, aby členské státy vypracovaly v oblasti vzácných onemocnění do konce roku 2011 národní ucelené a integrované strategie a aby zapojily pacienty a organizace zastupující pacienty do všech fází procesu přípravy politik a rozhodování. Jejich činnosti by měly být aktivně prosazovány a podporovány, a to i finančně.

3.3.12 EHSV schvaluje vypracování národních ucelených a integrovaných strategií, považuje však za nezbytné, aby se uvažovalo o změně lhůty, pokud chceme, aby tato ucelená strategie zohlednila zájmy pacientů. Za tímto účelem by bylo třeba vytvořit na úrovni členských států centra specializovaná na vzácná onemocnění, která by plnila úkoly související s metodologií, shromažďováním údajů, akreditací a koordinací.

3.3.13 Informační tok na úrovni Evropské unie, výzkum i zřízení a určení referenčních center vyžadují definování a přijetí jednotné technické terminologie i společných a jednotných diagnostických a terapeutických protokolů. Jejich uznávání by nebylo pouze v zájmu pacientů, ale i v zájmu pracovníků ve zdravotnictví a poskytovatelů služeb v tomto odvětví. Z tohoto důvodu by bylo užitečné vypracovat oborovou příručku, praktický návod pro dialog mezi odborníky z různých zemí na téma vzácných onemocnění, jejich diagnostiky a léčby.

3.3.14 Vytvoření a identifikace evropské referenční sítě a poskytování „mobilní služby“ vyžadují zvláštní úsilí v oblasti komunikace a zřízení signalizačního systému, který by všem umožnil skutečný přístup k informacím.

3.3.15 Vzhledem k tomu, že v souvislosti s novými strukturami v oblasti výzkumu a služeb pravděpodobně vyvstane otázka práv duševního vlastnictví, je nutné přijmout opatření nezbytná k právní ochraně těchto práv.

3.3.16 EHSV vítá, že se dne 29. února 2008 konal první Evropský den vzácných onemocnění, a podporuje iniciativu na zavedení světového dne vzácných onemocnění, protože mezinárodní hnutí by mohlo ve velké míře napomoci zvýšení efektivity výzkumu i léčby. Podle EHSV je naprosto nezbytné zajistit adekvátní komunikaci, propagovat mezikulturní dialog a zejména odstraňovat jazykové bariéry a nedostatky v technických podmínkách tak, aby měly dotčené osoby (pacienti, jejich blízcí, poskytovatelé zdravotnických služeb, organizace občanské společnosti i sociální partneři) přístup k dostatečným a správným informacím.

3.3.17 Výbor v několika svých dřívějších stanoviscích upozornil na rozhodující roli občanské společnosti a sociálních partnerů při zachování společných hodnot a jejich přínos pro skutečnou přidanou hodnotu. Z tohoto důvodu považuje za důležité to, aby mohly subjekty organizované občanské společnosti a sociální partneři hrát adekvátní úlohu při dosahování cílů sdělení o vzácných onemocněních. Vzhledem k tomu, že právě společnost a sociální partneři produkují zdroje nutné v oblasti zdraví, měli by mít možnost rozhodovat zásadním způsobem o jejich rozdělování.

3.3.18 Za účelem omezení nerovností v oblasti veřejného zdraví EHSV doporučuje, aby se – z důvodu mimořádné nákladnosti – prozkoumaly podmínky, které by umožnily přiměřené využívání zdrojů; cílem doporučení je totiž přístup všech pacientů postižených vážným onemocněním ke zdravotní péči. V jednotlivých členských státech je k dispozici různé množství zdrojů, proto dochází k významným odchylkám i mezi počtem pacientů, kteří by měli mít možnost léčby, a počtem pacientů, kterým se jí skutečně dostane.

3.3.19 EHSV podporuje koordinovaný výzkum a zřízení a určení referenčních center, protože to může představovat výjimečnou příležitost k tomu, aby Evropská unie přispěla k řešení světových problémů v oblasti zdraví. Tato možnost je v souladu s cílem formulovaným v bílé knize „Společně pro zdraví“, jímž je to, aby Evropská unie hrála významnější mezinárodní úlohu.

3.3.20 Zřízení stálého poradního výboru EUACRD představuje důležitý krok směrem k postupnému naplňování těchto cílů. EHSV doporučuje, aby se do činnosti poradního výboru kromě představitelů členských států, odborníků, sdružení zastupujících pacienty a průmyslových subjektů zapojili i zástupci občanské společnosti a sociální partneři. Bez jejich spolupráce totiž nebude možné vypracovat národní strategii, která je přitom jednou z podmínek provádění doporučení.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o snížené sazby daně z přidané hodnoty

KOM(2008) 428 v konečném znění – 2008/0143(CNS)

(2009/C 218/19)

Dne 28. srpna 2008 se Rada, v souladu s článkem 93 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o snížené sazby daně z přidané hodnoty“

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. února 2009. Zpravodajem byl pan SANTILLÁN.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 171 hlasy pro, 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV schvaluje technické změny, z velké části nezbytné, kterými návrh směrnice mění směrnici 2006/112/ES. Lituje však, že kvůli nedostatku vůle má návrh omezený rozsah.

1.2 Jak již bylo dříve zmíněno, uplatňování DPH na energeticky úsporné a k životnímu prostředí šetrné služby a zboží je jev, který musí být zvážen.

1.3 Co se týče snížené DPH pro poskytnutí služeb spočívajících v renovaci, opravách, přestavbě, údržbě a úklidu bytů, zpochybňuje EHSV oprávněnost odstranění odkazu na „sociální“ bydlení. Vzhledem k tomu, že uplatňování snížených sazeb DPH není povinné, závisí v každém případě na rozhodnutí každého členského státu.

1.4 Účelem zavedení možnosti uplatňování snížené DPH na restaurační a pohostinské služby, které některé členské státy odmítají, pro všechny členské státy je stanovit rovné podmínky, protože riziko narušení hospodářské soutěže při stávajícím uspořádání je nízké. EHSV schvaluje vyjmutí alkoholických nápojů z uplatňování nižší sazby.

1.5 V případě „drobných oprav movitého hmotného majetku“ musí zákony členského státu přesně stanovit, které služby budou patřit do snížené sazby, vzhledem k šíři použitých termínů.

1.6 EHSV navrhuje, aby dietní výrobky vhodné k určitým onemocněním byly osvobozeny od DPH (viz 4.8.6 tohoto stanoviska).

1.7 EHSV navrhuje, aby se autoservisní služby úpravů kritéria tohoto návrhu začlenily do přílohy III, a to ve smyslu ustanovení odstavce 4.8.5.1 tohoto stanoviska.

1.8 EHSV souhlasí s uplatňováním snížených sazeb na rozšířené kategorie zboží a služeb v rámci konkrétních rozpočtových možností členských států, hospodářské situace a zájmů vnitřního trhu členských států Evropské unie.

1.9 EHSV vítá snahy Komise o úplnou harmonizaci DPH, je však zklamán nedostatečnou politickou rozhodností na straně Rady EU.

2. Úvod

2.1 Návrh směrnice, na kterou odkazuje toto stanovisko, se skládá z **dotatků a technických úprav** směrnice 2006, dále jen „směrnice o DPH“⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úř. věst. L 347, 11.12.2006).

2.2 Záměrem Komise je zavést řadu nutných reforem, aby byly vyřešeny „právní a politické problémy, které vznikly kvůli rozdílnému výkladu směrnice nebo kvůli neexistenci rovných podmínek pro všechny členské státy, pokud jde o možnost uplatňování snížených sazeb v oblastech, v nichž není dotčeno řádné fungování vnitřního trhu“.

2.3 Cílem je poskytnout členským státům větší samostatnost a jistotu, stejně jako rovný přístup.

2.3.1 Ačkoliv se nezaměřuje výhradně na malé a střední podniky, bude mít na tyto podniky příznivý účinek, jelikož dotyčná odvětví zahrnují mnoho malých a středních podniků, a návrh poskytne právní jistotu, pokud jde o další uplatňování snížených sazeb DPH v těchto odvětvích.

2.4 Čtyři typy změn směrnice o DPH:

— zařazení místně poskytovaných služeb, včetně trvalých, aktualizovaných ustanovení o službách s vysokým podílem lidské práce uvedených v příloze IV, jejichž platnost skončí dne 31. prosince 2010. Příloha IV bude následně zrušena;

— zrušení článků či odstavců dočasné povahy či těch, které se vztahují ke konkrétním poměrům ve členských státech, které již nejsou aktuální;

— zlepšení vypracování;

— změny v návrhu přílohy III obsahující „seznam dodání zboží a služeb, na které lze uplatnit snížené sazby podle článku 98“.

3. Nová příloha III

3.1 Změny v návrhu či dodatky ke konkrétním kategoriím.

3.1.1 Kategorie 3: **farmaceutické výrobky**. Zahrnutí „a savých hygienických výrobků“, které představují dámské hygienické potřeby a dětské pleny.

3.1.2 Kategorie 4: **vybavení pro zdravotně postižené**. Přidání „zařízení a [...] elektrické, elektronické nebo jiné vybavení a dopravní prostředky ..., jakož i leasing nebo nájem ...“. Návrh nyní zahrnuje rovněž vybavení či zařízení speciálně navržené nebo přizpůsobené pro zdravotně postižené (např. klávesnice s Braillovým písmem, speciálně upravené automobily).

3.1.3 Kategorie 6: **knihy**. Zahrnutí „audioknihy, [...] CD-ROM nebo podobné fyzické nosiče. ...“. Rozšíření na knihy na CD, CD-ROM či jiném podobném fyzickém médiu, které má převážně stejný obsah informací jako tištěné knihy.

3.1.4 Kategorie 8: **vysílání televizních nebo rozhlasových pořadů**. Vysvětlení, že zdanitelná plnění představují tyto služby, nikoli jejich příjem.

3.1.5 Kategorie 9: **poskytnutí služeb spisovatelů, atd.** Vysvětlení, že kategorie zahrnuje rovněž „včetně osob, které jsou odměňovány z jejich autorské odměny“. Změněno, jelikož autorské odměny nejsou službami pro účely DPH, nýbrž úplatou za určité služby.

3.1.6 Kategorie 16: **poskytnutí služeb pohřebních ústavů nebo krematorií**. Nové znění má oddělit předmět definice od kvality poskytovatele.

3.1.7 Kategorie 18: **úklid veřejných komunikací, zpracování domovního odpadu atd.** Nesrovnalosti jsou odstraněny zaručením snížené sazby pro tři další služby, které nejsou zahrnuty ve stávajícím znění: „čištění a recyklace odpadních vod“, „kanalizační služby“ a „recyklace odpadu a služby vedoucí k opakovanému použití“.

3.2 Rozšíření o služby související s **bydlením a některými nekomerčními budovami**.

3.2.1 Změna kategorie 10 a vložení nové kategorie 10a s cílem:

— dát členským státům více prostoru zrušením odkazu na „bydlení poskytované v rámci sociální politiky“,

— přidat „renovace, opravy a úklid bytů (v současnosti v příloze IV) a jejich údržba“,

— rozšířit snížení na služby spočívající v renovaci, opravách, přestavbě, údržbě a úklidu „bohoslužebných míst a kulturního dědictví a historických památek“.

3.3 Zahrnutí dvou nových kategorií

3.3.1 Restaurační a pohostinské služby

3.3.2 Kategorie 12 současné přílohy III (která není změněna) zahrnuje:

„Poskytnutí ubytování hotelovými a jinými obdobnými zařízeními, včetně poskytnutí ubytování v prázdninových táborech a na místech upravených k využívání jako tábořiště a parkovišť pro obytné přívěsy.“

3.3.3 Nová kategorie (12a) zahrnuje:

„Restaurační a pohostinské služby vyjma dodání alkoholických nápojů.“

3.3.3.1 Existují dva důvody pro toto přidání: a) potřeba zajistit rovné zacházení pro všechny členské státy a b) tyto služby splňují stejná kritéria jako ostatní místně poskytované služby, které byly přidány.

3.3.4 Místně poskytované služby

3.3.4.1 Tyto nové kategorie zahrnují pět oblastí:

„19) poskytnutí zahradnických nebo krajinářských služeb a údržba zahrad;

20) drobné opravy movitého hmotného majetku včetně jízdních kol a tříkolek všech druhů vyjma veškerých ostatních dopravních prostředků;

21) úklid a údržba movitého hmotného majetku;

22) poskytnutí domácích pečovatelských služeb (např. pomoc v domácnosti a péče o děti, staré, nemocné nebo postižené osoby);

23) osobní péče poskytovaná v kadeřnických salonech a zařízeních osobní péče.“

3.3.4.2 Tyto kategorie zahrnují služby, které se již objevují ve stávající příloze IV, která ustanovuje dočasné uspořádání do 31. prosince 2010, ale rovněž zahrnují některé nové služby podobné povahy.

4. Připomínky

4.1 EHSV důkladně projednal předmět stávajícího stanoviska, když přezkoumal sdělení Evropské komise ze dne 5. července 2007 o jiných než základních sazbách DPH ⁽¹⁾, které vychází ze studie předložené společností Copenhagen Economics.

⁽¹⁾ KOM(2007) 380 v konečném znění ze dne 5. července 2007.

4.2 Ve svém stanovisku ⁽²⁾ EHSV zdůraznil následující aspekty:

— DPH je členskými státy využívána k dosažení výhradně fiskálních cílů.

— Snížené sazby jsou reakcí na politická a sociální kritéria.

— Harmonizace DPH zůstává iluzí, která ospravedlňuje (dle Komise) snahu o sjednocení činností, které mají přeshraniční dopad či jsou v souladu s politickými kritérii přijatými Společenstvím.

— Musí být zajištěno, aby veškerá snížení sazeb DPH měla **skutečný** sociální základ.

— Zjednodušení a průhlednost usnadní podnikání a kontrolu prováděnou úřady.

— Je třeba opustit „přelud“ konečného režimu a členské státy musí mít zaručenu větší autonomii při uplatňování snížených sazeb na **místní služby**.

4.2.1 Připomínky obsažené ve stanovisku jsou stále zcela platné.

4.3 Návrh směrnice činí jen částečné a nutné změny v současném uspořádání. Dle vysvětlení Komise nechce provádět hloubkovou revizi stávající směrnice, na základě které diskuse „právě začala“. Zaměřuje se však na sociálně a ekonomicky důležitá témata jako DPH pro restaurace, služby s vysokým podílem lidské práce a místně poskytované služby.

4.4 Technické změny

Čistě technické změny si obecně zasluhují podporu EHSV, pokud jsou důležité a mohou zlepšit návrhy a ujasnit sporné body.

4.5 Změny týkající se odvětví bydlení

⁽²⁾ Stanovisko EHSV ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o jiných než základních sazbách DPH, Úř. věst. C 211, 19.8.2008, s. 67.

4.5.1 Dodání a výstavba bytů

4.5.1.1 Trvalé uplatňování na veškeré typy bydlení – nejen ty, které spadají do „sociální politiky“, jak je stanoveno ve stávající kategorii 10 – významně rozšiřuje oblast pro snižování DPH. Tato změna je podpořena argumentem, že členské státy vykládají pojem „sociální politika“ různě a že předpisy v místě zdanění těchto služeb ustanovují zdanění do místa, kde se majetek nachází.

4.5.1.2 Přestože tak bude harmonizace dosaženo, není jisté, zda tento jednotný přístup nezachází příliš daleko, vezmeme-li v úvahu dopad reformy⁽¹⁾. Dosáhne uplatňování snížené sazby DPH na celé odvětví bydlení za jakoukoli cenu a za jakýmkoli účelem sociálně a ekonomicky žádoucího cíle?

4.6 Opravy bytů a jiných budov

4.6.1 Renovace a přestavby byly již zahrnuty v příloze III o bydlení jako součást sociální politiky a renovace a opravy soukromých bytů a úklid v domácnostech byly již zahrnuty do přílohy IV. Zcela správně bylo přidáno „bohoslužebných míst a kulturního dědictví a historických památek.“

4.6.2 Navíc je odstraněno „materiálů, které tvoří podstatnou část hodnoty poskytnuté služby“. Návrh chce proto umožnit zahrnutí takových služeb, kdy je zboží součástí poskytované služby, do snížené sazby.

4.6.2.1 EHSV považuje obě tyto změny za přijatelné.

4.7 Snížená DPH v restauračních a pohostinských službách

4.7.1 Snížená DPH v restauračních a pohostinských službách představuje dlouho diskutované citlivé téma, proti kterému se stále staví některé členské státy.

4.7.2 Dle posouzení dopadů provedeného Komisí⁽²⁾ představují bary, restaurace a pohostinské služby 6,1 % soukromé spotřeby⁽³⁾ a 1,9 % přidané hodnoty. Tvoří rovněž 3,3 %

(1) Stavebnictví celkově představuje 6,2 % přidané hodnoty (EU-27), přičemž bytová výstavba tvoří polovinu tohoto množství, tj. 3,1 %.

(2) SEK(2008) 2190. Brusel, 7. 7. 2008.

(3) EU-25 (všechny členské státy vyjma Bulharska a Rumunska).

všech pracovních míst⁽⁴⁾. Obchodní sdružení HOTREC uvádí, že odvětví zahrnuje 1 600 000 podniků⁽⁵⁾.

4.7.3 Jak již EHSV zdůraznil, sazby uplatňované v tomto sektoru ovlivňují typické místně poskytované služby, ale ovlivňují i rozložení turistického ruchu v členských státech. Tato situace spolu se skutečností, že DPH v restauracích je hlavním zdrojem příjmů, komplikuje přijetí jednotného kritéria v rámci EU, kterého stále není dosaženo⁽⁶⁾.

4.7.3.1 Dopad na turistický ruch se bude mezi členskými státy pravděpodobně lišit. Navíc u hotelnictví (stejně jako u restauračních služeb z hlediska vnitřního trhu), které by v současné době mohlo využívat snížené sazby DPH, si Komise není vědoma žádného narušení způsobeného DPH. Náklady na restaurační služby navíc nepředstavují hlavní část celkových nákladů na dovolenou.

4.7.4 Stávající uspořádání spočívající na dočasných ustanoveních směrnice 2006/112/ES s sebou nese významné rozdíly: jedenáct členských států již nižší sazby uplatňuje na základě zvláštních odchylek⁽⁷⁾, zatímco zbylým šestnácti státům je tato možnost upřena. Navrhovaná změna proto usiluje o obecné vyrovnání v této oblasti.

4.7.5 Vyjmutí alkoholických nápojů je nutné v zájmu shody se stávajícími ustanoveními, která upravují jejich nákup v zařízeních za účelem následné spotřeby⁽⁸⁾.

4.7.6 V žádném případě by se nemělo zapomínat, že uplatňování snížených sazeb není povinné, ale představuje pro členské státy možnost.

4.8 Místně poskytované služby⁽⁹⁾

4.8.1 Nové kategorie 19 až 23 zahrnují široké spektrum služeb, z nichž některé jsou již obsaženy v dočasných ustanoveních stávající směrnice: pokud by text nebyl změněn, vztahovala by se na ně od 1. ledna 2011 běžná sazba DPH.

(4) EU-27. Pokud se přidají hotely, tvoří 4,4 % všech pracovních míst.

(5) Hotely, restaurace a kavárny v Evropě. Číslo odkazuje na všechna tři odvětví. HOTREC uvádí počet osob v nich zaměstnaných na nejméně 9 000 000.

(6) Zatímco některé členské státy, jako Francie, upřednostňují uplatňování snížené sazby, které je již platné v jiných státech, Německo – mimo jiné – je proti, vzhledem k tomu, že je proti jakémukoli rozšíření rozsahu snížených sazeb DPH.

(7) Jsou to: Řecko, Španělsko, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Nizozemsko, Rakousko, Polsko, Portugalsko a Slovinsko.

(8) Směrnice 2006/112/ES, příloha III, kategorie 1 zahrnuje: „Potraviny (včetně nápojů, avšak s výjimkou alkoholických nápojů) ...“.

(9) Místní služby – včetně velké části služeb s vysokým podílem lidské práce – představují 4,8 % soukromé spotřeby (EU-25, vyjma Bulharska a Rumunska) a 2,1 % přidané hodnoty. Nepřikládá se jim velká ekonomická váha, což se netýká oprav budov.

4.8.2 V tomto typu služeb, které zaměstnávají velké množství osob, obecně nedochází k riziku narušení hospodářské soutěže.

4.8.3 Zahrnutí zahradnických a s nimi souvisejících služeb je oprávněné, protože jsou podobného charakteru jako ostatní služby.

4.8.4 Opravy „movitého hmotného majetku“:

a) kritérium, které definuje „drobné“ opravy je zachováno;

b) zavádí se však podstatná koncepční změna, je zvolena obecná definice místo konkrétní zmínky určitého druhu zboží (jako jsou jízdní kola, obuv, atd.). **Movitý** majetek je takový, který může být přemístěn z místa na místo (podle definice obsažené ve španělském občanském zákoníku), a výklad pojmu **hmotný** majetek je stanoven v několika evropských právních systémech. Nová kategorie je velmi široká, právní úprava každého státu bude tedy muset přesně stanovit typ majetku, na který se bude směrnice vztahovat podle příslušného systému práva daného státu, ačkoliv EHSV navrhuje pro různé druhy služeb nestanovovat žádná omezení.

4.8.5 Autoservisní služby:

— vzhledem k významnému finančnímu úsilí Evropské unie a členských států ve prospěch automobilového průmyslu se zdá být nezbytné, aby činnosti související s autoservisními službami byly výslovně zahrnuty mezi místně poskytované služby, s cílem zvýšit kupní sílu evropských automobilistů, zlepšit kvalitu a bezpečnost vozidel v provozu a udržet zaměstnanost v tomto odvětví.

4.8.5.1 Proto se navrhuje následující úpravy přílohy III tohoto návrhu:

— (8) 20) Po „... tříkolek všech druhů“: nahradit „vyjma veškerých ostatních dopravních prostředků“ za „a osobních a nákladních motorových vozidel“.

— (8) 21) Za „... hmotného majetku“ doplnit toto: „včetně majetku souvisejícího s osobními a nákladními motorovými vozidly“.

4.8.6 Speciální potraviny pro určitá onemocnění:

— Dietní potraviny k určitým onemocněním, jako je např. fenylketonurie a celiakie, by se měly osvobodit od DPH.

4.9 Služby s vysokým podílem lidské práce

4.9.1 Tyto služby jsou již zahrnuty v místně poskytovaných službách (oddíl 4.8).

4.9.2 Obecně vyžadují práci – v porovnání s celkovou ekonomikou – která je prováděna pracovníky bez specializace v pracovním poměru na dobu určitou. Příznivější daňový režim by jim zajistil větší stabilitu v zaměstnání.

4.9.3 V souvislosti s dopady přináší společnost Copenhagen Economics údaje týkající se očekávaného nárůstu HDP jako důsledku snížení DPH pro místně poskytované služby a restaurace díky posunu činností svépomocné ekonomiky a šedé ekonomiky do ekonomiky oficiální.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Řešení problému vyšších cen ropy

KOM(2008) 384 v konečném znění

(2009/C 218/20)

Dne 13. června 2008 se Evropská komise, v souladu s článkem 93 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Řešení problému vyšších cen ropy“

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. února 2009. Zpravodajem byl pan CEDRONE.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 162 hlasy pro, 6 hlasů bylo proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor sdílí obavy Komise z přímých a zneklidňujících inflačních dopadů cen ropy na některá odvětví a nejslabší vrstvy obyvatelstva. Zdražování ropy má totiž přímý dopad na ceny vytápění a dopravy a nepřímo ovlivňuje i ceny potravin, které tvoří největší část výdajů nejchudších rodin.

1.2 Tento problém vyžaduje přijetí důrazných a bezodkladných opatření, vyvolává však také ožehavé otázky obecného charakteru. Podpora chudých rodin se musí bezpodmínečně provádět pomocí přímých příspěvků k příjmu, nikoliv pomocí například daňových opatření (např. snížením zdanění ropných produktů), jež mají dopad na tržní ceny tím, že oslabují dopady zdražení ropy.

1.3 EHSV považuje za velmi důležité, aby byl trh schopen zastávat svoji funkci, tedy zaregistrovat zdražení ropy a na nastalou situaci vhodně reagovat.

1.4 Zvýšení ceny by mělo přimět všechny hospodářské subjekty, aby hospodárněji nakládaly se vstupy, které podražily, a nahradily je levnějšími vstupy a aby propojily výrobu a spotřebu způsobem, který umožní dosahovat úspor všude, kde to bude technicky proveditelné. Jak již bylo řečeno, je třeba chránit nejchudší rodiny, avšak pouze pomocí přímých podpor, aniž by došlo ke zkreslení tržních signálů, jež musí

volně vykonávat svoji přirozenou funkci vytváření tržní rovnováhy.

1.5 Obdobné strategie by podle slov Komise měly být zavedeny také ve prospěch výrobních odvětví, která jsou zvláště zasažena zdražením ropy. Jde především o odvětví rybolovu, obecněji pak o všechna odvětví zaměřená na uspokojení potravinových potřeb obyvatel, a dále o odvětví dopravy.

1.6 I v těchto případech by opatření, která budou označena za nezbytná v zájmu zamezení následků s příliš ničivým dopadem na výrobní hospodářská odvětví, měla být prováděna v podobě přímé pomoci, nikoliv prostřednictvím daňových opatření (snížení zdanění), jež by uměle snížila ceny, protože je naopak třeba, aby ceny odrážely zvyšující se nedostatky ropných zdrojů.

1.7 Pokud jde o makroekonomické dopady na rozvojové země, bylo by vhodné uvažovat o vyvážených plánech podpory zejména pro nejslabší ekonomiky, a to především prostřednictvím finančních zásahů zaměřených na provádění politik energetické úspornosti. Opět je zapotřebí podpůrných opatření, i velmi významných, jež by však nenarušovala signály, kterými se v každém případě musí trhy volně řídit.

1.8 Výbor se domnívá, že Evropská unie musí předložit jasné definované politické odpovědi.

1.9 Především lze říci, že jednotné vystupování celku, jakým je Evropská unie vykazující pětinu světové produkce, může mít v tomto i dalších případech důležitost a roli nejvyššího významu. Konkrétní a jednotně formulované návrhy subjektu s tak velkou důležitostí na světové scéně by nemělo být možné snadno opomíjet. Velmi rozdílná situace nastává, když jsou evropské iniciativy přijímány náhodně a dokonce vypadají, jako by si navzájem odporovaly.

1.10 Za současné situace možného výrazného zvýšení cen jedné ze základních surovin se zdá, že návrh na konzultace a dialog na celosvětové úrovni všech důležitých zainteresovaných stran je nezbytným předpokladem pro jakoukoli další iniciativu. Lze uvažovat o celosvětové konferenci producentů a spotřebitelských zemí.

1.11 Dále je třeba se cíleně zaměřit na uskutečnění jednotného evropského trhu s energií. Evropa byla vybudována na základě významných projektů jednotného trhu: uhlí a oceli, jaderné energie a zemědělství. Od ledna 1993 pak následovalo zboží, služby a kapitál a konečně od roku 1999 byla zavedena měnová unie. Je čas, aby se přidaly konkrétní kroky v oblasti trhu s energií.

1.12 Posloužilo by to k tomu, aby i toto důležité odvětví přestalo být vystaveno zhoubnému tlaku spekulací, jež, jak je známo, v přirozených mezích zastávají nepostradatelnou funkci regulátoru trhů, avšak mimo tyto meze vnášejí do systému prvky naprosté dezorganizace a nejistoty.

1.13 Odpovědné orgány musí zajistit, aby byl evropský trh s energií transparentní a kontrolovatelný. Je nutné významně snížit nestálost cen. Toho lze dosáhnout i vhodnou informační činností a regulací strategických rezerv. Vhodná regulace tak důležitého trhu, jakým je ten evropský, by nejspíš měla velmi významné dopady na celou světovou scénu.

2. Návrhy

2.1 EU se proto musí vrátit ke svému původnímu duchu (smlouvy o ESUO a Euratomu) a musí konečně uskutečnit *vnitřní trh s energií*, který se dnes se stále větší naléhavostí stává nezbytný k tomu, aby zabránil nebezpečí a důsledkům nejen pro hospodářskou a sociální oblast.

2.2 EU se musí vybavit vhodnými nástroji pro rozhodování („zinstytucionalizovat“ postup nedávno zavedený francouzským předsednictvím kvůli finanční krizi), aby mohla řídit vnitřní energetickou politiku a jednotně vystupovat na mezinárodních

zasedáních rozhodujících o těchto politikách (včetně těch, jež souvisejí s ropou), počínaje cenami dodávek a jejich zproštěním od spekulacních vlivů.

2.3 Unie musí zajistit, aby politika stávajících ropných zásob v jednotlivých zemích byla společná a transparentní, a také zvýšit bezpečnost politiky dodávek.

2.4 Musí v praxi použít společná opatření, jako například harmonizovaná daňová opatření týkající se ropných produktů, aby se snížily škody v nejméně zasažených odvětvích ekonomiky, a sjednotit přímou podporu k příjmům pro spotřebitele, zejména pro nejslabší vrstvy, v jejichž prospěch může být také převedena část výnosů společností.

2.5 Musí rozhodněji zasáhnout a regulovat hospodářskou soutěž v tomto odvětví, která nyní v podstatě neexistuje vzhledem k tomu, že trh nabídky funguje v oligopolním prostředí. Dále musí posoudit možnost použít politiku řízených cen, přinejmenším při velkých krizích, nebo alespoň použít opatření ke snížení často neodůvodněných rozdílů mezi výrobními a spotřebními cenami. Vůči takové situaci je spotřebitel bezmocný a bezbranný.

2.6 Musí podporovat a ze společného fondu financovat výzkum a vývoj alternativních zdrojů energie, aby se snížila závislost na ropě, zejména v odvětví dopravy (počínajíc automobilovou dopravou), a to prostřednictvím značného navýšení investic do této oblasti například jejich osvobozením od daně, nebo zavedením povinnosti pro ropné podniky, aby na tento účel věnovaly část svých výnosů.

2.7 Musí zabránit tomu, aby deflace způsobená prudkým poklesem ceny ropy a recesí měla horší ekonomické dopady než inflace. Celková inflace působí ze setrvačnosti (nebo kvůli nedokonalému trhu?) i po pádu cen ropy, a tak zakrývá příchod případné deflace.

3. Úvod

3.1 Komise se s ohledem na události posledních měsíců souvisejících s finančními spekulacemi a krachem na burzách konečně rozhodla zabývat se otázkou zvyšování cen ropy, či lépe řečeno kolísání cen ropy. Toto zvyšování cen podnítilo obnovení inflačního napětí v EU, proti němuž okamžitě zasáhly ECB a Federální rezervní systém USA pomocí protiopatření, která toto inflační napětí oslabila, avšak zpomalila hospodářský růst.

3.2 Teprve nedávno byly přezkoumány strategie měnové brzdy s cílem čelit světové finanční krizi, která přesto vyvolala tíživé ovzduší recese, jež nemá s ropou nic společného, v důsledku čehož bylo zmíněné inflační napětí vyvolané ropou značně omezeno. Cena ropy proto ztratí impuls ke svému zvyšování.

3.3 Dalším významným důsledkem je přesun kupní síly ze spotřebitelských zemí ve prospěch producentů zemí, jenž může být opět vyrovnán zvýšením dovozu do producentů zemí ze spotřebitelských zemí (v období let 2002–2007 se tyto dovozy zvýšily průměrně o 26 % ročně, což bylo mnohem rychleji než obecně pro světové dovozy).

3.4 Jak uvidíme lépe ve shrnutí, Komise k této otázce přistupuje z několika hledisek, zatímco dalších si v podstatě nevšímá nebo je opomíjí (např. dopady spekulace, přítomnost forem oligopolu v tomto odvětví, z nichž se snadno stanou „kartely“ s příslušnými následky atd.).

3.5 EHSV proto musí toto sdělení otevřeně a objektivně zhodnotit a zdůraznit jeho světlé i stinné stránky, aby mohl zformulovat doporučení a návrhy, jak omezit inflační dopady na ceny a výrobní náklady.

3.6 Kromě toho bude nutné zmínit i politické nedostatky EU, její mezinárodní slabost, její rozštěpenost mezi nikoliv podružnými důvody nedostatečného dozoru nad „trhem“ s ropou a spekulacemi, jimž je vystaven.

3.7 Zbývá ještě podotknout, že vzhledem k vývoji ceny ropy, která od července 2008 prudce klesá, by bylo třeba aktualizovat název sdělení Evropské komise. Obsah tohoto stanoviska nicméně bere v úvahu nejen maxima, ale obecně i běžné kolísání cen ropy.

4. Shrnutí sdělení

4.1 Příčiny zvyšování cen

4.1.1 Komise se domnívá, že **prudký vzestup cen ropy** v posledních měsících je srovnatelný jen s růstem cen v sedmdesátých letech minulého století, že spotřebitelské ceny jsou závislé na cenách ropy a že současná úroveň cen překročila nejvyšší úroveň cen z počátku osmdesátých let minulého století.

4.1.2 Komise se kromě toho domnívá, že současné **zvyšování cen** je třeba přičíst především značným strukturálním změnám v poptávce a nabídce způsobeným zvýšením spotřeby

(zejména v Číně a Indii), snížení počtu ropných polí, malé schopnosti státních podniků zemí OPEC reagovat, nízké kapacity rafinérií v některých státech, pokles dolaru, růstu inflace atd.

4.2 Vliv na hospodářství EU

4.2.1 Jako nejvýznamnější vlivy je nutné jmenovat růst inflace a následný dopad na ceny energií. Velmi často také nedojde k poklesu spotřebitelských cen, přestože ceny surovin klesají.

4.2.2 Nejvíce budou ovlivněny domácnosti, zejména domácnosti s nízkými příjmy, i když rozdílně v jednotlivých evropských zemích. S tím se pak bude pojít následné zvýšení hospodářské nerovnováhy a kupní síly mezd, a v důsledku tedy chudých vrstev.

4.2.3 Důsledky jsou závažné i pro podniky a růst. Komise se zejména domnívá, že nejvíce postiženými sektory budou zemědělství, doprava a rybolov. Doufáme, že to vyvolá větší zájem o výzkum a rozšíření obnovitelných energií.

4.3 Makroekonomické dopady na rozvojové země

4.3.1 I v případě rozvojových zemí, které jsou dovozci ropy, budou dopady jak pro občany, tak pro podniky kvůli růstu inflace stále vážnější.

4.3.2 V těchto zemích jsou důsledky ještě horší kvůli dopadům na potraviny, veřejné finance atd., zatímco v málo rozvinutých zemích, které jsou však vývozci ropy, se hromadí kapitál, což znamená obzvláště výrazné potíže z hlediska makroekonomické politiky s ohledem na to, že příjmy z ropy jsou velmi často špatně spravovány.

4.4 Politická opatření ze strany EU

4.4.1 Opatření EU vycházejí z předpokladu, že tyto ceny zůstanou ve střednědobém až dlouhodobém horizontu vysoké. Bude tedy třeba přijmout vhodná opatření, například taková, která jsou součástí souboru opatření v oblasti klimatických změn a obnovitelných energií, nebo opatření, která jsou žádoucí pro realizaci skutečného jednotného trhu s energií.

4.4.2 Bezprostředně bude třeba intervenovat ve prospěch zmírnění dopadů na spotřebitele, především na nejchudší domácnosti. Návrhy jsou rozmanité, od režimu zdanění ropných produktů, přes setkání spotřebitelských a producentů zemí, až po poskytnutí dodatečných zdrojů zemím dovážejícím ropu.

4.4.3 V rámci **střednědobých** opatření se navrhuje posílit dialog s hlavními producentními zeměmi, dohlížet na platná pravidla hospodářské soutěže v odvětví, posoudit transparentnost zásob, přezkoumat platné právní předpisy Společenství v této oblasti (zásoby), posoudit daňová opatření ve prospěch zdrojů s nízkými emisemi uhlíku, využít zisky těžebního průmyslu pro investice, případně tyto zisky zdanit, a podporovat dialog mezi EU a rozvojovými zeměmi.

4.4.4 V rámci dlouhodobých strukturálních opatření se navrhuje uzavřít mezi zeměmi EU dohodu o klimatických změnách a obnovitelných energiích, zlepšit energetickou účinnost, z důvodu větší energetické účinnosti provést strukturální změny v sektorech dopravy a rybolovu, dát domácnostem přímé daňové pobídky nebo dotace, které by podpořily úsporu energie, a mnohem více diverzifikovat energetické zdroje v EU.

5. Úvahy a připomínky

5.1 Sdělení Komise bylo připravováno v době, kdy na počátku loňského léta dosáhly ceny ropy znepokojivě vysokých hodnot. Je však třeba připomenout, že současná ekonomika uvylka náhlým a významným změnám vyhlídek, a to i ve velmi krátkém časovém období.

5.2 Pro světovou ekonomiku je nyní, na rozdíl od událostí z doby před několika měsíci, charakteristická znepokojivá perspektiva recese, jež podle předběžných odhadů Mezinárodního měnového fondu (MMF) nejspíše postihne i všechny rozvíjející se země, které v poslední době (více méně v posledních třiceti letech od konce období, jež se nazývalo *zlatým obdobím* soudobého kapitalismu) začaly trvale růst výrazně rychleji než rozvinuté země.

5.3 V těchto souvislostech by snížení ceny ropy z vysokých hodnot loňského července (jež představovaly jak v nominálních, tak reálných hodnotách naprosté rekordy) až na nejnižší hodnoty v listopadu 2008, jež se po odečtení inflace vrátily na hodnoty z doby před 25 lety, nemuselo být jen příležitostné. Ekonomové se v současnosti převážně obávají, že dojde k deflaci, jež by se přirozeně nevyhla ani trhu s ropou.

5.4 Kromě toho je rozumné vyhnout se dlouhodobým prognózám ohledně možného vyčerpání dosažitelných podzemních zásob. Tyto obavy se již po několik desetiletí stále vracejí, mohly by však být neopodstatněné. V jednom z nedávných čísel známého časopisu *The Economist* (21. června 2008) bylo uvedeno, že známé zásoby ropy by měly při současném tempu výroby vydržet 42 let (což není málo, uvažíme-li, co

všechno se může za tuto dobu přihodit, zejména v oblasti vědeckých a technologických inovací). Bylo zde však rovněž uvedeno, že zásoby přičítané zemím Blízkého východu se už mnoho let nemění, z čehož lze podle zmíněného časopisu usuzovat, že nové objevy nahrazují vytěženou a spotřebovanou ropu, anebo že odhady zásob nejsou příliš přesné. Přesto je nutno zdůraznit, že výpočet vychází ze současné míry produkce. Problémem však není ani tak vyčerpání zdrojů z dlouhodobého pohledu, jako spíše perspektiva krizí, jež jsou způsobeny nerovnováznými stavy, ke kterým krátkodobě dochází mezi poptávkou a nabídkou, zejména následkem případných přerušení produkce ve strategických oblastech.

5.5 Výzkum nových zásob a zdrojů je a musí být nepřetržitým procesem. Zvláště příznačnou a jednou z nejdůležitějších událostí minulého století (a velmi významnou pro naše účely) byly ropné šoky v sedmdesátých letech. Tyto šoky byly způsobeny omezením nabídky ze strany producentských zemí, na rozdíl od současné nerovnováhy, která se ukazuje být samovolným jevem trhu. Tehdejší prudké zvýšení ceny každopádně vedlo k výzkumu nových zdrojů za použití velmi inovačních výrobních postupů.

5.6 Měl by se pozorněji brát v úvahu vývoj odehrávající se na trhu v důsledku jakéhokoli jevu nerovnováhy mezi poptávkou a nabídkou.

5.7 V důsledku drastických měnových politik prováděných od počátku 80. let na základě monetárních teorií Milтона Friedmana z Chicaga především vládami Ronalda Reagana v USA a Margaret Thatcherové ve Spojeném království se dospělo ke značnému zvýšení úrokových sazeb, což vedlo držitele zásob k upravení vlastních priorit a kvůli mizejícímu vysokému zisku ke zvážení značně nevýhodného uchování dostupných ropných zásob v podzemí. Zvýšení úrokových sazeb bylo jednou z významných příčin prolomení ropného kartelu v polovině osmdesátých let.

5.8 Úplná analýza by měla vzít v úvahu nejen informace získané z obecných geologických či technických znalostí, ale i z toho, co lze vyvodit z ekonomické analýzy. Z této analýzy vyplývá, že pokud nedostatečné zdroje a přepis poptávky nad nabídkou jsou důvodem zvyšování cen, pak ceny zpětně působí na dostupnost zdrojů a často přispívají ke zmírnění nerovnovážného stavu. V těchto případech je třeba uvážít, že výzkum hnaný hledáním nových ropných zásob by mohl působit na zóny a lokality, které jsou z environmentálního hlediska zvláště citlivé (např. severní pól). Této situaci je nutné zabránit a místo toho provádět výzkum v oblasti alternativních zdrojů.

5.9 Za účelem prozkoumání příčin zvýšení cen, ke kterému nedávno došlo, lze uvést další metodologický postřeh. Základním předpokladem každé intervenční strategie je zajisté co nejpřesnější znalost situace, kterou je nutné řešit. Význačný italský ekonom Luigi Einaudi připomínal, že pro přijetí rozhodnutí je třeba znát fakta.

5.10 EHSV se domnívá, že je velmi žádoucí mít přesnější znalosti o fungování trhu s ropou. Obavy, které se rodí z prudkého kolísání cen ropy, vycházejí za statistických dat založených hlavně na průzkumu cen, které jsou na trhu zaznamenávány den co den. Například metodika přijatá MMF je jednou z nejnámějších; pomocí této metodiky se vypočítává tzv. průměrná spotová cena ropy APSP – *average petroleum spot price*, což je nevážený průměr cen ropy Brent, Dubai a WTI (americká cena).

5.11 Mohlo by být užitečné zjišťovat průměrné hodnoty dovozu surové ropy, které lze odvodit ze statistik zahraničního obchodu přinejmenším u hlavních zemí dovážejících ropu. Znalost podmínek zásobování surovou ropou by velmi pravděpodobně byla mnohem věrohodnější, než když se bude zakládat na zpracování denních tržních cen.

5.12 EHSV považuje za správné tvrdit, že pečlivý rozbor příčin nedávného prudkého zvýšení ceny ropy a jejího ještě čerstvějšího dramatického pádu musí začít u analýzy skutečných základních tendencí světového hospodářství.

5.13 Zdůrazňuje však, že ve sdělení chybí jakákoli zmínka o vlivu, jež na nekontrolovaný růst cen ropy nepochybně měly velmi silné spekulativní tlaky, protože jinak by šlo těžko vysvětlit cenu 147 dolarů za barel v červenci a cenu přibližně 60 dolarů v říjnu 2008.

5.14 Začneme-li u základních strukturálních údajů, můžeme vycházet ze zjištění, že světová spotřeba energie již trvale překročila hodnotu 10 miliard tun ropného ekvivalentu a že tento růst je poháněn zvyšováním světového HDP, jež v absolutním vyjádření (a možná i v relativní výši) nemá v dějinách obdoby.

5.15 Je však třeba posoudit, nakolik je důležitá perspektiva recese, jejíž příčinou je krize na světových finančních trzích. V žádném případě ale nelze podceňovat fakt, že po dobu celých čtyř let, od roku 2004 do roku 2007, rostla světová produkce o 5 % ročně, zejména díky impulsu rozvíjejících se ekonomik, především Číny a Indie, ale i Afriky, kde došlo k oživení a která

roste tempem 6–7 % ročně. Rusko se stává světovou velmocí, kterou kdysi bylo, a na mezinárodní scéně se objevuje mnoho dalších nových událostí.

5.16 Světový HDP počítaný v reálných cenách roku 2007 vzrostl z 53 bilionů dolarů v roce 2003 (dolarů vyjádřených podle parity kupní síly, PPP, což je, jak se domníváme, přesnější než na základě tržních směnných kursů) na 65 bilionů dolarů v roce 2007, tedy o celých 12 bilionů. Je to, jako by se ke světovému hospodářství během čtyř let připojila ekonomika o velikosti USA.

5.17 Růst o 5 % ročně znamená, že pokud by bylo toto tempo růstu udrženo (což není vůbec nemožné), světová produkce by se zdvojnásobila během 14 let a zečtyřnásobila během 28 let, tedy během jedné generace. Tato vyhlídka má nádech neuvěřitelnosti, ukazuje však, že vstupujeme do zcela nové fáze dějin ekonomiky.

5.18 Sdělení správně připomíná, že nezbytnou složkou hospodářského růstu je energie, jak tomu bylo ve všech historických obdobích. Současný prudký hospodářský rozvoj, jehož jsme svědky, tedy jako jeden ze svých hlavních vlivů způsobuje značný tlak na zdroje energie.

5.19 Jak již bylo naznačeno, je třeba zdůraznit dopady způsobené spekulacemi, které ve velkém probíhají na trhu s ropou a zesilují pohyby, jejichž základní příčiny však nepochybně jsou strukturálního charakteru.

5.20 K pochopení kolísání cen je třeba vzít v úvahu, že v současné době má třetina spotřebované energie základ v ropě.

5.21 Provedeme-li pečlivější rozbor dostupných údajů o tržních cenách ropy, dojdeme k překvapivým výsledkům, jež nesouhlasí s tvrzeními obsaženými ve sdělení (zdroj: www.inflationdata.com/inflation/inflation_Rate/Historical_Oil_Prices_Table.asp na stránce Financial Trend Forecaster).

5.22 Po analýze údajů lze dojít ke zjištění, že od konce 40. let do poloviny 70. let byla cena ropy vyjádřená v reálných hodnotách, tedy po očištění od vlivu běžné inflace vztažená k celkovému vývoji cen, v podstatě stabilní a v průměru o něco málo vyšší než 20 dolarů za barel. Vyplývá to ze všech přístupných zdrojů na toto téma.

5.23 Po dobu téměř třiceti let (dobu, která byla svědkem období, jež bylo nazváno *zlatým obdobím* soudobého kapitalismu a o němž významný historik Eric Hobsbawm mluvil jako o nejintenzivnější fázi hospodářského rozvoje, jež lidstvo doposud zažilo v tak velkém rozsahu) nebyl prudký rozvoj světového hospodářství zpomalován nedostatkem zdrojů energie. Nabídka byla zjevně schopna pokrýt mimořádným způsobem rostoucí poptávku.

5.24 Jak již ale bylo poznamenáno, ropné šoky v 70. letech, z nichž k prvnímu došlo současně s Jomkipurskou válkou v říjnu 1973 a ke druhému současně s íránskou islámskou revolucí, vyvolaly prudké zvýšení cen, jež lze podle tvrzení Komise přisoudit omezení produkce, kterou úspěšně provedl kartel OPEC.

5.25 Podle názoru EHSV však základem tehdejší krize a tehdejšího náhlého zvýšení cen byly i jiné faktory, především období značného měnového chaosu, které vyvrcholilo zrušením volné směnitelnosti dolaru v srpnu 1971. Tento chaos vznikl z důvodu nadměrných schodků platební bilance USA, což znemožnilo udržet Brettonwoodský měnový režim pevných směnných kursů. Krize dolaru se projevovala silnými inflačními tlaky, které nakonec do značné míry dopadly na trh s ropou. Je třeba také připomenout, že na začátku 70. let byl charakteristickým rysem světové hospodářské konjunktury značný rozmach výroby, jež byl příčinou silného tlaku poptávky na všechny trhy se surovinami.

5.26 Při srovnání se současnou situací se zdá, že důležitější jsou spíše rozdíly než shody. Společný je pouze velmi výrazný růst světového hospodářství. Naopak se nezdá, že by bylo možné pozorovat významné manipulování s trhem, s výjimkou spekulativního jednání, jež je však dosti odlišné od akcí ropného kartelu OPEC, které byly oficiálně prováděny na skutečných mezinárodních konferencích.

5.27 EHSV se domnívá, že ani současné zvyšování dolarových rezerv, zejména v Číně a Japonsku, nemá mnoho společného s rozšiřováním obdobných devizových rezerv od konce 60. do začátku 70. let. Čína a Japonsko se vyhýbají náhlému a lehkomyšlnému vypouštění svých obrovských dolarových rezerv na trh.

5.28 Výsledkem velmi přísné měnové politiky velkých západních zemí byl zejména po roce 1986 cenový propad. Za zdůraznění stojí skutečnost, že průměrná cena za období let 1993–1999 byla 23 dolarů za barel (v reálných hodnotách), a to po období značného růstu světového hospodářství a poptávky po ropě, což je přesně stejný průměr, jaký byl o 40 let dříve (1953–1959).

5.29 EHSV souhlasí s názorem Komise, že zrychlení světového hospodářského růstu, přestože už jeho centrem nejsou rozvinuté, nýbrž rozvíjející se ekonomiky, není proto o nic méně významné. Zdá se, že tento vývoj vyvolal základní trend růstu cen, nominálních i reálných, z celkem nízké úrovně přibližně 30 dolarů za barel v roce 2003 (kdy začalo „silné“ období světové konjunktury) až na dnešních více než 60 dolarů, tedy v podstatě dvojnásobek. Je ovšem pravda, že mezi lety 2003 a 2007 dolar oproti euru oslabil o čtvrtinu, a proto se ceny ropy v eurech nezdvojnásobily. Přesto jsou stále o 50 % vyšší.

5.30 Tyto závěry platí, i přestože maximum 147 dolarů dosažené loňského července je pravděpodobně výsledkem spekulativní bubliny. Pokud tedy bylo toto maximum způsobeno spekulacemi, budeme v blízké budoucnosti, až spekulanti opět zahájí nákupy ropy, jejíž cenu budou považovat za dobrou, muset očekávat nový růst cen. Hlavní představitelé světového ropného průmyslu, jehož síla vlivu by měla být alespoň snížena a zprůhledněna, totiž dnes za „přirozenou“ cenu považují zhruba 80 dolarů za barel, což je citelně vyšší hodnota, než jsou ceny z počátku fáze oživení (okolo 30 dolarů v letech 2002–2003).

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1083/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti, pokud jde o některá ustanovení týkající se finančního řízení

KOM(2008) 803 v konečném znění – 2008/0233 (AVC)

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, pokud jde o způsobilost investic do energetické účinnosti a obnovitelné energie v oblasti bydlení

KOM(2008) 838 v konečném znění – 2008/0245 (COD)

návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1081/2006 o Evropském sociálním fondu s cílem rozšířit druhy nákladů způsobilých pro příspěvek z ESF

KOM(2008) 813 v konečném znění – 2008/0232 (COD)

(2009/C 218/21)

Ve dnech 9. a 15. prosince 2008 se Rada, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

„návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1083/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti, pokud jde o některá ustanovení týkající se finančního řízení“

„návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, pokud jde o způsobilost investic do energetické účinnosti a obnovitelné energie v oblasti bydlení“

„návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1081/2006 o Evropském sociálním fondu s cílem rozšířit druhy nákladů způsobilých pro příspěvek z ESF“

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 2. února 2009. Zpravodajem byl pan CEDRONE.

Na 451. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. února 2009 (jednání dne 25. února 2009), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 164 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 14 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV bere na vědomí tři výše uvedené návrhy, které Komise předložila v reakci na současnou finanční krizi a jejichž cílem je stimulovat reálnou ekonomiku v tomto období, kdy se její tempo zpomalilo, a to přizpůsobením a zjednodušením některých ustanovení strukturálních fondů.

1.2 EHSV tyto návrhy schvaluje a má k nim níže uvedené připomínky.

2. Odůvodnění

2.1 Již několik let EHSV důrazně vyzývá k administrativnímu zjednodušení legislativy Společenství a její přizpůsobení skutečným potřebám. V této souvislosti EHSV schvaluje Komisi

formulované návrhy, jež umožní strukturálním fondům Evropské unie adekvátněji reagovat na problémy spojené se současnou finanční a hospodářskou krizí.

2.2 EHSV připomíná, že na úrovni správy strukturálních fondů existují další administrativní a finanční problémy. Vyzývá Evropskou komisi, aby formulovala návrhy k řešení těchto problémů, spojených s mírou předběžného financování projektů, příliš dlouhými platebními lhůtami, udržitelností navrhovaných projektů a s pravidly *de minimis*.

2.3 EHSV zdůrazňuje, že je nutné, aby požadované administrativní zjednodušení skutečně vedlo k rychlému uvolnění disponibilních prostředků, a mohlo tak mít kladný a okamžitý vliv na obnovu reálné ekonomiky.

2.4 EHSV si rovněž přeje, aby prostředky uvolněné pomocí těchto opatření byly v nejvyšší možné míře (prioritně) využity ve prospěch MSP (např. MSP ve stavebnictví v souvislosti s návrhem zaměřeným na energetickou účinnost bydlení) a také organizací sociální ekonomiky.

2.5 EHSV žádá Komisi, aby rychle doplnila své úvahy ohledně zjednodušení strukturálních fondů, a umožnila tak politice soudržnosti rychleji reagovat na současnou hospodářskou krizi a na problémy širšího rozsahu.

V Bruselu dne 25. února 2009.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2009/C 218/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obchodování s produkty z tuleňů	55
2009/C 218/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o dobrovolné účasti organizací v programu Společenství pro systém řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS)	59
2009/C 218/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o ochraně zvířat při usmrcování	65
2009/C 218/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Společná přistěhovalecká politika pro Evropu: zásady, opatření a nástroje	69
2009/C 218/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Plán politiky pro azyl Integrovaný přístup k ochraně v celé EU	78
2009/C 218/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize Migrace a mobilita: úkoly a příležitosti vzdělávacích systémů EU	85
2009/C 218/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu doporučení Rady o evropské akci v oblasti vzácných onemocnění	91
2009/C 218/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o snížené sazby daně z přidané hodnoty	96
2009/C 218/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Řešení problému vyšších cen ropy	101
2009/C 218/21	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1083/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti, pokud jde o některá ustanovení týkající se finančního řízení — návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, pokud jde o způsobilost investic do energetické účinnosti a obnovitelné energie v oblasti bydlení — návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1081/2006 o Evropském sociálním fondu s cílem rozšířit druhy nákladů způsobilých pro příspěvek z ESF.....	107

CENY PŘEDPLATNÉHO NA ROK 2009 (bez DPH, včetně poštovního za obvyklou zásilku)

Úřední věstník EU, řady L + C, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	1 000 EUR ročně (*)
Úřední věstník EU, řady L + C, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	100 EUR měsíčně (*)
Úřední věstník EU, řady L + C, tištěné vydání + roční CD-ROM	22 úředních jazyků EU	1 200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada L, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	700 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada L, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	70 EUR měsíčně
Úřední věstník EU, řada C, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	400 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada C, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	40 EUR měsíčně
Úřední věstník EU, řady L + C, měsíční CD-ROM (souhrnný)	22 úředních jazyků EU	500 EUR ročně
Dodatek k Úřednímu věstníku (řada S), CD-ROM, 2 vydání týdně	mnohojazyčné: 23 úředních jazyků EU	360 EUR ročně (= 30 EUR měsíčně)
Úřední věstník EU, řada C – Výběrová řízení	jazyky, kterých se týká výběrové řízení	50 EUR ročně

(*) Prodej podle jednotlivých čísel: do 32 stran: 6 EUR
od 33 do 64 stran: 12 EUR
více než 64 stran: cena stanovena jednotlivě

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, který vychází v úředních jazycích Evropské unie, je k dispozici ve 22 jazykových verzích. Zahrnuje řady L (Právní předpisy) a C (Informace a oznámení).

Každá jazyková verze má samostatné předplatné.

V souladu s nařízením Rady (ES) č. 920/2005, zveřejněným v *Úředním věstníku* L 156 ze dne 18. června 2005, které stanoví, že orgány Evropské unie nejsou dočasně vázány povinností sepsovat všechny akty v irštině a zveřejňovat je v tomto jazyce, je *Úřední věstník* vydávaný v irském jazyce prodáván zvlášť.

Předplatné dodatku k *Úřednímu věstníku* (řada S – Dodatek k *Úřednímu věstníku Evropské unie*) zahrnuje znění ve všech 23 úředních jazycích na jednom mnohojazyčném CD-ROM.

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie* opravňuje na požádání k obdržení různých příloh *Úředního věstníku*. Předplatitelé jsou na vydávání příloh upozorňováni prostřednictvím „oznámení čtenářům“ zveřejňovaného v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Prodej a předplatné

Placené publikace vydávané Úřadem pro publikace jsou k dispozici u našich distributorů. Seznam distributorů se nachází na této internetové adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_cs.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nabízí přímý a bezplatný přístup k právu Evropské unie. Tyto internetové stránky umožňují nahlížet do *Úředního věstníku Evropské unie* a obsahují rovněž smlouvy, právní předpisy, judikaturu a návrhy právních předpisů.

Více informací o Evropské unii naleznete na adrese: <http://europa.eu>

Úřad pro publikace Evropské unie
2985 Lucemburk
LUCSEMBURSKO

CS